

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KENTSEL DIŞ MEKÂNDA KADIN: BOLU- MUDURNU YERLEŞİMİ
ÖRNEĞİ**

HAZIRLAYAN

CANSU DİNÇTÜRK

DANIŞMAN

PROF. DR. SEBAHAT AÇIKSÖZ

BARTIN-2019

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

KENTSEL DIŞ MEKÂNDA KADIN: BOLU- MUDURNU YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Cansu DİNÇTÜRK

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman	: Prof. Dr. Sebahat AÇIKSÖZ	- Bartın Üniversitesi
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Pınar BOLLUKCU	- Bartın Üniversitesi
Üye	: Prof. Dr. Aysel ODABAŞ USLU	- Ankara Üniversitesi

BARTIN-2019

KABUL VE ONAY

Cansu DİNÇTÜRK tarafından hazırlanan “KENTSEL DIŞ MEKÂNDA KADIN: BOLU-MUDURNU YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ” başlıklı bu çalışma, 14.06.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Sebahat AÇIKSÖZ (Danışman)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Pınar BOLLUKCU

Üye : Prof. Dr. Aysel ODABAŞ USLU

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. H. Selma ÇELİKAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Prof. Dr. Sebahat AÇIKSÖZ danışmanlığında hazırlamış olduğum “KENTSEL DIŞ MEKÂNDA KADIN: BOLU- MUDURNU YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi hâlinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

14.06.2019

Cansu DİNÇTÜRK

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında danışmanlığımı üstlenen, araştırmalarım süresince beni bilgisiyle aydınlatan, hayatımda ve çalışmalarım bana ışık tutan, güçlü bir kadın olma yolunda ilerlerken izini sürdüğüm Bartın Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof Dr. Sebahat AÇIKSÖZ’e içtenlikle teşekkür ederim.

Üniversite hayatımın başından beri değerli görüşleriyle çalışmalarına ve kararlarına ışık tutan, Bartın Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi S. Murat ONAT’a, çalışmalarım süresince benimle ilgilenen, fikir alışverişinde bulunabildiğim Bartın Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Pınar BOLLUKCU’ya, araştırmalarım bana bilgisiyle destek olup, sorularımı yanıtlamaktan asla sıkılmayan Bartın Üniversitesi Öğretim Üyesi Arş. Gör. Dr. Gizem CENGİZ GÖKÇE’ye teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmalarım süresince varlığını ve desteğini daima hissettiğim değerli arkadaşım Gökçe ZEVİT’e, her anımda yanımda olan, çalışmalarım daima destek veren, hayatımda izini sürmekten asla vazgeçmeyeceğim anneannem, Aynur ÇIRAK ve beni her zaman doğruya yönlendiren dedem, Turgut ÇIRAK başta olmak üzere bütün aileme sonsuz teşekkür ederim.

Çalışmalarım süresince; gerek günlük yaşantımda, gerek araştırmalarım bana destek olan, birlikte ilerleyebildiğim eşim Kenan DİNÇTÜRK’e göstermiş olduğu anlayış için sonsuz teşekkür ederim.

Bu araştırma “Dış Mekânda Kadın: Bolu- Mudurnu Yerleşimi Örneği” isimi ve 2018-FEN-CY-004 numarasıyla, Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Tarafından desteklenmiştir. Desteklerinden dolayı Bilimsel Araştırma Koordinatörlüğü’ne teşekkür ederim.

Cansu DİNÇTÜRK

Anneanneme...

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KENTSEL DIŞ MEKÂNDA KADIN: BOLU- MUDURNU YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ

Cansu DİNÇTÜRK

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sebahat AÇIKSÖZ

Bartın-2019, sayfa: 170

Cinsiyet kalıpları ve geleneksel yaşam biçimlerinin sebep olduğu cinsiyete dayalı iş bölümleri mekânların “eril” bir görünüm kazanmasına neden olmuştur. Bu eril görünümün kadının mekân kullanımında olumsuz etkiler yaratarak, mekân kullanımlarının toplumsal kalıplar dahilinde şekillenmesiyle sonuçlanmıştır. Bu durum benzer mekânların farklı cinsiyetteki bireylere değişik duygular (korku, baskı, özgürlük, güven) yaşatmasına neden olmuştur. Mekânları toplumun onayladığı şekilde deneyimlemek zorunda kalan kadınlar değişen dünya koşullarında çeşitli kuruluşlar aracılığıyla haklarını aramışlardır; ancak mekân kullanımlarını destekleyen birtakım haklara kavuşsalar da ülkemiz bu konuda hâlâ yeteri kadar ilerleyememiştir. Ülkemizde kadın-erkek eşitliğinin tam anlamıyla sağlanabilmesinde, kadınların mekânsal farkındalıklarının artırılması ve kamusal alanlardaki yerlerine sahip çıkmalarının önem taşıdığı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Bolu İli Mudurnu İlçesi’nde yaşayan kadınların mekânı ne kadar eşit/verimli kullandıklarının belirlenmesi ve bu kapsamda, Kadın Dostu Kent (KDK) Tasarım-Planlama Ölçütleri doğrultusunda ilçenin kamusal mekânlarındaki eşitsizlikleri telafi edeceği düşünülen önerilerin geliştirilmesi olarak belirlenmiştir. 2015 yılından itibaren Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization- UNESCO*)’nün Dünya Miras Alanları Geçici

Listesi'nde "Tarihi Ahi Kenti Mudurnu" başlığı ile yer alan ve 2018 yılında Türkiye'nin 15. Sakin Şehri ilan edilen Mudurnu İlçesi'nin sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin uluslararası kuruluşlar tarafından onaylanması, kadının ilçedeki aktif davranışları (kadın esnaf sayısının fazlalığı, el sanatlarının yaygınlığı ve gerçekleştirilen analizler) ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından 2018 yılında kadın güçlenme potansiyelinin yüksek olduğunun tespit edilmesi gibi durumlar araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Bu çalışmanın kadın-erkek eşitliği ve mekânsal planlamaya ilişkin literatüre kadın ve mekân kullanımı konusunda katkı sunacağı, çalışmadan elde edilen sonuçların Mudurnu İlçesi'nin gelişimi hususunda yararlı olacağı ve benzer alanlar için de örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

Araştırma; veri toplama, analiz, değerlendirme, sonuç ve öneriler olmak üzere dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerin toplanmasında anket, yerinde gözlem ve derin mülakat yöntemlerinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda örneklem tespiti ile sayıları belirlenmiş 93 kadınla anket çalışması yürütülmüş ve sonuçlar SPSS 23.0 Programı kullanılarak tablolarla ifade edilmiştir. Anket çalışması kapsamında elde edilen bulgulardan yararlanılarak kent merkezinde belirlenen 7 noktada (pazar yeri, kent meydanı, yukarı çarşı, çay bahçesi, hamam ve cami önü, kahvehane önü) 2 gün boyunca (23 Haziran 2018, 8 Aralık 2018) yaz ve kış mevsimlerinde yerinde gözlem çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Gözlem çalışmalarının gerçekleştirilmesinde sabah (08:00-10:00), öğlen (12:00-14:00) ve akşam (18:00-20:00) saatlerinde elde edilen 1'er dakikalık kamera kayıtlarından yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda Eylem-Algı-Davranış Haritaları oluşturulmuş ve kadınların mekânsal davranışlarına yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur. Anket ve yerinde gözlem çalışmaları kapsamında geliştirilen, 20 kadın katılımcı ile gerçekleştirilen derin mülakat sorularıyla; kentin ulaşım-erişilebilirlik, kentsel hizmetler, açık- yeşil alanlar/parklar, kamusal alanlar/ortak kullanım alanları bakımından yeterlik/eşitlik düzeyi sorgulanmış ve sonuçlar mekânsal zonlama çalışmasıyla (Aktif/Kadın Dostu, Pasif/Nötr, Eril/Müdahale Edilmesi Gereken Alanlar olarak) ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; Mudurnu İlçesi için geliştirilen kadın dostu kentsel planlama ve tasarım önerileri, ilçede kentsel mekânın kalitesini (fiziksel açıdan, konfor-güvenlik açısından, sosyal etkileşim açısından) artıracakları düşünülen mekânsal tasarım önerileri ve kadının

refahını artıracakđ düşünölen genel öneriler sunulmuştur. Gerçekleştirilen araştırmalar doğrultusunda, Mudurnu İlçesi’nde yaşayan kadınların kamusal alan kullanımında ataerkil toplum yapıları sebebiyle öğretilmiş çaresizliklerinin olduğu, mekânsal hak ve özgürlükler konusunda farkındalık düzeylerinin yeterli olmadığı düşünölmektedir. Bu çalışma kapsamında, kadınların mekân kullanımlarını “gerçekten” artırmak ve onları “bireyselleştirmek” adına geliştirilmiş kadın dostu önerilerin (periyodik olarak cinsiyet eğitimlerinin verilmesi, kamusal alanda eşitlik politikalarının önemsendiği tasarımlar gerçekleştirilmesi, cinsiyetleşmiş mekânların yok edilmesi gibi) ilçedeki kadınların gelişiminde etkili olacağı düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın ve mekân; Kadın Dostu Kent; peyzaj tasarım/planlama; Bolu-Mudurnu.

Bilim Kodu: 502.11.01.

ABSTRACT

Master's Thesis

WOMAN IN THE URBAN OUTDOOR: CASE OF BOLU- MUDURNU SETTLEMENT

Cansu DİNÇTÜRK

Bartın University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Landscape Architecture

Thesis Advisor: Prof. Sebahat AÇIKSÖZ

Bartın-2018, pp: 170

Gender patterns and gender-based work distribution of traditional lifestyle have caused spaces to have a “masculine” appearance, which has negatively influenced women’s use of spaces, and led the use of spaces to be shaped based on social patterns. Hence, male and female users may experience different emotions such as fear, pressure, freedom, or security in the same space. Forced to experience spaces in a way deemed suitable by the society, women have sought to claim their rights through various institutions, yet the rights they have been granted that support their use of spaces have so far been far from satisfactory in our country. It is thought that, to ensure gender equality in its fullest sense in our country, it is of importance that women’s spatial awareness be raised and they protect their place in so-called public spaces.

This study aims to determine the extent to which women living in the Mudurnu town of the province of Bolu use spaces equally/efficiently and to put forward suggestions that are aimed at eliminating inequalities in the public spaces of the town in accordance with the Design-Planning Criteria of Women Friendly Cities (WFC). This study originated from various facts such as that the town of Mudurnu has been included in the Tentative List of World Heritage of United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

(UNESCO) under the name of “Historic Guild Town of Mudurnu” since 2015 and it was announced as the 15th Cittaslow of Turkey in 2018, which are factors that point to the international recognition of the natural and cultural values of the town, that women are active in terms of their sheer numbers in businesses as well as their broad participation in handcrafts that are widely practiced in the town, and that the Economic Policy Research Foundation of Turkey found that the female empowerment potential in the town to be high in 2018. It is hoped that this study could contribute to the relevant literature on gender equality and spatial planning in the domains of women and spatial use and that the findings could prove beneficial in the development of the town of Mudurnu as well as setting an example for spaces with similar attributes.

The present study was carried out in four stages, namely, data collection, analysis, evaluation, and conclusions and recommendations. The methods of survey, on-site observation, and in-depth interview were used for data gathering. A total of 93 detected through sample size determination methods were included in the survey, whose analyses were conducted on SPSS 23.0 package software and results are provided in tables. Based on the findings of the survey, a total of seven spaces (the town bazaar, the town square, the upper marketplace, the tea garden, the front of the Turkish bath and the mosque, and the front of the coffeehouse) were observed on-site on two different days in summer and winter (23 June 2018 and 8 December 2018). Video recordings made in the morning (08:00-10:00), in the afternoon (12:00-14:00) and in the evening (18:00-20:00), each of which was one-minute long, was used for the study of the observations carried out. Action-Perception-Behaviour Maps were created based on the findings of the study, and women’s spatial behaviour was evaluated. The efficiency/equality levels of transport-accessibility, town services, open-green areas/parks, public spaces/common use areas of the town were investigated through the questions formed according to the findings of the survey and on-site observation of in-depth interview, which was conducted on 20 female participants, and its findings are reported as Active/Women-friendly, Passive/Neutral, Masculine/ Urban Spaces with Requiring Intervention.

As a result; women-friendly urban planning and design proposals developed for Mudurnu Settlement, spatial design suggestions that are thought to increase the quality of the urban space (in terms of physical, comfort-security, social interaction) and general suggestions

thought to increase women's well-being are presented. According to the researches, it is thought that the women living in Mudurnu District have been taught to use public spaces due to patriarchal social structures and that their awareness of spatial rights and freedoms is not sufficient. Within the scope of this study, it is considered that women-friendly suggestions (such as providing gender trainings periodically, realising designs where equality policies in the public sphere are taken into consideration, and destroying genderized spaces) in order to “really” increase and “individualize” women's use of space are thought to be effective in the development of women in the district.

Keywords: Women and Spaces; Women Friendly Cities; landscape design/planning; Bolu-Mudurnu.

Science Code: 502.11.01.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER.....	xii
 KISALTMALAR DİZİNİ	 xx
 BÖLÜM 1 GİRİŞ	 1
1.1 Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	3
1.2 Kaynak Özetleri	7
1.2.1 Çalışmanın Konusu ve Yöntemine İlişkin Kaynaklar.....	7
1.2.2 Çalışma Alanına İlişkin Kaynaklar	28
 BÖLÜM 2 KURAMSAL TEMELLER	 32
2.1 Kadının Toplumdaki Konumu	32
2.2 Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme	36
2.3 Kadın ve Mekân.....	39
2.3.1 Kadınların Mekânsal Hakları	42
2.3.2 Cinsiyetleşmiş Mekânlarda Kadın	45
2.3.3 Kadınların Kamusal Mekânda Güvenliği.....	48
2.3.4 Mekânsal Planlamada Kadın Dostu Kent Yaklaşımı	52
2.4 Kadın Dostu Kentler	54
2.4.1 Kadın Dostu Kent Planlama Ölçekleri ve Karar Konuları.....	56
2.4.1.1 Kent Bütününde	58
2.4.1.2 Mahalle Ölçeğinde	59
2.4.1.3 Sokak Ölçeğinde	61
2.4.2 Avrupa'dan Örnekler	63
2.4.3 Türkiye'den Örnekler.....	64

2.5 Sakin Şehir Hareketi ve Kadın	68
BÖLÜM 3 MATERYAL VE YÖNTEM	71
3.1 Materyal	71
3.2 Yöntem.....	75
3.2.1 Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntem	79
3.2.2 Gözlem Sonuçlarının Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntem	80
3.2.3 Derin Mülakat Sonuçlarının Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntem	81
BÖLÜM 4 BULGULAR	83
4.1 Çalışma Alanının Fiziksel Özellikleri.....	83
4.1.1 Coğrafi Konumu	83
4.1.2 İklim Özellikleri	84
4.1.3 Topoğrafik Yapısı	86
4.1.4 Jeolojik Yapısı.....	90
4.1.5 Hidroloji	91
4.1.6 Flora ve Fauna Özellikleri.....	95
4.2 Çalışma Alanının Sosyo-Kültürel Yapısı	96
4.2.1 Tarihi	96
4.2.2 Demografik Özellikleri	97
4.2.3 Yerleşim Alanları	98
4.2.4 Tarihi Ögeleri	103
4.2.5 Ulaşım	104
4.2.6 Geleneksel Kültür Ögeleri.....	106
4.3 Anket Sonuçlarına İlişkin Bulgular	109
4.4 Yerde Gözlem Sonuçlarına İlişkin Bulgular.....	114
4.4.1 Yaz Mevsiminde Gerçekleştirilen Gözlemler	114
4.4.2 Kış Mevsiminde Gerçekleştirilen Gözlemler.....	119
4.5 Derin Mülakat Sonuçlarına İlişkin Bulgular	123
4.5.1 Aktif/Kadın Dostu Alanlar	123
4.5.2 Pasif/Nötr Alanlar	124

4.5.3 Eril/Müdahale Edilmesi Gereken Alanlar	125
BÖLÜM 5 SONUÇ VE ÖNERİLER	126
5.1 Sosyal Analiz Sonuçları	127
5.1.1 Anket Sonuçlarının Yorumu	127
5.1.2 Yerde Gözlem Sonuçlarının Yorumu	132
5.1.3 Derin Mülakat Sonuçlarının Yorumu	134
5.2 Genel Değerlendirme ve Öneriler	136
KAYNAKLAR	144
BİBLİYOGRAFYA	159
EKLER	163
ÖZGEÇMİŞ	170

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
1.1: 81 il için kadın güçlenme değerleri.....	4
2.1: Cinsiyet eşitliği puan değerleri.....	34
2.2: Cinsiyete duyarlı bütçelendirme sisteminin uygulanma süreci.....	39
2.3: Mekân kullanımlarında topluma bağlı farklılıklar	40
3.1: Mudurnu İlçesine ilişkin konum bilgileri	71
3.2: Bolu Caddesi ve Mudurnu Nehri'nin konumu	72
3.3: Mudurnu merkez sörvey paftası	73
3.4: Yönteme ilişkin genel akış şeması	77
4.1: Mudurnu İlçesi'nin harita ve uydu görüntüleri	83
4.2: Yükseklik grupları haritası	87
4.3: Eğim grupları haritası.....	88
4.4: Bakı grupları haritası.....	89
4.5: Türkiye Deprem Tehlike Haritası	90
4.6: Hidroloji haritası	94
4.7: Mudurnu İlçesi'nden genel bir görünüm	99
4.8: Konut ve sokak dokusundan görünüm.....	100
4.9: Yerleşim haritası	101
4.10: Alan kullanım haritası	102
4.11: Tarihi çarşı	103
4.12: Tarihi eserlerinden bir kısmı	104
4.13: Ulaşım haritası	105
4.14: Orta Çarşı esnafları esnaf duası yaparken	106
4.15: Ev pansiyonculuğu yapılan konaklardan bir kısmı	107
4.16: Yaz mevsiminde sabah saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları	116
4.17: Yaz mevsiminde öğlen saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları	117
4.18: Yaz mevsiminde akşam saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları	118
4.19: Kış mevsiminde sabah saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları	120
4.20: Kış mevsiminde öğlen saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları	121
4.21: Kış mevsiminde akşam saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları	122
4.22: Mudurnu İlçesi'ndeki kadınların dış mekân kullanımlarına ilişkin zonlama	123

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil	Sayfa
No	No
4.23: Aktif/Kadın Dostu kullanım alanları.....	124
4.24: Pasif/Nötr kullanım alanları	125
4.25: Eril/ Müdahale Edilmesi Gereken alanlar	125
5.1: Mudurnu İlçesi için öneriler.....	138

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
1.1: Tez çalışmasının içeriği.....	6
2.1: 2016 ve 2017 yılları Türkiye cinsiyet eşitliği sıralaması.	34
2.2: Türkiye’de cinsiyet eşitliği/eşitsizliği sıralamaları.	35
2.3: Kadınların kamusal mekânda güvenliği ile ilgili konular	51
2.4: KDK için farklı ölçeklerde planlama ve tasarıma yönelik öneriler.	53
2.5: KDK planlama ölçekleri ve karar konuları	57
2.6: Kent bütününde kadın dostu kent planlaması için geliştirilen öneriler.....	59
2.7: Mahalle ölçeğinde kadın dostu kent planlaması için geliştirilen öneriler.....	60
2.8: Sokak ölçeğinde kadın dostu kent planlaması için geliştirilen öneriler.....	62
2.9: Proje kapsamında Avrupa’da gerçekleştirilen faaliyetler	64
2.10: Kadın Dostu Kentler Projesi kapsamında Türkiye’de gerçekleştirilen faaliyet örnekleri	67
2.11: Türkiye’de sakin şehir birliğine katılan yerleşimler.	69
2.12: Sakin şehirlerin kadın girişimciliğine etkileri	70
3.1: Anket sorularının soruluş amaçları	80
3.2: Derin mülakat sorularının soruluş amaçları	82
4.1: Mudurnu İlçesi 2013-2017 yıllarına ait ortalama meteorolojik veriler	85
4.2: İlçenin başlıca su kaynakları	92
4.3: İlçenin 10 yıllık nüfus verileri.....	97
4.4: İlçe merkezinin 10 yıllık nüfus verileri.....	98
4.5: 1965 yılı GNS sonuçları.....	98
4.6: Geleneksel kültür öğeleri	108
4.7: Yaş değişkenine ilişkin dağılımlar.....	109
4.8: Doğum yeri değişkenine ilişkin dağılımlar.....	109
4.9: Medeni durum değişkenine ilişkin dağılımlar.....	110
4.10: Öğrenim durumu değişkenine ilişkin dağılımlar.....	110
4.11: Meslek durumu değişkenine ilişkin dağılımlar.....	110
4.12: Çocuk sayısı değişkenine ilişkin dağılımlar.....	111
4.13: Hanedeki birey sayısı değişkenine ilişkin dağılımlar.	111
4.14: Kadının kentsel görünürlüğünü ölçmeye yönelik soruların sıklık dağılımları.....	112

TABLOLAR DİZİNİ (devam ediyor)

Tablo	Sayfa
No	No
4.15: Kentsel hizmet kalitesini ölçmeye yönelik soruların sıklık dağılımları.....	113
4.16: Yaz mevsiminde gerçekleştirilen gözlem bulguları.....	115
4.17: Kış mevsiminde gerçekleştirilen gözlem bulguları.....	119
5.1: Kentsel güvenlik algısı ve yaş faktörü	128
5.2: Yukarı çarşı kullanımının meslek gruplarıyla ilişkilendirilmesi.....	129
5.3: Kent meydanı kullanımının yaş gruplarıyla ilişkilendirilmesi.....	129
5.4: Park alanı kullanımının meslek gruplarıyla ilişkilendirilmesi.	130
5.5: Mudurnu İlçesi için kadın dostu kentsel planlama ve tasarım önerileri.	138
5.6: Mudurnu Süreyya Astarıcı MYO ve çevresi.....	139
5.7: Atatürk Meydanı ve çevresi.	140
5.8: Kent merkezinde yer alan dükkânlar.....	141
5.9: Kent merkezi ve çevresi.	141

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
<u>No</u>	<u>No</u>
EK 1. Yapı ölçeğinde kadın dostu kent planlaması için geliştirilen öneriler.....	163
EK 2. Mudurnu İlçesi'nin Sakin Şehirler Birliğine kabul metni	164
EK 3. Mudurnulu kadınlara ait nostaljik fotoğraflar.....	165
EK 4. Anket formu.....	166
EK 5. Derin mülakat formu.....	168

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
BAP	: Bilimsel Araştırma Projesi
BM	: Birleşmiş Milletler
CEDAW	: <i>Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women</i> (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi)
CEMR	: <i>The Council of European Municipalities and Regions</i> (Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi)
GII	: <i>Gender Inequality Index</i> (Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi)
GNS	: Genel Nüfus Sayımı
ILO	: <i>International Labour Organization</i> (Uluslararası Çalışma Örgütü)
KADER	: Kadın Adayları Destekleme Derneği
KAF	: Kuzey Anadolu Fay Hattı
KDK	: Kadın Dostu Kent
MGM	: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
SIDA	: <i>Swedish International Development Cooperation Agency</i> (İsveç Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma Ajansı)
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
SW	: <i>Social Watch</i> (Sosyal İzleme Örgütü)
TEPAV	: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TMMOB	: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
UNDP	: <i>United Nations Development Programme</i> (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)
UNESCO	: <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i> (Birleşmiş Milletler Eğitim ve Kültür Örgütü)
UNFPA	: <i>United Nations Population Fund</i> (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu)
WB	: <i>World Bank</i> (Dünya Bankası)
WEF	: <i>World Economic Forum</i> (Dünya Ekonomi Forumu)
YEPP	: Yerel Eşitlik Eylem Planı
YKG	: Yeni Kentsel Gündem

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Kadınların kentsel mekândan “eşit” bir şekilde yararlanabilmelerinde yaşanılabilirliği hedefleyen çalışmaların önemi büyüktür. Bu bağlamda Habitat III Konferansı’nda (2016) kabul edilen Yeni Kentsel Gündem (YKG)’in vizyonu “herkes için kentler” olarak belirlenmiştir. Bu vizyon sayesinde “yaş ve cinsiyet faktörünün ön planda tutulduğu, sürdürülebilir” yaklaşımlarla “daha kaliteli/adil ve daha yeşil bir kentsel gelecek” planlanmaktadır (Sarı vd., 2018; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Onuncu Kalkınma Planı’nda kentte yaşayan herkes için refah seviyesi yükseltilmiş sağlıklı, güvenli ve sosyal yaşam alanları oluşturulması hedeflenmiş “yaşanabilir çevre” konusuna önem verilmiştir. Kentsel mekânlarda yaşanılabilirliğin sağlanmasında kadın-erkek eşitliğine dair yaklaşımların izlenmesi önem taşımaktadır (Kiper vd., 2016; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018).

Farklı cinsiyet gruplarının mekânsal deneyimlerinin farklı olduğuna, mekân ve toplumsal cinsiyetin etkileşim hâlinde olduğuna, mekânın toplumsal cinsiyeti şekillendirip yeniden ürettiğine dair çalışmalar; Alison Blunt, Gillian Rose, Doreen Massey ve Linda McDowell gibi feminist coğrafyacılar tarafından gerçekleştirilmiş, kadın ve mekân ilişkisini irdeleyen çalışmalardır (Schick, 2016; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Ülkemizde ise akademik alanda kadına yönelik çalışmalar 1970’li yılların sonunda görülmeye başlanmıştır. Alkan (2011) kadın ve mekân ilişkisine dair ilk çalışmanın Özgüç’ün (1998) Kadınların Coğrafyası adlı eseri olduğunu belirtmiştir (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Akıncı vd. (2018) toplumsal cinsiyet ve mekân arasındaki ilişkinin lisansüstü tez çalışmalarında genellikle 2010 yılı ve sonrasında ele alındığını belirtmişlerdir.

Toplumsal yaşantıda kadın ve erkeğin neden ve nasıl farklı roller edindiği geçmişten günümüze kadar uzanan önemli bir tartışma konusudur. Bu kapsamda geliştirilen eşitlik kavramı, “her iki cinsiyetin de farklılık gösterilmeksizin toplumsal ve özel yaşantıda aynı muameleye tabi tutulması” olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu kavram mevcut durumu gerektiği şekilde açıklayamamaktadır. Bu kavramda kadının ve erkeğin beklentilerinde, tercihlerinde, düşüncelerinde farklılıklar olabileceği göz ardı edilmektedir (Aydın Yılmaz, 2015). Bu düşünceden hareketle, kadın ve erkeğin “tam olarak eşit” olabilmesinde

öncelikle eşitlik kavramının tanımında bir değişikliğe gidilmelidir. “Eşitlik; iki cinsiyetin kişisel beklentisi, talebi ve ilgisi dahilinde toplumsal/özel yaşantıda muamele görmesi” şeklinde tanımlanabilir.

Mekânlar; bireylerin toplumsal yapıda yaşamlarına devam edebildiği yerler olarak tanımlanırken, mekânsal yapılar ise aynı zamanda cinsiyetle ilgili anlamlar da barındırmaktadır. Mekânların kadın ve erkeğe sunduğu özgürlükler, sınırlar ve fırsatlar cinsiyetler arasında farklılık gösterdiğinden, mekân kavramı cinsiyetleşmiş bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Öztürk ve Benek, 2018). Modern yaşantıda mekânların cinsiyet eşitliği gözetmeksizin kamusal ve özel alan olarak ayrılması erkeğin kamusal alana ait görülmesi, kadının ise özel alana “hapis” edilmesiyle sonuçlanmıştır (Şahin, 2012; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Mekân kullanıcılarını içine çekip güçlendirebilen bir olgu olduğu kadar, ayrımcı kurallar dahilinde şekillenerek dışlayıcı bir rol üstlenebilmektedir (Akgül, 2011; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Kadınların kamusal mekânda adil bir şekilde yer alamamasında ve mekânların eril görünümüne kazanmasında, ülkemizde faaliyet gösteren Sivil Toplum Kuruluşları (STK)’nda taleplerini aktif bir şekilde dile getiren kadın sayısının çok az olmasının da etkisi vardır (Şafak, 2013).

Bireylerin temel haklarından mahrum edilmesi ve eşit vatandaşlık haklarıyla ilgili hedeflerini gerçekleştirmelerinde ortaya çıkan engeller “sosyal dışlanma” kavramına işaret etmektedir. Bu kavramın çok boyutlu ve dinamik yapısı toplumda eşitsizlikler yaşanmasına neden olmaktadır (Doğan, 2015). O hâlde toplumun kadını mekânsal hak ve kullanımlardan mahrum bırakması sosyal dışlamadır. Akın (2009) kadının kamusal alan kullanımında sınırlandırıcı, yıpratıcı etkiler yapacak “pembe minibüs, metrobüs, taksi ve kadın parkları” gibi her türlü eylemi sosyal dışlama eylemi olarak kabul etmektedir (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Kadını toplum yaşantısından soyutlayacak uygulamalar yerine aileleriyle birlikte ya da kendi başlarına kullanabilecekleri düzeyde güvenlik ve konfor teşkil eden mekânlar tasarlanması gerekmektedir. Bu bağlamda kadının kensel görünürlüğünü artırmaya yardımcı olacak; görsel ve estetik açıdan hitap eden, erişilebilir, yaya öncelikli, sürdürülebilir, ekonomik değerleri gözetken, güven duygusu hissettiren, dinamik, sağlıklı ve huzur dolu mekânlar tasarlanmalıdır. Mekânların tasarlanma süreçlerinde kamusal alanda eril yapıya son verilmesi amacıyla geliştirilen KDK projesi baz alınarak belirlenen ölçeklerde ulaşım, kentsel hizmetler, yeşil alanlar, kamusal alanlara

yönelik çözüm önerileri geliştirilmelidir. (Kiper vd., 2016; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Gelişmiş ülkelerde önemli bir konu olarak ele alınan ve yaşam kalitesini artırıcı nitelikleri bulunan kadın dostu yaklaşımların ülkemizde de yaygınlaştırılması zorunludur (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018).

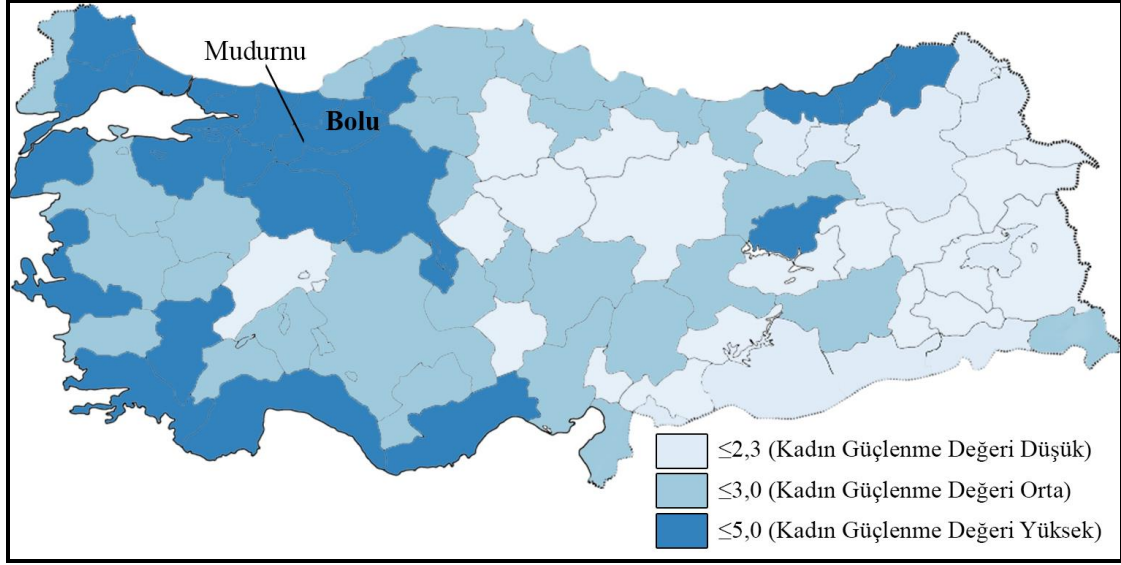
1.1 Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmanın amacı Bolu İli Mudurnu İlçesi'nde yaşayan kadınların, KDK Tasarım-Planlama İlkeleri doğrultusunda geliştirilecek tasarım önerileriyle yaşam standartlarının yükseltilmesi, kentsel-kamusal alanların her iki cinsiyet için de yeterli düzeyde hizmet verebileceği çözüm önerilerinin geliştirilmesidir. Çalışma kapsamında kadının kentsel-kamusal alandaki görünürlüğünü ve refah seviyesini artıracak, ilçenin kadın dostu bir yerleşime dönüşümünde etkili olacağı düşünülen önerilere yer verilmiştir.

Mudurnu İlçesi “Kentsel Sit Alanı” olarak koruma altındadır. 2015 yılında “Tarihi Ahi Kenti” sıfatıyla UNESCO Geçici Miras Listesi'nde yer almış, 2018 yılında ise “Türkiye'nin 15. Sakin Şehiri” unvanına sahip olmuştur. İlçenin sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin uluslararası kuruluşlar tarafından onaylanması ve kadının ilçe içerisindeki aktif davranışları “Mudurnu İlçesi kadın dostu bir yerleşim olabilir mi ya da olması için neler yapılmalıdır?” sorularına yanıt bulma isteği uyandırmıştır.

Mudurnu İlçesi'nin çalışma alanı olarak seçilme sebepleri;

- TEPAV tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen araştırma sonucunda Bolu'nun kadın güçlenme potansiyeli yüksek iller arasında yer alması (Şekil 1.1) (Kavas, 2018) büyük bir etkidir. Bu potansiyel tarihi ve kültürel güzellikleri korunmuş Mudurnu İlçesi'nin seçilme sebeplerindendir.

Şekil 1.1: 81 il için kadın güçlenme değerleri (Kavas, 2018).

- UNESCO Gecici Miras Listesi’nde yer aldığı için yapılacak tasarımların ilçe gelişimi hususunda yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.
- 2018 yılında sakin şehir ilan edilmesi ve bu kapsamda gerekli ölçütleri (çevre, altyapı, kentsel yaşam kalitesi, tarımsal, turistik ve esnaflara yönelik politikalar, misafirperverlik, sosyal uyum, ortaklıklar) karşılaması da büyük bir etkidir.

Bu çalışmanın hipotezi;

“ Bolu-Mudurnu yerleşimi kentsel dış mekânı, kadın dostu yerleşime uygun bir potansiyele sahiptir.”

Bu hipoteze karar verirken yardımcı olan hususlar şunlardır:

- Kadın esnafların Ahilik sanatına olan bağlılıkları ve ekonomik gelir elde etme çabaları.
- Kadınların ataerkil toplum yapısından kurtulmak için verdikleri mücadeleler (Bakırcılar Çarşısı’nda yer edinmeleri, konutlarını pansiyona dönüştürerek gelir elde etme çabaları, yöresel ürün satışında bulunmaları).
- İlçenin kadınları tarafından gerçekleştirilen, yerel kültürün yaşatılmasına

(yöresel yemekler, kıyafetler, danslar) yönelik faaliyetler.

- KDK Projesi'nin tasarım ve planlama ilkeleriyle uyumlu kent dokusu (yerel kültürün korunması, tarihi öğelerin varlığı gibi).
- Gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda kadınların, mekânlarda tasarım ve planlama yönünden değişim istediklerinin belirlenmesi.

Bu çalışmanın önemi aşağıdaki gibi açıklanabilir:

- Araştıma kapsamında geliştirilen önerilerin benzer alanlar için de (Bolu-Göynük İlçesi) örnek teşkil ederek kadın dostu yerleşimlerin sayısını artıracakı düşünülmektedir.
- Kadınların istekleri kapsamında geliştirilen tasarım ve planlama önerileriyle Mudurnu kadınlarının kamusal alanı sadece ihtiyaçları dahilinde değil, sosyalleşmek ve dinlenmek için de kullanabilecekleri düşünülmektedir.
- Güvenlikten kaynaklı sorunlara getirilen önerilerle birlikte kadına yönelik şiddet ve tacizin önlenebileceği/azaltılabileceği düşünülmektedir.
- Bu çalışma Yök Tez Tarama Sistemi (2019) ve internet ve araştırmalarına (2019) göre Mudurnu İlçesi'nde mekân kullanımı başlığı altında kadının incelendiği, sorunlarına ve taleplerine yer verildiği ilk çalışmadır. Bundan dolayı çalışmanın Mudurnu kadınlarının seslerini duyurmalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bütün bu amaç ve hedefler doğrultusunda gerçekleştirilen tez çalışmasının içeriği Tablo 1.1'de özetlenmiştir.

Tablo 1.1: Tez çalışmasının içeriği

Bölüm Adı	İçeriği
Giriş	- Mudurnu İlçesi'nin çalışma alanı olarak seçilme sebebi açıklandıktan sonra araştırmanın amaç ve önemine değinilmiştir. - Araştırma kapsamında yararlanılan kaynakların özetlerine yer verilmiştir.
Kuramsal Temeller	Toplumsal cinsiyet, cinsiyete duyarlı bütçeleme, kadın ve mekân (mekânsal haklar, cinsiyetleşmiş mekânlar, mekânsal planlamada kadın dostu yaklaşımlar), KDK (planlama-ölçekleri, Avrupa ve Türkiye'den örnekler), sakin şehir hareketi ve kadın konularına yer verilmiştir.
Materyal ve Yöntem	- Araştırma alanına ilişkin konum bilgileri ve genel özelliklere yer verildikten sonra materyallere ilişkin bilgilere yer verilmiştir. - Anket (93 kadın), yerinde gözlem (2 gün boyunca) ve derin mülakat (20 kadın) çalışmalarının değerlendirilmesinde uygulanan yöntemlere yer verilmiştir.
Bulgular	- Araştırma alanının fiziksel ve sosyo-kültürel özelliklerine yer verilmiştir. - Araştırma yöntemlerinin sonuçlarına yer verilmiştir.
Sonuç ve Öneriler	- Araştırmada uygulanan yöntemlerin bulgularına ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur. - Gerçekleştirilen analizler kapsamında, Mudurnu İlçesine yönelik KDK planlama-tasarım önerileri ve kadının kentsel mekânlardaki refahını artıracakı düşünülen öneriler sunulmuştur.

1.2 Kaynak Özetleri

Bu bölümde; araştırma konusuna, yöntemine ve alana ilişkin daha önceden gerçekleştirilmiş çalışmalara dair değerlendirmeler yayın tarihlerine göre sıralanmıştır.

1.2.1 Çalışmanın Konusu ve Yöntemine İlişkin Kaynaklar

Rapaport (1969) kitabında, New Jersey'deki evlerin form ve kültür ilişkilerine odaklanmıştır. Bu bağlamda, kültürün sosyal ifadelerinden bahsettikten sonra konutların süreç, kimlik, kişisel değer ve statülerin ifade edildikleri mekânlar olduğunun üzerinde durmuştur.

Gürkaynak (1988) makalesinde, içinde yaşadığımız çevrenin düşüncelerimiz, davranışlarımız ve psikolojik yapımız üzerinde önemli etkileri olduğunu ve davranış-deneyimlerimizin fiziksel ortam aracılığıyla şekillendiğini vurgulamıştır.

Alkan (1999) makalesinde, gelenekselleşen kent planlaması yaklaşımlarının kadınların gereksinimlerini yok sayan eril değerlerle yüklü bir temel üzerinde kurgulandığını vurgulamıştır. Bu çalışmada, kent planlamasında toplumsal cinsiyet yanlılığının nasıl ortaya çıktığı sorgulandıktan sonra, cinsiyete duyarlı değişimlerin kent planlamasındaki yeri ve önemi vurgulanmıştır.

Kayasü (2002) kitap bölümünde yer alan yazısında, kadınların mekânsal hareketliliğini gündelik yaşantılarını inceleyen çalışmalar dahilinde ele almıştır. Çalışmada, kadınların mekân kullanımlarında işgücüne katılım faktörünün önemine yer verildikten sonra, mekân kullanımı konusunda yaşanan ikilemlerin de bu olgudan kaynaklandığı savunulmuştur.

Mackenzie (2002) makalesinde, 1970'den 1990'lara kadar geçen sürede toplumsal cinsiyet ve çevre arasındaki karmaşık ilişkinin Anglo-Kuzey Amerikan coğrafyasıyla nasıl bütünleştiğinin tespit edilmesini amaçlamıştır. Bu bağlamda, kentte yaşayan kadınların yaşadıkları çevre ve sorunlarla baş etme biçimlerini incelemiş, feminist coğrafya kavramının gelişimi üzerine araştırmalar gerçekleştirmiştir.

Ölçer (2003) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, masalların kültürel kodların

çözümlemesinde önemli bir yeri olduğu vurgulanmıştır. Bu bağlamda, bilimsel yöntemlerle düzenlenmiş 32 masal seçilerek toplumsal cinsiyet ve mekân ilişkisine dair değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Özgüner (2004) tarafından hazırlanan makalede, insanların doğa ile içiçe olmalarının psikolojik ve fiziksel sağlıkları açısından önem taşıdığı vurgulanmış, bu konuyla ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Alkan (2006) tarafından hazırlanan kitapçıkta; cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık oluşturulması, kadınların güçlenmesinde belediye hizmetlerinin yer ve öneminin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada belediye hizmetleri cinsiyet yüklü bir alan olarak tanımlanmış ve bu kapsamda çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur.

Çetin (2006) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde “Sokak Dergisi” örneğinde kamusal alan ve sokak ilişkisine Türkiye tarihi bakımından açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak, kamusal alan ve politika arasındaki ilişkinin insanlığın daha ileri gitmesinde önem teşkil ettiği belirlenmiştir.

Kaya (2006) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, mekânlardaki ayrışma olgusuna dair değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu bağlamda, Türkiye’de yaşayan kadınların mekânsal deneyimleri cinsiyet temelli ayrışmalar kapsamında incelenmiştir.

Aytaç (2007) makalesinde, kentte yer alan kamusal mekânların kentlilik ve toplum bilincinin oluşumundaki pay ve işlevine değinmiştir. Bu bağlamda, mekân kavramının toplumsal süreçlere etkisi ve kimlik inşa süreçlerindeki rolünün önemine yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Bora (2008) kitabında, kadınlara yönelik STK’ların adil bir çevre oluşturma çabalarına yardımcı olabilmeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda, cinsiyete dayalı ayrımların sadece kadınların ve kadın örgütlerinin bir sorunu değil, toplumun ortak bir sorunu olduğu vurgulanmıştır.

Erden (2008) makalesinde; eril bakış açılarının hüküm sürmekte olduğu modern düşünce

tarzında aklın erkeği, bedenin kadını temsil ettiğine değinmiş ve bu söz konusu eşleştirmelerin kadının; zayıf, pasif bir konuma düşmesine neden olurken, erkeğin; güçlenmesi, aktifleşmesi ve gerçeklik ile ilişkilendirilmesinde etkili olduğunu savunmuştur.

Oğuz ve Atatimur (2008) makalelerinde, kent ve kadın ilişkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu bağlamda kentte kadın olmanın zorluklarından, kentsel mekânın savunduğu eril rollerden ve kadını ikincileştiren toplumsal yapıdan bahsedilmiştir.

Şenol (2008) tarafından hazırlanan el kitabında, kadın dostu yerleşimlere ilişkin Avrupa'dan örneklerle yer verilmiştir. Çalışma kapsamında Birleşmiş Milletler (BM) ortak programına dahil olan illerde (İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon, Van) cinsiyete duyarlı 5 yıllık yerel eylem planlarının oluşturulmasına katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Tüğen ve Özen (2008) makalelerinde, cinsiyete duyarlı bütçeleme kavramı hakkında bilgi verdikten sonra, bu kavramın uygulandığı ülkelerin durumları hakkında değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Altunpolat (2009) derlemesinde “Cins Cins Mekân” kitabında yer alan; toplumsal cinsiyetin, cinsiyet rollerinin yapılandırılma ve yeniden üretim biçimlerinin tespit edilmesini amaçlayan 12 farklı çalışmayı incelemiştir. Sonuç olarak, cinsiyet rollerinin mekânda kurgulanış biçimi ve cinsiyetleştirilmiş mekânların barındırdığı genel özelliklere dair bilgilere yer verilmiştir.

Dökmen (2009) kitabında, toplumsal cinsiyet kavramını sosyo-psikolojik açıdan değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda yansız bir tutum sergileyerek her iki cinsiyete de eşit olarak yaklaşmaya, düşüncelerini bilimsel araştırmalara dayandırarak ifade etmeye çalışmıştır. Sonuç olarak, cinsiyet kavramının toplumun tavır ve tutumlarından beslendiğini vurgulamıştır.

Hilborn (2009) tarafından hazırlanan rehberde; kent parklarını güvenli, güvensiz yapan unsurlara, tasarımlarında dikkat edilmesi gereken faktörlere, kullanıcı kitlelerinin genel

özelliklerine vb. yer verildikten sonra, kent parklarındaki suç ve bozukluklarla başa çıkılmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

Kızılaslan (2009) makalesinde, kentsel mekânda kadına yönelik eşitsizlikler ve ikincileştirmelere değinmiştir. Bu kapsamda, kentte meydana gelen değişim ve dönüşümlerin kadınların yaşam alanlarını zenginleştirmek yerine küçülttüğüne, kadınların kentsel dönüşümden beklentilerinin farklı olduğuna değinilmiştir.

Sadri (2009) makalesinde, cinsiyetleşmiş mekân kavramını açıklamış ve bu mekânların kadını toplum yaşantısından uzaklaştırdığını vurgulamıştır. Bu bağlamda kamusal ve özel alanda kadının görünürlüğünü artırmak amacıyla, birleştirici mekânların oluşturulmasını önermiştir.

Tokman (2009) bildirisinde, kentin kadın bakış açısıyla değerlendirilerek yaşanılabilir kılınmasını amaçlamıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, cinsiyetler arası eşitsizliğin sosyo-ekonomik yapıdan olduğu kadar mekânın yapısından da kaynaklandığı vurgulanmıştır.

Atay (2010) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, Elazığ İli'ndeki kadın yoksulluğu üzerine tespitlerde bulunulması amacıyla maddi durumu kötü olan 100 kadınla anket çalışması yürütülmüştür. Bu bağlamda, kadınların yaşadıkları sorunlar, tutum ve davranışlarıyla yoksulluğa bakış açılarına dair değerlendirmelerde bulunulmuştur. Çalışma kapsamında yoksulluğun temelde bir kadın sorunu olduğu vurgulanmıştır.

Genç (2010) makalesinde, toplumsal cinsiyet ile ilgili kavramlar (cinsiyet, cinsiyet eşitliği vb.) ve dünyadan örneklerle değindikten sonra, kamusal hizmet mekanizması ile bağlantılarını tespit etmeye çalışmış, ülkemiz açısından uygulanılabilirliğine yönelik değerlendirmelerde bulunmuştur.

Işık ve Işık (2010) tarafından hazırlanan makalede; cinsiyete duyarlı bütçeleme sistemi ile ilgili tanımlara, uygulama aşamalarına, çeşitli ülkelerden örneklerle, eşitsizliği ölçen yöntem ve araçlara yer verilmiştir.

Kansız ve Akın Acuner (2010) tarafından hazırlanan makalede, dünyanın pek çok ülkesinde kadınlar başta olmak üzere, çocuk, engelli ve yaşlıların kentsel haklardan eşit bir şekilde yararlanamadıkları vurgulanmıştır. Çalışma kapsamında Trabzon ili araştırma alanı olarak seçildikten sonra il genelinde kadınların toplum yaşantısındaki rolleri belirlenmiş, hizmetlerden yararlanma ve memnuniyet düzeyleri değerlendirilmiştir.

Kaypak (2010) tarafından hazırlanan bildiride, kentsel dokuda meydana gelen değişimlerin kadının toplumsal ilişkilerini etkilediği vurgulanmıştır. Çalışma kapsamında, kentsel dokudaki sosyo-kültürel ve ekonomik değişimler incelendikten sonra, kadını aktifleştireceği düşünülen önerilerde bulunulmuştur.

Kırel vd. (2010) tarafından hazırlanan makalede, cinsiyetler arası ayrımcılık kavramına dair açıklamalarda bulunulmuştur. Bu bağlamda; kadının çalışma ve toplum hayatına katılımıyla uğradığı cinsiyetler arası ayrımcılık durumları, Eskişehir’de özel bir iş sektöründe (çimento) gerçekleştirilen alan çalışmaları dahilinde yorumlanmıştır.

Pektaş ve Akın (2010) makalelerinde, 1992 ve 2008 tarihlerindeki Avrupa Kentsel Şartı’nı kentli hakları kapsamında “katılım” bakımından değerlendirmişler ve bu katılım hakkının, yönetim sistemindeki yeterlik durumunu Avrupa Kentsel Şartı’nda yer alan başlıklar dahilinde sorgulamışlardır.

Sadri (2010) tarafından hazırlanan doktora tezinde; mekân kavramının sadece fiziksel özellikler taşımadığı, zihinsel ve mental özelliklerinden dolayı sosyal boyutlara sahip olduğu düşüncesi, Lefebvre ve Heidegger başta olmak üzere diğer teoristlerin de görüşlerinden faydalanarak açıklanmıştır.

Sankır (2010) makalesinde, toplumun kadın ve erkeğe atfettiği kalıplaşmış davranış biçimleri olduğunu ve bu yüzden toplumsal yaşantının olduğu her yerde cinsiyet ayrımlarının da olacağını vurgulamıştır. Bu cinsiyet ayrımlarını, kadın sanatçıların kimlik oluşum süreçlerine etkileri bakımından değerlendirmiştir.

Soysal (2010) makalesinde, erkek egemen iş yaşantısına karşın girişimcilik faaliyetinde bulunan kadınların kişisel özellikleri ve yaşadıkları sorunları vurgulayarak, yeni kadın

girişimcilerin daha az hata yapmalarına katkı sunmayı amaçlamıştır.

şenol vd. (2010) kitaplarında, KDK Projesi kapsamındaki Yerel Eşitlik Eylem Planları (YEEP)'nin faaliyetlerine, il toplantılarına, atölye çalışmalarına ve program ortağı illerin durumunu göz önüne seren tespitlere yer vermişlerdir.

şenyuvalı (2010) tarafından hazırlanan yeterlik tezinde, kadınların sanatsal faaliyetlerdeki görünürlüğü üzerine bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, beden sorunsalının sürekli gündemde tutulan bir olgu olması ve kadına dair ikincileştirmelerin ön planda olmasından kaynaklı olarak, kadının gerek sanat, gerek sosyal yaşantıda hakettiğı değeri göremediğı ifade edilmiştir.

Tahincioğlu (2010) makalesinde, şanlıurfa ilinde yaşayan kadınların toplumsal konumlarının tespit edilmesi amacıyla 37 kişiyle derin mülakat çalışması gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak, namus cinayetlerinin ataerkil toplum yapısı ve cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı durumlar olduğı belirlenmiştir.

Eliuz (2011) makalesinde kadın haklarının önemini belirterek, bir cinsin diğeri için ikinci planda bırakmasının insanlığın gelişimine engel olduğunu vurgulamıştır. Bu kapsamda, özne veya nesne durumundaki kadınların görünümlerini ve bu görünümlerin altında yatan temel sebepleri değerlendirmiştir.

Kalafat (2011) tarafından hazırlanan bildiride, Marmara Bölgesi'nin genel özellikleri kapsamında deprem riskinin tespit edilebilmesinde, deprem ağı ve veri analizinin önemi vurgulanmıştır.

Koday ve elikoğlu (2011) makalelerinde, Bartın Kadınlar Pazarı'nı insan ve mekân ilişkisi kapsamında değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Çalışma kapsamında; pazarın tarihsel gelişimi, şehrin ekonomisindeki yeri, satıcı ve alıcının çeşitli özellikleri ele alınarak belirlenen sorunlara çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Sadri (2011) bülten yazısında, kent hakkı kavramının tanımı ve özelliklerine değinmiştir. Bu bağlamda; kentin şekillenmesinde başrol oynayan iktidar ilişkileri ve toplumsal

normların, kadınların kent haklarını kullanmalarında engel teşkil ettiğini vurgulamış ve eril hakimiyete karşı kadının kent hakkını savunmuştur.

Tatlier Baş (2011) uzmanlık tezinde; toplumsal cinsiyetin uygulanma ve tespit süreçlerinde yaşanan sıkıntıları gidermeyi, plan-politikalara yerleştirilmesinde strateji geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda Avrupa Birliği (AB), Romanya ve Türkiye’deki yerleştirme stratejileri irdelenmiştir.

Vatandaş (2011) tarafından gerçekleştirilen sosyoloji konferansında, cinsiyet kavramının sadece biyolojik özellikler dahilinde şekillenmediği, aynı zamanda bireyin dünyaya geldiği ilk günden itibaren toplumsal bir kategori olarak anlam kazandığı vurgulanmıştır. Bu çalışmada, ülkemiz insanının toplumsal cinsiyet bağlamında sahip olduğu düşünce ve tutumların cinsiyet temelli ayrışmalara nasıl yansıdığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bilen vd. (2012) tarafından hazırlanan makalede, hızlı kentleşmenin neden olduğu güvenlik sorunlarına değinilmiştir. Çalışmada, İstanbul ili örneğindeki kentsel problemlerin cinsiyet ve mahallelerdeki suç oranlarıyla ilişkili olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak, kadınların erkeklere oranla daha fazla sorun bildirdiği ve suç oranı yüksek mahallelerde sorun sayısının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Doğan (2012) doktora tezinde, cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımının önemine ve gerçekleştirilen uygulamalarına yer vermiştir. Çalışma kapsamında, Türkiye’deki mevcut durum ölçülmüş, bu sistemin uygulanması için gerekli koşul ve zorluklar belirlenmiştir.

Erkan vd. (2012) tarafından hazırlanan makalede, kadının toplumdaki konumunun yükseltilmesinde cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımının önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda, çeşitli ülkelerdeki cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımlarıyla ilgili örneklerle yer verildikten sonra, Türkiye’de de cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımına dair adımlar atılması gerektiğinin üzerinde durulmuştur.

Kaya vd. (2012) söyleşi ve basın açıklamalarında, kentsel yaşantının neden olduğu olumsuzluklar ve güvensizlik durumlarının kadının kent hayatında etkin bir şekilde rol

almasını zorlaştırdığını belirtmişlerdir. Sonuç olarak, kadına şiddetin arttığı 2012 yılı için devletin yetkili kurumlarını faaliyet göstermeye davet etmişlerdir.

Külekçi ve Canbay (2012) tarafından hazırlanan makalede, kadınların uluslararası kuruluş ve anlaşmalar aracılığıyla eşitlik konusunda birtakım haklar elde ettikleri, ancak bu hakların eşitliğin sağlanmasında yeterli olmadığı belirtilmiştir. Çalışma kapsamında, eşitliğin sağlanması amacıyla geliştirilen cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımının önemi vurgulanmıştır.

Morsy (2012) yüksek lisans tezinde; cinsiyet, kentleşme ve güvenlik olgularına değinmiş ve kentsel şiddetin algılanış biçiminin kadın ve erkekler arasında farklılık gösterdiğini vurgulamıştır. Sonuç olarak, kentsel şiddetin temelinde cinsiyet eşitsizliği etmeninin olduğu belirlenmiştir.

Örücü ve Bakırtaş (2012) tarafından hazırlanan makalede; cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımının yararları, önemi, amacı ve tarihsel gelişimi üzerinde durulduktan sonra, cinsiyet eşitsizliğini gidermek için geliştirilen 6111 sayılı kanunun maddeleri bütçeleme sistemi açısından değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Türkiye’de kadının statüsünü yükseltecek faaliyetlere gerek duyulduğu vurgulanmıştır.

Şimşek (2012) makalesinde, kamusal alanı etkin kullanan kadınlara yönelik düşüncelerin sosyal medya ortamında incelenmesini amaçlamıştır. Bu kapsamda “itiraf.com” sitesi incelenerek sitedeki kullanıcıların itiraflarını değerlendirilmiş ve genellikle ataerkil düzeni savunan itirafların (çoğunluğu kadın kullanıcı) ağırlıklı olduğu gözlemlenmiştir.

Akagündüz (2013) tarafından hazırlanan makalede, II. Meşrutiyet döneminde yaşanan siyasi, sosyal, ekonomik değişimlerin yalnızca erkekleri değil, kadınları da etkilediği savunulmaktadır. Bu bağlamda, o dönemde yaşanan değişimlerin, dönemin dergilerinde kadın ve erkekler tarafından ele alınış şekli ve özellikle kadınlar üzerindeki etkisi saptanmaya çalışılmıştır.

Çiftçi (2013) blog yazısında, KDK projesinin amaç ve kapsamına değindikten sonra, YEER’ler dahilinde gerçekleştirilen faaliyet ve hedeflerle ilgili değerlendirmelerde

bulunmuştur.

Sargın (2013) tarafından hazırlanan kitap, Kadın Adayları Destekleme Derneği (KADER)'nin “Türkiye’de Yerel Eşitlik Mekanizmalarının Haritalandırılması” projesi kapsamında hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında önemli olan araç ve mekanizmalar hakkında yerel yönetim ve STK’ların bilgilendirilmesi olarak belirtilmiştir.

Saygılıgil (2013) makalesinde; kamusal ve özel alana yüklenmiş cinsiyet rollerinden bahsetmiş ve bu cinsiyet rollerinin bir sonucu olarak, aynı mekânın kadın ve erkeğe yaşattığı hislerin farklı olduğunu savunmuştur. Araştırma kapsamında kadınların söyledikleri ve yazdıkları üzerinden değerlendirmeler gerçekleştirildikten sonra, mekânların cinsiyetlerine yönelik tespitlerde bulunulmuştur.

Sungur (2013) tarafından hazırlanan makalede; Türkiye’nin sakin şehir yerleşimlerindeki kadın girişimciliğine yönelik değerlendirmelerde bulunulmuş ve bu hareketin kadının emeğini görünürleştirdiğine değinilmiştir.

Sungur Ergenoğlu (2013) kitabında; fiziksel çevrenin herkes için konforlu, güvenli ve adil bir yaşam olanağı sunmasına yönelik ölçütlerin belirlenmesini hedeflemiştir. Bu bağlamda farklı insan hâlleri (yaşlı, çocuk, genç, engelli) ve kavramlara dair açıklamalarda bulunmuş ve bu insan hâllerini mimari tasarımlarla ilişkilendirdikten sonra, herkes için geçerli genel özelliklere değinmiştir.

Şafak (2013) yüksek lisans tezinde, kadın ve kent ilişkisini kesintiye uğratan etmenler üzerinde durduktan sonra cinsiyet eşitsizliğinin önlenmesinde gerçekleştirilmesi gereken kadın dostu hizmet ve yaklaşımların önemini vurgulamıştır. Bu kapsamda, Nevşehir İli’nin genel durumunun sorgulanması adına 15 kadınla derin mülakat çalışması gerçekleştirilmiş ve KDK projesine ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Tekinbaş (2013) tarafından hazırlanan kitapçıkta; KDK’nın BM Ortak Programı’ndan haberlere yer verilmiş, YEER’lerde yer alan ana başlıklar dahilinde kentin genel durumu sorgulanmıştır. Bu sorgulamalar ışığında, 2014 yılı için belirlenen eksiklikleri

tamamlayacak modellerin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Çavuşoğlu (2014) kitabında, Türkiye'nin kentleşme sürecine dair araştırmalar gerçekleştirmiş ve Türkiye kentlerinde her alanda (cinsiyet, yaş, dil, din, ırk vb.) ayrımcılıkların yaşandığını savunmuştur. Nitelendirilen bu ayrımcılıkların eril toplum yapısı yüzünden tekrar tekrar inşa edildiği vurgulanmıştır.

Çelik Uğuz ve Topbaş (2014) makalelerinde, toplumsal cinsiyet kavramını hazırlanan önemli endeksler bağlamında ele almışlardır. Endeksler doğrultusunda gerçekleştirilen kıyaslamalar sonucunda, Türkiye'de kadının durumu tartışılmış ve sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Demircioğlu (2014) tarafından hazırlanan makalede, İbn Haldun ile Mostesquieu isimli düşünürlerin çevrenin coğrafi koşulları, iklim özellikleri ve diğer fiziksel özelliklerinin insan psikolojisi üzerinde etkili olduğunu doğrulayan fikirleri kıyaslanmıştır.

Dublen (2014) yüksek lisans tezinde, tüm dünya ülkelerinin ortak sorunu olan kadınların işgücüne katılım düşüklüğünün nedenlerini tespit etmeye çalışmıştır. Bu kapsamda, Türkiye kadınlarının işgücüne katılımını engelleyen faktörler Lojistik Regresyon Analizi kapsamında incelenerek, iş gücüne katılımı eğitim, yaş ve medeni durumun büyük etkilerinin olduğunu belirlenmiştir.

Eryazıcıoğlu ve Markoç (2014) bildirilerinde, Türkiye'de planlama bütünlüğünden uzak olarak geliştirilen kentsel projelerin kentsel kimlik üzerinde tahrip edici etkilere neden olduğunu savunmuşlardır. Bu bağlamda, kopukluğun yoğun olarak yaşandığı İstanbul'da gerçekleştirilen; Taksim Yayalaştırma Projesi, Tarlabası Projesi ve Sulukule Projesi vb. projelerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerine ilişkin değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Hizmetli (2014) tarafından hazırlanan makalede; pazar yerlerinin toplumsal yaşantıdaki önemine değinilmiş ve Bartın İli'nde düzenli olarak kurulan Kadınlar Pazarı'nın sosyo-ekonomik ve kültürel yaşantıya katkısının üzerinde durulmuştur.

Kara (2014) bildiri özetinde; farklı statüden insanların bir arada yaşadığı,

şekillenmelerinde toplumsal hayatın etkin olduğu yerleşimlerde “cinsiyetleşmiş mekân” olgusunun incelenmesini amaçlamıştır. Bu kapsamda, Ankara’da yaşayan farklı semtlerdeki 16 kadınla araştırma gerçekleştirilmiş ve elde edilen bulgulara göre, kadınların mekân kullanımını kısıtlayan en önemli faktörün “erkek şiddetinden korunmak” olduğu tespit edilmiştir.

Kaypak (2014) makalesinde, kadının kent hayatında incelenmesini amaçlamış ve toplumsal cinsiyetçi tutumların kenti “eril” bir yapıya büründürdüğünü ifade etmiştir. Bu bağlamda, kadın dostu kentleşme faaliyetlerinin sosyo-ekonomik ve mekânsal anlamda kadınlara yeni olanaklar sunacağına üzerinde durulmuştur.

Sağlık (2014) tarafından hazırlanan makalede, 1960’lı yıllarda “sanatta erkek egemen düşüncesi”nin kırılmasına katkıda bulunan faaliyetlerin, kadınların kamusal alan kullanımlarının artırılmasında etkili olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, sanatçılar tarafından kamuya ulaştırılan metin, dinleti vb. çalışmaların birer araç görevi üstlendiği vurgulanmıştır.

Şencan (2014) makalesinde, geleneksel toplumlarda kadının günlük hayatını mekânlarda incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmada, Kıbrıs’ta yaşayan bir kadının bir günü incelenerek, Edward T. Hall tarafından geliştirilen mesafe analizi (*Proxemics*) ile değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, mekândaki değişimlerin kadının günlük yaşantısı üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Yağcı (2014) tarafından hazırlanan makalede, mekân ve toplumsal cinsiyet ilişkisine yönelik değerlendirmelere yer verilmiştir. Bu kapsamda, mekân kavramının bir cinsel kimliğinin olmadığı ve olamayacağı vurgulanmıştır.

Zebracki (2014) makalesinde, Avrupa’da yer alan kadın dostu yerleşimlerden, İsveç ve İtalya arasında kıyaslamalar yapmış ve gerçekleştirilen faaliyetlerin zayıf yönlerine değinmiştir. Bu bağlamda İsveç’te toplumsal cinsiyet eşitliği anlamında daha fazla gelişme ve faaliyet olduğu belirtilerek, bu durumun kadınların eğitim seviyeleri ve eşitlikçi plan-politikaların fazlalığından kaynaklı olduğu savunulmuştur.

Akbaş ve Bozok (2015) makalelerinde; kentlerin sadece fiziksel inşalar olmadığını ve kent sokaklarının insan deneyimleriyle dolu yerler olduğunu vurgulamışlardır. Araştırmada, farklı insanların kentteki kullanımları incelenmiş ve mekânların sesi dinlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda “Tuhaf Bir Kadın” ve “Aylak Adam” olarak adlandırılan ana karakterler üzerinden kentsel mekân kullanımındaki toplumsal eşitlilik ve normlara yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Altay Baykan (2015) kitabında, toplumsal cinsiyet eşitliliği yaklaşımının ana akımlaştırılmasını ve fiziksel mekânın kadın kullanıcılar için adil, yaşanılabılır ve sağlıklı bir hâle getirilmesini amaçlamıştır. Çalışma kapsamında; eşitlikçi plan, proje ve politikalara dair örneklere yer verilmiş, KDK planlama ölçekleri ve karar konuları geliştirilmiş ve kadın dostu bir kentin barındırması gereken özelliklere ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Aydın Yılmaz (2015) makalesinde kadınların siyasal yaşama katılımlarını cinsiyet eşitliliği perspektifinden değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışmada siyasal yaşama katılımı adalet, toplumsal cinsiyet eşitliliği ve toplumsal cinsiyet adaleti gibi başlıklara ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur.

Deniz (2015) tarafından hazırlanan makalede, bir taşra kenti olan Uşak şehrinin kamusal mekânlarında kadın kimliği ve cinselliğine yönelik toplumsal algının ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda Uşak kentinde kadın imge ve bedeninin temsil biçimini reklam panoları, heykeller, afişler, vitrin mankenleri vb. geler üzerinden gözlem yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Doğan (2015) makalesinde, sosyal dışlanma ve yoksulluk kavramlarının kapsamlı bir şekilde değerlendirmesini yaptıktan sonra, “insana yakışır iş” kavramının unsurları hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Yapılan değerlendirmeler ışığında, insana yakışır iş kavramının unsurlarının sosyal dışlanmaya neden olan yoksullukların tespitinde önemli olduğu belirlenmiştir.

Günindi Ersöz (2015) tarafından hazırlanan makalede, kamusal alana yüklenen cinsiyet rollerinden bahsedilmiştir. Çalışmada, geleneksel bakış aıllarının kadını belirli kalıplar

arasına sıkıştırdığı savunulmuştur.

Tuncer (2015) makalesinde; kadınların kamusal alandaki gündelik yaşantılarına odaklanmış, mekân ve toplumsal cinsiyet arasındaki ilişkinin saptanmasını amaçlamıştır. Bu bağlamda Ankara İli örneğinde, kadınların mekâna erişim ve faydalanma düzeyleri (gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşmelerle) incelenmiş ve sonuç olarak, kamusal alanlarda gerçekleştirilen düzenlemelerin kadın açısından nasıl daha faydalı olabileceğine yönelik tespitlerde bulunulmuştur.

Yalçinkaya (2015) makalesinde; cinsiyet ve mekân ilişkisini ele almış, cinsiyete dayalı mekânsal davranışları incelemiştir. Yapılan bu incelemelerde Trabzon İli Kalkınma Mahallesi'ndeki yurtları araştırma alanı olarak seçmiş ve 105 kişi (rastgele seçilmiş) ile gerçekleştirdiği anket çalışması doğrultusunda, toplum tarafından kadına atfedilen rollerin kadın ve erkeğin mekâna bakış ve yararlanma düzeylerinde farklılıklara neden olduğunu belirlemiştir.

Yıldız (2015) yüksek lisans tezinde; bütçeleme, sosyal bütçeleme kavramlarının tanımları ve kadına sağlayacağı katkıların üzerinde durmuştur. Daha sonra, dünyadaki bütçeleme örneklerinden bahsetmiş ve bu yaklaşımların Türkiye'deki faaliyetlerine, gösterdiği gelişmelere yer vermiştir.

Acuner (2016) tarafından hazırlanan makalede, eşitlik yaklaşımlarının kentsel çalışmalara daha fazla dahil edilmesi ve kadının mekân ile olan ilişkisinde korku faktörünün etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda; kentin kadını zorlayan yönlerinden, kamusal alan özelleşmeleri ile kadın bedeninin kontrol altına alınmasından, sokağın kadın için öneminden vb. bahsedilmiştir.

Ayas (2016) bildirisinin tam metninde, Türkiye'de de uygulamaları bulunan cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımını incelemiş ve bu yaklaşımın toplumsal kabul edilebilirliğini değerlendirmiştir. Sonuç olarak, bu yaklaşımın toplumsal kabul edilebilirliğini etkileyen tek faktörün cinsiyet olduğu tespit edilmiştir.

Büyüköztürk vd. (2016) tarafından hazırlanan kitapta bilimsel araştırma yöntemleri

hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Bu bağlamda; problem tanımlama, örnekleme yöntemleri, veri toplama araçları, nicel ve nitel araştırmalar, raporlaştırma gibi konular incelenmiştir.

Gökbunar ve Doğan (2016) makalelerinde, politik kararların en önemli yansımalarından biri olan bütçe kavramını irdemişlerdir. Bu kapsamda farklı ülkelerdeki cinsiyete duyarlı bütçeleme uygulamalarını incelemişler ve bu uygulamaların gerçekleştirilmesinde gerekli olan ölçütlerin üzerinde durmuşlardır.

Güler (2016)'nın yazısında, kadın dostu planlama ve tasarımların önemine değinilmiş ve kentte yer alan görünmez bariyerler ile kadınların kullanım alanlarının sınırlandırıldığı vurgulanmıştır. Bu kapsamda, yerel yönetimlerin üstüne düşen sorumlulukları gerçekleşmesi gerektiği ve kadının daha fazla söz sahibi olmasıyla birlikte kentte meydana gelecek değişimlerden bahsedilmiştir.

Karacan (2016) makalesinde, toplumsal cinsiyet kavramının gelişimini ve sanata yansımalarını incelemiştir. Bu bağlamda, kadının sanat alanındaki konumu tartışılmış, toplumsal cinsiyet ve kimlik kavramlarının yeniden kurgulanmasıyla birlikte sanata etkileri değerlendirilmiştir.

Karakaş Özü (2016) tarafından hazırlanan makalede; sakin şehir hareketi ele alınmış, bu kavramın ortaya çıkış noktası ve mevcut uygulamalarından bahsedildikten sonra, yerleşme coğrafyası bakımından nasıl bir bakış açısının geliştirilmesi gerektiğine değinilmiştir.

Kavas Urul (2016) tarafından TEPAV ile birlikte gerçekleştirilen cinsiyet eşitliği karnesinde, bölgesel ve ulusal ölçekte cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında etkili olacak politikaların geliştirilmesi temel amaç olarak ifade edilmiştir. Bu kapsamda, Türkiye'deki kadın-erkek eşitsizliği 81 il bazında oluşturulan endekslerle tespit edilmiş ve yerel düzeyde cinsiyet eşitliğiyle ilgili veriler geliştirilmiştir.

Kaypak (2016) makalesinde, kentsel güvenlik olgusu dahilinde betimsel incelemeler gerçekleştirmiştir. Çalışma kapsamında kentlerde meydana gelen değişimlerin güvenlik sorunlarında artışa neden olduğunun ve demokratikleşmenin gerektirdiği hoşgörülü

kamusal hizmetlerin gerçekleştirilmesinde bu sorunların çözülmesi gerektiğinin üzerinde durulmuştur.

Keçeci (2016) tarafından hazırlanan doktora tezinde; KDK Projesi'nden yararlanılarak Türkiye'de makro feminist sosyal hizmet uygulamalarının gerçekleştirilmesine dair zorluk ve olanaklardan bahsedilmiştir. Bu bağlamda "Frein Toplum Kalkınması Modeli"nin günümüzün muhafazakâr söyleminde kadın dostu yerleşimlerde uygulanabilirliği değerlendirilmiştir.

Kılıç (2016) tarafından hazırlanan makalede, istatistikte kullanılan Cronbach Alfa değerinin önemi ve kabul edilebilir değer aralıklarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çalışmada alfa değeri 0,70'in altında olan anketlerin güvenilirmez olduğundan, 0,90'ın üzerinde olan anketlerde ise gereksiz sorulara yer verilmiş olabileceğinden söz edilmektedir.

Kiper vd. (2016) tarafından hazırlanan makalede kadın dostu planlama ve tasarımların önemi, cinsiyet eşitliği yaklaşımının benimsendiği bir kentin genel özellikleri gibi başlıklara yer verilmiştir. Çalışma kapsamında, kadının kentsel yaşantısını kolaylaştıracak ve sosyalleşmesine olanak sağlayacak örnek kamusal mekânlar yaratılmasına ilişkin öneriler sunulmuştur.

Mumcu vd. (2016) makalelerinde, kentsel mekân kullanımında cinsiyete dayalı farklılıkların saptanmasını amaçlamışlardır. Bu bağlamda Trabzon kent merkezindeki yaya alışveriş sokağında davranış gözlemi (hafta içi 3 gün, hafta sonu 2 gün) ve anket çalışması (51 kişi) gerçekleştirmişlerdir. Sonuç olarak, kadınların mekânları kullanırken özgür hissetmeme durumları, sayılarının azlığı, mekân kullanma sürelerinin kısalığı gibi faktörlerin kamusal mekândan soyutlanmalarına neden olduğunu tespit etmişlerdir.

Özalp (2016) yüksek lisans tezinde Ankara Atatürk Bulvarı örneğinde, mekânsal kalitenin yürünebilirlik faktörü üzerindeki etkisini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda, 32 uzman tarafından hazırlanan 84 anket sorusuyla 88 kişiye yönelik bireysel tespitlerde bulunulmuştur. Sonuç olarak, mekânın barındırdığı fiziksel nitelikler ve kalite gibi özelliklerin mekânda geçirilen süreyi etkilediği belirlenmiştir.

Özsoy ve Sipahi (2016) makalelerinde, KDK'nın bir üyesi olan Gaziantep'in kadın dostu bir yerleşim olma hedefine "gerçekten" ulaşp ulaşmadığının tespit edilmesini amaçlanmıştır. Bu bağlamda 1004 kadın katılımcı ile gerçekleştirilen anket çalışması dahilinde kadınların kentten beklentileri ve kentin mevcut durumu değerlendirilmiştir.

Şenol ve Erdem (2016) bildirilerinde, İslamiyet'in kabulünden Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar geçen süreçte Türk Kadınları'nın değişen yaşam koşullarından etkilenme düzeylerinin tespit edilmesini amaçlamışlardır. Bu bağlamda kadınların bu toplumsal süreçlerden etkilenme düzeyleri, mücadele etmek zorunda kaldıkları durumlar vb. sosyolojik bakış açısı dahilinde değerlendirilmiştir.

Tepekule vd. (2016) tarafından hazırlanan makalede, Türkiye'de toplumsal kaynaklara erişim konusunda eşitsizlikler olduğu ve bu eşitsizliklerin giderilmesinde cinsiyete duyarlı bütçeleme sisteminin araç görevi üstleneceği vurgulanmıştır. Bu kapsamda Türkiye'de gerçekleştirilen cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışmaları incelenerek tespitlerde bulunulmuştur.

Tuncer (2016) makalesinde, toplumun kadına yüklediği ahlak normlarının kamusal mekân kullanımlarında olumsuz etkilere sebep olduğunu vurgulamıştır. Araştırma kapsamında 1950 ve 1980 yılları arasındaki aile fotoğrafları, mektuplar vb. gibi materyallerden yararlanılarak o dönemin kadınlarının kamusal mekân kullanımlarına ilişkin tespitlerde bulunulmuştur.

Yıldız ve Uğur (2016) makalelerinde, cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımının önem ve gerekliliğini belirtmişlerdir. Çalışma kapsamında, bütçeleme sistemi analiz edilmiş ve farklı ülkelerde gerçekleştirilen uygulamalar inceledikten sonra, Türkiye'deki durum değerlendirilmiştir.

Yılmaz ve Ulaş (2016) makalelerinde, fiziksel aktiviteye katılan kadınların aktivite yapma sebepleri ve karşılaştıkları sorunları tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu bağlamda araştırma verisi olarak, 2014 yılında Kırıkkale merkezde 8 kadın ile gerçekleştirilen görüşmeler baz alınmış ve kadınların görünümlerini iyileştirmek adına fiziksel aktivitede bulundukları belirlenmiştir.

Yüceşahin (2016) makalesinde, kadın ve erkeğin mekânsal kullanımlarındaki farklılıkları incelemeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda; toplumsal cinsiyet ve sosyal mekân arasındaki ilişkiler incelenmiş, cinsiyetleşmiş mekânların kamusal ve özel alana etkisi değerlendirilmiştir.

Açıksöz (2017a) kitap bölümünde, mekânsal planlamada kadın dostu yaklaşımların önemini belirtmiş ve kadınların kamusal mekânı daha aktif kullanabilmeleri adına çeşitli güvenlik önlemlerinin alınması gerektiğini belirtmiştir. Kadınların kamusal mekânda adil olarak yer alabilmelerinde yönetim anlayışı ve aktif vatandaşlık bilincinin önemi vurgulanmıştır.

Açıksöz (2017b) bildirisinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin dış mekâna yansımalarını değerlendirmiş ve bütçeleme sisteminin gerekliliğini belirttikten sonra, kadın dostu yaklaşımların önemini yurt içi ve yurt dışından örneklerle vurgulamıştır. Son olarak, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yerel yönetim anlayışına yansımaları için tavsiyelere yer vermiştir.

Açıksöz vd. (2017) tarafından hazırlanan makalede, Bartın İli'nin Amasra İlçesi'ne bağlı Ahatlar Köyü'nde Ekoturizm faaliyetlerinin kırsal peyzaj kimliğine zarar verilmeden nasıl gerçekleştirilebileceği yerel halktan 74 kişiye uygulanan anket çalışması dahilinde sorgulanmıştır. Sonuç olarak, bölgeye yönelik turizm stratejileri geliştirilmiştir.

Ak (2017) tarafından hazırlanan makalede, yerel ürünlerin ve yapıların korunması anlayışından doğan sakin şehir hareketinin Türkiye'deki başarısı ve uygulanabilirlik düzeyi hakkında araştırma yapılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda Türkiye'deki uygulama ve faaliyetler incelenerek değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Akgül Gök ve İl (2017) makalelerinde, evli kadın ve erkeklerin cinsiyet rolleri hakkındaki düşünce ve şikayetlerinin değerlendirilmesini amaçlamışlardır. Çalışma kapsamında, ataerkil yapıya sahip erkeklerin ev içi ya da ev dışı sorumlulukları eşleriyle paylaşmakta sorun yaşadıkları ve bu durumun kadını zorlayan en büyük etkenlerden biri olduğu saptanmıştır.

Aktaş (2017) makalesinde cinsiyet dinamiklerinin kent yapısındaki izlerini, kadın ve erkek kullanıcılar bakımından mekânın yapısı ve cinsiyetin nasıl bağdaştırılabileceğini, mekânın kadın ve erkeğe ne tür roller sunduğunu tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda, eril kent yapısının hangi kültürel değerlerle kişilere aktarıldığı ve yeniden nasıl üretildiği çözümlenmeye çalışılmıştır.

Altınoluk (2017) bildirisinde kadın ve erkek olmanın toplumsal süreçlerin bir sonucu olduğunu savunmuş ve toplumsal cinsiyet faktörüne dayalı baskıların tespit edilmesini amaçlamıştır. Bu çalışma kapsamında akademik yaşantıda kadının cinsiyet ve anneliği yüzünden yaşadığı toplumsal baskıların ortaya çıkarılması hedeflenmiş ve kadının her alanda eril yapıyla karşı karşıya kaldığı belirlenmiştir.

Birsen vd. (2017) bildirilerinde, sakin şehirler hakkında bilgi vererek bu konudaki çalışmaların artırılmasını amaçlamışlardır. Çalışma kapsamında, sakin şehirlerle ilgili bütün çalışmalar (2017 yılı ve öncesindeki) incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Ergen ve Durak (2017) makalelerinde, kadın ve erkek arasındaki eşitsizliklerin giderilmesi amacıyla geliştirilen cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımını ele almışlardır. Bu bağlamda, cinsiyete duyarlı bütçeleme anlayışının tarihsel gelişim sürecine ve Türkiye’de gerçekleştirilen uygulamalara yer verilmiştir.

Günlük Şenesen vd. (2017) tarafından hazırlanan kitapta, kadın dostu yerleşimlere yönelik incelemeler yapıldıktan sonra söz konusu kentlerin maddi açıdan ilerleme kat ettiği, ancak toplumsal yaşam bağlamında “kadınsız kent” görünümü taşıdıkları ifade edilmiştir.

Köse Akkırman (2017) yüksek lisans tezinde, kadınların kentsel mekâna erişimlerine engel olan cinsiyete dayalı eşitsizliklerin tespitini amaçlamıştır. Bu bağlamda Aydın kent merkezinde belirlenen 4 mahalleden 30’ar kadın ile anket çalışması gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak, kadınların mekânsal hareketliliklerinin mahallelerin özelliklerine göre farklılık gösterdiği ve kamusal alandaki varlıklarının ataerkil normlar dahilinde şekillendiği belirtilmiştir.

Özüğurlu (2017) makalesinde, cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımını cinsiyet eşitliği

kapsamında değerlendirmiştir. Kadının toplumdaki haksız konumunu ele aldığı bu çalışmada cinsiyet eşitliğinin sağlanması hususunda, adil bir bütçeleme sisteminin önemini vurgulamıştır.

Savaş Yavuzçehre ve Donat (2017) tarafından hazırlanan makalede, Türkiye’deki sakin şehirlerin durumunun kamusal mekânlar açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında 9 sakin şehire ait kamusal mekânlar gözlem metodundan yararlanılarak incelenmiştir. Sonuç olarak, Türkiye’deki sakin şehir hareketinde kamusal mekân açısından çeşitli düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır.

Tuncer ve Olgun (2017) tarafından hazırlanan makalede, sakin şehir hareketi tanıtılmış ve Türkiye’nin ilk Sakin şehri olan Seferihisar örnek gösterilerek bu yaklaşımın şehirlere sunduğu katkılar araştırılmıştır. Çalışmada, sakin şehir hareketinin sosyo-kültürel ve ekonomik katkılarından bahsedilmiş, bu hareketin yaygınlaşmasında devlet desteğinin önemi vurgulanmıştır.

Uzgören ve Erdönmez (2017) tarafından hazırlanan makalede, kamusal alanlarda gerçekleştirilen aktivitelerin önemine ve mekân kalitesi kavramına değinilmiştir. Bu bağlamda; İstanbul Beşiktaş’ta konumlanan iki park alanı incelenmiş, bu alanlarda mekân kalitesi ve aktivite ilişkisine yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Yıldırım (2017) makalesinde kamusal ve özel alana yüklenmiş cinsiyet rollerinden kaynaklı mekânsal kısıtlamalardan bahsetmiştir. Mekânsal ayrışmaların bir sonucu olarak, kadınların “özel alana” ait görölmeleri ile kendilerini geliştirme şanslarının ellerinden alındığı ve toplumdan soyutlandıkları vurgulanmıştır.

Akıncı vd. (2018) tarafından hazırlanan bildirinin tam metninde, Türkiye’de mekân ve toplumsal cinsiyet ilişkisine dair gerçekleştirilmiş akademik çalışmalar (tez, makale ve bildiriler) incelenmiştir. Araştırma kapsamında, ilgili literatür diğital arşivler üzerinden taranmış ve veriler nicel olarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak, Türkiye’de kadın ve mekân ilişkisini ele alan toplam 153 adet çalışma olduğu belirlenmiştir.

Baltacı (2018) makalesinde, nitel-nicel araştırma yöntemlerinden bahsetmiş ve bu iki

araştırma yönteminde kullanılan örnekleme yöntemlerini değerlendirmiştir. Çalışma kapsamında, araştırmacıların araştırma yöntemleri konusunda sıklıkla yaptığı hatalara da yer verilmiştir.

Cengiz Gökçe (2018) tarafından hazırlanan doktora tezinde, kırsal alanlardaki kentleşme baskısından bahsedilmiş ve bu bağlamda, kırsal bir yerleşim olma özelliğini koruyan, turizm potansiyeline sahip Ankara İli'ne bağlı Nallıhan İlçesi-Beydili Mahallesi çalışma alanı olarak seçilmiş ve doğal-kültürel kaynakların korunduğu “Kırsal Kimlik Koruma Modeli” oluşturulmuştur.

Erbaş ve Bengü (2018) makalelerinde, şehircilik ve kamusal ilişkilerinde tarımsal üretimin rolünün tespit edilmesini amaçlamışlardır. Bu bağlamda, tarımsal üretimin tanımı yapılmış ve tarımsal üretimde etkili olan temel dinamiklere değinilmiştir.

Güzey (2018) yazısında, toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanan mekânsal ayrışmaların mekân kullanımındaki sınırlandırıcı ve ayrıştırıcı etkilerinden bahsetmiştir. Bu bağlamda mekânların eril ve dişil özellikleri olduğu, yaşanan ayrımların kadının kendisini geliştirmesine engel teşkil ettiği savunulmuştur.

Haklı (2018) tarafından hazırlanan makalede, 1980’li yıllarda Kuzey Amerika’da hakim olan “toplulukçu düşünce yaklaşımı” üzerine değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu kapsamda, bireyselleşme yerine toplulukların hayatlarını güven içinde gerçekleştirebildiği toplulukçu düşünce desteklenmiş ve kentsel güvenliğin sağlanması hususunda bu düşünceyi savunan toplulukların harekete geçirilmelerinin gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Henden Şolt (2018) tarafından hazırlanan makalede kadınlara yüklenen toplumsal rollerin, hizmetlere erişimlerini engellediği ve kamusal özgürlüklerini kısıtladığı vurgulanmıştır. Bu kapsamda kentsel planlama ve tasarımın kadının günlük yaşantısını kolaylaştıracak, aktifleştirecek bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğinin üzerinde durulmuştur.

Kanbir (2018) makalesinde, Siirt İli’nde yer alan kent kahvehanelerini incelemiştir. Araştırma kapsamında kahvehanedeki cinsiyetçi söylemlerin sosyal yaşantıda nasıl eyleme dönüştüğü ve erkeklerin bu mekânı kullanmalarının altında yatan temel sebep

sorgulanmıştır.

Kavas (2018) tarafından geliştirilen cinsiyet eşitliği karnesinde, bölgesel/ulusal ölçekte kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik politika diyalogunun geliştirilmesine, eşitlik konusundaki tutum ve davranışların değiştirilmesine katkı sunulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, 2012-2015 yıllarındaki endeks ve göstergeler 2016-2017 yıllarına ait verilerle kıyaslanmış ve Türkiye'de yaşanan değişimler değerlendirilmiştir.

Kırkık Aydemir (2018) tarafından hazırlanan doktora tezinde, yavaş kentlerin mekânsal özellikleri ile çeşitli model ve yaklaşımların (Jacops, Gehl, PPS, TOD) ortak özellikleri belirlenmiştir. Yaşanılabilir arayüzlerin özellikleri belirlendikten sonra, Beşiktaş Sinanpaşa Mahallesi'nde analizler yapılmış, alana uygun arayüzler tespit edilmiş, hedef ve öneriler sunulmuştur.

Özdemir (2018) makalesinde, kenti mekânsal ve toplumsal olarak iki temel eksenle tanımlamıştır. Çalışma kapsamında, kent sosyolojisi kuramcılarının çalışmalarından yararlanılarak kentin tanımlanmasında etkili olan kuramsal temellerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Öztürk ve Benek (2018) tarafından hazırlanan bildiride, Türkiye'de toplumsal cinsiyet ve mekân üzerine kavramsal açıdan durum tespiti yapılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda ataerkil toplum yapısı nedeniyle Şanlıurfa ili çalışma alanı olarak tercih edilmiş, araştırma verileri saha ve gözlem çalışmalarıyla elde edilmiştir. Sonuç olarak, Şanlıurfa ilinde kadın-erkek eşitliği anlamında birçok alanda (miras paylaşımı, kamusal alan kullanımı vb.) sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir.

Sipahi vd. (2018) makalelerinde, Azerbaycan'da "güçlü kadın imgesi" sembolü olarak görülen Natevan'ın dünya genelinde tanıtılmasına katkı sunmayı hedeflemişlerdir. Bu bağlamda 19. yüzyıldaki kadın haklarının genel durumuna değindikten sonra Natevan'ın hayatını, kişisel ve sanatsal yönlerini inceleyerek içinde yer aldığı toplumun kadına katkılarını değerlendirmişlerdir.

Yıldız ve Kurular (2018) tarafından hazırlanan makalede, cinsiyete duyarlı bütçe

politikalarının etkinleştirilmesi ve yerlerinin sağlamlaştırılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, bütçeleme yaklaşımlarının tarihsel arka planları incelenmiş ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

1.2.2 Çalışma Alanına İlişkin Kaynaklar

Doğulu (1993) tarafından hazırlanan kitapta, Mudurnu İlçesi'nin; coğrafi konumu, tarihi özellikleri, sosyo-kültürel durumu ve ekonomik özelliklerinden bahsedilmiştir.

Erton (1995) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, kentlerin kimliklerinin kent sakinleri tarafından anlaşılma düzeyi sorgulanmış ve kentsel kimliğin tarihsel süreçler boyunca nelerden etkilendiği açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, Mudurnu ve İznik yerleşimleri örneklem alanı olarak seçilerek kentsel kimliklerini oluşturan öğeler irdelenmiştir.

Özbay (2000) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, Mudurnu yerleşiminin geleneksel kent dokusu incelenmiş, kent dokusunun öğelerinden; mahalle, yapı ve konut dokusuna yönelik tespitlerde bulunulmuştur. Sonuç olarak, gerçekleştirilen tespitler doğrultusunda kent dokusuna uygun planlama önerilerinde bulunulmuştur.

Özmen (2000) tarafından hazırlanan makalede, 12 Kasım 1999 Düzce depremi hakkında bilgi verildikten sonra bu depremde en çok etkilenen Düzce, Kaynaşlı, Bolu ve yakın çevresinin jeolojik durumları ile Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF) üzerinde gerçekleşen yıkıcı depremler hakkında bilgi verilmiştir.

Özcan (2005) tarafından hazırlanan makalede, Bolu İli'nin sahip olduğu turizm potansiyelinin önemi vurgulanmış ve turizm faaliyetlerinin artırılması adına yapılması gerekenlerden bahsedilmiştir.

Kılıç Benzer (2006) doktora tezinde, Bolu iline bağlı Göynük ilçesinin doğal ve kültürel özelliklerinden dolayı ekoturizm potansiyelinin yüksek olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda ilçe için çevreye ve kültürel yapıya duyarlı yaklaşımlar dahilinde sürdürülebilir turizm önerilerinde bulunulmuştur.

Külköylüoğlu ve İkozce (2006) tarafından hazırlanan makalede, Mudurnu İlçesi'nin doğal güzellikleri ve biyolojik zenginliklerinden bahsedilmiştir. İlçenin farklı ekosistem tiplerini bünyesinde barındırmasından dolayı, flora ve fauna yönünden zengin bir yerleşim yeri olduğu vurgulanmış, türlere ilişkin örnekler verilmiştir.

Babalı (2007) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, ülkemizde tarihi kent koruma faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülmediğinden ya da gerçekteştirilen bilinçsiz uygulamalar dahilinde tarihi kent dokusunun yitirildiğinden bahsetmiştir. Bu bağlamda korunması gereken niteliklere sahip Mudurnu İlçesi'nin genel özelliklerinden bahsedildikten sonra, ilçenin tarihi kent dokusunun korunmasında etkili olacağı dşnlen önerilere yer verilmiştir.

Öztürk (2007) yüksek lisans tezinde, Mudurnu İlçesi'ndeki kültürel mirasın önemli yansımalarından biri olan, Armutçular Konağı'nın korunması ve gelecek nesillere aktarılması için uygun restorasyon yöntemlerinin belirlenmesi, yapılan çalışmanın diğer tarihi yapılara da yol gösterici olması hedeflenmiştir.

Hoşcan (2008) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde; Mudurnu İlçesi'nin orman köylerindeki Ekoturizm potansiyeli ve halkın bu konuya yaklaşımının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda yerel halktan 114 kişiyle anket çalışması gerçekteştirilmiş ve katılımcıların ilçeyi ekoturizm faaliyetleri açısından uygun buldukları belirlenmiştir.

Tunçkol (2008) tarafından hazırlanan makalede, Kurtuluş Savaşı'nın önemli kadın kahramalarından biri olan Mudurnulu Kara Fatma (Seher Erden) hakkında bilgilere yer verilerek Türk kadınının fedakrlığı ve gücü vurgulanmıştır.

Demirel (2009) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde Mudurnu İlçesi'nin köylerinden derlemelere yer verilerek, Mudurnu ağzının dil bilgisi özellikleri incelenmiştir.

İkinci (2009) tarafından hazırlanan makalede, Mudurnu İlçesi'nin coğrafi konumu sebebiyle endemik birçok bitki türüne ev sahipliği yaptığı vurgulanmıştır. Bu bitki türlerinden özellikle soğanlı bitkilerin Mudurnu İlçesi'nde geniş bir yayılım alanına sahip olduğundan söz edilmiştir.

Dallı Atabey (2010) yüksek lisans tezinde, Mudurnu İlçesi'nde bulunan el sanatlarının bölgenin kültürel yapısının analizinde önemli bir yeri olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda geleneksel motiflerin, gizli ve görünmeyen yönleriyle birlikte gelecek kuşaklara aktarımı amaçlanmıştır.

Uslu Topaç (2010) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, Mudurnu İlçesi'nin doğal ve kültürel peyzaj özellikleri incelenmiş, kentleşmeye başlayan ilçenin mevcut peyzaj dokusunun korunması ve geliştirilmesi için önerilere yer verilmiştir.

Doğan (2011) bildirisinde, sürdürülebilir gelişmenin önemli öğelerinden biri olan Ekomüze kavramının önemi ve özelliklerinin üzerinde durmuştur. Bu kapsamda Türkiye'nin ilk Ekomüze Projesi olan Mudurnu İlçesi'ne bağlı Hüsamettindere Köyü hakkında detaylı bilgi ve yorumlara yer verilmiştir.

Tunçkol (2011) tarafından hazırlanan makalede, Mudurnu İlçesi'nin coğrafi konumundan kaynaklı olarak birçok bitki türüne ev sahipliği yaptığı ancak, ilçede yeterli düzeyde flora tespit çalışması gerçekleştirilmediği belirtilmiştir. Bu bağlamda flora tespit çalışmalarının önemine değinilmiş ve ilçede tespit edilen türlerin kentsel-kamusal alanlarda da yaygınlaştırılması önerilmiştir.

Külköylüoğlu (2014) makalesinde, Mudurnu İlçesine bağlı Abant Gölü Tabiat Parkı hakkında detaylı bilgilere yer verdikten sonra, biyolojik çeşitlilik ve çevre değerlerinin korunmasının önemini vurgulamıştır.

Yenisoy (2014) yüksek lisans tezinde, Mudurnu İlçesi'nden 50 kişiye ait el sanatlarının renk, motif, desen vb. özellikleri kapsamında değerlendirilmesini ve gelecek nesillere aktarılmasında kaynak oluşturulmasını amaçlamıştır.

Yaman (2015) yüksek lisans tezinde, Mudurnu İlçesi'nde bulunan tarihi ahşap evlerde kullanılan *Abies bornmülleriana* (Gökmar) ve *Pinus nigra* (Karaçam) ağaçlarının fiziksel ve mekanik özellikleri üzerine değerlendirmelerde bulunmuştur.

Abdulganioglu (2017) tarafından hazırlanan raporda, Bolu İli'nin çevresel durumunun

ortaya çıkarılması amacıyla veri eldesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda hazırlanan Çevre Durum Raporu ve Envanterleri kapsamında çevre ile ilgili verilerin sistematik bir şekilde toplanması ve analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

Arısoy ve Altun (2017) tarafından hazırlanan yarışma kitabında, Mudurnu Belediyesi'nin yarışmaya Kanuni Sultan Cami Restorasyonu ve Ahiler Müzesi projeleri ile dahil olduğundan söz edilmiştir. Belediyenin sözü edilen projelerde izlediği doğru yaklaşımlardan ötürü 2016 yılında Metin Sözen Koruma Büyük Ödülüne layık görülmesinden bahsedilmiş ve projelerin içeriği tanıtılmıştır.

Ay (2017) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, Mudurnu Nehri'nin su kalitesinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, 6 ay boyunca (Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında) iki kez arazi ve laboratuvar çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Regresyon modeliyle gerçekleştirilen analizler sonucunda, Mudurnu Nehri'nin IV. Sınıf su kalitesine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Akgün vd. (2018) tarafından hazırlanan sempozyum sunumunda, Mudurnu İlçesi'nin kütleli şev duyarlılıklarından etkilendiği ve bu durumun tarihi yapıları tehlikeye soktuğundan bahsedilmiştir. Bu bağlamda vadi şevlerindeki kaya kütlelerinin doğru bir şekilde karakterize edilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

Dinçtürk ve Açıksöz (2018) tarafından hazırlanan makalede, Mudurnu İlçesi'nde kadınların dış mekân kullanımlarına yönelik tespitlerde bulunulmuş ve KDK Projesi kapsamında kadının kentsel yaşam kalitesini artıracak düşünölen tasarım-planlama önerilerine (kentsel hizmetler, ulaşım-erişilebilirlik, açık- yeşil alanlar ve kamusal alanlara yönelik) yer verilmiştir.

BÖLÜM 2

KURAMSAL TEMELLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırmada gerekli olan “toplumsal cinsiyet, cinsiyete duyarlı bütçeleme, kadınların mekânsal hakları, cinsiyetleşmiş mekânlarda kadın, kadınların kamusal mekânda güvenliği, mekânsal planlamada KDK yaklaşımı, KDK planlama ölçekleri/karar konuları, Avrupa ve Türkiye’den KDK örnekleri, Sakin Şehir hareketi ve kadın” konularına yer verilmiştir.

2.1 Kadının Toplumdaki Konumu

Bireylerin sahip olduğu hiçbir özellik biyolojik anlamda kadın veya erkek olmaları kadar belirgin değildir. Cinsiyet kavramı sadece biyolojik farklılıkları ifade etmeyip aynı zamanda bireyin yaşamının ilk anından itibaren toplumsal bir kavram hâline gelerek anlam kazanmaya başlamaktadır (Vatandaş, 2011). Kadın olmak, biyolojik özelliklerin toplumsal süreçler dahilinde şekillenerek yaptırımlarla anlamlandırılmasıdır. Biyolojik özelliklerin, toplumsal farklılıklara dönüşmesi ile kadınlık kurgusu “ötekileştirilmektedir”. Kadınları ötekileştiren bu kültürel kodlar kendilerini geliştirmelerine engel olmaktadır (Yuval, 2003; Eliuz’dan, 2011).

Toplumsal yapıdaki “eril (*masculen*) hakimiyetin” sebebi doğal özelliklerle bağdaştırılan cinsiyet faktörüdür (Tahincioğlu, 2010). Sankır (2010) sosyal ortamın eril yapısının kadın ve erkeğin ihtiyaçları dahilinde roller geliştirdiğini ve kadınların biyolojik doğalarının kendilerine karşı kullanıldığını savunmaktadır.

Eril bakış açılarının hüküm sürmekte olduğu modern düşünce tarzında, akıl (güç, aktiflik, gerçek) erkeği temsil etmektedir. Kadın ise, beden (zayıflık, pasiflik ve duygusallık) ile özdeşleştirilmiştir (Erden, 2008). Kadınlar kabullendikleri ya da kabullenmek zorunda kaldıkları bu özdeşleştirmeleri toplumsal ilişkiler aracılığıyla gelecek nesillere aktarmaktadır. Bu durum eşitsizliğin hayatlarının bir gerçeği olarak devam etmesiyle sonuçlanmaktadır.

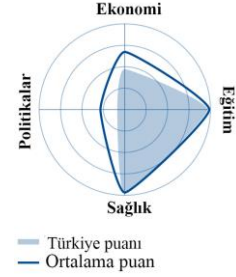
Bireylere toplumsal yaşantıları sonucunda sahip oldukları cinsiyet özelliklerine uygun birtakım roller üstlendirilmekte ve bireyler bu rolleri sanki normal ve olması gereken bir durum gibi algılamakta ya da anormallik yaratmamak adına kabul etmek zorunda kalmaktadırlar. Geliştirilen bu toplumsal davranış biçimleri ve roller kadının toplumdaki konumunu belirlemektedir (Dublen, 2014). Kadın ve erkeğin olduğu her yerde toplumsal rollerin inşa ettiği davranış ve rol kalıpları vardır (Sankır, 2010). Her çocuğa daha dünyaya gelmeden önce cinsiyetine uygun bir rol paketi sunulmaktadır (Geçtan, 1982; Akgül Gök ve İl'den, 2017). Ataerkil yapı sebebiyle kadın ve erkeğin toplumsal yapıdaki yer ve konumu keskin çizgilerle ayrılmakta ve bu ayrım sonucunda kadın sosyal yaşantıdan soyutlanarak erkeğin gölgesinde kalmaktadır (Bora, 2008). Bu kapsamda toplumsal roller kadını özel alana hapsetmiş ve “karılık, annelik, temizlik, yemek” gibi daha birçok sosyal yaşantı sorumluluğunun gölgesinde bırakmıştır. Sosyobiyologlara göre; kadın doğurabildiği ve bebeklerini besleyebildiği için daha ilgili ve sorumluluk üstlenmeye daha yatkındır (Dökmen, 2009). Ayrıca kadınlar her iki cinsiyet için de uygun görülmeyen görev ve sorumlulukları üstlenmektedirler. Günlük yaşantılarının sorumluluklarının yanında bir de bakıma muhtaç genç veya yaşlı bireylerle ilgilenmek de onlara düşmektedir. Diğer yandan ailenin “namusu” olarak görüldükleri için aşırı korumacı tutumlara maruz kalarak sıkı denetim ve sorumluluklar altında sosyal haklarından faydalanamamaktadırlar (Topçuoğlu 1978; Kaypak'tan, 2014).

Kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik, yıllar boyunca “kadın sorunu ve mücadelesi” olarak görülmüştür (Tatlier Baş, 2011). Kadınların bu haklı mücadelelerini desteklemek ve cinsiyet faktöründen kaynaklı eşitsizlikleri somut bir biçimde ifade edilebilmek için geliştirilen endeksler, pek çok ülkede kadın ve erkeklerin eşit konumda olmadıklarını doğrular niteliktedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (*International Labour Organization-ILO*), Dünya Bankası (*World Bank-WB*), Dünya Ekonomi Forumu (*World Economic Forum-WEF*) ve Sosyal İzleme Örgütü (*Social Watch-SW*) tarafından geliştirilen istatistik ve endekslere göre, dünya genelinde cinsiyet eşitsizliği hâlen devam etmektedir. Türkiye’de de cinsiyet eşitsizliklerinin hüküm sürmekte olduğu bilinmektedir (Çelik Uguz ve Topbaş, 2014). WEF tarafından hazırlanan ilk Cinsiyet Eşitliği Uçurumu Raporu 2006 yılında, son rapor 2017 yılında yayınlanmıştır. Yayınlanan son raporda cinsiyet eşitliğindeki uçurumun kapanmasının (gelişmeler aynı hızla devam ederse) 217 yıl süreceği belirtilmektedir. Rapor hazırlanırken 144 ülkeye ait veriler baz alınmış ve Türkiye

0,625 puan alarak 131.sırada yerini almıştır. Türkiye'nin 2006 ve 2017 yıllarındaki cinsiyet eşitliği raporlarında yer alan değerler Tablo 2.1' de yer almaktadır (WEF, 2018a).

Tablo 2.1: 2016 ve 2017 yılları Türkiye cinsiyet eşitliği sıralaması (WEF, 2018a).

Türkiye	2006		2017	
	Sıralama	Puan	Sıralama	Puan
Küresel Cinsiyet Eşitliği Puanı	105	0,585	131	0,625
Ekomiye Katılım ve Fırsat	106	0.434	128	0.471
Eğitime Katılım	92	0,885	101	0,965
Sağlık ve Sağ Kalım	85	0,969	59	0,977
Siyasi Güçlenme	96	0,052	118	0,088
Toplam Ülke Sayısı	115		144	

Şekil 2.1: Cinsiyet eşitliği puan değerleri (WEF, 2018b).

Dünyanın genel durumuna bakıldığında; kadınlara verilen değer ve tanımlanan hakların ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin artırılmasında en önemli ölçütlerden biri olduğu görülmektedir (Henden Şolt, 2018). Kadın-erkek eşitsizliğinin il bazında ölçülmesi ve illerin durumlarının kadın açısından değerlendirilmesini sağlamak amacıyla TEPAV tarafından 2017 yılında yerellere yönelik Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksleri ve Kadın Güçlenme Endeksleri oluşturulmuştur (Kavas, 2018). Oluşturulan bu endekslerin ülkemizde doğrudan bir yaptırım güçleri olmamasına rağmen STK'ların yerel yönetim üzerinde baskı kurmak için başvurdukları kıymetli verilerdir. Toplumsal cinsiyet eşitliği karnesinde 81 ilde yaşayan kadınların mevcut durumları, sağlık ve eğitim durumları, karar alma süreçlerine katılımları, topluma eşit katılımlarını destekleyen politikaların varlığı, hizmet sunumlarında cinsiyet eşitliği yaklaşımına dikkat edilip edilmediği incelenerek ortaya koyulmuştur. İllerin durumu değerlendirilirken en zorlayıcı faktörlerin veri yokluğu ve verilere ulaşım zorluğu olduğu vurgulanmıştır. Türkiye'de cinsiyete duyarlı veri üretimine ilişkin zorluklar aşağıda sıralanmıştır (Kavas Urul, 2016):

- Kadınların mevcut durumlarını il ve ilçe düzeyinde ortaya koyacak veri sayısı çok azdır.
- Verilerin üretim aralıklarının farklı olması karşılaştırma yapmayı zorlaştırmaktadır.
- Resmi kurumların birbirlerinden habersiz olması verilerin ortak bir çatı

altında toplanmasını engellemektedir.

- Yerel yönetimlerin veri toplama ve analiz etme konusunda teknik yetersizlikleri bulunmaktadır.
- Kurumlar ürettikleri verileri diğer kurumlarla paylaşma konusunda isteksiz davranmaktadır.
- Veriler cinsiyete duyarlı olarak üretilmemekte ve yerel yönetimler bazı konularda veri toplamakta (aile içi şiddet konusunda) çekimser davranmaktadır.

Ekonomideki dışsallıklar ve kamusalılıkların varlığı devletin ekonomiye müdahale etmesindeki önemli gerekçelerdendir. Cinsiyet eşitsizliklerindeki artışlar, olumlu yöndeki dışsallıkların azalmasına neden olabilir. Eşitsizliklerin önüne geçebilmek adına, cinsiyet eşitliğini ölçen endekslerden yardım alınabilir (Işık ve Işık, 2010). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi kapsamında geliştirilen ilk endeks SW tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi (*Gender Inequality Index-GII*)’dir (Kavas Urul, 2016). 2015 ve 2017 yılları arası cinsiyet eşitsizliğinin en az ve fazla olduğu iller Tablo 2.2’de yer almaktadır

Tablo 2.2: Türkiye’de cinsiyet eşitliği/eşitsizliği sıralamaları (Kavas, 2018).

En Eşitlikçi İlk 10 İl		Sıralama		Eşitsizliğin En Yüksek Olduğu 10 İl		Sıralama	
Endeks Değerleri-2017		2017	2015	Endeks Değerleri 2017		2017	2015
İstanbul	0.268	1	1	Ardahan	0.536	72	60
Rize	0.300	2	11	Siirt	0.536	73	17
Ankara	0.302	3	4	Kars	0.541	74	47
Bursa	0.307	4	2	Bitlis	0.543	75	81
Tunceli	0.321	5	20	Iğdır	0.546	76	44
Bolu	0.325	6	8	Muş	0.547	77	80
Antalya	0.329	7	19	Niğde	0.560	78	78
Eskişehir	0.334	8	3	Yozgat	0.583	79	79
Düzce	0.335	9	9	Afyon	0.589	80	77
Kocaeli	0.336	10	10	Ağrı	0.606	81	62

Kadir Has Üniversitesi Kadın Çalışmaları Merkezi Tarafından 2018 yılında 4.sü gerçekleştirilen Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı araştırmasının sonuçlarına göre; ülkemizdeki kadınların en büyük sorunları şiddet, işsizlik, eğitimsizlik, kamusal alanda

baskı ve taciz olarak belirlenmiştir (Hürriyet, 2018). Bu araştırmanın sonuçlarından da anlaşılacağı üzere ülkemizdeki şiddet, işsizlik, eğitimsizlik ve taciz gibi durumların toplumsal eşitsizlikleri beslediği savunulabilir.

Toplumsal cinsiyet ve kimlik sorunları sadece bulunduğumuz coğrafyaya ait sorunlar değildir (Karacan, 2016). Günümüzde tüm dünyada kadınların toplumsal konumlarında eşitsizlik ve cinsiyet ayrımları (eğitim, sağlık, ulaşım, güvenlik vb. gibi konularda) yaşanmaktadır. Ülkemizdeki kamu politikaları erkeğin lehine işleyerek yeni eşitsizlik alanları oluşturmaktadır. Kadınların iktisadi kaynak ve kamusal alana erişimini engelleyen mevcut sistemin değiştirilmesinde, kamu politikalarının cinsiyete duyarlı olarak tasarlanması ve cinsiyet eşitliği yaklaşımının yaygınlaştırılmasının önemi büyüktür (Günlük Şenesen vd., 2017).

2.2 Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme

Toplumun kadına sunduğu “olumsuz değer yargıları” gelenekselleşen bir eşitsizliğe sebep olmaktadır. Bu durum kadının sosyo-kültürel yaşantıdan soyutlanması ve ekonomik anlamda pasifleşmesine neden olmaktadır. Ülkelerin refah seviyelerinin artırılması ve geleneksel eşitsizliklerin önlenmesi adına, politik kararların bir yansıması olan devlet bütçelerinin eşitliğe duyarlı bir biçimde düzenlenmesi önem taşımaktadır (Gökbunar ve Doğan, 2016). Cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımı, toplumda kadının durumunu iyileştirmeye yönelik gerçekleştirilen önemli politikalardan biridir (Ergen ve Durak, 2017). Bu bütçeleme yaklaşımında kadın ve erkek eşitsizliğinin giderilmesinde devlet bütçelerine önemli fonksiyonlar yüklenmektedir (Tüğen ve Özen, 2008). Doğan (2012)’ye göre, cinsiyet eşitliğini gözeten bütçeleme yaklaşımlarının yaygınlaşması kadın sorunları ve bütçeleme sistemindeki yenilik ihtiyaçlarının kesişmesiyle meydana gelmiştir.

Cinsiyete duyarlı bütçeleme sistemi ilk olarak 1984 yılında Avusturalya’da uygulanmıştır. İlk uygulamalar kadının sosyo-ekonomik durumunun küçük programlar dahilinde desteklenmesi şeklinde gelişirken sonraki süreçlerde federal düzeydeki bütçe uygulamalarında faaliyet gösterilmiştir (Sawer, 2002; Yıldız ve Uğur’dan, 2016). Türkiye’de ise cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışmaları 1980’li yılların ortalarına kadar uzanmaktadır. Faaliyetler 19/01/1986 tarihinde Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın

Ortadan Kaldırılması Sözleşmesine (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women-CEDAW*) katılımı ile birlikte gerçekleştirilmeye başlanmıştır (Örücü ve Bakırtaş, 2012).

Demokrasinin vazgeçilmez bir unsuru olarak ele alınan ve birçok ülkede uygulanmakta olan cinsiyete duyarlı bütçeleme anlayışı, sadece kadınları ve kadınlara yönelik maddi kaynak miktarlarının çoğaltılmasını hedeflemediği gibi (Hofbauer Balmori, 2010; Tepekule vd.'den, 2016) gelir ve harcamaların her iki cinsiyete eşit tahsis edilmesini ifade etmemektedir (Meriç, 2007; Erkan vd'den, 2012). Bu bütçeleme sistemi farklı cinsiyetteki bireylerin kamusal kaynakları “eşit” kullanımını destekleyen bir sistemdir (Tepekule vd., 2016). Bu sistem başta kadınlar olmak üzere toplumun diğer dezavantajlı gruplarına yönelik kullanılan bütçenin tespiti ve değerlendirilmesi açısından önem teşkil etmektedir (Genç, 2010). Cinsiyete duyarlı bütçeleme süreci devletin mali araçlarından biri olan bütçenin kadın ve erkek arasındaki eşitliği sağlayıp sağlamadığının kontrolü ve belirlenen eşitsizliklere yönelik değişimlerin yapılmasıyla ilgili bir süreçtir (Cansız, 2009; Ayas'dan, 2016).

Kadın ve erkeklerin öncelikleri, ihtiyaç ve tercihleri birbirlerinden farklıdır. Bu farklılığı dikkate almadan gerçekleştirilen hizmetlerde etkinlik ve verimlilik düşük olduğu gibi topluma ve devlete dolaylı ya da doğrudan maliyetleri bulunmaktadır (Genç, 2010). Ulusal bütçeler genellikle kadın ve erkeklerin statüleri, yetenekleri, ihtiyaçları göz önüne alınmadan formüle edilmektedirler (Leadbetter, 2012; Ayas'dan, 2016). Hatta bazen aynı işte çalışan kadın ve erkeklere farklı maaşlar verilmektedir (Sargın, 2013). Bu şekilde hazırlanan bütçeler cinsiyet eşitliği gözetmemekte olup “cinsiyet körü” bütçeler olarak adlandırılmaktadırlar. Bütçeleme sisteminde adalet olması için kamu gelir ve harcamalarının cinsiyet eşitliğini de hesaba katacak şekilde yapılması gerekmektedir. Bazı konularda cinsiyete göre bütçeler ayrılabilirdiği gibi bazı durumlarda bu pek mümkün olmamaktadır. Örneğin; sokak aydınlatması, çöp kutusu, kamerye ve çardak vb. gibi kamusal donatılarda cinsiyet ayrımı yapılamaz. Fakat sağlık harcamalarında; anne sağlığı, kadın hastalıkları vb. ile ilgili programlara yapılacak harcamalar sadece kadınları ilgilendirmektedir (Meriç, 2007; Ayas'dan, 2016).

Cinsiyete duyarlı bütçeleme sisteminin temel özellikleri aşağıda sıralanmıştır (Erkan vd.,

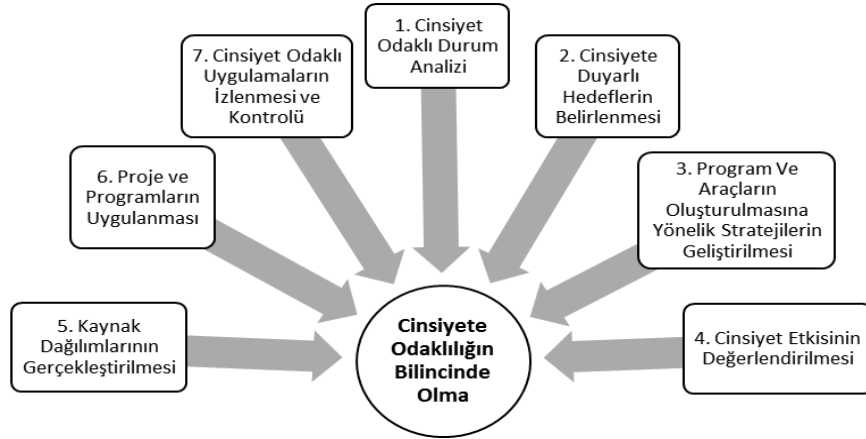
2012):

- Kadınların ekonomik karar alma mekanizmalarına ve bütçe işlemlerine katılımını sağlamaktadır (IFUW, 2004; Erkan vd.'den, 2012).
- Hükümetin bütçe kararlarında şeffaflık ve etkinliğinin sağlanmasını desteklemektedir.
- Kadın ve erkekler için ayrı bir bütçeleme sistemi anlamına gelmemektedir.
- Ulusal ve yerel bütçelerin hazırlanma safhalarına cinsiyet eşitliği ilkesinin dahil edilmesini amaçlamaktadır.
- Devlet harcama ve gelirleri cinsiyet eşitliği yaklaşımıyla gözlemlenmektedir.
- Kaynakların daha etkili kullanımını teşvik etmektedir.
- Devlet harcamalarında artış olduğu takdirde kaynak tahsis edilmesinde önceliklerin yeniden belirlenmesini (tekrar oryantasyonu) vurgulamaktadır.

Cinsiyete duyarlı bütçeleme sisteminin amaçları aşağıdaki gibi açıklanabilir (Kahn, 2009; Yıldız'dan, 2015):

- Kadınlara ayrılan kaynak miktarının artırılması ve geliştirilmesi,
- Makro ekonomi ve kalkınmanın toplumsal cinsiyeti baz alması,
- Ekonomi politikalarının hazırlanma süreçlerine STK'ların katılımının artırılması,
- Sosyo-ekonomik politikalar arasındaki bağlantının güçlendirilmesi,
- Bin yıllık kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesine destek olunması.

Cinsiyete duyarlı bütçeleme sisteminin gerçekleştirilmesinde takip edilmesi gereken adımlar (planlama, hazırlık, uygulama, denetim, değerlendirme) (Rothe, vd., 2008; Yıldız ve Uğur'dan, 2016) Şekil 2.2'de yer almaktadır.

Şekil 2.2: Cinsiyete duyarlı bütçelendirme sisteminin uygulanma süreci (Rothe, vd., 2008; Yıldız ve Uğur’dan, 2016).

Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımıyla önemli bir toplumsal kaynak olarak görülen kamu bütçelerinin kadınların hayat standartlarını eşitleyecek bir şekilde paylaşılması (Özügür, 2017) bu kapsamda herkes için eşit ve adil bir bütçelendirme sisteminin oluşturulması, toplumun cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konusunda bilinçlendirilmesi hedeflenmektedir (Yıldız, 2015).

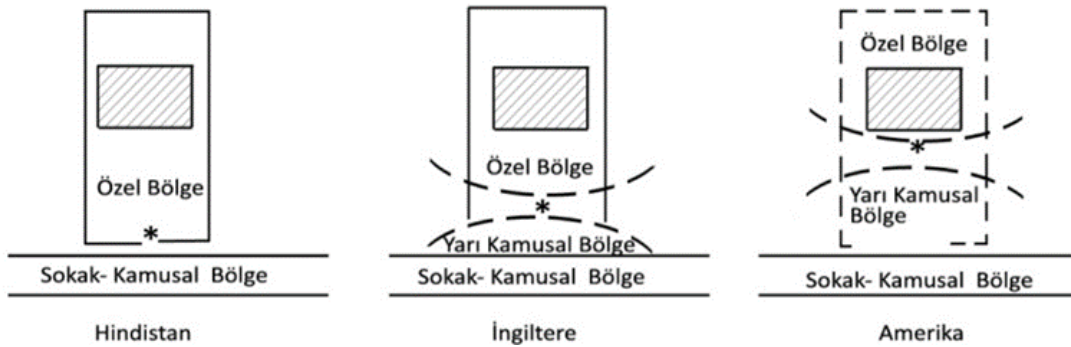
2.3 Kadın ve Mekân

Mekân kavramı toplumun sosyo-kültürel yapısına ışık tutan bir kavramdır. Bu kavram bireylerin altyapısıyla örgütlenmekte ve mekâna şekilsellikten ziyade kullanım düzeyiyle yansımaktadır. Bireylerin toplumda üstlendikleri roller mekân kullanımlarında farklılaşmalara neden olmaktadır (Yalçınkaya, 2015). Mekân kültürel yurttaşlık değerlerinin, kadını toplum yaşatısından dışladığına dair görebileceğimiz en somut örnektir (Yüceşahin, 2016).

Türkiye’de kadınların kamusal mekânlarda daha az yer almalarının temel sebebi Osmanlı dönemindeki iş bölümlerine dayanmaktadır. Bu iş bölümlerine göre; erkek “kamusal mekâna” ait, kadın ise “özel mekâna” aittir. Ahlâkın korunması için, kadınlar dış mekândan uzaklaştırılmış ve mekân kullanımları saat/erkek yoğunluğu gibi faktörlerden dolayı kısıtlandırılmış ve hatta sonlandırılmıştır (Şimşek, 2012). Birçok toplumda kadın ve erkek farklı olarak görülmekte toplumsal cinsiyetin şekillendirdiği farklı yetenek,

sorumluluk ve rolleri üstlenmektedirler. Kent her iki cinsiyete de ortak yaşam alanları sunuyor olsa da, toplumsal algılar dahilinde şekillendirildiği için daha çok “eril” bir yapıya bürünmektedir. Toplumun kadına yüklediği görev ve sorumluluklar kadının kentle iletişimini koparmaktadır (Kaypak, 2014). Toplumsal cinsiyet rolleri sebebiyle dışarı çıkan kadınlar toplumsal düzeni bozmaya yönelik tehdit olarak algılanmıştır (Tuncer, 2015). Ev dışındaki mekânları kullanmak isteyen kadın, arınma ve kendini savunma hissine kapılmaktadır. Günümüz şartlarında kadının kamusal alanda “erkeksiz” yer alabilmesi için “erkeksileşmesi” yani erkek kılığına girmesi gerekmektedir (Ölçer, 2003). Kadının bu dezavantajlı durumu; toplumun genelinin ulaşabildiği olanaklara ulaşamama, emeklerin görünür olmaması gibi çeşitli sınırlandırmalarla beslenen “sosyal dışlanma” olgusunu çağrıştırmaktadır (Özbudun, 2002; Atay’dan, 2010).

Kadın ve erkeklerin aynı mekâna ait deneyimleri oldukça farklı olabilmektedir (Massey, 1999; Sewell, 2003; Mumcu vd.’den, 2016). Bu deneyim farklılıklarının sebeplerini açıklamaya çalışan araştırmacılar farklılıkların mekânın fiziksel ve toplumsal yapısından (Şekil 2.3) kaynaklı olduğu görüşlerini savunmaktadırlar (Wesely ve Gaarder, 2004; Mumcu vd.’den, 2016).

Şekil 2.3: Mekân kullanımlarında topluma bağlı farklılıklar (Rapaport, 1969).

Mekân kullanımındaki farklılıkların fiziksel özellikten kaynaklandığını savunan araştırmacılar; kadınların dış mekânda taciz, şiddete maruz kalmaya daha yatkın olduklarını ve yapıları gereği saldırıya uğrama korkularının erkeklerden daha fazla olduğunu savunmaktadırlar. Mekân kullanımındaki farklılıkların toplumsal roller sebebiyle değiştiğini vurgulayan araştırmacılar ise; toplum tarafından kadına yüklenen anne, ev hanımı, zayıf, savunmasız, hassas, korkak vb. rollerin erkeğe yüklenen aile reisi, çalışan,

güçlü, baskın, rekabetçi, cesur vb. gibi cinsiyet rollerinin gölgesinde kalarak kamusal alandan soyutlandıklarını savunmaktadırlar (Wesely ve Gaarder, 2004; Mumcu vd.'den, 2016). Şafak (2013)'e göre; kadınların biyolojik zorunlulukları onları dar bir alanda yaşamaya mecbur bırakarak, erkeğin mekânsal hakimiyetini artırmıştır.

Kaya (2006) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, kadınların kamusal mekân kullanımlarında etkili olan faktörler; konut alanına yakınlık, aile kavramının kullanacakları mekândaki yeri ve güvenlik düzeyi olarak tespit edilmiştir. Araştırmada erkeklerin kullandığı mekânların kadınlar için olumsuz anlamlar ifade ettiği, kadınların bu mekânlara korkarak yaklaştığı tespit edilmiştir.

Mekânın barındırdığı cinsiyet kodları bireylerin taşıdıkları cinsiyet kodlarıyla aynıdır; çünkü bu kodlar toplum algısı ya da zaman dilimleri dahilinde değişim göstermektedir (Yağcı, 2014). Cinsiyet rolleri mekânı şekillendirici bir görev üstlenirken, referans aldığı kültürel değerlerden dolayı mekân da toplumsal cinsiyetin oluşmasında bir öge görevi üstlenmektedir (Kayasü, 2002). Yağcı (2014)'e göre, cinsiyete dayalı göstergesel kodlamaların mekânla ilişkilendirilmesiyle mekâna cinsel bir kimlik atfedilemez; çünkü mekânın cinsel kimliği yoktur.

Mekânlarda yapılan ayrımlar temelde bir cinsiyet ideolojisine hizmet ederek diğer karşıtlık ve sınırlandırmaları beslemektedir (Tuncer, 2016). Toplumsal roller doğrultusunda kadının özel alana ait görülmesi, kişisel gelişimine bir katkı sunmadığı gibi kendisini geliştirebilmesine olanak sunacak mekânlarda yer alması hususunda engelleyici bir faktördür (Şenol ve Erdem, 2016). Evde zaman geçiren, gece geç saatlerde dışarı çıkmayan kadınlar “ahlaklı” olarak görülürken kamusal mekânı özgür kullanan kadınlar “ahlaksız”lıkla suçlanmaktadır. Yani mekân kullanımlarının ahlaki değerlerle ilişkilendirilmesinin bir sonucu olarak, kadınlar kamusal mekânda yer alabilmek için önce toplumsal kadınlık normlarıyla baş etmek zorundadırlar (Tuncer, 2016). Toplumsal kadınlık normlarının kentsel alanın her yerinde görülmesi sebebiyle kadınların özgürlük alanları kısıtlanmış “kadınlara yönelik” gibi görülen mekânların çoğu “mahremiyet ve güvenliklerini sağlamak” adına sınırlandırılmıştır (Köse Akkırman, 2017).

2.3.1. Kadınların Mekânsal Hakları

Kamusal mekânın eril özellikleri kadınların “benlik süreçleri” üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır. Kadın, sosyal benliğini toplumsal cinsiyet rollerini baz alarak edinmektedir (Sankır, 2010). Bu durum mekânla olan ilişkisini zayıflatıcı bir faktördür. Yüzyıllardır erkeklerin gerisinde yer aldıkları için onlarla eşit haklara sahip olamayan kadınlar, değişen dünya koşullarında uluslararası anlaşma ve kuruluşlar yoluyla haklarını aramaya başlamışlar ve toplumda yer almalarını destekleyen haklara kavuşmuşlardır; fakat bu hakları elde etmeleri onları erkeklerle eşit duruma getirmemiştir (Külekçi ve Canbay, 2012).

1789 Fransız İhtilali ve aynı dönemde yayınlanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi kadınların hak taleplerinde yaşanan dönüşümün en somut örnekleridir. Geleneksel yaşam tarzından uzaklaşıldığı, toplumun özgürleştiği 19. yüzyılın ilk dönemlerini kapsayan kadın hareketi feminist düşüncüyü benimsemiştir. Bu dönemde kadınlar toplumda uğradıkları haksızlık ve adaletsizliğe karşı durmuşlardır (Çakır, 2013; Yıldız ve Kurular’dan, 2018). Bu süreçte Olympe de Gouges tarafından ulusal meclise sunulan bildirgede aşağıdaki maddelere yer verilmiştir (Gouges, 1791; Yıldız ve Kurular, 2018’den):

- Kadının da özgürlük ve adalet hakkı vardır.
- Yasalar önünde herkes eşittir.
- Savunma ve idari harcamalar her iki cinsiyete de eşit olarak dağıtılmalıdır.
- Vergilerin zorunluluğuna kadın ve erkek vatandaşlar ya da temsilciler karar vermelidir.
- Kadınların kamu makamlarından bilgi alma hakları vardır.

Mekân kullanımı konusunda dezavantajlı durumda olan kadınların kentli haklarının adil bir şekilde sağlanması için kent tüm kullanıcıların ihtiyaç ve beklentilerine yanıt veren “evrensel tasarım yaklaşımı” dikkate alınarak tasarlanmalıdır (Altay Baykan, 2015). Evrensel tasarım fikri Mimar Ronald L. Mace tarafından tanımlanmış ve bir süre sonra Amerika’da 1989 yılında North Carolina State Üniversitesi’nde “Evrensel Tasarım Merkezi (*The Center for Universal Design*)” kurulmuştur. 1997 yılında evrensel tasarım kavramının daha iyi anlaşılabilmesi hususunda 7 ilke belirlenmiştir (Sungur Ergenoğlu,

2013):

- Eşit kullanım: Tasarımlar farklı yetenek ve ilgileri olan kişiler için kullanılabilir olmalıdır. Bu bağlamda herhangi bir ayırım yapılmaksızın tüm kullanıcılara aynı çekicilikte sunulmalıdır.
- Kullanımda esneklik: Tasarımlar geniş seçenekler dahilinde şekillendirilmeli ve tercih kullanıcılara bırakılmalıdır.
- Basit ve sezgisel kullanım: Tasarım kullanıcının kişisel özellikleri ve konsantrasyon düzeyine bağlı olmaksızın, anlaşılabilir olmalıdır.
- Algılanabilir bilgi: Gerekli bilgilendirmeler herkes için anlaşılabilir olmalıdır.
- Hatalara dayanım: Yapılan tasarımlar kazalar ve diğer istemsiz olayların kötü sonuçlarını en aza indirgeyecek şekilde (güvenli) olmalıdır.
- Düşük fiziksel çaba: Mekânlar en az güç harcanacak derecede, kolay erişilebilir olmalıdır.
- Yaklaşım ve kullanım için boyut ve mekân: Her türlü kullanıcının fiziksel özelliği (boyu, duruşu, hareketliliği) dikkate alınarak mekânlara erişimi eşit bir şekilde sağlanmalıdır.

Bu ilkeler kapsamında yapılacak tasarımlar mekânı adil kullanamayan bütün bireyler için bir çözüm niteliğindedir (Altay Baykan, 2015).

1968 yılında Henri Lefebvre tarafından ortaya konulan “kent hakkı” kavramının amacı; mekânsal ilişkilerin yeniden düzenlenmesi, oluşturulan yeni vatandaşlık tanımı ile kişilerin mekânsal haklarının tanımlanmasıdır. Lefebvre’e göre kent hakkı, kenti adil kullanmak ve değiştirme-dönüştürme hakkına sahip olmaktır. Ancak mekânsal yapılanma ve kullanımlar dikkate alındığında, kadınların da yer aldığı “ötekileşmiş kesimin” kent haklarını adil kullanmadığı görülmektedir. Kent hakkı konusunda yapılan çalışmalarda erkek egemen bir toplumda yaşadığımız göz ardı edilmektedir (Sadri, 2011). Pektaş ve Akın (2010)’a göre Avrupa Kentsel Şartı, kentli haklarını tanımlayan en önemli belgedir.

Kadınların birey olarak toplumda adil bir şekilde yer alabilmeleri için mekânsal haklarının sağlanması önem taşımaktadır. Bu kapsamda kadına yönelik ayrımcılığı önlemek için

yapılan sözleşme ve şartnamelerin önemi büyüktür. Bunlardan bazıları şunlardır:

- CEDAW: BM düzeyinde taraf ülkelerde kadının insan haklarının sağlanması, artırılması hususunda önemli yaptırım gücü olan bir sözleşmedir. 1979 yılında kabul edilen sözleşme 1981 yılında yürürlüğe girerek, Türkiye’de 1985 yılında imzalanmıştır. Sözleşmeye taraf ülkeler kadına yönelik ayrımcılıkların önlenmesi hususunda somut adımlar atmak ve CEDAW Komitesine yapılan uygulamaların raporlarını sunmakla yükümlüdür. Sözleşmeye taraf devletler her dört yılda bir “gölge” ya da diğer adıyla “alternatif” raporlar hazırlayarak CEDAW Komitesine sunmaktadır. Bu raporlar CEDAW’ın öngördüğü şekilde kadının insan haklarının denetlenmesine yönelik sivil bir bakış açısı olup CEDAW komitesinin ülke bazında yapmış olduğu incelemelerde şeffaf olması hususunda etkili bir araçtır. Gölge rapor dahilinde CEDAW komitesi tarafından devletlere cevaben gönderilen “nihai görüşler” önemli bir rehber niteliğindedir (CEDAW, 2018).
- Avrupa Kentsel Şartı: Türkiye’nin de taraf olduğu Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında kabul edilen “Avrupa Kentsel Şartı”na göre; yerel yönetimler bir çevrede yaşayan tüm insanlara cinsiyet, yaş, dil, din, ırk ayrımı yapmaksızın “eşit, adil, güvenli, temiz, sağlıklı, ulaşılabilir” bir çevre oluşturmak, eğitim ve iş olanakları sağlamakla yükümlüdür (Kaypak, 2014). Avrupa Kentsel Şartı’nda cinsiyete duyarlı kentlerin oluşturulmasına ilişkin 12 noktaya vurgu yapılmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır; kadınlara aktif vatandaşlık hizmetlerinin sunulması, karar verme süreçlerine katılımlarının sağlanması, eşit fırsatlar sunulması (eğitim, çalışma, barınma ve güvenlik), konut alanlarının kamusal hizmetlere yakın olarak kurgulanması, erişim kolaylıklarının sağlanması, üniversiteler ve araştırma merkezlerinde toplumsal cinsiyet konusunda fikir ve önerilerin geliştirilmesi vb. (Sadri, 2011).
- Avrupa’da Kadın-Erkek Eşitliği Şartı: Kadının kentli haklarının korunması hususunda Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (*The Council of European Municipalities and Regions-CEMR*) tarafından 2006 yılında “Avrupa’da Kadın-Erkek Eşitliği Şartı” oluşturulmuş ve onaylayan yerel

yönetimlerin uygulamaları bir gözlem kurulu tarafından denetlenmiştir (Altay Baykan, 2015).

Yasalar önünde kadın ve erkekler eşit olsa da kent nüfusunun yarısını oluşturan kadınların kentli haklarını kullanabilmeleri için; öncelikle gereksinimleri saptanmalı, yaşam koşullarına uygun hizmet düzenlemeleri yapılmalı, bütün yerel politikalar cinsiyet eşitliği açısından değerlendirilmeli ve yerel karar mekanizmalarında kadınların temsil sayısı artırılmalıdır. Kadınları kent hayatında görünür kılmak ve mekânsal haklarını korumak için aşağıdaki öneriler sıralanabilir (Tokman, 2009):

- Kent bazında istatistiki verilerin düzenli olarak toplanması, gereksinimlere yönelik tespitlerin sürekli olarak yapılması,
- Kadınların gereksinimlerine yönelik kentsel hizmetlerin gerçekleştirilmesi (ulaşım hizmetlerinin geliştirilmesi, kamusal alanlarda; sokak, park, spor alanı, durak, çeşme, bisiklet yolu kadına yönelik düzenlemelerle sosyo-kültürel mekânların oluşturulması),
- Engelli ve yaşlı kadınlara yönelik düzenlemeler yapılması,
- Kentsel planlama ve kentsel dönüşüm projelerinin cinsiyete duyarlı yaklaşım çerçevesinde uygulanması, cinsiyete duyarlı bütçe sisteminin kurulması,
- Kentsel hizmetlerin mahalle ölçeğinde gerçekleştirilmesi vb.

Kadının mekânsal haklarının korunmasında; kentli haklarının ataerkil hakimiyet karşısında kadını güçlendirecek şekilde tanımlanması önem taşımaktadır. Buchingham (2010)'a göre kadının kent haklarının tanımlanmasında; özel ve kamusal arasındaki ikilemin kırılması, şiddetin önlenmesi, güvenli bir kentsel çevre yaratılması, erişimin kolaylıklarının sağlanması, karar ve planlama süreçlerinde yer alabilmesi önem teşkil etmektedir (Sadri, 2011).

2.3.2. Cinsiyetleşmiş Mekânlarda Kadın

Mimaride toplumsal cinsiyet kavramı ile ilişkili mekânsal düzenlemeleri “cinsiyetleşmiş mekânlar (*gendered spaces*)” tanımıyla eşleştirmek mümkündür. Cinsiyet yüklü bu mekânların en uç örneğini kadın ve erkeği ayırmaya yönelik tasarlanan mekânlar

oluşturmaktadır (Sadri, 2009). Cinsiyet yüklü mekânların cinsel ayrımcılığa yol açarak insan hakları ihlaline neden oldukları yok sayılamaz bir gerçektir. Cinsiyetçi bakış açısıyla şekillendirilen mekânlarda politik, ekonomik, sosyal, kültürel alanların çoğu erkeklere yöneliktir ve eğlence mekânı adı altında cinsel işçiliği öngören mekânlar sadece erkeklerin kullanımında olup kısıtlanması ve yasaklanması gereken mekânlardır (Sadri, 2009). Cinsiyet yüklü bu mekânların oluşumunda; fırsat, kaynak ve ödüllerin cinsiyete göre sınıflandırılarak dağıtılmasından doğan cinsiyet temelli ayrımcılıkların rolü büyüktür (Reskin ve Padavic, 1994; Kırel vd.’den, 2010). Morsy (2012)’ye göre; cinsiyet, kentleşme ve güvenlik arasında doğrudan bir ilişki vardır.

Kayın (2013)’e göre; “Erkeklerin kamusal alandaki koltuklara yayılması, sahiplenmesi hatta yan taraflarındaki koltukları da kullanarak geleneksel oturma biçiminden taviz vermemesi durumu erkek egemen bir dünyada yaşadığımızın temel göstergelerindendir” (Açıksöz, 2017a). Cinsiyet temelli ayrımcılıklardan kaynaklanan, kamusal alanların barındığı eril nitelikler kadının özgür ve bireysel davranmasını engellemektedir (Sağlık, 2014).

Türkiye kentleri sadece planlamalarıyla değil, toplumsal yapıları ve gündelik yaşantıları kapsamında da eril yapının tekrar tekrar kurgulandığı “cinsiyetleştirilmiş kentler”dir (Çavuşoğlu, 2014). Kara (2014)’e göre; modern kent olgusunun tam tersine, rekreasyonel alanlar “eril mekânlar” olarak algılanmaktadır. Bu durum kadınların mekân kullanımı üzerinde olumsuz etkilere sebep olarak “cinsiyetleşmiş mekân” olgusunu güçlendirmektedir. Mekânların cinsiyeti denildiğinde akla ilk gelen kamusal ve özel alana yüklenmiş cinsiyet rolleridir. Kamusal alanı; caddeler, sokaklar, meydanlar, parklar, devlet kurumları oluşturuyorken özel alanı; ev ya da ev gibi dört yanı kapalı mekânlar oluşturmaktadır (Yıldırım, 2017). Kamusal alanlar erkek egemen bir sistem dahilinde şekillendirilmekte iken “dört duvarı kapalı” olarak tabir edilen özel alanlar kadınlara ait görülmektedir.

Kentin bölgelere ayrılmış ve farklılaşmış yapısı, kadınların merkezden uzak kalması ve özel alana hapis olmasının temel nedenlerindendir. Bu ayrımlı yapıda cinsiyet rolleri tekrar tekrar üretilmektedir (Acuner, 2016). Kentsel mekânın zamanla ekonomik ve sosyo-kültürel nedenlerden dolayı parçalanması, kentli haklarının sağlanması bakımından

zorlayıcı bir faktördür. Yerel yönetimlerin bu parçalanma ve ayrışma sorunlarını gidermek hususunda faaliyetler gerçekleştirmesi önemlidir (Eryazıcıoğlu ve Markoç, 2014). Kadına yönelik olumlu ya da olumsuz tanımlamalar geçmişten günümüze dek hep vardır. Ancak bu tanımlamalar hep “öteki perspektifinden”dir (Şenyuvalı, 2010). Bu ötekileştirme kadının mekân kullanımında da ötekileşmesine neden olmaktadır. Bundan dolayı kadınların yer aldığı mekânların nitelik ve saatleri erkeklerle eşit değildir (Altınoluk, 2017). Benzer mekânların kadın ve erkeğe yaşattığı hisler de farklıdır. Parkta yalnız dolaşmak, gece sokağa çıkmak ya da markete gitmek kadınlar için güvenli bir durum değildir (Saygılıgil, 2013). Kadınların kamusal alanda bulunmalarında yasal olarak bir engel yoktur, ancak dolaylı yoldan toplumsal engeller vardır. Kadınlar toplumun yasakladığı yerlerde, yasaklı saatlerde bulunmayı “istememez” ya da “isteyemez”, çünkü “olması gereken” budur (Cantek vd. 2014; Aktaş’tan, 2017). Kadın toplumun kendisine uygun görmediği bir mekânda uygun görülmeyen bir saatte dolaşıyorsa başına gelen herhangi bir olayda suçludur. Toplum kadının o saatte o mekânda olmasını doğru bulmaz ve kabullenmez. Kısacası gece geç saatlerde ışıklandırmanın yetersiz olduğu تنها yerler kadınlar için güvensiz bir durum oluştururken erkekler mekânda istedikleri saatte, istedikleri yerde, istedikleri kadar zaman geçirebilirler (Saygılıgil, 2013). Kadınların kamusal alana dahil olabilme çabaları kendilerine yönelik olan mekânsal ayrışmayı beraberinde getirmektedir. Bu kapsamda kamusal alandaki mekânsal ayrışmalar kadının dışlanmışlığı açısından ele alınmalıdır (Altınoluk, 2017).

Connell (1998)’e göre “Sokak hafif derecedeki tacizden, sarkıntılık ve tecavüz derecesine kadar kadınların sindirilmesi eyleminin gerçekleştirildiği yerdir. Şehrin genelinde kadınlar, özellikle hava karardıktan sonra nadiren sokak ve caddeleri kullanırlar, bundan dolayı sokak ve caddeler erkek işgali altındaki bölgelerdir” (Saygılıgil, 2013). Kadınlar haklarını talep etmek için sokağa çıktılarında erkeklere ait olarak görülen kamusal alanı işgal etmekle kalmayıp, erkeklere ait olarak görülen davranışlardan; söyleme ve hak isteme gibi eylemleri kullanarak politikleşmektedirler (Acuner, 2016).

Kadınlara dolaylı yoldan da olsa yasaklı, girişi belirli cinsiyet kalıpları arasında kısıtlandırılmış mekânlar vardır; kahvehane gibi (Alkan, 2005; Köse Akkırman, 2017’den). Arık (2009) tarafından gerçekleştirilen “Kahvehane’de Erkek Olmak: Kamusal Alanda Erkek Egemenliğin Antropolojisi” başlığını taşıyan yazıda bir erkek mekânı olarak görülen

kahvehaneler mercek altına alınmıştır. Çalışma kapsamında toplumsal cinsiyetin mekânda nasıl oluştuğunun tespit edilebilmesi adına kahvehane incelenmiştir. Arık kahvehaneyi kahvehane yapan sosyal kuralların başında cinsiyetinin geldiğini vurgulamış ve kahvehanedeki erkekliğin mekânın sınırlarını aşarak sosyal yaşantının birçok farklı alanındaki “erkek rolleri”ne dönüştüğünü vurgulamıştır (Altunpolat, 2009).

Mackenzie (2002)’ye göre; cinsiyetlere göre ayrıştırılmış kamusal-özel alanlar, modern kapitalist toplumların temelinde yatmakta ve planlama-tasarımlarla güçlendirilmektedir. Kamusal ve özel mekânlarda bu ayrışmalara son vermek adına kadınlardan taraf olan yasal düzenlemeler gerçekleştirilmelidir. Toplumu iki farklı cinsiyet için de eşit bir konuma getirmek amacıyla, cinsiyet yüklü mekânlar yerine “köprü olarak” oluşturulan (*bridging*) mekânlara ihtiyaç vardır (Sadri, 2009).

2.3.3. Kadınların Kamusal Mekânda Güvenliği

Bir mekânın kent olarak adlandırılabilmesinde; hukuki sistemlerin, idari yapılanmanın, ticari ve sosyal aktivitelerin varlığı önemlidir. Kente ait bu durumların sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesinde ise kentsel güvenlik olgusunun önemi büyüktür (Haklı, 2018). Kentsel güvenlik, kent sakinlerinin kentsel yaşantılarına dair ihtiyaç ve ilişkileri güvenlik içerisinde gerçekleştirmelerinin mümkün kılınmasıdır (Kaya, 2008; Kaypak’tan, 2016).

Nüfusun ve yoksullaşmanın artışıyla birlikte sorunlar, suç, şiddet ve taciz olayları gittikçe artmıştır. Haklar çerçevesinde bakıldığında anayasamızın 19. maddesinde yer alan güvenlik hakkı, “kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı” olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda kent sakinleri cinsiyet ayrımı yapılmaksızın güvenli, huzurlu bir kentsel çevrede yaşama hakkına sahiptir (Kaypak, 2016). Mekânların birbirine uzaklığı ve güvensizliği gibi olgular, kenti kadınlar için güvensiz kılmaktadır. Bu durum çalışabilecekleri işleri sınırlandırdığı gibi yaşantılarını özel alanla bağdaştırmalarıyla da sonuçlanmaktadır (Kızılaslan, 2009). Günlük yaşantıda temel bir ihtiyaç olan güvenlik ve güvenlik duygusunun sağlanamaması durumu, kadınların anti-sosyal davranışlar geliştirmelerine ve stres seviyelerinin artmasına sebep olmaktadır (Morsy, 2012).

Kentsel yaşantının sebep olduğu sosyalleşme kaygılarından uzak kentleşme sistemi

kadınların güven içerisinde hissettiği, bir araya gelebildiği kamusal alanları azaltmakta ve bu alanlara yönelik yatırımlara kısıtlamalar getirmektedir (Kaya vd., 2012). Toplum tarafından eril bir yapıya büründürülmüş kamusal mekânlar erkeklerin ritüellerini istedikleri şekilde gerçekleştirebileceği alanlarken, kadınların sınırlı kullanabildikleri ve güvenli olmadığından çok fazla yer almamaları gereken alanlardır (Köse Akkırman, 2017).

Kentlerin fiziki özellikleri ve tasarımı gibi etkenler güvenlik olgusu üzerinde etkilidir. Bu etkenler kadınların kent kullanımlarında (zaman ve mekân) açısından belirleyici faktörlerdir. Sokaktaki kadın “aranıyordur” algısı toplumun geneline yayılmış bir algıdır. Bu algıya göre, erkek kamusal alanda kadın bedeni üzerinde hak iddia edebilmektedir. Bu durum kadında korkuya neden olarak özel alanda kalmasıyla sonuçlanmaktadır. Söz konusu korku akşam saatlerinde daha fazla olmakla birlikte mekân kullanımının (kadın açısından) sınırlandırılmasıyla sonuçlanmaktadır. Bu nedenle güvenlik olgusu kadın bakışıyla kenti değerlendiren çalışmaların önemli bir odak noktasıdır (Acuner, 2016).

Kentsel mekân; zihinlerde güvenlik seviyelerine göre gruplandırılmakta ve kadınların birçoğu “güvenlikten kaynaklı sebeplerle” bazı mekânlardan uzak durmayı tercih etmektedir. Kadınlar “güvenliksiz” olarak nitelendirdikleri mekânlarda bulunmak zorunda kaldıklarında, erkeklerin muhtemelen daha önce hiç yaşamadığı korkularla yüzleşmektedirler (Cantek vd. 2014; Aktaş’tan, 2017). Kadına yönelik şiddet ve bundan kaynaklı korku durumu, kadının mekânsal faaliyetlerini kısıtlamaktadır. Günümüz şartlarında yollar, parklar, meydanlar, toplu taşıma araçları kadınların kullanımı için yeterli derecede güven teşkil etmemektedir. Kadınlar bu mekânlarda rahatsız edilebildiği gibi taciz edilmekte ve hatta öldürülebilmektedir. Gelişmiş ülkelerdeki kadınlar da benzer korkulara sahiptir. Bu durumlarla mücadele örneği olarak Viyana’da gerçekleştirilen cinsiyete duyarlı kent çalışmaları gösterilebilir. Çalışma kapsamında 11-13 yaş grubundaki kız çocuklarının parklar ve açık alanları güvenlik endişeleri sebebiyle daha az kullanması üzerine, belediye tarafından kamusal alanın tekrar küçük kullanıcılara hizmet verebilmesi adına bitkilendime ve aydınlatma sistemlerinde düzenlemeler yapılmıştır. Yine Viyana’da park alanlarının basit, okunaklı olmaması ve yeterince aydınlatılmaması sorununa bir çözüm olarak bu konuya ilişkin bir takım prensip ve önlemler geliştirilmiştir (Altay Baykan, 2015).

Hilborn (2009)'a göre, bir parkın güvenli olduğu aşağıdaki faktörlerden anlaşılabilir:

- Ebeveynler çocuklarını oraya daha sık götürüyorsa,
- Kadınlar da erkekler kadar kullanıyorsa,
- Yaşlılar düzenli olarak geliyorsa,
- Çalışanlar orada dinlenip vakit geçirebiliyorsa güvenlidir.

Hilborn (2009)'a göre, bir parkın güvensiz olduğunu aşağıdaki faktörlerden anlayabiliriz:

- Suç ve düzensizlikler varsa,
- Kullanıcılar orada olmaktan kaçınıyorsa,
- Vandalizm, çöp ve köpek pisliği varsa,
- Alkol, uyuşturucu ve cinsiyet yanlılığı gibi toplumsal bozukluklar gözlemleniyorsa güvensizdir.

Alkan (2005)'e göre kentte kadınların güvenliğini tehlikeye düşüren unsurlar; alt geçitlerde otomobil güvenliğinin yaya güvenliğinden ön planda tutulması, yürüyüş yolları boyunca yer alan yüksek sağır duvarların varlığı, sokak ve caddelerin yetersiz aydınlatılması, bina geçitlerinin çok dar olması, bakımsız ve tehlikeli görünen açık alanların olması, kamusal alanlardaki güvenlik görevlilerinin yeterli sayıda olmaması, karakolda özel durumlar için eğitilmiş kadın polislerin olmamasıdır (Köse Akkırman, 2017). Kentsel güvenlik kavramı sadece fiziksel hareketlilik veya kullanımla ilişkili olarak görülmemelidir. Kentsel çözümlemelerde göz ardı edilen “hane içi şiddet” özel alana ait bir durum olarak görülmektedir. Hane içi şiddete maruz kalan kadınlar sadece özel alan kadınları değildir, aynı zamanda “yurttaş”larımız olarak zarar görmektedirler (Köse Akkırman, 2017). Kadınların kamusal mekânda güvenliklerinin artırılması için gerekli olan önerilere Tablo 2.3’de yer verilmiştir.

Tablo 2.3: Kadınların kamusal mekânda güvenliği ile ilgili konular (Şenol vd., 2010, Açıksöz, 2017a).

Yaşam Kalitesinin Yükseltilmesi İçin Çözülmesi Gereken Sorunlar	Öneriler
- Tenha sokak, cadde, yaya yolları, açık alan ve parklar, - Tek tip aktivitelerin yoğunluğu, - Telefon kabinleri ve kamusal tuvaletlerin kullanım zorunluluğu, - Dış mekândaki dengesiz ve kaba davranışların bir göstergesi olan vandalizm ve duvar yazıları.	- Canlı, yaşayan mekânlar ve sürdürülebilir aktivite çeşitliliğinin sağlanması, - Kafe kültürünün desteklendiği yaşayan sokaklar tasarlanması, - Vandalizm ve duvar yazılarının önlenmesi, - Telefon kabinleri ve kamusal mekânların doğru noktalara konumlandırılması, - Hareket kolaylığı sağlayacak mekânların organize edilmesi, - Okunabilir, algılanabilir mekânlar tasarlanması, - Kıvrımlı yollar, çıkmaz sokak ve sağır cepheler yapılmaması, - Sivri köşe oluşumundan kaçınılması, - Bitkilendirmenin görüş açısını daraltmaması, - Çok katlı otopark, yaya yolları, park alanları ve diğer kamusal mekânların aydınlatılmasına dikkat edilmesi, - İşaret ve bilgi veren tabelaların anlaşılabilir bir şekilde olması.
- Özel araç dışındaki tüm ulaşım araçlarının özellikle akşam saatlerinde kullanılması, - Gece geç saatlerde otopark alanlarının kullanılması, - Alt geçitlerin ıssız olması, - Hızlı trafik akışı vb.	- Toplu taşıma sistemi ve duraklarda güvenlik önlemlerinin artırılması, - Toplu taşıma aktarma noktalarının aydınlatılması, sık sık denetlenmesi ve otopark, konut gibi diğer donatılarla ilişkilerinin dikkatli bir şekilde kurgulanması, - Otoparklarda giriş noktaları ve civarlarının kadınlara ayrılması, - Alt geçitlerin aydınlatılarak uygun yerlerde farklı aktivitelerle (bilet satış istasyonu vb.) desteklenmesi, - Yaya öncelik ve güvenliğinin sağlanması.

BM güvenli ve adil bir kentin sahip olması gereken özellikleri aşağıdaki gibi özetlemiştir (UN Women, 2011):

- Kadınların kamusal alan ve yaşantıdan yararlanabileceği,

- Kadınların şiddet ve şiddet korkusu olmadan yaşayabilecekleri,
- Kamusal ve özel alanda ayrımcılıkların olmadığı,
- Kadınların ekonomik, siyasi ve kültürel haklarının garanti altına alındığı,
- Devletin bütün insanların haklarını garanti altına aldığı,
- Kadınların adalete erişimlerinin garanti altına alındığı bir şehir olmalıdır.

2.3.4. Mekânsal Planlamada Kadın Dostu Kent Yaklaşımı

Toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının hüküm sürmekte olduğu ataerkil toplumlarda, kadınların belirli kalıpları yıkarak bireyselleşmesi zor ve yorucudur. Bugün bile kendilerine sunulan mekânın sınırlarını çok az kadın aşabilmektedir (Sipahi vd., 2018). Mekâna yönelik feminist eleştiriler son 15-20 yılda ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu yaklaşımların artışında etkili olan faktörler; çeşitli meslek gruplarında (mühendislik, mimarlık, coğrafya vb.) kadın sayısının artmasıyla birlikte “mekâna yönelik teknik bakış”ın değişikliklere uğraması, yönetim ve mekân planlaması ilişkilerinin kurulduğu bakış açılarının ortaya çıkması, 1970’lerin ortalarından itibaren “eko-feminizm” anlayışının gelişmeye başlaması, 1990’lar civarında “post-modernizm” tartışmalarının yaygınlaşması ile birlikte mekâna dair zaman ve kimlik sorunlarının önemli bir yer edinmesidir (Alkan, 1999).

Kadınlar STK’ların faaliyetleriyle yakından ilgilenen duyarlı kesimin başında yer almalarına karşın karar alma süreçlerine katılım konusunda (cinsiyet faktörü sebebiyle) dezavantajlı konumdadırlar. Kentsel yaşantının şekillendirilmesinde alınan kararlar “kentte yaşayan herkesin erkek olduğu” düşüncesine dayanmaktadır (Kaypak, 2010).

Kadınların özel alana “zorunlu bağlılığı” kamusal mekândaki temsil oranlarını etkilemekte ve bu durumun bir sonucu olarak kent eril bir bakış açısıyla şekillendirilmektedir. Bu bakış açısından kurtulabilmek ve kadınların kamusal alandaki temsiliyet oranlarını artırmak adına yapılacak çalışmalarda kamusal mekânlar; kadınların dahil olabileceği, sorun ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir biçimde şekillendirilmelidir (Özsoy ve Sipahi, 2016).

Alkan (1999)’a göre, kent planlaması kadınların gereksinim ve gerçeklerini göz ardı eden ataerkil değerler kapsamında gerçekleştirilmektedir. Toplumsal cinsiyet yargılarının mekân üzerindeki olumsuz etkileri sebebiyle kadınlar kentsel kazanımlardan daha az

faaydalanabilmektedir. Kent hizmetlerine erişimin adil olarak sağlanması bir kentli hakkıdır. Bu hak kapsamında kadınların da yer aldığı ötekileştirilmiş kesimin gereksinimlerinin öncelikle ele alınması ve eşitliğin sağlanması için çaba gösterilmesi gerekmektedir (Açıksöz, 2017a). Bu kapsamda gerçekleştirilecek tasarım ve planlamalarda “kadın dostu yaklaşımların” önemi büyüktür. Tablo 2.4’de KDK planlama/tasarımına yönelik önerilere yer verilmiştir.

Tablo 2.4: KDK için farklı ölçeklerde planlama ve tasarıma yönelik öneriler (Kiper vd., 2016’dan değiştirilerek, Açıksöz, 2017a).

	Planlamaya Yönelik Öneriler	Tasarıma Yönelik Öneriler
Kent Ölçeği	Yeşil kuşak, yeşil kama, yeşil yol ve altyapı gibi sistemlerle kent bütünleştirilmelidir.	Kadınların boş zamanlarını değerlendirmelerine olanak sunacak hobi, çatı bahçeleri ve kentsel tarım uygulamalarına yer verilmelidir.
	Ekolojik sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma temelli yaklaşımlar dikkate alınmalıdır.	Farklı iklim koşullarına ve farklı faaliyetlere uygun aktivite alanları tasarlanmalıdır.
	İnsan temelli yaklaşımlar ele alınmalıdır.	Kadınların ve engellilerin gündelik hayatını kolaylaştıracak şekilde yaya yolları ve bisiklet yolları tasarlanmalıdır.
	Mekânsal kullanımlara erişilebilirlik sağlanmalıdır.	Toplu taşıma olanakları sağlanmalı, yeterli otopark olanağı sunulmalıdır.
	İmar planları mekânsal kullanım çeşitliliğine olanak sağlayacak aktivitelerle zenginleştirilmelidir.	Mekân kullanım çeşitliliği sağlayacak alanlar tasarlanmalıdır.
	Yaşam kalitesini yükseltecek güvenli mekânlar oluşturulmalıdır.	Görüş açısını zayıflatacak tasarımlardan kaçınılmalıdır. Sokak, cadde, park, alt ve üst geçitler uygun bir şekilde aydınlatılmalıdır.
	Toplu taşıma araçlarıyla güvenli erişilebilirlik sağlanmalıdır.	Toplu taşıma duraklarının mesafesi en fazla yaya yürüme mesafesinden (600 m’den) daha uzun olmamalıdır.
	Mekânsal planlama aşamalarında kentsel kimliği vurgulayan uygulamalara yer verilmelidir.	Kent peyzajına, kültürel ve mimari yapıya uygun malzemelerle yapılaşma sağlanmalıdır.
	Çalışma alanları yaşam alanlarıyla ilişkilendirilmelidir.	Yerleşim ve ticaret alanlarının etkileşim hâlinde olduğu tasarımlara yönelinmelidir.

Tablo 2.4: (devam ediyor).

Mahalle Ölçeği	Planlamaya Yönelik Öneriler	Tasarıma Yönelik Öneriler
	Erişilebilirlik sağlanmalıdır.	Mekânlar arasındaki ilişkiyi güçlendiren yaya bağlantı noktaları ile erişim kolaylaştırılmalıdır.
	Mekânsal kullanım çeşitliliği artırılmalıdır.	Pazar yerleri, panayır ve kermesler ile kadınların ekonomik ve sosyal anlamda güçlenmeleri sağlanmalıdır.
Sokak Ölçeği	Mekânda aidiyet duygusu hissettirilmelidir.	Kullanıcıların kendilerini oraya ait hissedebilecekleri mekânlar oluşturulmalıdır.
	Sokaklar kullanıcı dostu olmalıdır.	Yaya öncelikli ulaşımın önemsendiği, uygun noktalarda bisiklet yollarının yer aldığı sokaklar tasarlanmalıdır.
	Kullanım çeşitliliği sunulmalıdır.	Farklı temalarda sokaklar tasarlanmalıdır (alışveriş, yeme-içme, sanat, kültür vb.).
	Güvenli mekânlar yaratılmalıdır.	Olası kaza risklerine karşı gerekli önlemlerin alındığı, izleme ve kontrol mekanizmalarının sağlandığı iyi bir aydınlatma sistemine sahip sokaklar tasarlanmalıdır.

2.4 Kadın Dostu Kentler

Mekânı şekillendiren meslek alanlarından; planlama, kentsel tasarım ve mimarlık disiplinleri “mekân” kavramını yakın zamana dek cinsiyet gözetmeyen bir olgu olarak değerlendirmiştir. Günümüzde kadınlar “eşitlik” anlamında kazanmış oldukları çeşitli haklara karşın kendilerine yüklenen toplumsal rollerden dolayı mekândan “eşit” bir şekilde yararlanamamaktadır (Altay Baykan, 2015). Bu durum temsiliyet oranlarının düşük olması ve kentin eril bakış açısıyla planlanmasına sebep olmaktadır (Özsoy ve Sipahi, 2016). Akagündüz (2013)’e göre, kadınların toplumsal konumları erkeklerin bakış açıları dahilinde şekillenmektedir. Bu nedenle kadın ve kent ilişkisi erkek ve kent ilişkisine göre daha zor ve yorucudur.

Kentin kadını içselleştirebilmesi adına, yapılacak tasarım ve planlamalarda yaşam kalitesini yükseltmeyi amaçlayan kadın dostu yaklaşımların izlenmesi önem taşımaktadır. Kadınların yaşam kalitesinin yükseltilmesi için geliştirilecek plan ve politikalar biyolojik

ve toplumsal farklılıklardan etkilenmemeli ve mekânsal beklenti her iki cins için de eşit ve adil bir şekilde karşılanmalıdır (Altay Baykan, 2015). Kadın-erkek eşitsizliğinin hâlâ devam ettiği kamusal mekânlarda; kadınların yaşantılarına, sosyo-kültürel, ekonomik ve mekânsal durumlarına bakılmaksızın toplumda yer alan bütün bireyler adına huzurlu, güvenli, eşit ve adil yaşam ortamları yaratılabilmesi için “Mekânsal Planlama” anlayışı politika ve uygulamalara yansıtılmalıdır (Açıksöz, 2017a). Bu amaçla geliştirilen KDK’lar kadınların kentsel kazanımlardan etkin olarak yararlanabildiği, planlama ve tasarım süreçlerinde cinsiyet eşitliği yaklaşımını temel alan kentlerdir (Tekinbaş, 2013). Güler (2016)’ya göre; kamusal alanların, konut alanlarının ve ulaşım akslarının erişilebilir niteliklerden yoksun olması, güvensizlik vb. gibi durumların yaşandığı kentlerde kadın dostu çözümlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Kadının toplumdaki durumunun iyileştirilmesi ve sesinin duyurulabilmesi amacıyla yola çıkılarak, BM tarafından 1988 yılında KDK Projesi geliştirilmiştir. Proje Amerika’da cinsiyet eşitliğini önemseyen yerel yönetimler aracılığıyla başlatılmış ve daha sonra 2003 yılında Asya ülkelerinde tekrarlanmıştır (UN Habitat, 2015; Özsoy ve Sipahi’den, 2016). Proje kapsamında yerel yönetimler ve STK’ların kapasitelerinin artırılmasıyla birlikte kadınların tasarım ve planlama süreçlerinde aktif bir şekilde yer alabilmelerinin sağlanması hedeflenmiştir (Çiftçi, 2013).

KDK Projesi planlama ve tasarım süreçlerine cinsiyet eşitliği yaklaşımının dahil edilmesiyle birlikte “ötekileşmiş kesimin” yaşam standartlarını yükselterek yaşanabilir kentlerin oluşumuna önemli katkılar sunmaktadır. Kadın dostu olmak isteyen bir kent; kadınların karar alma süreç ve mekanizmalarına katıldığı, yaşam koşullarının tüm bireyler için aynı oranda iyileştirildiği, eşitlik sağlamaya yönelik strateji ve politikaların geliştirildiği bir kent olmalıdır (KDK, 2018a). Bu proje yerel kadın kuruluşlarının güç kazanması ve yerel yönetimlerin, planlama süreçlerine “cinsiyet eşitliği açısından” yön vermesine odaklanmaktadır (Keçeci, 2016).

KDK Projesi kapsamında geliştirilen YEOP’lerde yer alan 7 ana başlıktan (Yerel Karar Mekanizmalarına Katılım, Kentsel Hizmetler, Kadına Yönelik Şiddet, Ekonomik Güçlenme ve Çalışma Hayatı, Eğitim ve Sağlık Hizmetleri, Göç ve Yoksulluk, Zihniyet Değişikliği ve Farkındalık Yaratma) “Kentsel Hizmetler” başlığına yönelik temel konular

aşağıda yer almaktadır (Şenol vd., 2010; Açıksöz'den, 2017a, Açıksöz, 2017b):

- Cinsiyet ayrımına yönelik verilerin toplanmasına olanak sağlayacak bir kayıt sisteminin oluşturulması,
- Kadınların kentsel hizmetlerden talep ve beklentilerinin açığa çıkarılması,
- Halkın sunulan kentsel hizmetler hakkında bilgilendirilmesi,
- Kadının sosyal yaşantıda görünürlüğünü ve ekonomik özgürlüğünü sağlamak amacıyla; kreş, bakımevi, yaşlı bakımevi sayılarının artırılması ya da koşullarının iyileştirilmesi,
- Kadın merkezlerinin çoğaltılması,
- Toplu taşıma ücretlerinin düşürülmesi (kadın doğum, çocuk ve diğer hastaneler için),
- Toplu taşıma duraklarından acil yardım hattına düğme ile (155) ulaşılması,
- İşaret levhalarının herkes için okunabilir ve anlaşılabilir olması,
- Kamusal alanın daha iyi aydınlatılması,
- Kentsel planlama ve toplu konut alanlarında cinsiyete duyarlı yaklaşımların izlenmesi,
- Cinsiyete duyarlı yerel bütçe hazırlanması,
- Hizmetlerin mahalle ölçeğinde gerçekleştirilmesi,
- Eşitlik konusunda hizmet gruplarının farkındalığının artırılması.

2.4.1 Kadın Dostu Kent Planlama Ölçekleri ve Karar Konuları

Eşitsizliklerin devam ettiği kamusal mekânlarda farklı yaşam koşullarındaki kadınların özgürlük ve güvenliklerinin sağlanması hususunda, mekânsal planlama ve tasarımın önemi büyüktür. Bu bağlamda cinsiyete duyarlı kadın dostu yaklaşımlar, bütün bireylerin (özellikle kadınların) kamusal alanı eşit kullanmaları için izlenmesi gereken adımlar olarak tanımlanmaktadır (Altay Baykan, 2015). KDK Projesi kapsamında geliştirilen planlama ölçek ve karar konuları Tablo 2.5'de yer almaktadır.

Tablo 2.5: KDK planlama ölçekleri ve karar konuları (Altay Baykan, 2015).

KARAR KONULARI					
	Kalite Ölçütleri	Ulaşım Erişilebilirlik	Kent Merkezi Kentsel Hizmetler	Açık- Yeşil Alanlar Parklar	Kamusal Alanlar Ortak Kullanım Alanları
Kent bütünü	Cinsiyet eşitliği gözetilen bir kent nasıl olmalıdır?	Kent bütününe uygun olan ulaşım sistemi hangisidir? Erişilebilirlik nasıl tanımlanmalıdır?	Merkez kurgusu ve hiyerarşisi nasıl olmalıdır?	Açık- yeşil alan sistemi nasıl kurgulanmalıdır? Kentteki değişik açık alan tipolojileri nelerdir?	Kamusal alanın tanımı nasıl olmalıdır? Kamusal alanların kentte dağılım, fonksiyon ve güvenilirliği nasıl olmalıdır?
Semt- Mahalle	Semt ve mahalle tanımı ve kimliği nasıl olmalıdır? Kadının yaşantısını kolaylaştıracak ilkeler neler olmalıdır?	Semt ve mahallelerin merkez ve ulaşım ölçütleri hangi ilkelere dayandırılmalı ve hangi ulaşım tipi tercih edilmelidir?	Ticari faaliyet, kentsel hizmet yer seçimleri ve fiziksel özellikleri neler olmalıdır?	Farklı açık- yeşil alan tipleri nasıl ayrışabilir ve bu alanların tasarımı, erişilebilirlik standartları nelerdir?	Mahallede yer alması gereken kamusal mekânlar nelerdir? Bu mekânların güvenlik, erişim ve konforu nasıl olmalıdır?
Sokak	Sokak kimidir? Kadın açısından nasıl tanımlanmalıdır? Güvenlik sorunu nasıl çözümlenmelidir?	Sokakta güvenlik nasıl sağlanabilir? Sokak tiplerinin fiziksel özellik ve standartları nelerdir?	Ulaşım tiplerine göre değişen sokak tipleri kadın açısından nasıl planlanmalıdır?	Sokak donatıları ve bitkilendirmesi nasıl olmalıdır?	Kamusal mekân olarak sokak nasıl tasarlanmalıdır? Kadının sokakta güvenliği nasıl sağlanmalıdır?
Yapı	Konut alanlarında farklı yapı tipleri nasıl kurgulanmalıdır? Mimari kimlik ve kadın ilişkisi nasıl korunmalıdır?	Ulaşım ve erişim nasıl planlanmalıdır? Yapı girişleri, rampa ve merdivenler nasıl düzenlenmelidir?	Yapıların özellikleri nasıl saptanmalıdır? Farklı işlevdeki yapılarda mimari çözümler nasıl olmalıdır?	Yapı grupları ve bireysel yapılarda açık alan kullanımı nasıl olmalıdır ve mekânların standartları nelerdir?	İç ve dış mekân ilişkisi nasıl kurgulanmalıdır? Ortak kullanım alanlarında yapılması gereken düzenlemeler nelerdir?

Geliştirilen planlama ölçekleri ve karar konularının amaçları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Altay Baykan, 2015):

- Kadınların talep ve ihtiyaçlarındaki farklılıkların saptanmasıyla toplumda

birey olarak yer almalarının sağlanması,

- Geliştirilen ilke-ölçeklerle yerel yönetimlere rehber olunması ve planlama-tasarım süreçlerinde cinsiyet eşitliği yaklaşımını izlemelerinin sağlanması,
- Kadınların kentsel mekâna erişebilirliklerinin artırılması,
- Sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerinde yol gösterici olunması,
- Kentsel mekânın; doğal, kültürel ve ekonomik değerlerin önemsendiği, tutumlu kaynak kullanımının desteklendiği barışçıl yaklaşımlarla şekillenmesinin sağlanması.

2.4.1.1 Kent Bütününde

Kentsel mekân, kentlilerin yaşantılarını sürdürmelerine olanak sunan, kent ve kentlilik bilincinin oluşumunda aracı rol üstlenen yerlerdir (Aytaç, 2007). Günümüz kentleri, sundukları yakın fiziksel temas olanaklarına karşın her çeşit eşitsizliğin yaşandığı, insanların birbirlerini görmeden/umursamadan yaşadıkları hem özgürlüğü hem de yalnızlığı çağrıştıran yerlerdir. Kentlerde yaşanan sınıf ayrımları, cinsiyet ayrımları, mezhep farklılıkları zamanla toplumsal aktörlere dönüşmekte ve eylemselleşmektedir (Özdemir, 2018). Deniz (2015)'e göre kentler toplumsal cinsiyetin bir döngü şeklinde üretildiği, cinsiyet ayrımcılıklarına sık rastlanan yerleşimlerdir.

Dünyada 1950'li yıllarda faaliyet göstermeye başlayan kentleşme ile birlikte kentlerde birtakım değişimler yaşanmış ve bu kapsamda, değişen ihtiyaç ve taleplerin karşılanmasına yönelik hizmetlerin planlanması önem kazanmıştır. Kadınlar dünya nüfusunun büyük bir kısmını oluştursalar da kentsel hizmet ve haklardan en az düzeyde yararlanmaktadırlar. Kadının kent yaşantısındaki dezavantajlı durumunu düzeltmek adına, kentsel hizmetler, kent bütününde “eşitlik gözetin” bir şekilde sunulmalıdır (Kansız ve Akın Acuner, 2010). Bu kapsamda geliştirilen ilke ve önerilerin (Tablo 2.6) önemi büyüktür.

Tablo 2.6: Kent bütününde kadın dostu kent planlaması için geliştirilen öneriler (Altay Baykan, 2015).

KENT BÜTÜNÜ (1/5000 ve daha küçük ölçekli alanlar)	1.Ulaşım ve Erişilebilirlik	2. Kent Merkezi/ Kentsel Hizmetler	3. Açık- Yeşil Alanlar ve Parklar
	Eşitlikçi yaklaşımlarla geliştirilecek bir ulaşım sisteminin kurgulanması.	Çok merkezli ve çeşitli hizmetlerin gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak kent formunun oluşturulması.	Kenti besleyen, iyi bir şekilde kurgulanmış açık- yeşil alan sistemi ile rekreatif olanakların artırılması.
	Ağ sistemli ulaşım da aktarma noktalarının artırılması.	Kentsel hizmet ve olanaklar için farklı noktalarda bilgilendirme panolarının bulunması.	Kentte yer alan doğal ve tarihi değer taşıyan yapıların korunması.
	Ulaşım da bilgilendirmenin bütünleyici ve kolay algılanır olması.	Yaya alışveriş sokakları ile merkezden kopmadan alışveriş yapabilme olanağının sunulması.	Otoyol, sanayi ve çeşitli üretim alanları vb. gibi yerlerle konut alanları arasında tampon yeşil alanlar, kamalar oluşturulması.
	Herkes için gündelik yaşantının güven içinde gerçekleştirilebileceği, erişilebilir bir sistem kurgulanması.	Kent merkezinde kentin sembolü hâline gelen kültür merkezlerinin kurulması.	GENEL İLKELER VE KALİTE ÖLÇÜTLERİ - Mekânsal planlama çalışmalarının toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde yürütülmesi . - Farklı sosyal statüler ve yaşam biçimleri göz önüne alınarak eşitlikçi yaklaşımların izlenmesi. - Kadınların planlama ve tasarım süreçlerinde söz sahibi olmalarının sağlanması. - Sürdürülebilir yaklaşımlar dahilinde tutumlu kaynak kullanımının desteklenmesi. - Küçük müdahalelerle hayat standartlarının eşitlenmesi.
	Çevre dostu ulaşım olanaklarının artırılması.	4. Kamusal Alanlar-Ortak Kullanım Alanları	
	Park sorunlarının çözülerek rahat araba kullanımının sağlanması.	Kent bütününe (özellikle tehlikeli alanlara) kamera sistemleri yerleştirilmesi ve kentin izlenmesi.	
	Ulaşım sisteminde yapılacak çözümlemelerle kadınların farklı mekânlara ulaşım larının kolaylaştırılması.	Kent merkezinde yer alan meydan, park, avlu gibi alanların korunması ve sosyalleşme alanları olarak kullanılması.	
	Toplu taşıma, ucuz servis olanaklarının artırılması ve durakların farklı sosyal statüdeki kadınların ihtiyaçları baz alınarak düzenlenmesi.		

2.4.1.2 Mahalle Ölçeğinde

Cinsiyetler arası eşitlik politikalarında; kadınların eğitime, işgücüne ve yönetime katılamama durumları genellikle yasalar ve toplumla bağdaştırılarak ele alınmaktadır.

Ancak göz ardı edilen asıl durum bu sorunların temelinde yatan kent, kasaba ve mahalledeki engellerdir (Alkan, 2006). Mahalleler kadınların en yoğun kullandığı yerlerdir (Altay Baykan, 2015). Bu kapsamda eşitliğin sağlanmasında mahalle örgütlenmelerinin önemi büyüktür (KDK, 2018b). Mahalle ölçeğinde KDK planlaması için geliştirilen öneriler Tablo 2.7’de yer almaktadır.

Tablo 2.7: Mahalle ölçeğinde kadın dostu kent planlaması için geliştirilen öneriler (Altay Baykan, 2015).

MAHALLE ÖLÇEĞİ (1/5000 - 1/1000 ölçekli alanlar)	1.Ulaşım ve Erişilebilirlik	2. Kent Merkezi/ Kentsel Hizmetler	3. Açık- Yeşil Alanlar ve Parklar
	Mahalle geneli ve çevresi ile bağlantıların hiyerarşik bir biçimde (ana yol, ara yol) sağlanması.	Kent merkezinin kadınların ihtiyaçlarını karşılayacak donanımına sahip olması.	Çeşitli boyut ve işlevlerdeki açık- yeşil alan sistemleri ile rekreatif aktivitelerin desteklenmesi.
	Yaya dostu ulaşım öncelik verilmesi ve bu kapsamda olanakların sunulması.	Büfe, bilet istasyonu, bakkal kasap vb. gibi ihtiyaç noktalarının konut alanlarına yakın olması.	GENEL İLKELER VE KALİTE ÖLÇÜTLERİ - Yapılaşma, onarım ve yıkım gibi faaliyetler gerçekleştirilirken kültürel kimliğin korunması. - Kentsel dönüşümün kadınların güvende hissedeceği, gündelik hayatlarını destekleyecek bir şekilde gerçekleştirilmesi. - Bilgilendirme işaret ve levhalarıyla kadınların günlük yaşantılarının kolaylaştırılması. - Mahalle kimliği oluşturmak adına, kültürel aktivitelere önem verilmesi
	Mahalle içi ulaşımın ring uygulamaları ile desteklenmesi.	Oluşturulan yeni mahalle merkezlerindeki hareketsizliğin önlemesi adına kadınları sosyalleştirecek faaliyetlere yer verilmesi.	
	Ulaşım ve kalabalık konusunda kadınların talepleri dikkate alınarak düzenlemeler yapılması.	4. Kamusal Alanlar-Ortak Kullanım Alanları	
	Trafik arterleri üzerine yerleştirilen ışık ve işaretlerin kadınlar lehine düzenlenmesi (ışık süresinin uzatılması vb.)	Ortak kullanım alanlarının iyi düzenlenmiş bir merkezde toplanması.	
		Mahallede yer alan kamusal alan ve yapılar bir kültürel geçmişe sahip olduğundan barındırdıkları özelliklerin korunması.	

2.4.1.3 Sokak Ölçeğinde

Kamusal mekândaki cinsiyet rollerinden kaynaklı ayrışmalar mekânsal ayrışmayı da beraberinde getirmektedir. Bu kapsamda mekânlar “kadın mekânı” ve “erkek mekânı” olarak ayrılmış ve sokaklar erkek mekânı olarak nitelendirilmiştir (Güzey, 2018). Sokaklar özel ve kamusal alanın kesişim noktasıdır ve cinsiyet ayrımlarının toplumsal olarak bulanıklaştığı bir noktadır (Çetin, 2006). Bireylerin sokak ile yakın ilişki kurmaları gündelik yaşantılarında kamusal anlamdaki ilişkilerinin düzenlenmesiyle sonuçlanmaktadır (Erbaş ve Bengü, 2018).

Sokaklar, meydana yer alan heykeller, afişler, vitrindeki mankenler, reklam yazıları vb. gibi materyaller cinsiyet eşitsizliklerinin tekrar tekrar üretilmesine, vücut bulmasına neden olmaktadır. Connell (1998)’e göre; sokak, içeriğini toplumsal cinsiyetin belirlediği reklam gösterileriyle dolu, kadın ve erkek olmaya dair verilerin bulunduğu bir cinsellik tiyatrosudur (Deniz, 2015).

Akbaş ve Bozok (2015) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, Beyoğlu sokaklarında “aylak bir adam” ve “tuhaf bir kadın”ın sokağı kullanma biçimleri ve deneyim farklılıkları incelenmiştir. Bu kapsamda erkeğin sokağı adeta “evi gibi” huzurlu kullandığı, kadının ise baskı ve kalıplar arasına sıkıştığı için “sokağı korkarak kullandığı” ifade edilmiştir. Sokaktaki kadınları görünür kılmak ve mekân kullanımlarını artırmak adına geliştirilen önerilerin (Tablo 2.8) önemi büyüktür.

Tablo 2.8: Sokak ölçeğinde kadın dostu kent planlaması için geliştirilen öneriler (Altay Baykan, 2015’den değiştirilerek).

SOKAK ÖLÇEĞİ (1/1000 - 1/200 ölçekli alanlar)	1.Ulaşım ve Erişilebilirlik	2. Kent Merkezi/ Kentsel Hizmetler	3. Açık- Yeşil Alanlar ve Parklar
	Farklı tasarım düzenlemeleri ile kadınlara kendi başlarına ya da yanlarındaki kişilerle güvenli ulaşım olanaklarının sunulması.	Sokaklarda kadın dostu ve bütüncül düzenlemelerin gerçekleştirilmesi kapsamında yapılması gerekenler:	Sokak ağaçlandırmalarında peyzaj teknik bilgilerine dayalı seçimler yapılması (uyumları, aralıkları, yükseklikleri, yayılımları vb.) ve düzenli budama hizmetlerinin sunulması.
	Bu kapsamda yapılması gereken uygulamalar:	- Tek tip sokak mobilyaları ile bütünlüğün sağlanması, - Kentin kimliğini yansıtan sokak mobilyalarının yerleştirilmesi.	Ağaç türü seçiminde dikkat edilmesi gerekenler; kentin iklimine uyumu, meyveli olup olmadığı, yaprak dökme özellikleridir. Bu özellikler göz önüne alınarak ağaçların uygun bir şekilde konumlandırılması.
	- Yaya geçitlerinde refüj uygulaması, - Yaya kaldırımlarının genişletilmesi, - Hız kesici döşemeler kullanılması, - Çift yönlü yolda tek yön geçişlerinin engellenmesi, - Hız kameraları ile hızın kontrol altına alınması, - Yol kenarlarının araba parkı olarak kullanılmasını önlemek adına çözümler sunulması.	Yaya köprü ve geçitlerinin standartlara uygun olarak tasarlanması, güvenlik ve konfor gereksinimlerinin karşılanması.	GENEL İLKELER VE KALİTE ÖLÇÜTLERİ - Sokak peyzajının kadını rahatlatan, bünyesine katan, güvenliğini sağlayan bir şekilde zenginleştirilmesi. Bu kapsamda dikkat edilmesi gerekenler: - Trafik düzenlemelerinin kapsamlı bir biçimde gerçekleştirilmesi, - Trafik işaretlemelerinde kadın dostu düzenlemeler gerçekleştirilmesi, - Sokakların yaya dostu olarak tasarlanması ve “yaya ulaşımına” öncelik verilmesi.
	Trafik sistemindeki düzenlemelerin kadınların şikayet ve beklentilerini baz alarak yapılması.	4. Kamusal Alanlar- Ortak Kullanım Alanları	
	Yaya kaldırımları ve döşemelerinin farklı tipteki (topuklu ayakkabı giyen, pazar arabası kullanan, bebek arabası kullanan,tekerlekli sandalye kullanan vb.) kadınların günlük hayatlarını kolaylaştıracak biçimde yenilenmesi.	Kadınların isteklerine cevap veren, sağlıklı bir şekilde hayatlarını sürdürmelerini destekleyecek “kullanıcı dostu sokaklar” tasarlanması.	
		Sokağa yerleştirilecek donatı elemanlarının, farklı kamusal alan tipleriyle uyumlu olması.	

Yapı ölçeği ile ilgili önerilere EK 1’de yer verilmiştir.

2.4.2 Avrupa'dan Örnekler

Avrupa'da cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik çalışmalar 1970'li yıllarda gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda “Dünya Kadın Konferansları” düzenlenmiştir. BM Birinci Kadın Konferansı 1975 yılında Meksika'da gerçekleştirilmiş ve 1975-1985 yılları “Kadın On Yılı” ilan edilmiştir. 1981 yılında 20 ülkenin taraf olduğu CEDAW'ın yürürlüğe girmesiyle, kadın erkek eşitliği temeline dayalı fikirlerle kadına yönelik ayrımcılıklara dair tanımlamalar yapılmış ve her alanda (siyasi, sosyal, ekonomik) gerekli tedbirlerin alınmasına dair yükümlülükler geliştirilmiştir (Yumuş, 2011; Kiper vd.'den 2016).

Avrupa'da KDK'ların oluşturulması için; karar organlarında kadın sayısının artırılması, eşitlik birim ve planlarının oluşturulması, STK'larla kesintisiz diyalog kurulması, cinsiyet eşitliğinin plan ve programlara yerleştirilmesi, cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışmalarının gerçekleştirilmesi, kent planlama ve tasarımında kadın kullanıcıların isteklerinin göz önüne alınması, yönetici konumundaki kişilerin cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığının artırılması, kadın kullancılarının hizmetlere ulaşımının kolaylaştırılması, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik eğitimler verilmesi, güvenliğin sağlanması ve şiddetle mücadele kapsamında altyapı sistemlerinin kurulması (acil durum hattı vb.), yeni nesilin kadın konusunda farkındalığının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması, spor tesislerinin her iki cinsiyete de hizmet verecek bir nitelikte düzenlenmesi vb. gibi faaliyetler gerçekleştirilmektedir (Şenol, 2008). KDK Projesi kapsamında Avrupa'da gerçekleştirilen eylemler Tablo 2.9'da yer almaktadır.

Zebracki (2014) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, Avrupa'daki KDK'lardan İsveç ve İtalya arasında kıyaslamalar yapılmıştır. Sonuç olarak, İsveç'teki toplumsal cinsiyet uygulamalarının sosyo-politik yapıyla daha fazla içiçe geçmiş olduğu belirlenmiştir. Bu durumun kentsel yönetim uygulamalarında yürütülen eşitlikçi plan-politikalarından ve kadınların yüksek eğitim seviyelerinden kaynaklı olduğu saptanmıştır.

Tablo 2.9: Proje kapsamında Avrupa’da gerçekleştirilen faaliyetler (Şenol, 2008, Açıksöz, 2017a, Dinçtürk ve Açıksöz, 2018).

Örnek ülke/ Kent	Eylem
Belçika, Fransa, Finlandiya, İsveç, İtalya, Yunanistan	Karar organlarında kadın sayısı artırılmıştır.
Finlandiya, Norveç	Cinsiyet bazında istatistik ve derleme çalışmaları yapılmıştır.
Almanya/Essen-Frankfurt, Avusturya/Viyana, Fransa/Paris, İsveç/Stockholm, Lüksemburg/Dudelange	Eşitlik birimleri oluşturulmuştur.
Almanya/Hannover, Avusturya/Viyana, İspanya/Gijon-Madrid-Valencia, İsveç/Stockholm	Eşitlik planları hazırlanmıştır.
İtalya/Roma, İsveç/Gotenburg, Hollanda/Rotterdam	Cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışmaları yapılmıştır.
İngiltere/Bristol, İspanya/Barselona, Belçika/ Vervier, İngiltere/Londra	Sivil toplumla kesintisiz diyalog kurulmuştur.
Almanya/Hannover, Finlandiya/Helsinki, İngiltere/Londra	Toplumsal cinsiyete duyarlı ulaşım planlaması yapılmıştır.
Avusturya/Viyana, İngiltere/Bristol	Cinsiyete duyarlı konut tasarımları yapılmıştır.
Almanya/Wiesbaden, Avusturya/Viyana, İngiltere/Covery	Güvenlik ve şiddetin önlenmesine yönelik önlemler alınmıştır.

2.4.3 Türkiye’den Örnekler

Kadının toplumdaki haksız konumunu ele alan KDK Projesi, Türkiye’de cinsiyetleri kaynaştırma çalışmalarını yerel makamlara ulaştıran ilk proje olma özelliğini taşımaktadır. Bu projenin temel amacı, toplumun kadını eksik ya da yanlış konumlandırmalarının (Çavuşoğlu, 2014) bir sonucu olan eşitsizliklerin çözüm bulması ve kadınların kamusal alana yüklenen eril rollerden kurtulmalarının sağlanmasıdır.

KDK Projesi Türkiye’de 2006 yılında toplumsal cinsiyet eşitliği ilkelerinin yerel yönetim anlayışına yansıtılması ve kadın örgütleri ile yerel yönetim arasındaki işbirliği, diyalogların artırılması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Programın ilk aşaması 2006-2010 yıllarında İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon olmak üzere beş ilimizde uygulanmıştır. Bu aşamanın ana paydaşı İçişleri Bakanlığı’dır. Proje Birleşmiş Milletler kuruluşları, Sabancı Vakfı, 10 ülke ve birçok kadın STK’ları tarafından desteklenmiştir (Demirdirek ve Şener, 2014; Tekinbaş, 2015; Şenol, 2008; Açıksöz, 2017a; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). İlk aşamada kat edilen olumlu gelişmeler ve taleplerden sonra 2011 yılında programın ikinci aşaması Adıyaman, Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin, Samsun olmak üzere yedi ilimizde devam edilmiştir. Birinci aşamada olduğu gibi, ikinci aşamada da kadının karar alma süreçlerine katılımını sağlayan güçlendirme modelinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Programın bu aşaması Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (*United Nations Population Fund-UNFPA*) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (*United Nations Development Programme-UNDP*) ile yürütülürken İsveç Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma Ajansı (*Swedish International Development Cooperatin Agency-SIDA*) tarafından finanse edilmiştir (KDK, 2018c; Dinçtürk ve Açıksöz’den, 2018). KDK Projesi kapsamında Türkiye’de gerçekleştirilen eylemler Tablo 2.10’da yer almaktadır. Programın beklenen sonuçları aşağıdaki gibi özetlenebilir (Women Friendly Cities, 2014):

- Hizmetlerin gerçekleştirilmesi ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması kapsamında yerel yönetimlerin güçlendirilmesi.
- Proje ortağı illerde cinsiyete duyarlı plan ve bütçe yaklaşımlarının benimsenmesi.
- Proje ortağı olan illerde faaliyet gösteren STK’ların desteklenmesi ve katılımcı mekanizmaların baz alınması.
- Proje illerinde cinsiyete duyarlı planlama yaklaşımlarının artırılması.
- Cinsiyet eşitliği gözetin yasal önerilerin hazırlanması ve yetkili makamlara sunulması.

Proje yaklaşımı aşağıdaki başlıklarda incelenebilir (KDK, 2018a; Dinçtürk ve Açıksöz’den, 2018):

- Yerel Sahiplik, Diyalog ve Katılım: Program ortağı olan tüm illerdeki ilgili

kurum ve kuruluşların bir araya gelmesiyle ilde yaşayan kadınların ihtiyaç-talepleri 6 ana başlık hâlinde incelenerek YEEP'ler hazırlanmaktadır. Eylem planlarını gerçekçi ve çözüm odaklı kılan ana özellik katılımcı bir yaklaşımla hazırlanmasıdır. YEEP'ler vasıtasıyla cinsiyet eşitliği ilkesi kurumsal bir hedef hâline getirilmektedir.

- İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulları: Birleşmiş Milletler'in, CEDAW ve Ulusal Eşitlik Eylem Planı doğrultusunda oluşturulan İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulları, kentlerin kadın dostu olma gayretlerini kapsamlı bir şekilde izleyebilmektedir.
- Eşitlik Birimleri/Masaları: Valiliklerde, il müdürlüklerinde ve belediye gibi resmi kurumlarda oluşturulan eşitlik birimleri YEEP doğrultusunda kurumlara yönelik eylem planları hazırlamak, programın gelişimini izlemek ve denetlemek, çözümler getirmekten sorumludurlar.
- Sivil Toplum Desteği-Hibe Programı: YEEP'lerin uygulanma ve hayata geçirilme süreçlerinde STK'ların üzerlerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmesi önem taşımaktadır. Proje kapsamında yürütülecek hibe programı ile YEEP'ler etkili bir şekilde uygulanacak ve kurumlar arasındaki işbirliği desteklenmiş olacaktır.

KDK'nın uygulayıcı kuruluşu olan BM, UNFPA Temsilci Yardımcısının imzasıyla programın ortak illerinin valilik ve belediyelerine 3 Şubat 2010 tarihinde KDK olma ölçütleri gönderilmiştir. Bu ölçütler kapsamında 3 başlığa yer verilmiştir (KDK, 2018c):

- Siyasi Yapı Mekanizmalar ve Kaynaklar başlığında: İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisinde kadınların temsil oranı, YEEP'lerin etkinlikleri, İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulunun varlığı, Kent Konseyinin varlığı, şiddeti önlemeye yönelik siyasi taahhüdün varlığı, resmi kurumların kadın çalışmalarına ödenek ayırıp ayırmadığı sorgulanmıştır.
- İdari Yapı, Mekanizmalar ve Kaynaklar başlığında: eşitlik birimi-ofisi-masasının varlığı, özel hedefleri olan YEEP'lerin varlığı, personele cinsiyet eşitliği eğitiminin verilir verilmediği, cinsiyet ayrımlı verilerin depolanıp depolanmadığı, politika-program ve hizmet sunumlarının etki analizinin yapılıp yapılmadığı, kent bilgi sisteminin varlığı sorgulanmıştır.

- Katılım ve Ortaklık mekanizmaları başlığında: İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisinde kadın-erkek eşitliği komisyonlarının varlığı, mahallelerde kadın danışma konseylerinin varlığı, kadınların hizmetlere erişimini kolaylaştıracak proje ve faaliyetlerin varlığı, kentsel planlama ve tasarımda kadın kuruluşlarının görüşlerinin değerlendirilip değerlendirilmediği sorgulanmıştır

Tablo 2.10: Kadın Dostu Kentler Projesi kapsamında Türkiye’de gerçekleştirilen faaliyet örnekleri (KDK, 2018c’den değiştirilerek; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018).

	İl	Eylem Örneği
Projenin İlk Aşaması (2006-2010)	İzmir	Halka geniş katılımı periyodik olarak cinsiyet eğitimleri verilmiştir. Ayrıca imar yönetmeliği değişimlerinde kadın kuruluşları davet edilerek görüşleri değerlendirilmiştir.
	Kars	Kadın STK’ları, kent konseyi kadın meclisi başkanının da yer aldığı bir heyet mahalleleri ziyaret ederek, kadınların ihtiyaç ve sorunları saptandıktan sonra planlama sürecine yön verilmiştir.
	Nevşehir	Yerel yönetim tarafından Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitlik Şartnamesi imzalanmıştır.
	Şanlıurfa	Mahalle kurulu oluşturulmuş ve kadınların mahalle yönetiminde söz sahibi olmalarını sağlamak amacıyla cinsiyet eğitimleri verilmiştir.
	Trabzon	Eşitlik Birimleri Çalıştayı gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda tüm paydaşların YEPP’i sahiplenmesine katkı sunulmuştur.
	Adıyaman	Kadın STK’ları Platformu kurulmuş ve Kadın Dayanışma Merkezi’nin kurulması yönünde adımlar atılmıştır.
Projenin İkinci Aşaması (2011-2014)	Antalya	Belediye üzerine düşen görev ve faaliyetleri ayrı bir YEPP’e dönüştürerek toplumsal cinsiyeti stratejik hedef hâline getirmiştir.
	Bursa	Belediye Meclisi Eşitlik Komisyonu aracılığıyla meclise sunulan önergelerin toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesine uygunluğu denetlenmiştir.
	Gaziantep	Düzenli atölye çalışmalarıyla toplumsal cinsiyet, şiddet, ayrımcılık gibi çeşitli konularda farkındalık çalışmaları gerçekleştirilmiştir.
	Malatya	Aile Danışma Merkezi’nde yer alan Kadın Danışma Masası’nda şiddete uğrayan kadınlar başta olmak üzere tüm kadınlara ücretsiz danışmanlık hizmetleri verilmiştir.
	Mardin	Şiddet mağduru kadınlara verimli hizmet sunabilmek adına Krize Acil Müdahale Ekibi kurulmuştur.
	Samsun	Yerel düzeyde cinsiyete duyarlı veri eldesi ve etki analizi anlamında bir ilk olma özelliği taşıyan İhtiyaç Analizi geliştirilmiştir.

2.5 Sakin Şehir Hareketi ve Kadın

Sakin şehir (*Cittaslow*) hareketi 1999 yılında İtalya’da bir belediye başkanının çalışmaları ile başlamış bir harekettir. Bu hareket modern yaşantının sunduğu şartlar ve tüketim alışkanlıklarına karşı bir duruştur (Birsen vd., 2017). Doğaya herhangi bir zarar verilmeden de kentlerin gelişebileceğini savunan sakin şehir yaklaşımı; kültürel öğelerin korunduğu, çevre dostu teknolojilerin kullanıldığı, kentlerin katılımcı anlayışlarla şekillendirildiği, yerel ürünler-kültürlere sahip çıkılmasının önemsendiği ve bu bağlamda daha insancıl ve daha yaşanılabilir kentlerin oluşumunun desteklendiği bir yaklaşımdır. Sakin şehir üyeleri, kentlerinin homojenleşmeye karşı, barındırdıkları özgün nitelik ve donanımlarla direnebileceğini savunmaktadırlar (Jackson, 2007; Ak’tan, 2017). Bu yaklaşımda; kadınların, ekonomik, siyasi ve sosyal görünürlüklerinin artırılması amaçlanmaktadır (Tuncer ve Olgun, 2017).

İtalya’nın Greve in Chianti kentinde kurulmuş olan Sakin Şehirler Birliği, nüfusu 50.000’den küçük olan yerleşimlerin katılabildiği uluslararası bir kuruluştur (Cittaslow Türkiye, 2018a). Sakin şehir unvanının elde edilebilmesi için 7 farklı başlıkta (çevre ve altyapı politikaları, yaşam kalitesine yönelik politikalar, esnaf ve sanatkârlara yönelik politikalar, misafirperverlik durumu, sosyal uyum ve denge, farkındalık) yer alan 72 ölçüt vardır. Bu kuruluşa katılmak isteyen kentlerin belirlenen ölçütlerden 50 veya daha fazla puan alması gerekmektedir (Ak, 2017). Ülkemiz 2009 yılında Seferihisar (İzmir) ile birlikte sakin şehir hareketine dahil olmuştur. 2018 yılı itibariyle dünya genelinde bu harekete dahil ülke sayısı 30, kent sayısı 236’dır. Bu hareketin Türkiye’de 15 üyesi (Tablo 2.11) vardır (Cittaslow Türkiye, 2018a).

Tablo 2.11: Türkiye’de sakin şehir birliğine katılan yerleşimler (Cittaslow Türkiye, 2018a).

Sıra	Yerleşim	Katılım Yılı
1	Seferihisar İlçesi (İzmir)	2009
2	Akyaka Mahallesi (Muğla-Ula İlçesi)	2010
3	Gökçeada İlçesi (Çanakkale)	2011
4	Taraklı İlçesi (Sakarya)	2011
5	Yalvaç İlçesi (Isparta)	2012
6	Yenipazar İlçesi (Aydın)	2012
7	Vize İlçesi (Kırklareli)	2012
8	Perşembe İlçesi (Ordu)	2012
9	Halfeti İlçesi (Şanlıurfa)	2013
10	Şavşat İlçesi (Artvin)	2015
11	Uzundere İlçesi (Erzurum)	2016
12	Eğirdir İlçesi (Isparta)	2017
13	Göynük İlçesi (Bolu)	2017
14	Gerze İlçesi (Sinop)	2017
15	Mudurnu İlçesi (Bolu)	2018

Türkiye’deki Sakin Şehirlerde kamusal mekâna yönelik gerçekleştirilen düzenlemeler; yayalaştırma faaliyetleri, sokak düzenlemeleri, meydan düzenlemeleri, rekreatif alan düzenlemeleri, yerel üretim faaliyetleri, müze düzenlemeleri, yaya dostu ulaşım olanakları, tarihi yapı restorasyonları, kadınların kamusal mekânı etkin kullanabilmesine yönelik düzenlemeler, engellilere yönelik düzenlemeler, mavi bayraklı plaj düzenlemeleri vb. olarak sıralanabilir (Savaş Yavuzçehre ve Donat, 2017). Kamusal mekâna yönelik düzenlemelerde kadınların mekân kullanım sıklıklarını artırıcı çalışmalara yer verilmesi durumundan dolayı, sakin şehir yaklaşımının kadınları güçlendirdiğinden ve sosyal olanaklar sunduğundan söz edilebilir.

Karakaş Özü (2016) Türkiye’deki sakin şehirlerin kadının çalışma hayatına katılması ve sosyalleşmesi açısından önem taşıdığını vurgulamaktadır.

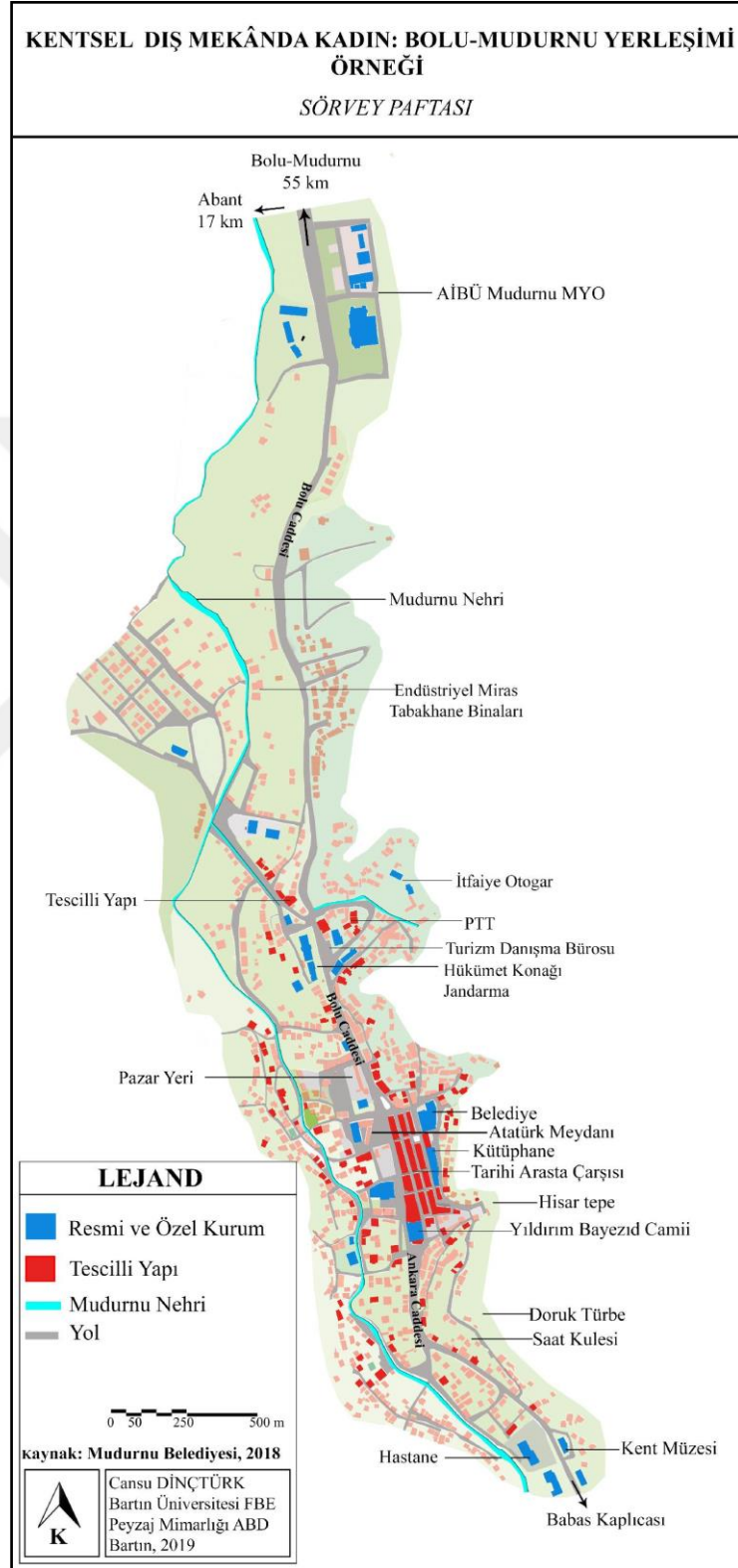
Birsen vd. (2017) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada; sakin şehir olabilme şartlarının yerine getirilmesi ve soyut kültürel mirasın aktarılması hususunda kadınların emeklerinin büyük olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca sakin şehir örneklerinde, yerel ürünlerin üretilme ve pazarlanma süreçlerinde kadınların aktif bir rol üstlendikleri tespit edilmiştir. Bu durum kadın girişimciliğinin teşviki açısından önemlidir. Sakin şehirlerin kadın girişimciliği üzerindeki etkilerinin tespit edilebilmesi amacıyla 9 şehirde 585 kadın ile gerçekleştirilen araştırmanın bulguları Tablo 2.12’de yer almaktadır. Bu araştırmaya göre kadınların büyük çoğunluğu (344 kişi) sakin şehir hareketinin kadın girimci sayısını artırdığını doğrulamıştır.

Tablo 2.12: Sakin şehirlerin kadın girişimciliğine etkileri (Birsen vd., 2017).

Şehir	Sakin şehir hareketi kadın girişimci sayısını artırmıştır.				
	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Yanıtız	Toplam
Seferihisar	106	30	11	7	154
Taraklı	23	2	3	1	29
Halfeti	37	7	9	1	54
Akyaka	17	3	8	1	29
Vize	52	20	23	2	97
Gökçeada	32	9	4	2	47
Yalvaç	39	19	33	1	92
Perşembe	13	7	17	3	40
Toplam (kişi)	344	101	122	18	585

Sungur (2013) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, ülkemizdeki sakin şehir uygulamaları incelenmiştir. Bu kapsamda; lokanta-pansiyon işletmeciliği, el sanatları, yöresel yiyecekler, organik tarım, hayvancılık gibi aktivitelerin kadınların özel alandaki rollerinin ya da becerilerinin devamı olarak ortaya çıktığı vurgulanmıştır. Bu anlamda sakin şehir hareketinin kadının sosyalleşmesi ve emeğinin görünür hâle gelmesinde katkı sunduğu tespit edilmiştir.

15. üyesi olmuştur (Mudurnu Belediyesi, 2018b). Mudurnu İlçesi'nin Sakin Şehirler Birliğine kabul metni EK 2'de yer almaktadır.

Şekil 3.3: Mudurnu merkez sörvey paftası (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

Araştırma kapsamında temin edilen materyaller:

- Alanın topoğrafik özelliklerinin belirlenmesi adına Orman Genel Müdürlüğü'nden (OGM) 1/25.000 ölçekli topoğrafik harita (2018),
- Mevcut arazi kullanımlarının tespiti adına, Bolu İl Özel İdaresi'nden 1/100.000 ölçekli toprak haritası (2018) ve 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı (2018),
- İlçenin iklim tipinin belirlenmesi adına, Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden (MGM) 2013 ve 2017 yıllarını kapsayan iklim verileri (2019),
- Nüfus ve sosyo-ekonomik yapıya ilişkin bilgi sahibi olunabilmesi için, TÜİK veri sisteminden istatistiki veriler,
- İlçenin genel durumunun değerlendirilmesi ve kadın konusundaki eksikliklerinin tespit edilmesi amacıyla, belediye yetkililerinden Sakin Şehirler Birliğine sunulan başvuru dosyası,
- Araştırma alanı ile ilgili güncel bilgilerin elde edilmesi adına, belediyenin internet sitesinde yer alan slaytlar, kısa filmler, arşiv bilgileri, raporlar (2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait faaliyet raporları),
- Sosyal aktivitelere ilişkin bilgi sahibi olunabilmesi için Halk Eğitim Merkezi yetkilileri ile gerçekleştirilen görüşmeler,
- Gerçekleştirilen literatür taramaları sonucunda elde edilen yerli ve yabancı kaynaklara ait veriler,
- Kadının durumunun saptanması amacıyla KDK projesi baz alınarak geliştirilen anket ve derin mülakat çalışmaları,
- Anket sonuçlarının SPSS 23.0 programında sayısallaştırılması ile elde edilen tablolar,
- Kadınların mekânsal aktivite ve kullanımlarının değerlendirilmesi amacıyla 2 gün boyunca gerçekleştirilen yerinde gözlem çalışmalarına (Photoshop CS6 programında işlenmiş) dair veriler,
- Alanda 2018 Ocak ve 2019 Nisan aylarında gerçekleştirilen arazi çalışmaları sonucunda elde edilen veri ve fotoğraflar,
- Araştırma alanının fiziksel özelliklerinin belirlenebilmesi amacıyla, ArcGIS 10.4.1 programında hazırlanan haritalar.

3.2 Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde araştırma kapsamında gerçekleştirilen; anket, gözlem ve derin mülakat verilerinin değerlendirilmesinde kullanılan analiz yöntemlerine ve çalışmanın genel yöntem akış şemasına yer verilmiştir (Şekil 3.4). Yöntem akış şeması geliştirilirken Cengiz Gökçe (2018)'den yararlanılmıştır.

Araştırma kapsamında Bolu İli Mudurnu İlçesi'nde yaşayan kadınların dış mekân kullanımları Peyzaj Mimarlığı açısından KDK Projesi (2006-2014) baz alınarak incelenmiş ve Mudurnu İlçesi'nin kadın dostu bir kent olabilmesi hususunda yararlı olacağı düşünülen tasarım ve planlama önerilerine yer verilmiştir. Çalışmanın yöntemi 4 aşamadan oluşmaktadır:

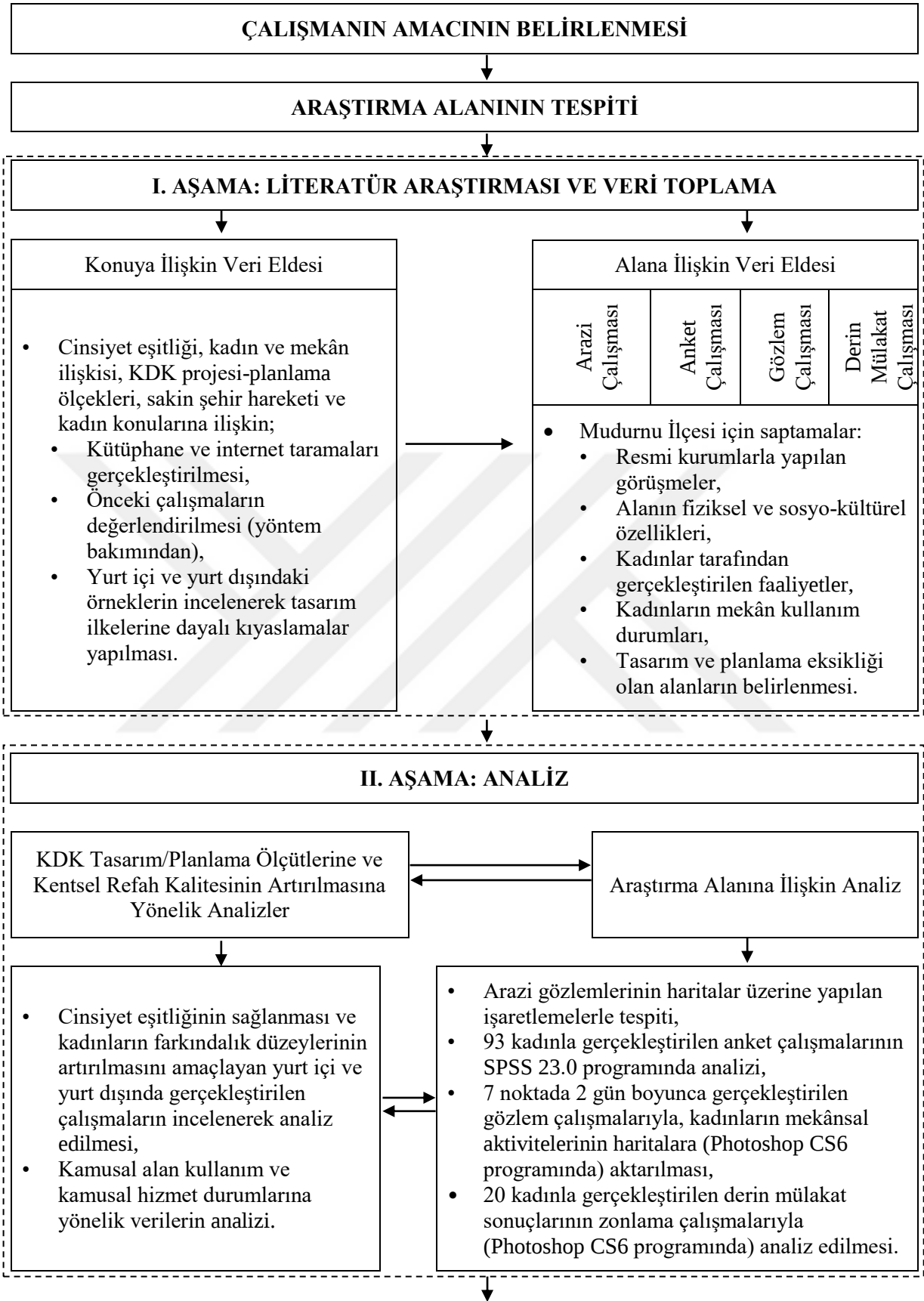
Çalışmanın birinci aşaması olan “Veri Toplama” aşamasında: Araştırma alanı ve konusu ile ilgili literatür tarama, veri toplama ve arazi çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda araştırma konusuyla ilgili olan literatür bilgileri incelendikten sonra, araştırma alanı ile ilgili olarak, resmi kurumların (Mudurnu Belediyesi, İl Özel İdare, OGM, MGM) kamuya açık belgeleri (nazım imar planı, sit alan sınırı, iklim verileri, faaliyet raporları, ilçe ile ilgili fotoğraflar, kütüphane verileri) incelenmiş ve alana ilişkin fiziksel veri altlıkları oluşturulmuştur. Araştırma alanında; anket, gözlem ve derin mülakat çalışmaları gerçekleştirilmiş ve ilgili veriler elde edilmiştir.

Çalışmanın ikinci aşaması olan “Analiz” aşamasında: Araştırma kapsamında örneklem tespiti ile sayıları belirlenmiş 93 kadınla anket çalışması gerçekleştirilmiş ve veriler SPSS Statistics 23.0 programında analiz edilmiştir. Elde edilen veriler kapsamında belirlenen mekânların kadınlar tarafından kullanım amaçlarının saptanması için 2 gün boyunca yaz ve kış mevsimlerinde yerinde gözlem çalışmaları gerçekleştirilmiş, sonuçlar Adobe Photoshop CS6 programında oluşturulan Eylem-Algı-Davranış haritalarıyla analiz edilmiştir. Anket ve yerinde gözlem çalışmalarından yararlanılarak hazırlanan, 20 kadınla gerçekleştirilen derin mülakat çalışmasının sonuçları ise nitel olarak analiz edilmiştir.

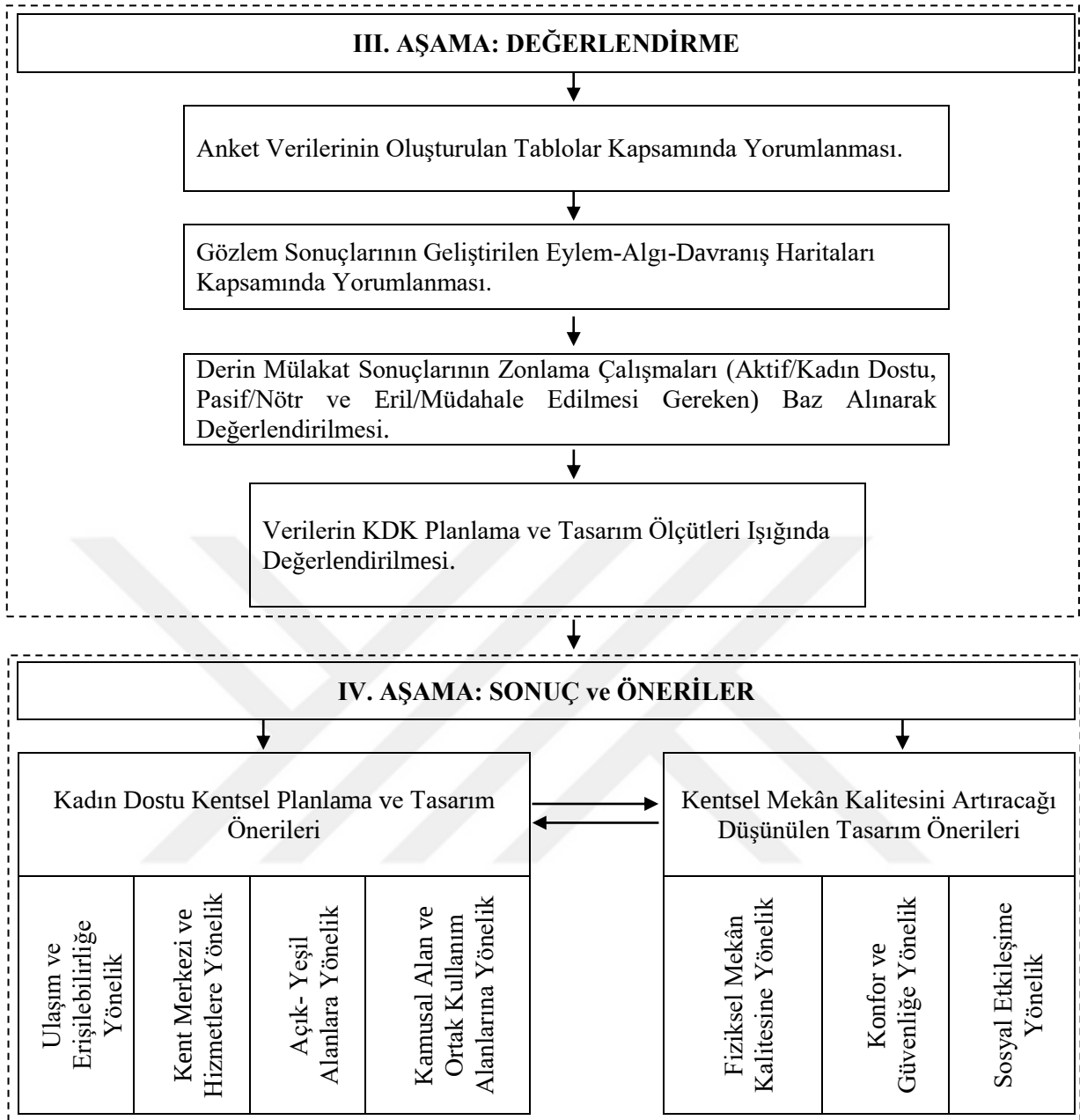
Çalışmanın üçüncü aşaması olan “Değerlendirme” aşamasında: Anket verileri tablolarla, yerinde gözlem verileri Eylem-Algı-Davranış haritalarıyla, derin mülakat verileri zonlama

alışmalarıyla ifade edilerek ilçede kadının durumuna yönelik tespitlerde bulunulmuştur.

Çalışmanın son aşaması olan “Sonuç ve Öneriler” aşamasında: Bolu-Mudurnu örneğinde kadının dış mekân ile ilişkisini yansıtan anket, gözlem ve derin mülakat sonuçları üzerinden eril alanların kadın dostu mekânlara dönüştürülmesi ve kadın dostu alanların yaygınlaştırılması için peyzaj planlama ve tasarım açısından öneriler sunulmuştur. Bu bağlamda tespit edilen “Aktif/Kadın Dostu alanlar”, “Eril/Müdahale Edilmesi Gereken alanlar” ve “Pasif/Nötr alanlar” olmak üzere üç alanın özellikleri ortaya konulmuş ve bu alanlardan “Eril alanlar” ve “Pasif alanlar”ın “Aktif alanlar”a dönüşümünü sağlayacak öneriler Adobe Photoshop CS6 programından yararlanılarak geliştirilmiştir. Cinsiyet eşitliği ve mekânsal planlama konusunda yapılan çalışmalar, KDK Tasarım ve Planlama Ölçütleri, KDK örneklerinden ve Mudurnu yerleşimi örneğinden yola çıkılarak küçük bir yerleşimin kadın dostu yerleşime dönüşümünde etkili olacağı düşünülen planlama ve tasarım önerilerine ve kentsel mekân kalitesini artıracakı düşünülen önerilere yer verilmiştir.

Şekil 3.4: Yönteme ilişkin genel akış şeması

Şekil 3.4: (devam ediyor).

3.2.1. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntem

Mudurnu İlçesi'nde yaşayan kadınların kamusal alanda ne kadar aktif olduklarının saptanması ve cinsiyet körü mekânların tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmada, örneklem seçiminde “Cinsiyete Göre Tabakalama Yöntemi” kullanılmıştır. Kullanılan bu sistemde; örneklem seçiminde evren homojen olarak ayrılmaktadır. Tabakalı örnekleme yapabilmek için bir değişken dahilinde evrenin birbirinden bağımsız iki ya da daha fazla tabaka dahilinde ele alınması gerekmektedir (Bernard, 2011; Baltacı, 2018).

Tanımlayıcı değişken olarak cinsiyetin seçildiği bu araştırmada evren kadın, erkek olarak iki tabaka hâlinde ele alınmıştır ve ardından basit tesadüfî örnekleme yöntemi ile ögeler seçilmiş, seçilen ögeler örneklem oluşturma amacıyla bir araya getirilmiştir (Neuman ve Robson, 2014; Baltacı, 2018).

TUİK 2019 yılı Adrese Kayıtlı Nüfus Sistemi veri tabanından elde edilen verilere göre, Mudurnu İlçe merkezinde yaşayan toplam kadın sayısı 2.594'dür (TUİK, 2019a). Popülasyon büyüklüğü olarak kadın nüfusunun kabul edildiği araştırmada “Sınırlı Toplumlar Örnek Büyüklüğü”nü ölçen formül kullanılmıştır (Orhunbilge, 2000; Açiksöz vd.'den 2017). Hesaplamalar dahilinde ilçe merkezinde yaşayan en az 93 kadına anket uygulanması gerektiği tespit edilmiştir.

$$n \geq \frac{Z^2 \times N \times p \times q}{N \times D^2 + Z^2 \times p \times q} \quad n \geq \frac{(1,96)^2 \times 2.594 \times 0,5 \times 0,5}{2.594 \times (0,1)^2 + (1,96)^2 \times 0,5 \times 0,5} = \frac{2.491}{26,9} = 93$$

n : Örnek büyüklüğü,

Z : Güven katsayısı (%95'lik güven düzeyi için Z= 1,96),

N : Ana kütle büyüklüğü (alanın toplam nüfusu 2.594 kişi),

p : İstenen özelliğin ana kütlede bulunma oranı [p ve q değerleri birbirine eşit (0,5)

alınmıştır. Bu değerlerin eşit alınmasıyla en yüksek tahmini değere ulaşılmaktadır],

q : Ölçülmek istenen büyüklüğün ana kütlede bulunmama oranı (1-p= 0,5),

D : Kabul edilen örnek hatasını ifade etmektedir (%10).

Veri analizinde kadınlara uygulanan anketler, SPSS 23.0 İstatistik Programı'nda analiz edilerek (Frekans Analizi ile) yorumlanmıştır. Uygulanan anket formlarında (EK 4) yer alan soruların oluşturulmasında araştırmının amaçları göz önünde bulundurulmuştur.

Ülengin vd. (1999)'a göre; bir kentteki sorunların tespit edilebilmesinde; algılanan sorunların doğrudan deneklere sorulması ya da yaşam kalitesi ile ilgili yürütülen çalışmalardaki kıstasların incelenerek sorular hazırlanması sorunların tespitinde önemli veriler elde edilmesine olanak sunacaktır (Bilen vd., 2012). Bu bağlamda Mudurnu İlçesi'nde tespit edilen, kadının mekân kullanımıyla ilgili durumlar ve KDK Projesi kapsamında hazırlanan anket sorularının konu dağılımlarına Tablo 3.1'de yer verilmiştir.

Tablo 3.1: Anket sorularının soruluş amaçları.

	Anket Soru Numarası	Soruluş Amacı
Kentsel Görünürlüğü Ölçmeye Yönelik	1-7	Demografik veriler.
	8-9	Kentsel güvenlik düzeyini ölçmeye yönelik.
	10-14	Park alanları, yukarı çarşı, kent meydanı, tarihi yapılar ve pazar yerinin kullanım derecelerinin belirlenmesine yönelik.
	15	Kadın gözüyle eşitlik düzeyinin belirlenmesine yönelik.
Hizmet Kalitesini Ölçmeye Yönelik	16	Ulaşım olanaklarının yeterli düzeyinin belirlenmesine yönelik.
	17	Mekân çeşitliliğinin belirlenmesine yönelik.
	18	Kamusal alanların bakım ve yeterli düzeylerinin tespitine yönelik.
	19	Kent donatılarının yeterliliğinin belirlenmesine yönelik.
	20	Estetik yeterliliğin belirlenmesine yönelik.

3.2.2. Gözlem Sonuçlarının Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntem

Şencan (2014)'e göre; bir yerin günlük hayat döngüsünün anlaşılmasında ilk olarak, yaşam ve dolaşım alanlarının belirlenmesi ve daha sonra bu alanlardaki davranışların değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, öncelikle anket çalışması gerçekleştirilmiş ve kadınların mekân kullanım düzeyleri değerlendirilmiş daha sonra, belirlenen 7 nokta 2 gün boyunca (1'er dakikalık kamera kayıtlarıyla) 23 Haziran 2018 (yaz mevsimi), 8 Aralık

2018 (kış mevsimi) Cumartesi günleri (İlçe pazarının kurulduğu gün) izlenlenmiştir. Bu gözlemlerden yararlanılarak eylem-algı-davranış haritaları geliştirilmiştir.

Eylem-algı-davranış haritaları için çalışma alanı farklı saatlerde izlenmiştir (Kırkık Aydemir, 2018):

- 08.00-10.00 sabah,
- 12.00-14.00 öğleden sonra,
- 18.00-20.00 akşam vakitleridir.

7 farklı noktada 3 farklı saatte 1'er dakikalık kamera kaydı alınmıştır. Bu noktalar:

- Pazar yeri,
- Kent meydanı,
- Yukarı çarşı,
- Çay bahçesi,
- Hamam önü,
- Cami önü,
- Kahvehane önüdür.

Gehl (2001), Ewing ve Handy (2009)'den yararlanılarak (Kırkık Aydemir, 2018). Mudurnu merkezde kadın kullanıcıların eylem-davranışları gözlenmiştir. Bu kapsamda Adobe Photoshop CS6 programından yararlanılarak video kayıtları haritalara aktarılmıştır. Ancak, iki günlük gözlemlerin ilçedeki kadının durumunun belirlenmesinde yeterli olmayacağı düşünüldüğünden araştırma derin mülakat çalışmasıyla da desteklenmiştir.

3.2.3 Derin Mülakat Sonuçlarının Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntem

Derin mülakat sonuçlarının değerlendirilmesinde kullanılan araştırma biçimi, en az iki kişi arasında sözlü şekilde gerçekleştirilen bir süreçtir. Bu süreçte izlenen yöntem belirli bir soru veya konu hakkında derinlemesine bilgi sağlamaktadır. Bu amaçla uygulanan derin mülakat yönteminde kişilere sorulacak soruların önceden hazırlandığı “yapılandırılmış görüşme tekniği” uygulanmıştır (Büyüköztürk vd., 2016).

Anket, yerinde gözlem ve KDK tasarım ve planlama ilkeleri doğrultusunda hazırlanan derin mülakat sorularıyla (EK 5) ilçenin; ulaşım, kentsel hizmetler, açık- yeşil alanlar, parklar, kamusal alanlar, ortak kullanım alanları bakımından yeterliliği 20 kadınla yüzyüze gerçekleştirilen görüşmelerle ölçülmüş ve sonuçlar nitel olarak analiz edilmiştir. Derin mülakat sorularının soruluş amaçları Tablo 3.2’de yer almaktadır. Bu kapsamda anket ve gözlem bulguları da dahil edilerek mekânsal zonlamalar gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3.2: Derin mülakat sorularının soruluş amaçları.

Soru Numarası	Temel Amacı	Soruluş Amacı
1-4	Ulaşım ve erişilebilirliği ölçmek	- Günlük ulaşımın nasıl sağlandığının tespiti, - Kadının aktif araç kullanım durumunun tespiti, - Kadının yaya yolları ve kaldırımlarda ne kadar rahat hareket edebildiğinin belirlenmesi, - Kadınların bisiklet kullanımı hakkındaki düşüncelerinin öğrenilmesi.
5-10	Kentsel hizmetleri ölçmek	- Aydınlatma sisteminin ve işaret levhalarının yeterliklerinin kadın gözüyle tespiti, - Konutlarının yakınında temel ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri ihtiyaç noktalarının varlığının sorgulanması, - Açık- yeşil alan ve parkların ulaşım ve bakım durumlarının tespit edilmesi.
11-14	Açık- yeşil alan ve park kullanımlarını ölçmek	- Açık- yeşil alan ve parklarda ortalama ne kadar zaman geçirebildiklerinin tespiti, - Parklarda yer alan kondisyon aletlerinin kadınlar tarafından kullanım durumunun belirlenmesi, - Açık- yeşil alan ve parkların güvenilirliğinin sorgulanması, - Açık- yeşil alan ve parkların işlevsel ve estetik açıdan kadına hitap edip etmediğinin sorgulanması.
15-17	Kamusal ve ortak kullanım alanlarının kullanımını ölçmek	- Kamusal alanlarda ne kadar zaman geçirdiklerinin tespiti, - Gece ve gündüz güven durumlarının belirlenmesi, - Kahvehanelerle ilgili genel görüşün öğrenilmesi.

4.1.2 İklim Özellikleri

Mudurnu İlçesi Deniz iklimi ve İç Anadolu iklimi arasında geçiş gösteren bir iklime sahiptir. Mevsimler arası ısı farkları çevresine göre daha fazladır. Yazları oldukça ılıman olan ilçe kışları soğuktur. Yağış daha çok kış ve ilkbahar aylarında görülmektedir (Babalı, 2007). Yükseltinin kısa mesafelerde değişmesi, Akdeniz, Karadeniz ve Balkanlardan gelen hava kütlelerinin etkisinde kalması gibi durumlar ilçenin iklim ve bitki örtüsünün farklılaşmasına neden olmaktadır (Özcan, 2005). Aralık ve Ocak ayları ilçenin en fazla yağış aldığı aylardır (Doğulu, 1993).

Çalışma alanının iklimsel özelliklerinin saptanması adına Bolu ili MGM'den temin edilen 2013 ve 2017 yıllarına ait ortalama meteorolojik veriler kullanılmıştır. Bu verilere ait değerler Tablo 4.1'de yer almaktadır.

İlçenin 2013 ve 2017 yıllarına ait meteorolojik verileri incelendiğinde, en yüksek sıcaklığın 37.7 °C olarak Temmuz ayında yaşandığı, en düşük sıcaklığın ise -22.9°C olarak Ocak ayında yaşandığı tespit edilmiştir. İlçenin maksimum yağış aldığı ay 41.00 mm ile Haziran ayı olarak belirlenirken, Ocak ayı yağmurlu gün sayısının en fazla olduğu ay olarak belirlenmiştir.

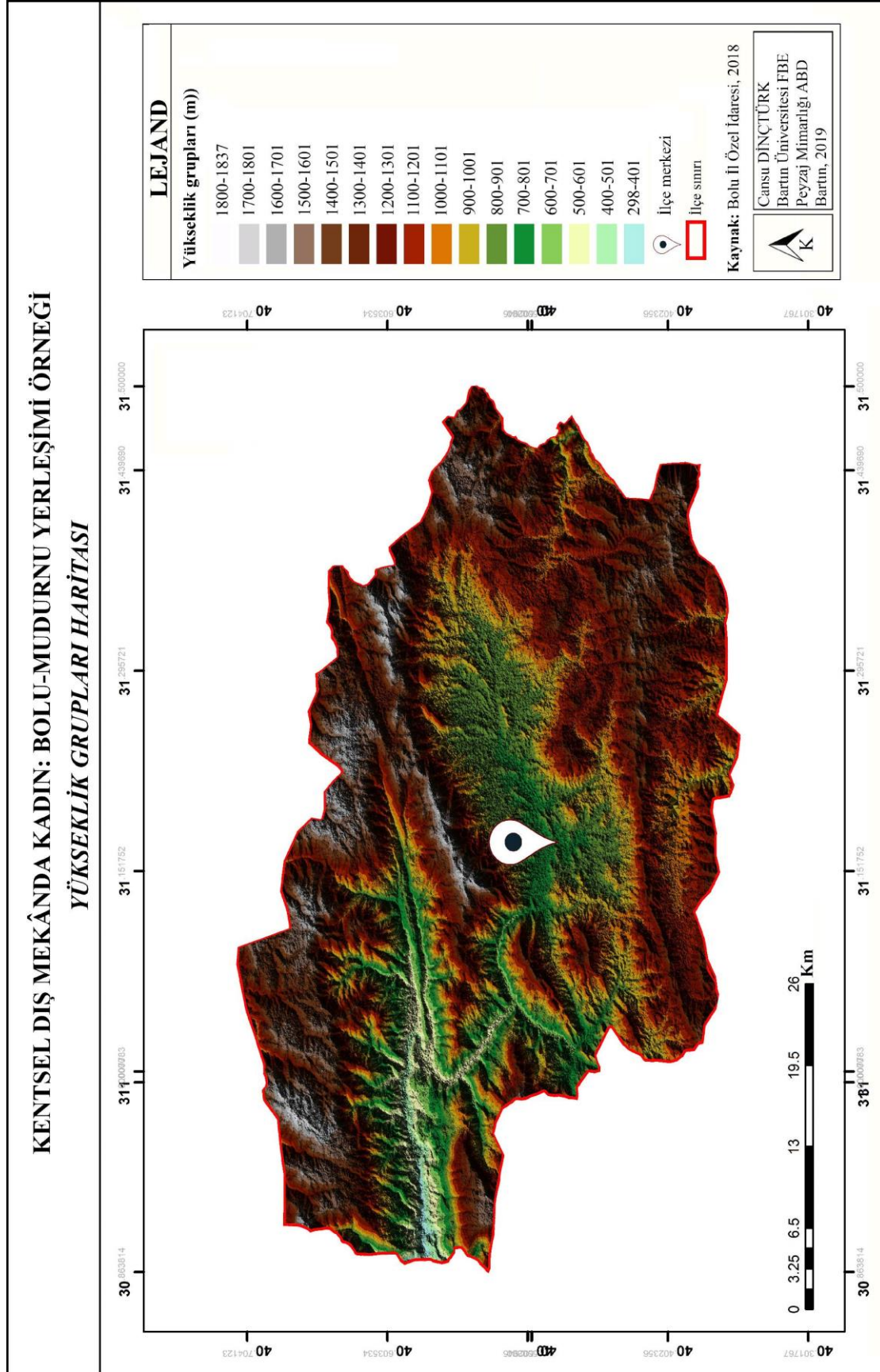
Tablo 4.1: Bolu İli Mudurnu İlçesi 2013-2017 yıllarına ait ortalama meteorolojik veriler (MGM, 2019).

PARAMETRE	AYLAR												YILLIK (2013-2017)
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
Ortalama Sıcaklık (°C)	-0.4	3.2	5.8	9.2	14.2	17.6	20.1	20.6	16.5	10.4	5.3	-0.2	10.2
Maksimum Sıcaklık Ortalaması (°C)	5.5	10.5	13.4	18.2	22.5	25.9	29.5	30.3	26.6	19.3	14.3	7.1	18.6
Minimum Sıcaklık Ortalaması (°C)	-4.5	-1.8	-0.1	1.9	7.2	10.5	11.2	12.3	8.6	4.3	-0.4	-4.6	3.7
Maksimum Sıcaklık (°C)	15.7	22.8	23.9	28.9	31.4	35.1	37.7	36.4	37.1	27.8	23.9	18.6	37.7
Minimum Sıcaklık (°C)	-22.9	-16.9	-10.4	-5.9	0.6	3.2	0.0	0.0	0.9	-4.3	-10.8	-18.7	-22.9
Ortalama Nispi Nem (%)	91.4	84.5	80.1	75.8	77.5	77.7	69.3	70.5	72.2	81.3	84.1	90.8	79.6
Toplam Yağış Ortalaması (mm)	54.24	34.14	40.80	49.26	67.62	60.80	3.36	15.94	20.34	49.92	23.14	33.30	452.86
Maksimum Yağış Ortalaması (mm)	23.50	21.10	15.30	22.30	25.80	41.00	5.40	15.60	17.20	47.20	12.00	25.20	47.20
Yağışlı Gün Ortalaması (mm)	14.80	11.20	13.00	9.00	12.60	13.20	3.80	5.80	5.80	10.20	7.40	11.00	117.80
Ortalama Rüzgar Hızı (m_sec)	1.0	1.2	1.5	1.5	1.4	1.4	1.6	1.5	1.4	1.1	0.9	0.9	1.3
Maksimum Rüzgar Hızı (m_sec)	14.9	15.5	14.5	15.1	15.7	15.5	13.4	13.9	12.7	14.5	14.8	16.2	16.2

4.1.3 Topoğrafik Yapısı

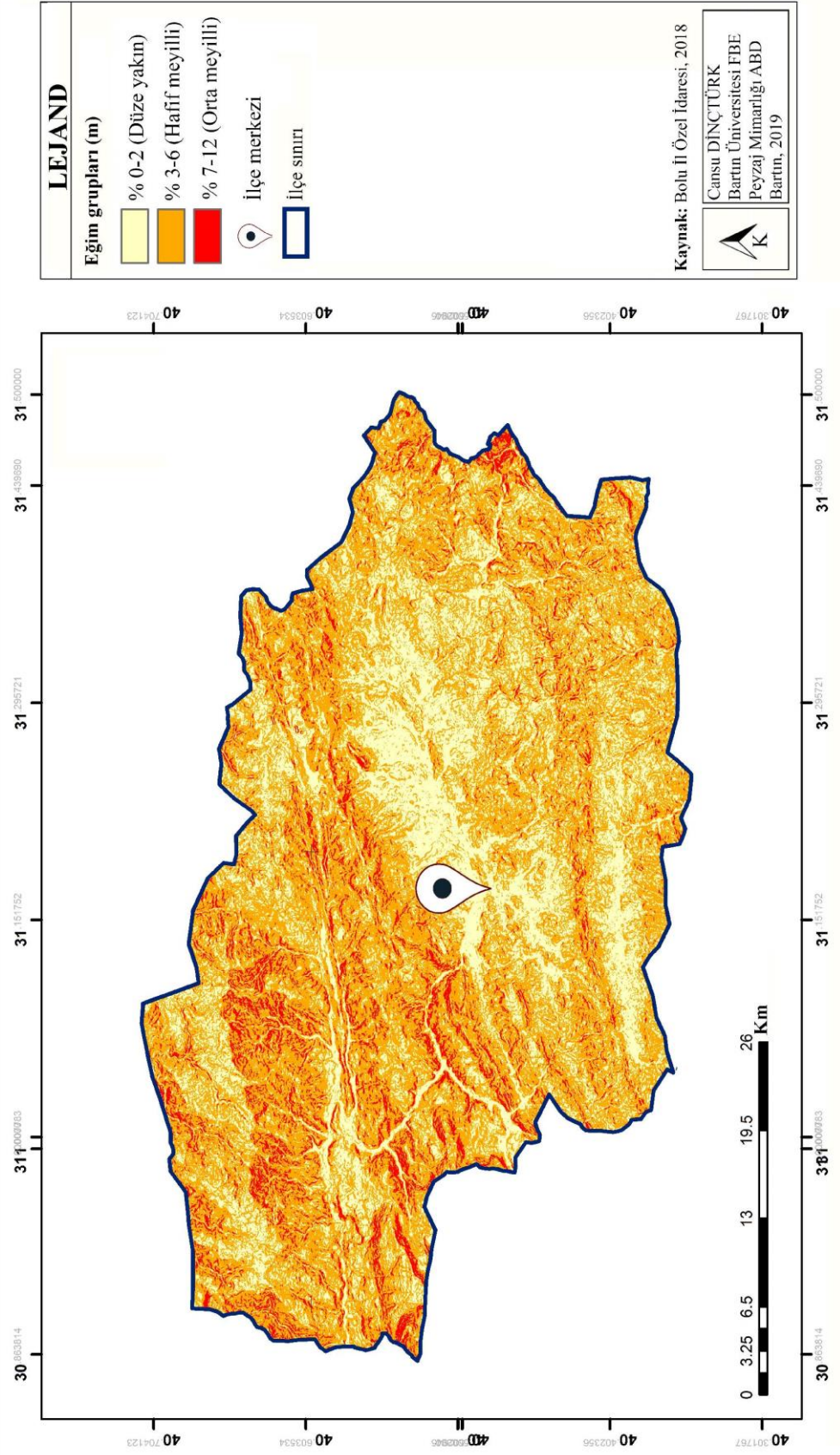
Mudurnu İlçesi, vadi yamaçlarına konumlanmış kent yapısından dolayı diğer Anadolu kentlerinden farklı bir kent strüktürüne sahiptir. Oldukça engebeli arazi yapısına sahip olan ilçenin şehir merkezi Abant Dağı (kuzeydoğuda) ve Kocaman Dağı (güneybatıda) arasında derin bir vadi içerisinde konumlanmaktadır (Babalı, 2007). Mevcut yerleşim dokusundan itibaren doğu ve batı yönünde yamaçların eğimleri %30'un üstüne çıkmaktadır. Güneyde ise vadi daralarak dik bir hâl almaktadır. Dik vadi yapısı ve eğim gibi belirleyici faktörler vadiden sonra gelişme alanının kuzey yönünde olmasına neden olmaktadır (Erton, 1995). İlçe merkezinin doğusundaki Hisar Dağı (1384 m.) ve Şehriman (1115 m.) Tepesi dikkat çeken iki yükseltidir (Hoşcan, 2008).

Bolu İl sınırları içinde konumlanan sahanın yeryüzü şekillerinde belirgin olan husus, güneyden kuzeye ve doğudan batıya doğru yükseltinin gösterdiği azalmadır. Birbirine paralel sıra dağlar, ovalar ve akarsular üzerlerinde yayla yerleşimlerinin konumlandığı plato alanlarının bulunması yeryüzü şekillerinin zenginlik sebebidir. Bu çeşitlilik turizm faaliyetleri için uygun ortam sunduğu gibi ulaşım kolaylıkları da sağlamaktadır (Özcan, 2005). Şekil 4.2'de Mudurnu İlçesi'ne ilişkin arazi yükseklik grupları haritasına yer verilmiştir. Arazi yükseklik grupları haritası incelendiğinde, ilçenin engebeli bir yapısı olduğu görülmektedir. Şekil 4.3'de eğim gruplarına ilişkin haritaya yer verilmiştir. İlçenin eğim durumu değerlendirildiğinde dik eğimli bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bakı grupları haritasına Şekil 4.4'de yer verilmiştir.

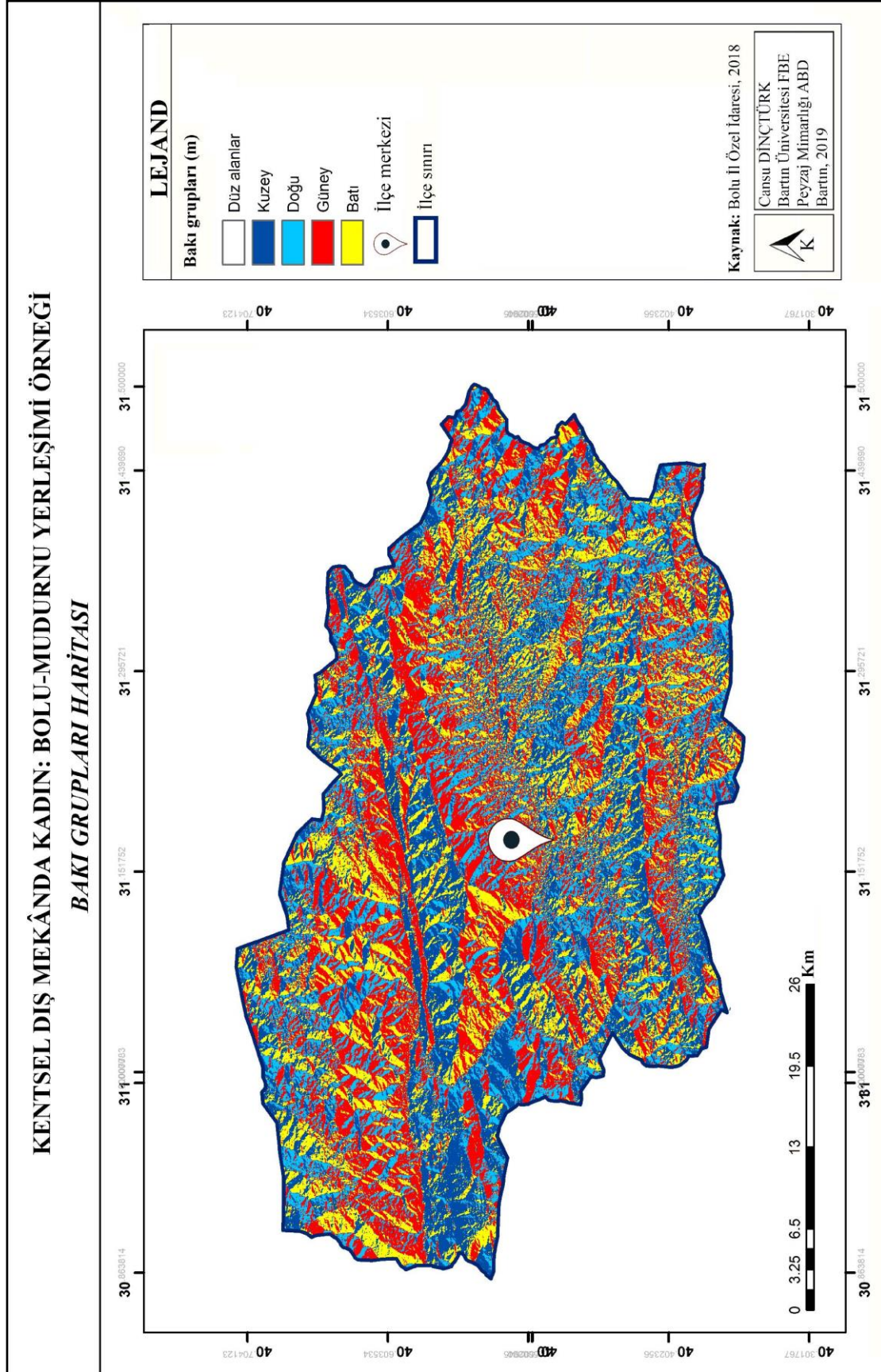

Şekil 4.2: Yükseklik grupları haritası (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

KENTSEL DIŞ MEKÂND KADIN: BOLU-MUDURNU YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ
EĞİM GRUPLARI HARİTASI

Şekil 4.3: Eğim grupları haritası (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

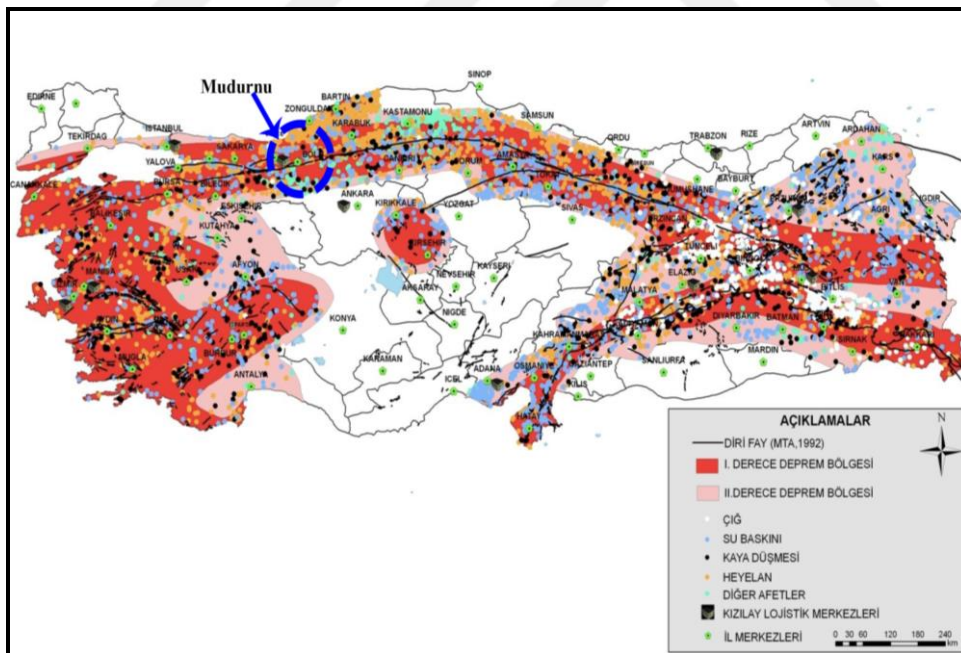

Şekil 4.4: Bakı grupları haritası (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

4.1.4 Jeolojik Yapısı

Mudurnu İlçesi jeolojik koşullar, topoğrafya, yağış, insan aktiviteleri ve sismik aktiviteler dolayısıyla oluşan kütsel şev duyarsızlıklarından etkilenmektedir. İlçe dik eğimli vadi şevlerinin konumu sebebiyle, geçmişte meydana gelen ve hâlâ potansiyeli olan yamaç şevi duyarsızlıkları açısından tehlikeli bir bölgede yer almaktadır. Vadideki bu şev duyarsızlıkları insan yaşamını, yerleşim alanlarını ve tarihi yapıları tehdit etmektedir (Akgün vd., 2018).

Mudurnu ilçe merkezinde bulunan jeolojik birimler; Kuvaterner Alüvyon, Kretase Yaşı Yenipazar Formasyonu ve Jura Yaşı Mudurnu Formasyonu olarak isimlendirilmektedir (Akgün vd., 2018). Mudurnu ilçesinin yerleşim alanları genellikle flişlerden oluşmakta yer yer volkanik kayalara da rastlanmaktadır. İlçe Bolu ve Abant Deprem Üs Merkezlerinin etkisi altındadır (Bolu Valiliği, 2019a). Çalışma alanı 2018 yılı Türkiye Deprem Tehlike Haritası'na (Şekil 4.5) göre 1. Derece Deprem Bölgesi'nde yer almaktadır (AFAD, 2019).

Şekil 4.5: Türkiye Deprem Tehlike Haritası (AFAD, 2019).

Türkiye'nin en önemli tektonik unsurlarından birisi olan KAF (Kalafat, 2011) Gerede, Yeniçağa, Abant boyunca Mudurnu'nun kuzeyinden geçerek iki koldan ayrılmakta ve batı yönüne doğru devam etmektedir (Uslu Topaç, 2010). Bölgede yıkımlara yol açan birçok

deprem yaşanmıştır; 900 evin hasar gördüğü ve 30 kişinin öldüğü (05.04.1944) Mudurnu depremi (5.6), (26 Mayıs 1957) Abant depremi (7.0), (22.07.1967) Mudurnu Vadisi depremi (7.1), (17.08.1999) Gölcük depremi (7.4), (12.11.1999) Bolu-Düzce depremi (7.2) gibi (Özmen, 2000).

4.1.5 Hidroloji

Bolu İl sınırları içerisinde üç küçük akarsu havzası vardır. Bunlar; Efteni Havzası, Filyos Havzası ve Mudurnu Nehri'nin döküldüğü Sakarya Havzası'dır (Kılıç Benzer, 2006). Mudurnu Nehri, Sakarya Havzası'nda yer alan ikinci büyük su kaynağıdır. Hendek İlçesi'nin kuzeybatısında yer alan Dinsiz Çayı ile birleştikten sonra suları Sakarya Nehri'ne karışmaktadır (Ay, 2017). Nehrin su kaynağı, ilçe merkezinin güneydoğusundaki Babas Köyü'ndedir. Bu köyde bulunan termal tesislere ait sıcak sular da Mudurnu Nehri'ne dökülmektedir (Babalı, 2007).

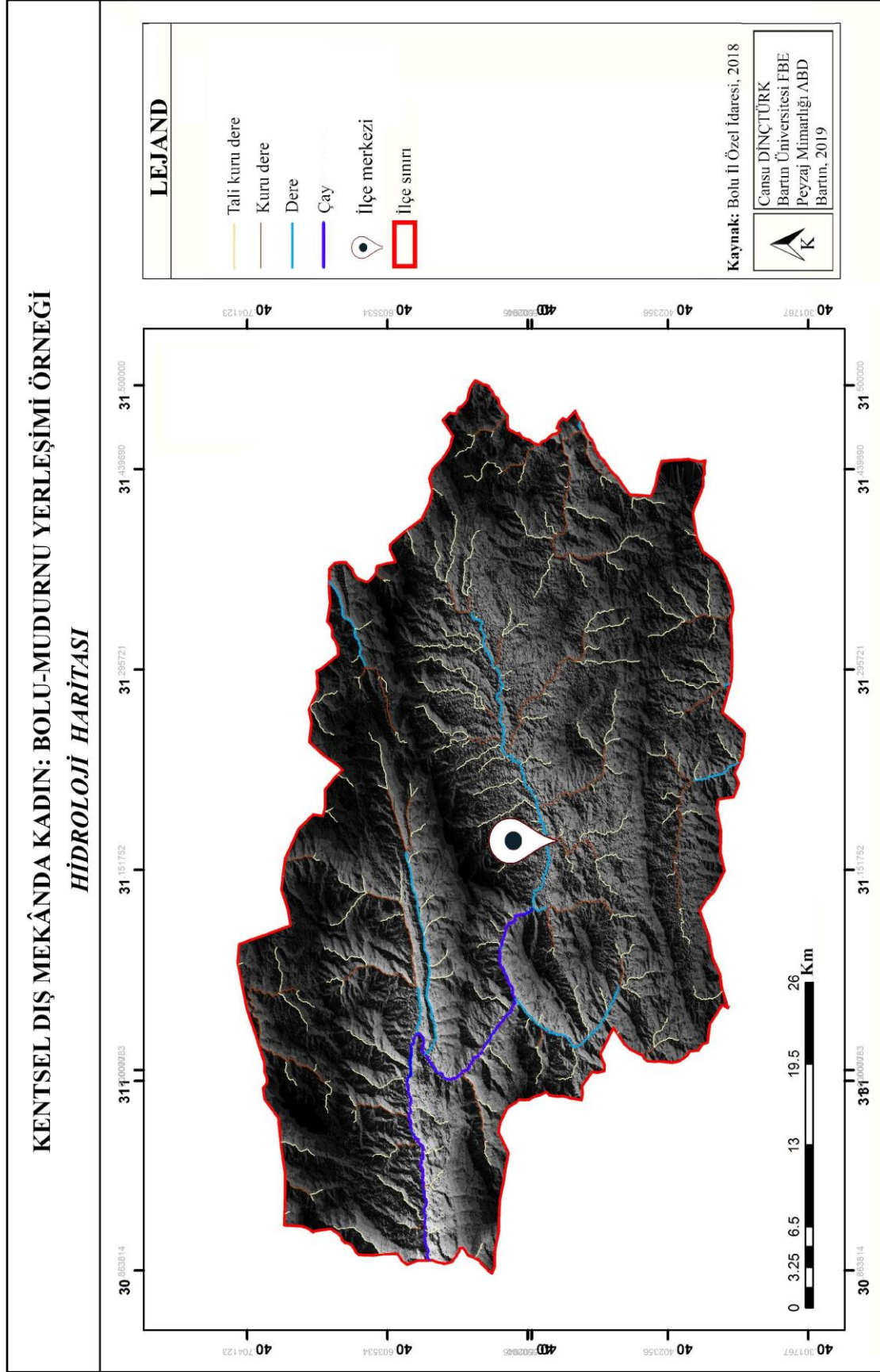
Mudurnu İlçesi'nde pek çok su kaynağı bulunmaktadır. İlçede bulunan Akarsular; Mudurnu Suyu ve Mudurnu Nehri, Göller; Abant Gölü, Karamurat Gölü ve Sülüklü Göl, yeraltı su kaynakları; Babas Kaplıcası, Sarot Kaplıcası ve Mudurnu Şifa Çamuru'dur (Uslu Topaç, 2010). Tablo 4.2'de Mudurnu İlçesi'nin başlıca su kaynaklarına, Şekil 4.6'da hidroloji haritasına yer verilmiştir.

Tablo 4.2: İlçenin başlıca su kaynakları.

Mudurnu İlçesi'nin Su Kaynakları	
 Mudurnu Çayı (URL-5, 2008).	 Abant Gölü (URL-6, 2018).
Mudurnu Çayı ilçeyi vadi boyunca ortadan ikiye bölen tek su kaynağıdır. İlçe merkezinden geçen Mudurnu Çayı batı yönünde ilerleyerek Sakarya Nehrine bağlanmaktadır (Babalı, 2007).	Ankara ve İstanbul İllerinin arasında konumlanan Abant Gölü (125 ha) (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2016) Mudurnu İlçe merkezine en yakın göldür (17 km.) (Babalı, 2007). Tabiat parkı olarak kullanılan göl çevresinde 50'den fazla endemik bitki türü vardır (Külköylüoğlu, 2014).
 Karamurat Gölü (URL-7, 2019).	 Sülüklü Göl (URL-8, 2018).
Üç tarafı dağlarla çevrili olan Karamurat Gölü, Mudurnu İlçesinin 30 km. uzağında yer almaktadır. Bu göl dipten kaynayan ve vadideden akan su kaynaklarıyla beslenmektedir (Bolu Valiliği, 2019b).	Mudurnu İlçesi'ne 50 km uzaklıkta olan Sülüklü Göl (6 ha), heyelan sonucu oluşmuş doğal bir yapıdır. El değmemiş güzelliği sebebiyle Milli parklar tarafından korunmaktadır (Bolu Valiliği, 2019c).

Tablo 4.2: (devam ediyor).

Mudurnu İlçesi'nin Yeraltı Su Kaynakları	
	
Babas Kaplıcası (URL-9, 2018).	Sarot Kaplıcası (URL-10, 2019).
Mudurnu İlçesi'nin 5 km. güneyindeki Gürçam Köyü yakınlarında yer alan Babas Kaplıcası, değişik debili birçok su kaynağından beslenmektedir. Bu kaplıcanın suyunun karaciğer, metabolizma ve diyabete iyi geldiği bilinmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019a).	Mudurnu İlçesine 30 km. uzaklıkta yer alan Sarot Kaplıcası, Taşkesti Beldesinin Ilıca Köyü yakınlarında yer almaktadır. Bu kaplıcanın suyunun Böbrek ve idrar yolu rahatsızlıklarına iyi geldiği bilinmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019b).

Şekil 4.6: Hidroloji haritası (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

4.1.6 Flora ve Fauna Özellikleri

Bolu İli toplam alanı 531.80 ha olan zengin bir orman varlığına sahiptir. Mudurnu İlçesi 89.67 ha ormanlık alan varlığı ile Bolu İlçeleri arasında Göynükten sonra (98.05 ha) en yüksek orman alanına sahip olan ilçedir (OGM, 2019).

Bolu İli'nde en sık rastlanan bitki toplulukları; *Fagus* sp. (Kayın), *Carpinus* sp. (Gürgen), *Castanea* sp. (Kestane), *Tilia* sp. (İhlamur), *Fraxinus* sp. (Dişbudak), *Quercus* sp. (Meşe), *Alnus* sp. (Kızılağaç), *Corylus avellana* L. (Yabani Fındık), *Salix alba* L. (Beyaz Söğüt), *Populus tremula* L. (Titrek Kavak), *Abies* sp. (Köknar) ve *Pinus sylvestris* L. (Sarıçam)'dır. Ağaç topluluklarının alt kısımlarında *Nerium oleander* L. (Zakkum) ve *Lactarius deliciosus* (Kanlıca Mantarı) vb. mantar türleri görülmektedir (Abdulganioglu, 2017).

Mudurnu ilçesi coğrafi konumu nedeniyle Karadeniz, Akdeniz ve İç Anadolu iklimlerinin etkilerinin görüldüğü bir coğrafya üzerinde yer almaktadır (İkinci, 2009). İlçede görülen farklı iklim tipleri floristik zenginliğin temel sebeplerindendir (Tunçkol, 2011). İlçenin %70'i dağlık ve ormanlıktır. Bu ormanlar; Erenler, Abant, Babas, Karaarslan şeklinde bölgelelenebilir. Koru tipli bu orman alanlarında çeşitli türden ağaçlar bulunmaktadır (genellikle iğne yapraklı ve geniş yapraklı ağaç türleri hakimdir). *Pinus* sp. (Çam), *Juniperus* sp (Ardıç), *Carpinus* sp. (Gürgen), *Castanea* sp. (Kestane), *Fagus* sp. (Kayın), *Abies* sp. (Köknar) ve *Platanus* sp. (Çınar) bölgede sık bulunan ağaç türleridir (İzbırakır, 1976; Babalı, 2007'den). İğne yapraklı ağaçlar dağlara doğru yükseldikçe yerini geniş yapraklı türlere bırakmaktadır (Dallı Atabey, 2010). İlçede çok sayıda orkide türü yetişmektedir. *Orchis pallens* L. (Solgun Sahlep), *Cephalanthera rubra* L. (Çam Çiçeği), *Epipactis helleborine* L. (Bindallı Çiçeği) gibi (İkinci, 2009).

Mudurnu İlçesi'nin merkezinde de yeşil doku hakimdir. Yerleşimi çevreleyen tepe noktalar makiler ve çalı çeşitleri ile kaplıdır (Babalı, 2007). İlçede yer yer ekili tarım alanlarının olduğu yerlerde bile orman kümelerine rastlanmaktadır (URL-11, 2012). Bölgede ekonomik öneme sahip pek çok bitki türü vardır (Demirel, 2009). Mudurnu İlçesi'nin yukarıda sözü edilen doğal güzelliklerinin yanında, ilçede yer alan Abant Gölü de flora ve fauna yönünden zenginlik katmaktadır. Abant Gölü Tabiat Parkı coğrafi konumunun

avantajı sebebiyle zengin bir bitki çeşitliliğine sahiptir. Bu durum yurt içi ve yurt dışından gelen turistlerin ve araştırmacıların dikkatini çekmektedir. Bölgede 700 civarı bitki türü olduğundan söz edilmektedir. Bunlardan en az 50 tanesi endemik türdür. Örneğin, *Crocus abantensis* (Abant Çiğdemi) sadece Abant Gölü Tabiat Parkı'na aittir (Külköylüoğlu, 2014).

Mudurnu ilçesi hayvan çeşitliliği yönündende en az bitki çeşitliliği kadar zengindir. Bölgede *Canis lupus* (Kurt), *Ursus sp.* (Ayı), *Sus sp.* (Domuz), *Cervus sp.* (Geyik) türleri doğal yaşam ortamına sahiptir. Abant Gölü'nde bulunan *Salmo trutta abanticus* (Abant Alası), *Triturus vulgaris* (Küçük Taraklı Semender), *Muscardinus avellanarius* (Abant Fındık Faresi) gibi türler bölgeye ait endemik türlerdir (Külköylüoğlu ve İkizce, 2006).

4.2 Çalışma Alanının Sosyo-Kültürel Yapısı

Çalışmanın bu aşamasında alana ilişkin sosyo-kültürel özelliklerden; tarihi, demografik özellikleri, yerleşim alanları, tarihi öğeleri, ulaşım ve geleneksel kültür öğelerinden bahsedilmiştir.

4.2.1 Tarihi

Mudurnu ilçesi eski ve köklü bir tarihe sahip önemli bir yerleşimdir. Çeşitli zaman süreçlerinde değişik isimlerle adlandırılmıştır: Moderne, Mudurlu, Comopolis sive Modrenea gibi (Demirel, 2009). Antik dönemden itibaren birçok uygarlığa dair izler barındıran Mudurnu ilçesi, Anadolu Trakyası ve Britanya olarak isimlendirilen (Bursa-İzmit-Bolu illerinin orta noktası) ticari ve askeri yolların kavşak noktasında yer almaktadır. Britanya adı verilen bölgedeki ilk yerleşimlerin Prohititler tarafından (M.Ö 5000 yıllarında) yapıldığı bilinmektedir. İlçede daha sonraki yıllarda Frigyalılar, Lidyalılar, Persler, Romalılar, Bizanslar, Selçuklular ve Osmanlı devleti gibi egemenlik hüküm sürmüştür. Kentte bu egemenliklere ait izleri günümüzde de görmek mümkündür. 1307 tarihinde Osmanlı Beyliği'ne dahil olan ilçe Bolu ilinin 50 km. uzağında, Hisar ve Kulaklı tepeleri arasında kurulmuş bir vadi yerleşimidir (Mudurnu Belediyesi, 2018a).

Evliya Çelebi, Seyahatnamesi'nde Mudurnu İlçesi'nde 17 mahalle, 300 ahşap ev, Yıldırım

Han Cami ve Medresesi, 13 Sübyan Mektebi, 3 han ve hamam olduğunu belirtmiştir. Buradan ilçenin, Osmanlı döneminde büyük bir ticaret ve eğitim merkezi hâlinde olduğu anlaşılmaktadır (Öztürk, 2007) Mudurnu İlçesi, Kurtuluş Savaşı (1919-1922 yılları) esnasında Kuvay-i Milli'ye desteklerini sunması nedeniyle Mustafa Kemal Atatürk'ün teşekkür metnini içeren bir telgrafla onurlandırılmış bir cumhuriyet şehridir (Cittaslow Türkiye, 2018b).

Kurtuluş Savaşı'nın önemli simgeleri hâline gelen kadın kahramanlar arasında, en yaygın olarak bilinen Kara Fatma (Fatma Seher Erden) (1888-1955) Mudurnu tarihine ismi kazınmış en büyük kadın kahramandır. Batı Cephesi'ndeki çete savaşları ve eşkiyalara karşı verdiği mücadelelerle Üsteğmen Rütbesi ve İstiklal Madalyası'na layık görülmüştür (Tunçkol, 2008). Mudurnu'lu kadınlara ait nostaljik fotoğraflara EK 3'de yer verilmiştir.

4.2.2 Demografik Özellikleri

Mudurnu İlçesi'nin nüfus verileri incelendiğinde (Tablo 4.3) 2018 yılı nüfusunun %49.63'ünü kadınların, %50.36'sını erkeklerin oluşturduğu görülmektedir. Merkez toplam nüfus verileri (Tablo 4.4) incelendiğinde ise %50.63'ünü kadınların, %49,36'sını erkeklerin oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 4.3: İlçenin 10 yıllık nüfus verileri (TÜİK, 2019b).

Yıl	Kadın Nüfusu	Erkek Nüfusu	İlçe Toplam Nüfus
2008	10.506	10.494	21.000
2009	10.453	10.208	20.661
2010	10.475	10.254	20.729
2011	10.382	10.146	20.528
2012	10.341	10.195	20.536
2013	10.276	10.134	20.410
2014	10.021	9.966	19.987
2015	9.898	9.823	19.721
2016	9.717	9.657	19.374
2017	9.519	9.547	19.066
2018	9.593	9.734	19.327

Tablo 4.4: İlçe merkezinin 10 yıllık nüfus verileri (TÜİK, 2019b).

Yıl	Kadın Nüfusu	Erkek Nüfusu	Merkez Toplam Nüfus
2008	2.322	2.349	4.671
2009	2.320	2.276	4.596
2010	2.449	2.381	4.830
2011	2.513	2.423	4.936
2012	2.664	2.597	5.261
2013	2.641	2.525	5.166
2014	2.586	2.529	5.115
2015	2.617	2.500	5.117
2016	2.584	2.498	5.084
2017	2.560	2.476	5.036
2018	2.594	2.529	5.123

1965 yılında ilk defa gerçekleştirilen Genel Nüfus Sayımı (GNS) (Tablo 4.5) ve 2018 yılı sayımlarının sonuçlarına göre; ilçe merkezinde toplam kadın nüfusunda %42 oranında, erkek nüfusunda ise %33 oranında artış yaşandığı belirlenmiştir. İlçenin toplam nüfus değerleri incelendiğinde; kadın nüfusunda %28 oranında, erkek nüfusunda ise %23 oranında azalma olduğu saptanmıştır (TÜİK, 2019c). İlçe toplam nüfustaki düşüşün köydeki nüfusun göç, ölüm vb. gibi nedenlerden dolayı azalmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.5: 1965 yılı GNS sonuçları (TÜİK, 2019c).

Cinsiyet	Merkez Toplam Nüfusu	İlçe Toplam Nüfus
Kadın	1.827	13.143
Erkek	1.900	12.670

4.2.3 Yerleşim Alanları

Mudurnu İlçesi Osmanlı kasabası karakterini yitirmemiş, kentsel dokunun günümüze dek korunmuş olduğu, tarihi konaklar ve sivil mimari eserlerinin sergilendiği bir yerleşimdir. İlçe girişindeki Müftülük binasından itibaren bütün ilçe sit alanı olarak ilan edilmiştir (Hoşcan, 2008). Osmanlı dönemine ait konak ve evler kent merkezinde yer almaktadır. İlçenin tarih ve kültürünü yansıtan bu evler koruma altındadır (Özdemir vd., 2011;

Yenisoy, 2014'den).

Mudurnu İlçesi topoğrafik yapısından dolayı yapılaşma ve ulaşımın zor olarak çözümlendiği bir strüktüre sahiptir. Ancak bu topoğrafik yapı şehrin orta bölgelerinde düzleşmekte ve düz bir yerleşim görülmektedir. Kamu kurumları, resmi ve özel kurumlar kent merkezindeki vadilerin birleşim noktasında yer almaktayken, konutlar dere kenarı ve yamaçlarda yer almaktadır (Babalı, 2007). Konut alanlarında ada düzeni ve doku yoktur, konutlar topoğrafyanın el verdiği ölçüde yamaçların üst noktalarına kadar uzanmaktadır (Özbay, 2000). Şekil 4.7'de Mudurnu İlçesi'nin genel görünümüne yer verilmiştir.

Şekil 4.7: Mudurnu İlçesi'nden genel bir görünüm (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019c).

Kentin orta noktasından geçen Bolu Caddesi kentin en önemli ulaşım aksıdır. Bu cadde, çarşı konumuna kadar uzanmakta ve çarşıdan sonra Ankara Caddesi olarak devam etmektedir. Ankara ve Bolu Caddeleri'ne bağlanan ara cadde ve sokaklar dik bir topoğrafyaya sahiptir. Kentin orta noktasında, Hisarlı Tepesi'nin eteklerinde konumlanmış çarşı, 20.yy başlarında inşa edilmiş 1-2 katlı ve ahşap yapılı dükkanlarla çevrilidir. Burada hem geleneksel olarak üretim yapılmakta hem de ilçeye ve yakın köylere hizmet sunulmaktadır. Kent merkezi her iki yönden de yaklaşık olarak orta noktada yer almaktadır. Kentin en eski yapılarından biri olan Yıldırım Cami, Yıldırım Hamamı geleneksel kent dokusuyla uyum hâlinindedir (Babalı, 2007). İlçenin yerleşim haritasına Şekil 4.9'da yer verilmiştir.

Kentin doğusunda yamaç üzerinde yer alan kare şekilde, kimin inşa ettiği bilinmeyen Mudurnu Saat Kulesi bir yangın sonucu 1960'lı yıllarda yenilenmiştir. Ancak kule kent kimliği bakımından hâlâ önem taşımaktadır (Acun, 1994; Öztürk, 2007). İlçede yer alan konutlar genellikle Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki diğer konutlarla benzer özelliklere sahiptir. Bu konutlar; düzenli bir pencere yerleşimi, çıkmalar, alaturka kiremit çatılar, üçgen şeklindeki alınlıklar, ahşap giydirmeler ile karakterize olmuş yapılardır. Kervanlar, Haytalar, Armutçular, Hacı Abdullahlar ve Kazanlar ilçenin geleneksel mimarisine dair önemli konak örnekleridir (Öztürk, 2007). İlçenin konut ve sokak dokusuna ait fotoğraflara Şekil 4.8'de, yerleşim haritasına Şekil 4.9'da yer verilmiştir.

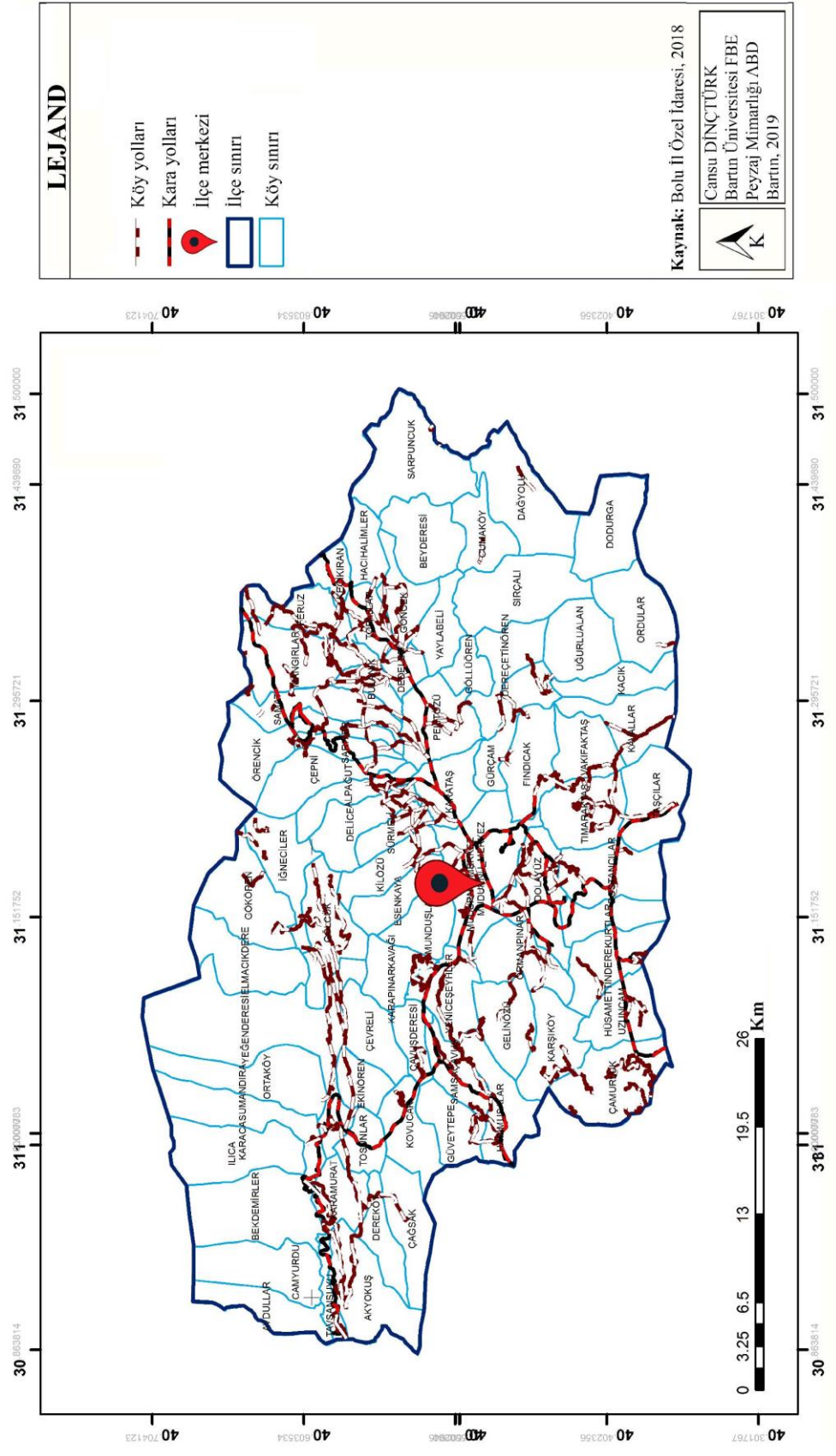

Şekil 4.8: Konut ve sokak dokusundan görünümeler (Fotoğraf: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

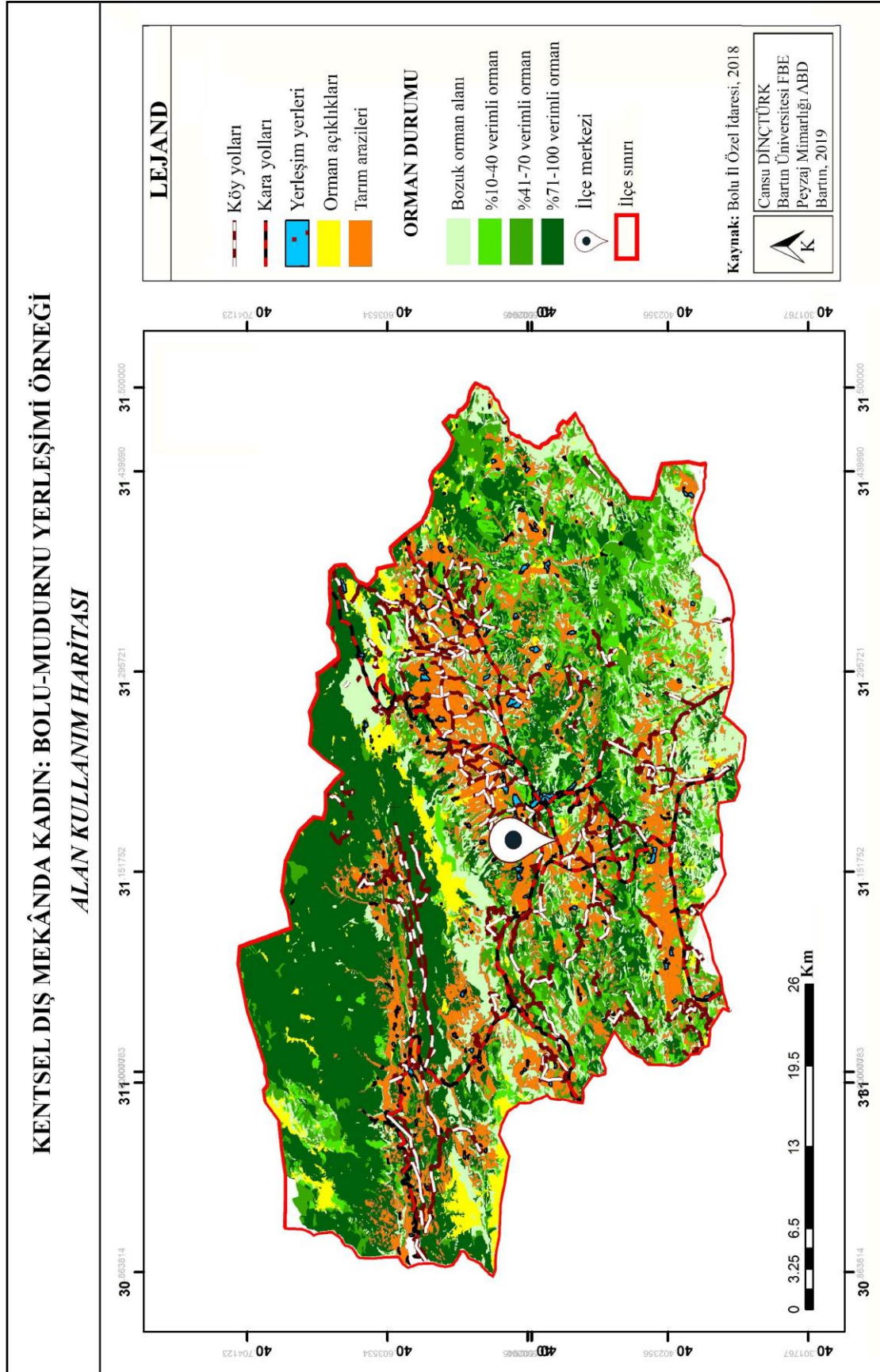
Mudurnu İlçesi'nin alan kullanım haritasına (Şekil 4.10) göre, ilçenin büyük çoğunluğunu verimli ormanların oluşturduğu görülmektedir.

KENTSEL DİŞ MEKÂND KADIN: BOLU-MUDURNU YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ

YERLEŞİM HARİTASI

Şekil 4.9: Yerleşim haritası (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

Şekil 4.10: Alan kullanım haritası (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

4.2.4 Tarihi Ögeler

Mudurnu İlçesi, Tarihi İpek Yolu ve diğer diğer önemli yolların kavşak noktasında ticaret merkezi ve askeri menzil olarak gelişmiştir. Topoğrafik yapı ve kentsel sit dokusu arasındaki uyum eşine az rastlanır bir morfoloji ve korunmuş bir tarihi kentsel peyzaj sunmaktadır. Bir Osmanlı geleneği olan “Ahilik” 14. yy’dan itibaren Mudurnu ilçesinde hüküm sürmektedir. Bu geleneğin kentsel çevredeki en önemli yansıması, tarihi çarşıda (Arasta) (Şekil 4.11) 700 yıldır devam eden Esnaf Duası’dır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019d). İlçenin tarihi kent dokusunun bir kazanımı olan Ahilik Geleneği günümüze kadar ulaşmış önemli bir gelenektir (Mudurnu Belediyesi, 2018c). Bu gelenek Mudurnu İlçesi’ne önemli bir değer katarak, 2015 yılında “Tarihi Ahi Kenti Mudurnu” ismiyle UNESCO Geçici Miras Listesi’nde yer almasına olanak sunmuştur (URL-4, 2018).

Şekil 4.11: Tarihi çarşı (Fotoğraf: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu’nun 26.12.1995 tarih ve 4421 sayılı kararıyla geliştirilen Koruma Amaçlı İmar Planı’na göre; Mudurnu İlçesi’nde 215 adet sivil ve mimari yapı, 5 adet cephesi korunacak yapı, 138 adet adet planla korunması gerekli yapı mevcuttur. İlçe merkezi Müftülük binasından itibaren kentsel sit alanı ilan edilmiştir (Yaman, 2015). İlçede yer alan Yıldırım Beyazıd Cami, Osmanlı döneminin tek kubbeli cami mimarisinin gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Hamam, türbe ve diğer anıtsal eserler ilçenin önemli tarihi öğeleridir (URL-12, 2018).

Mudurnu İlçesi’nin tarihi konutları genellikle iki ve üç katlıdır. Bu konutlar, ahşap oymacılığı ve maden işlemeciliğine dair önemli örnekler barındırmaktadır. İç ve dış

mekânlarda ahşap işlemeciliğine dair önemli örneklerin olduğu Armutçular ve Haytalar Konakları tarihi evler içerisinde öne çıkan yapılardır (Mudurnu Belediyesi, 2019a). Şekil 4.12’de Mudurnu ilçesi’ne ait tarihi eserlerin bir kısmına yer verilmiştir.

		
Sağ Kulesi (URL-13, 2013).	Yıldırım Beyazıd Cami (Fotoğraf: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).	Yıldırım Beyazıd Hamamı (Fotoğraf: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).
		
Armutçular Konağı (URL-14, 2013).	Haytalar Konağı (URL-15, 2010).	Fuat Beyler Konağı (URL-16, 2019).

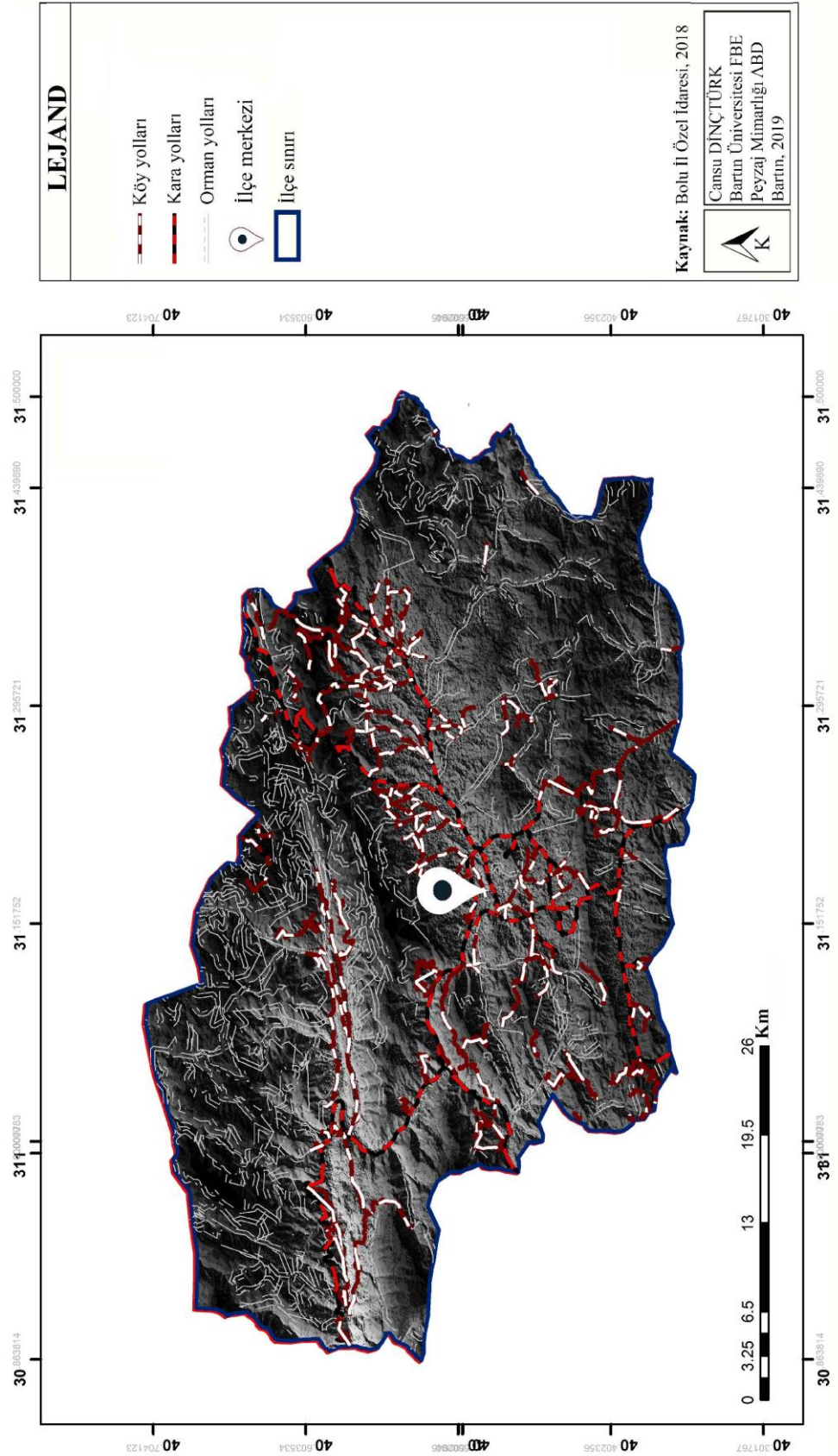
Şekil 4.12: Tarihi eserlerinden bir kısmı (Mudurnu Belediyesi, 2019b).

4.2.5. Ulaşım

Bolu İli’nin bir ilçesi olan Mudurnu İlçesi üç ayrı yönden gelen karayollarının birleştiği bir noktada konumlanmaktadır. İlçenin birinci bağlantı noktası olan Bolu İline uzaklığı 52 km., ikinci bağlantısı olan Nallıhan üzerinden Ankara İline olan uzaklığı 200 km., üçüncü bağlantı noktası olan Akyazı İlçesi üzerinden Adapazarı İline uzaklığı ise 100 km.’dir (Bolu Valiliği, 2019d). İlçenin ulaşım haritası Şekil 4.13’de yer almaktadır.

KENTSEL DIŞ MEKÂDA KADIN: BOLU-MUDURNU YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ

ULAŞIM HARİTASI

Şekil 4.13: Ulaşım haritası (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

4.2.6 Geleneksel Kültür geleri

Mudurnu İlçesi Ahilik sanatının çok eskiden beri var olduğu bir ilçedir. İlçede her Cuma günü esnaf duası okunmaktadır. Esnaf duası bir bereket duasıdır. Kentte Orta Çarşı ve Demirciler Çarşısı'nda yapılan bu duaya esnaflar ayakta amin derken, Demirciler Çarşısı esnafları bütün gün ayakta demir dövdükleri için oturdukları yerden amin demektedirler. Bu dua Ahilik geleneğinden gelen bir saygı göstergesidir (Mudurnu Belediyesi, 2019c). Şekil 4.14'de esnaf duası yapan Mudurnu esnafları yer almaktadır.

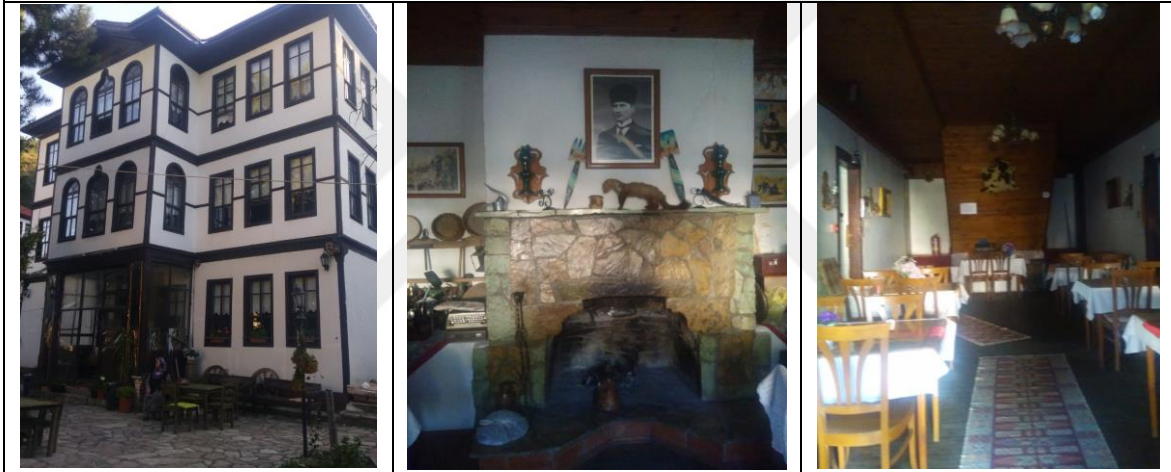
Şekil 4.14: Orta Çarşı esnafları esnaf duası yaparken (URL-17, 2017).

İlçede el sanatları, bakırcılık ve demircilik makineleşmeye karşı ayakta kalma çabasını hâlen sürdürmektedir. Evlerin bir kısmında kişisel ihtiyaçların giderilmesi için dokuma tezgâhları bulunmaktadır (Uslu Topaç, 2010). Demirciler Çarşısı eski niteliğini kaybetmiş olsa da, el sanatları kadınların çabalarıyla yaşatılmaktadır. Kadınların ürettiği el sanatlarının başında gelen iğne oyaları ilçeye ün kazandırmaktadır (Mudurnu Belediyesi, 2019d).

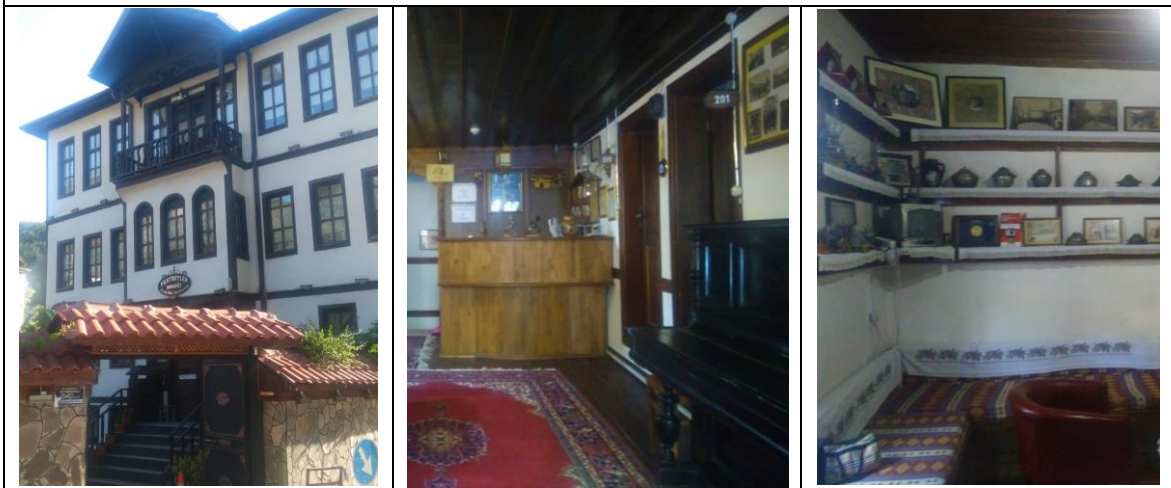
İlçede yer alan tarihi konaklar, dışarıdan gelen ziyaretçilerin konaklamaları için ev pansiyonculuğu amacıyla kullanılmaktadır. Bu durum ilçe ekonomisine katkı sunmakta ve turizm faaliyetlerini güçlendirmektedir. Bu konaklara örnek olarak; Hacı Şakirler Konağı, Kervanlar Konağı ve Fuat Beyler Konağı verilebilir (Mudurnu Belediyesi, 2019e) (Şekil 4.15).

Hacı Abdullahlar Konağı

Kervanlar Konağı

Fuat Beyler Konağı

Şekil 4.15: Ev pansiyonculuğu yapılan konaklardan bir kısmı (Fotoğraf: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

Mudurnu İlçesi; kendi kimliğine sahip çıktığı, yerel yemek çeşitlerine sahip olduğu, yöresel mimarisini koruduğu, gelenek-görenek ve zanaatlarına sahip çıktığı için 2018 yılında Türkiye'nin 15. Sakin Şehiri unvanına sahip olmuştur (URL-18, 2017). Mudurnu İlçesi'nin geleneksel kültür öğelerine Tablo 4.6'da yer verilmiştir.

Tablo 4.6: Geleneksel kültür öğeleri (Mudurnu Belediyesi, 2019f).

Mudurnu Geleneksel Kültür Öğeleri		
		
Kına geceleri ve geleneksel kıyafetleri (URL-19, 2018).	Geleneksel Hacet bayramları (URL-20, 2014).	
Kına gecesinde, genç kadınlar üçetek giyerken, yetişkin kadınlar bindallı giymektedir. Bu eğlencede gelinin eline kına yakılıp, ağlatılmaktadır.	Hacet bayramları ilçede uzun yıllardır devam eden bir gelenektir. Bahar aylarının sonuna doğru hemen hemen her köyde gerçekleştirilir. Konuklara etli pilav ve gözleme ikram edildikten sonra mevlit okunmakta ve yağmur duası yapılmaktadır.	
		
Birikme geceleri (URL-21, 2017).	Geleneksel yemekleri (Mudurnu Belediyesi, 2019f).	İğne oyaları (Mudurnu Belediyesi, 2019d).
Birikme geceleri, genç nesile sosyal yaşamın kurallarının doğaçlama bir şekilde yöresel halk oyunları ile aşıldığı, kış mevsiminin başlangıcında gerçekleştirilen gecelerdir..	İlçe birçok yöresel lezzete sahiptir. Bunlar; Kaşık sapı mantı, ekmek makarnası, keş, oğmaç çorbası, helva gibi.	İlçede iğne oyalarının yer ve önemi büyüktür. Kadınlar tarafından hazırlanan bu oyalar saf ipekten üretilmekte ve ekonomiye katkı sunmaktadır.

4.3 Anket Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Mudurnu İlçesi'nde örneklem tespiti ile sayıları belirlenmiş 93 kadınla gerçekleştirilen anket çalışmasının bulguları SPSS 23.0 programında değerlendirilmiştir. Öncelikle demografik özellikleri içeren veriler değerlendirilmiş daha sonra, kadının kamusal mekândaki görünürlüğünün ve kamusal hizmetlerin yeterliliğinin sınındığı önermelerle ilçenin genel durumuna ilişkin tespitlerde bulunulmuştur. Çalışmada anketin geçerliliğini gösteren güvenilirlik analizi yapılmış ve sonuçlar paylaşılmıştır.

Demografik özellikteki sorulara verilen cevaplardan yaş aralıkları ile ilgili olarak, kadınların büyük çoğunluğunun (%28) 60 yaş ve üzeri olduğu, çok az bir kesimin (%5,4) 18 yaşından küçük olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.7).

Tablo 4.7: Yaş değişkenine ilişkin dağılımlar.

	Frekans (93 kişi)	Yüzde (100)
18'den küçük	5	5,4
19-30	9	9,7
31-40	15	16,1
41-50	14	15,1
50-60	24	25,8
60'dan büyük	26	28,0

Doğum yeri değişkenine göre kadınların %76,3'ünün Mudurnu doğumlu, %23,7'sinin doğum yerinin başka bir yer olduğu saptanmıştır (Tablo 4.8).

Tablo 4.8: Doğum yeri değişkenine ilişkin dağılımlar.

	Frekans (93 kişi)	Yüzde (100)
Mudurnu	71	76,3
Diğer	22	23,7

Medeni durum değişkenine göre kadınların %67,7'sinin evli, %32,3'ünün bekâr olduğu saptanmıştır (Tablo 4.9).

Tablo 4.9: Medeni durum değişkenine ilişkin dağılımlar.

	Frekans (93 kişi)	Yüzde (100)
Evli	63	67,7
Bekâr	30	32,3

Öğrenim durumu değişkenine göre kadınların %1,1'inin okur-yazar olmadığı, %43'ünün lise mezunu olduğu ve %9,7'sinin ise üniversite mezunu olduğu saptanmıştır (Tablo 4.10).

Tablo 4.10: Öğrenim durumu değişkenine ilişkin dağılımlar.

	Frekans (93 kişi)	Yüzde (100)
Okur-yazar değil	1	1,1
İlkokul	13	14,0
Ortaokul	29	31,2
Lise	40	43,0
Üniversite	9	9,7
Lisansüstü	1	1,1

Meslek durumu değişkenine göre kadınların %8'inin öğrenci, %43'ünün meslek sahibi olduğu (çalışan, esnaf) ve %29'unun meslek sahibi olmadığı (ev hanımı), %19,4'ünün ise emekli olduğu saptanmıştır (Tablo 4.11).

Tablo 4.11: Meslek durumu değişkenine ilişkin dağılımlar.

	Frekans (93 kişi)	Yüzde (100)
Öğrenci	8	8,6
Ev hanımı	27	29,0
Çalışan (Esnaf)	15	16,1
Çalışan (Diğer)	25	26,9
Emekli	18	19,4

Çocuk sayısı değişkenine göre kadınların %20,4'ünün çocuğunun olmadığı, %79,6'sının ise çocuk sahibi olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.12).

Tablo 4.12: Çocuk sayısı değişkenine ilişkin dağılımlar.

	Frekans (93 kişi)	Yüzde (100)
Yok	19	20,4
1	14	15,1
2	44	47,3
3	12	12,9
4 ve üzeri	4	4,3

Hanedeki birey sayısı değişkenine göre kadınların %3,2'sinin tek, %96,8'inin en az iki kişi olarak yaşadıkları belirlenmiştir.

Tablo 4.13: Hanedeki birey sayısı değişkenine ilişkin dağılımlar.

	Frekans (93 kişi)	Yüzde (100)
1	3	3,2
2	5	5,4
3	27	29,0
4	35	37,6
5 ve üzeri	23	24,7

Anket çalışmasının ikinci ve üçüncü kısmında yer alan, kadının kentsel görünürlüğü ve kentsel hizmet kalitesini ölçmeyi amaçlayan sorular önem sıralamasına göre gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmaya göre; “1” kesinlikle katılmıyorum, “2” az katılıyorum, “3” orta derecede katılıyorum, “4” katılıyorum, “5” kesinlikle katılıyorum cevaplarına karşılık gelmektedir.

Kadınların kentsel görünürlüğüne ilişkin sorulara verdikleri cevaplar Tablo 4.14’de verilmiştir.

Tablo 4.14: Kadının kentsel görünürliğini ölçmeye yönelik soruların sıklık dağılımları.

Önerme	1	2	3	4	5	Ortalama	Standart Sapma
1. Kent içerisinde kullanmaktan çekindiğim mekân yoktur.	5,4	3,2	21,5	29,0	38,0	3,96	1,11
2. Kenti güvenli buluyorum.	6,5	1,1	21,5	18,3	52,7	4,09	1,17
3. Park alanlarını aktif kullanabiliyorum.	35,5	26,9	20,4	6,5	10,8	2,30	1,30
4. Yukarı çarşısı aktif kullanabiliyorum.	7,5	14,0	8,6	12,9	57,0	3,97	1,38
5. Kent meydanını aktif kullanabiliyorum.	4,3	1,1	15,1	26,9	52,7	4,22	1,03
6. Kent merkezinde yer alan tarihi yapıları aktif kullanabiliyorum.	11,8	25,8	32,3	22,6	7,5	2,88	1,12
7. Pazar yerini aktif kullanabiliyorum.	5,4	3,2	11,8	30,1	59,5	4,15	1,10
8. İlçede kamusal mekân kullanımında kadın-erkek eşitliği olduğunu düşünüyorum.	8,6	4,3	12,9	20,4	55,8	4,06	1,27

*1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Az katılıyorum 3: Orta derecede katılıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

Tablo 4.14’de verilen yanıtlara göre;

- “*Kent içerisinde kullanmaktan çekindiğim mekân yoktur.*” önermesine kadınların çoğunluğunun (%67) katıldığı;
- “*Kenti güvenli buluyorum.*” önermesine kadınların yine çoğunluğunun (%71) katıldığı;
- “*Park alanlarını aktif kullanabiliyorum.*” önermesine kadınların çoğunluğunun (%62,4) katılmadığı;
- “*Yukarı çarşısı aktif kullanabiliyorum.*” önermesine kadınların çoğunluğunun (%69,9) katıldığı;
- “*Kent meydanını aktif kullanabiliyorum.*” önermesine kadınların çoğunluğunun (%79,9) katıldığı;
- “*Kent merkezinde yer alan tarihi yapıları (Yıldırım Beyazıd Cami, Yıldırım Beyazıd Hamamı vb.) aktif kullanabiliyorum.*” önermesine katılımcıların

%37,6'sının katılmadığı, %32,3'ünün orta derecede katıldığı, %30,1'inin ise katıldığı,

- “Pazar yerini aktif kullanabiliyorum.” önermesine kadınların çoğunluğunun (%89,6) katıldığı,
- “İlçede kamusal mekân kullanımında kadın-erkek eşitliği olduğunu düşünüyorum.” önermesine kadınların çoğunluğunun (%74,2) katıldığı saptanmıştır.

Whyte (2000)'in kamusal alan başarı parametrelerinden (ulaşım, aktivite çeşitliliği, konfor ve estetik görünüm) (Uzgören ve Erdönmez, 2017) yararlanılarak geliştirilen, kamusal hizmet durum ve yeterliliğini ölçmeyi amaçlayan önermelerin sıklık dağılımları Tablo 4.15’de yer almaktadır.

Tablo 4.15: Kentsel hizmet kalitesini ölçmeye yönelik soruların sıklık dağılımları.

Önerme	1	2	3	4	5	Ortalama	Standart Sapma
1. Ulaşım olanaklarını yeterli buluyorum.	28	14	49,5	1,1	7,5	2,46	1,13
2. Kadınların zaman geçirebileceği yerleri yeterli buluyorum.	23	26	29	9	6	2,45	1,15
3. Kamusal alanları bakımlı ve yeterli buluyorum.	20	29	24	8	2	2,27	1,97
4. Kent donatılarını (oturma elemanı, çöp kutusu, aydınlatma vb.) yeterli buluyorum	18	16	38	6	15	2,82	1,28
5. Kenti estetik açıdan yeterli buluyorum.	8	19	30	17	19	3,21	1,23

*1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Az katılıyorum 3: Orta derecede katılıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

“Ulaşım olanaklarını yeterli buluyorum.” önermesine kadınların; %42’si katılmıyorum, %49,5’i orta derecede katılıyorum, %8,6’sı katılıyorum cevaplarını vermişlerdir.

“Kadınların zaman geçirebileceği yerleri yeterli buluyorum.” önermesine kadınların; %52,7’si katılmıyorum, %31,2’si orta derecede katılıyorum, %16,2’si katılıyorum cevaplarını vermişlerdir.

“Kamusal alanları bakımlı ve yeterli buluyorum.” önermesine kadınların %63,4’ü katılmıyorum, %25,8’i orta derecede katılıyorum, %10,8’i katılıyorum cevaplarını vermişlerdir.

“Kent donatılarını (oturma elemanı, çöp kutusu, aydınlatma vb.) yeterli buluyorum.” önermesine kadınların; %36,6’sı katılmıyorum, %40,9’u orta derecede katılıyorum, %22,6’sı katılıyorum cevaplarını vermişlerdir.

“Kenti estetik açıdan yeterli buluyorum.” önermesine kadınların, %29’u katılmıyorum, %32,3’ü orta derecede katılıyorum, %38,7’si katılmıyorum cevaplarını vermişlerdir.

Anket sonuçlarının güvenilirliğinin tespit edilmesinde SPSS 23.0 programında yer alan güvenilirlik testi Cronbach Alpa’dan yararlanılmıştır. Anket çalışmasının Cronbach Alpa değeri 0,771 olarak ölçülmüştür. Cronbach Alpa değeri 0,70’i geçen anketler başarılı sayılmaktadır (Kılıç, 2016). Bölüm 5’te anket sonuçları detaylı bir şekilde ele alınarak yorumlanmıştır.

4.4 Yerinde Gözlem Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Gehl’in (2001) “Kim nerede, ne yapıyor?” sorusu göz önünde bulundurularak (Kırkık Aydemir, 2018) Mudurnu kent merkezi, yazın (Haziran ayı) ve kışın (Aralık ayı) sabah (08:00-10:00), öğlen (12:00-14.00) ve akşam (18:00-20:00) saatlerinde izlenmiştir.

İlçe merkezinde tespit edilen, birbirine yakın 7 nokta (pazar yeri, kent meydanı, yukarı çarşı, çay bahçesi, hamam önü, cami önü, kahvehane önü) 2 gün izlenmiş ve kadın kullanıcıların mekânsal davranışları Kırkık Aydemir (2018)’den yararlanılarak (1 dakikalık video kayıtları üzerinden) haritalara işlenmiştir. Bu kapsamda hazırlanan eylem-algı-davranış haritalarında kadınlar; oturanlar, ayakta duranlar, satış yapanlar, alışveriş yapanlar, çocuklarıyla birlikte hareket edenler, kadın-erkek birlikte hareket edenler ve yürüyenler olarak çeşitli insan figürleriyle kodlanmıştır.

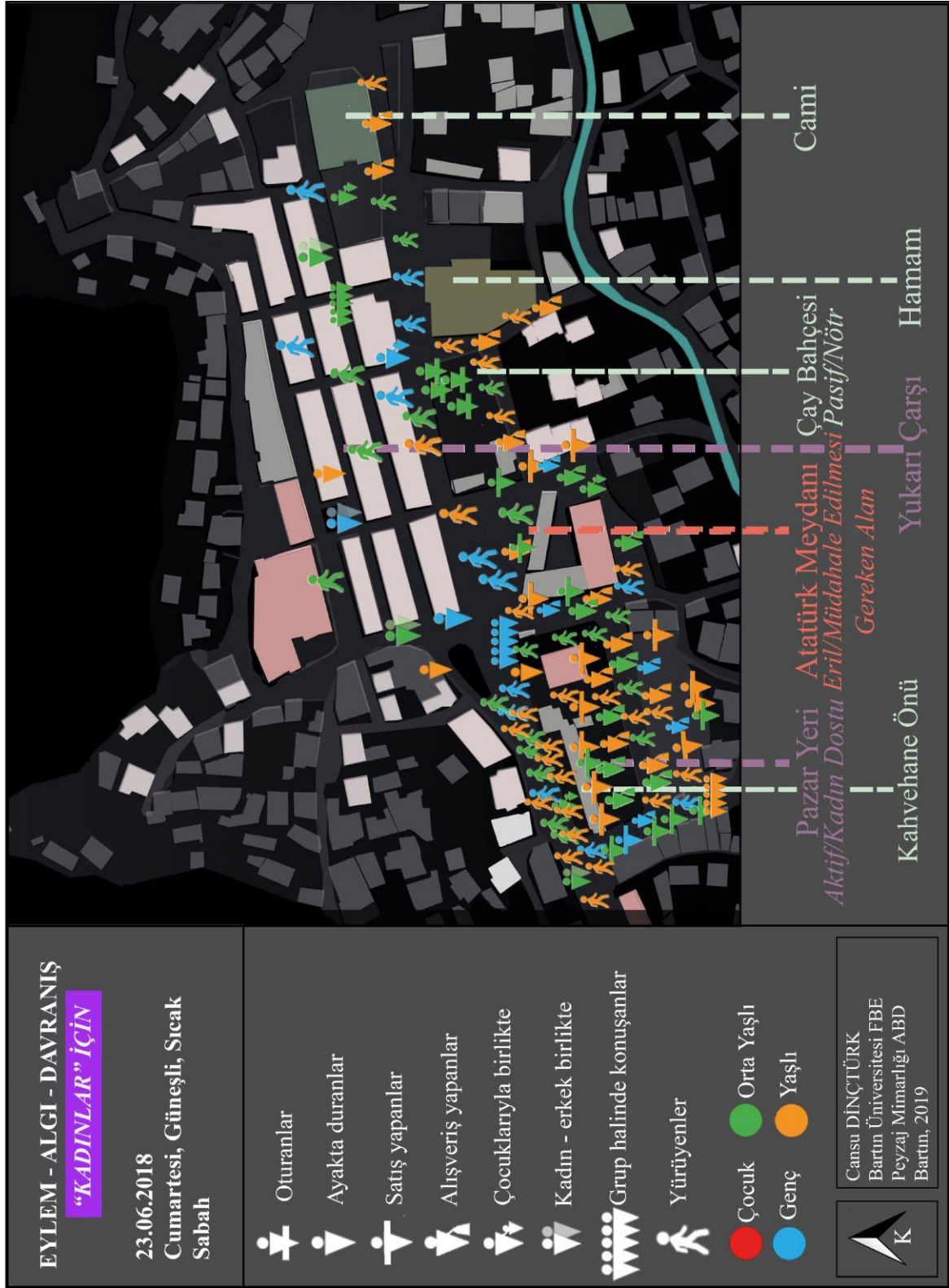
4.4.1 Yaz Mevsiminde Gerçekleştirilen Gözlemler

23.06.2018 Cumartesi günü yaz mevsiminde sabah, öğlen ve akşam saatlerinde

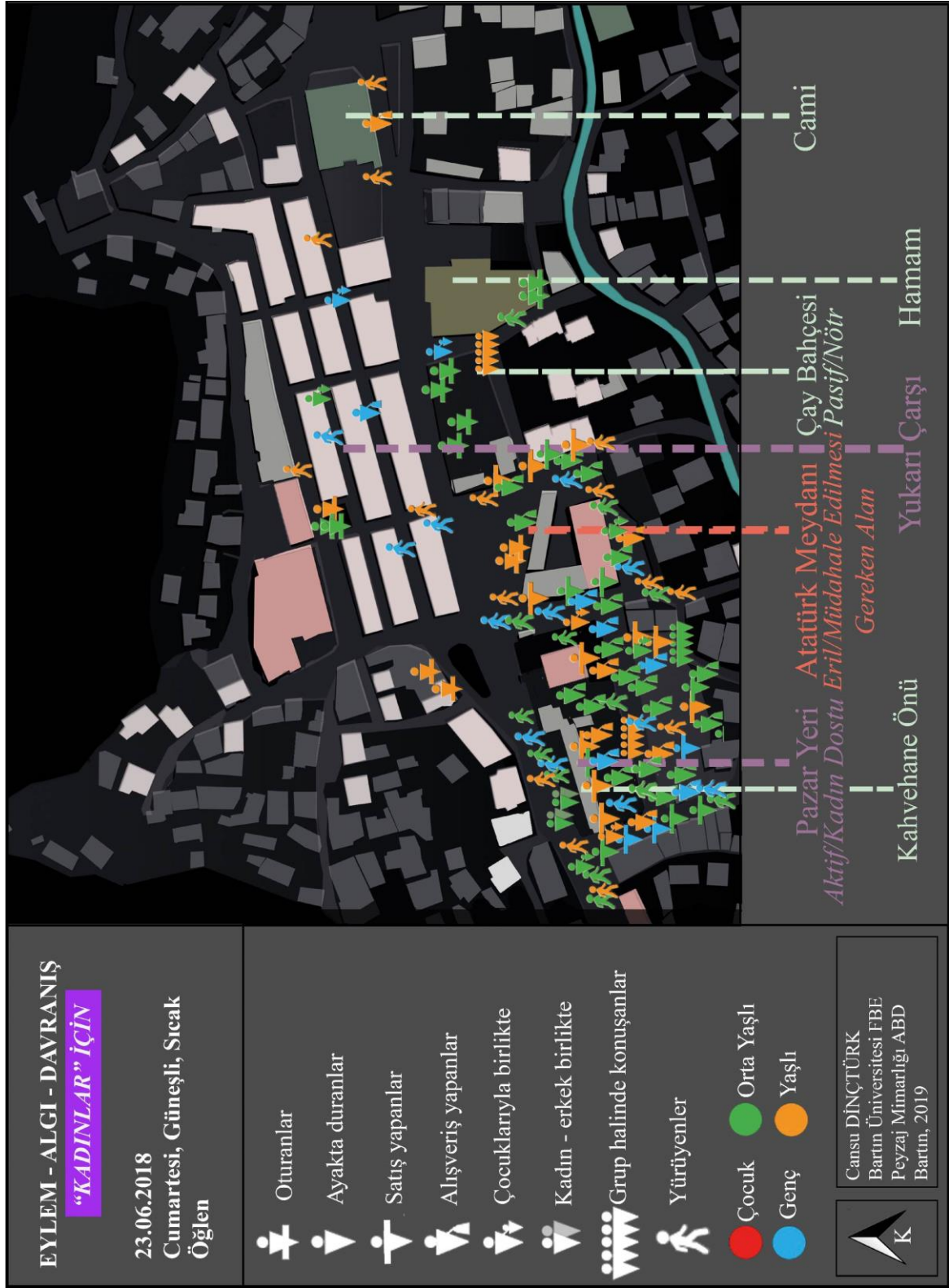
gerçekleştirilen gözlem sonuçları Tablo 4.16’da yer almaktadır. Video kayıtlarındaki kadın aktivitelerinin haritalara aktarılmasıyla elde edilen yaz mevsimine yönelik eylem-algı ve davranış haritaları Şekil 4.16-4.17-4.18’de yer almaktadır.

Tablo 4.16: Yaz mevsiminde gerçekleştirilen gözlem bulguları.

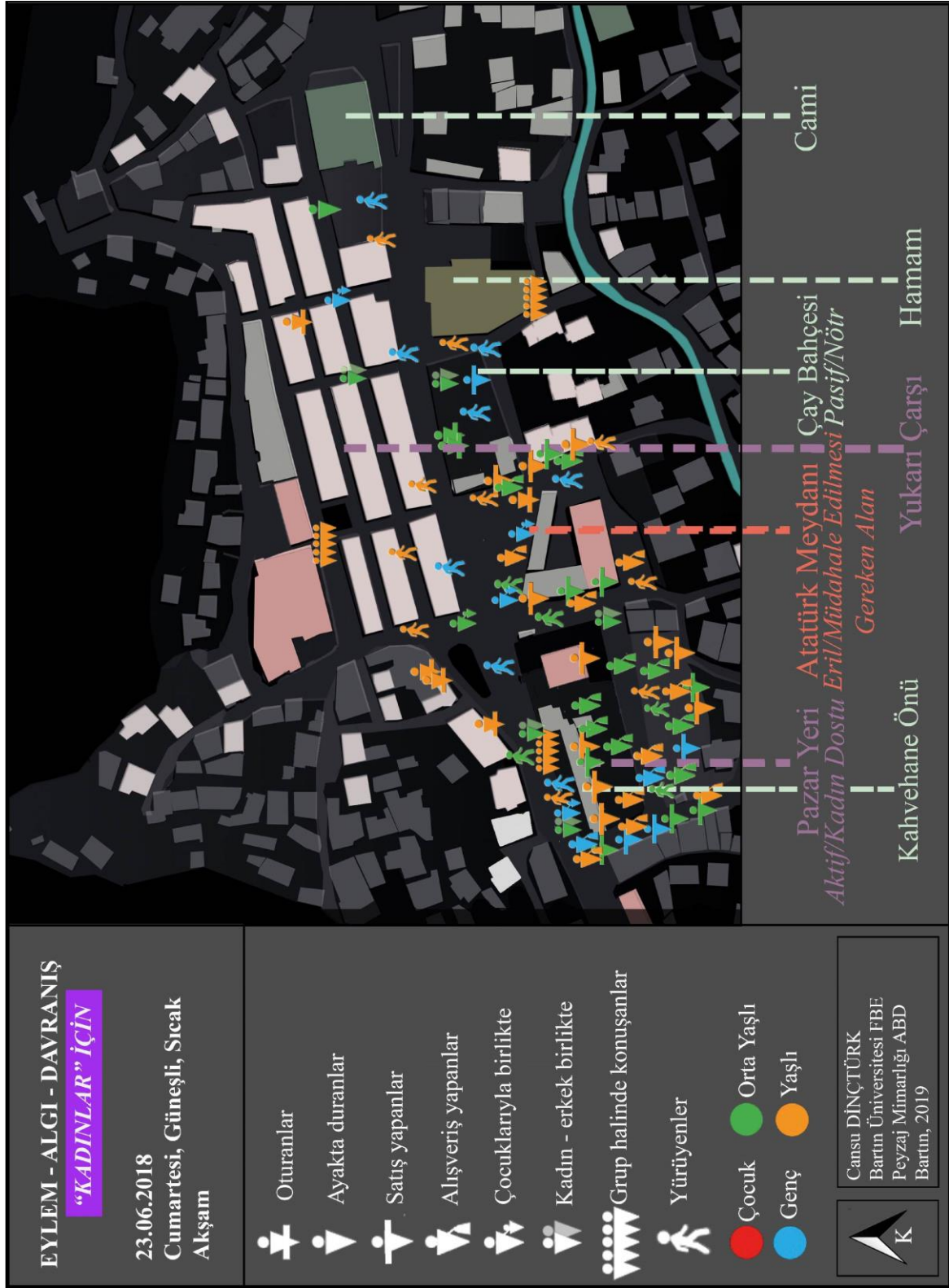
Gözlem Yeri	Gözlem Bulguları
Pazar yeri	Bu alanın gözlem saatlerinde özellikle 08.00-10.00 ve 12.00-14.00 saatlerinde kadınlar tarafından yoğun olarak kullanıldığı görüntülenmiştir. Video kayıtları doğrultusunda; kadınların satış yaparken yakınlarından yardım aldıkları, daha çok yöresel ürün satışında bulundukları, çocuklarıyla birlikte pazar yerini kullanan çok az kadın olduğu, 18.00-20.00 saatleri arasında kadın sayısının giderek azaldığı görüntülenmiştir.
Kent meydanı	Bu alanın genellikle geçiş güzergâhı olarak alışveriş yapan kadınlar tarafından kullanıldığı, özellikle yaşlı kadınlar tarafından pazar dönüşü 12.00-14.00 saatleri arasında dinlenme amacıyla tercih edildiği gözlemlenmiştir.
Yukarı çarşı	Bu alanda günün her saatinde yaya akışının olduğu, kadınların birlikte zaman geçirdikleri, dükkân önlerinde oturdukları, özellikle 12.00-14.00 saatleri arasında çarşıdaki park alanında zaman geçirmeyi tercih ettikleri gözlemlenmiştir.
Çay bahçesi	Kadınların bu alanı sosyalleşmek ve dinlenmek adına nadiren kullandıkları gözlemlenmiştir.
Hamam ve cami önü	Yıldırım Beyazıd Cami ve Yıldırım Beyazıd Hamamı gibi kamusal alanlardan elde edilen video kayıtlarına göre, kadınların bu alanların önlerinde oturup satış yaptıkları ya da önünden geçtikleri gözlemlenmiştir.
Kahvehane Önü	Kadınların bu eril mekânı kullanmadığı ancak önünden geçerken rahat davranışlar sergilediği (önünde oturmak, sohbet etmek, selam vermek vb.) gözlemlenmiştir.

Şekil 4.16: Yaz mevsiminde sabah saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları.

Şekil 4.17: Yaz mevsiminde öğlen saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları.

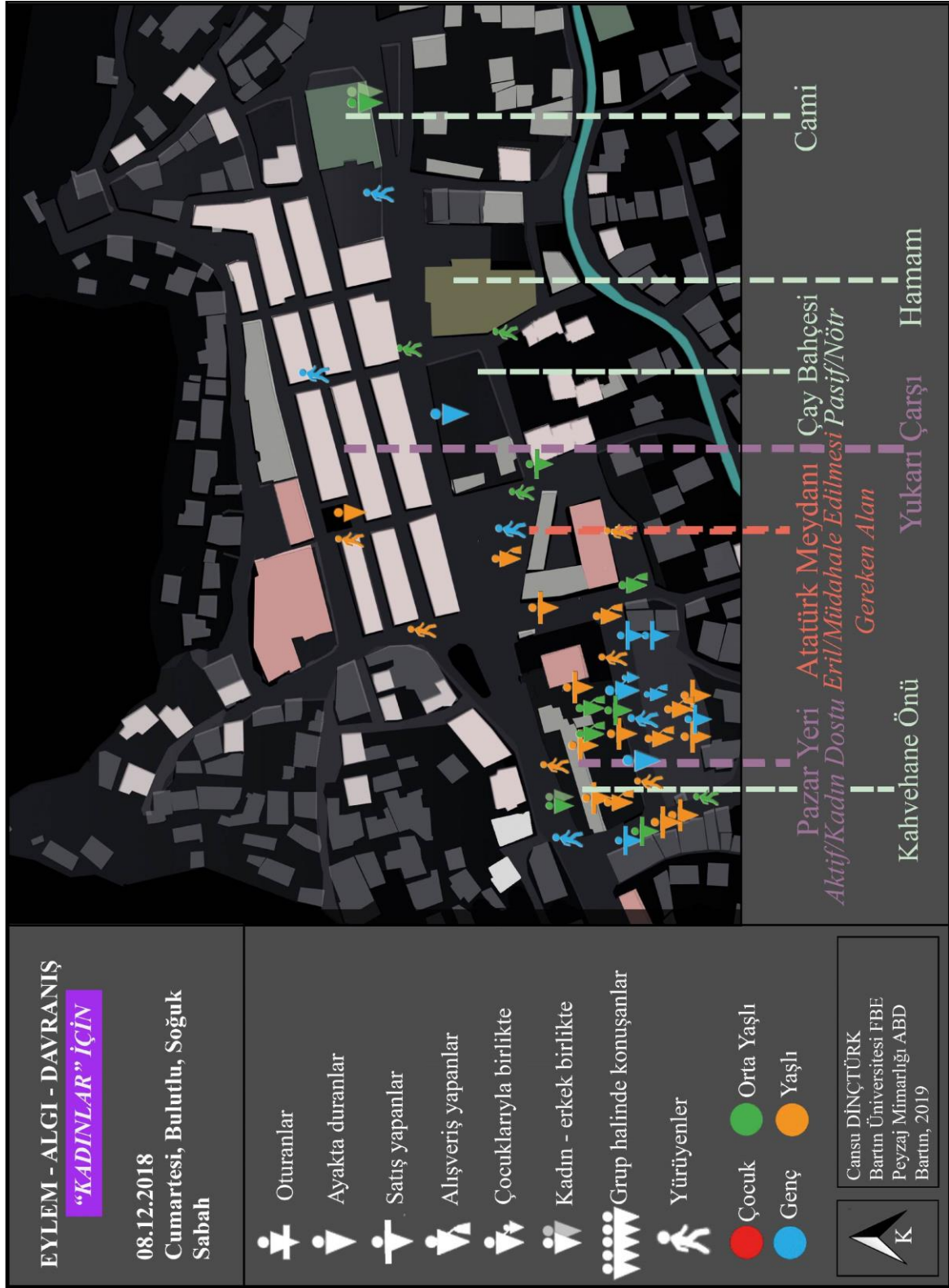
Şekil 4.18: Yaz mevsiminde akşam saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları.

4.4.2 Kış Mevsiminde Gerçekleştirilen Gözlemler

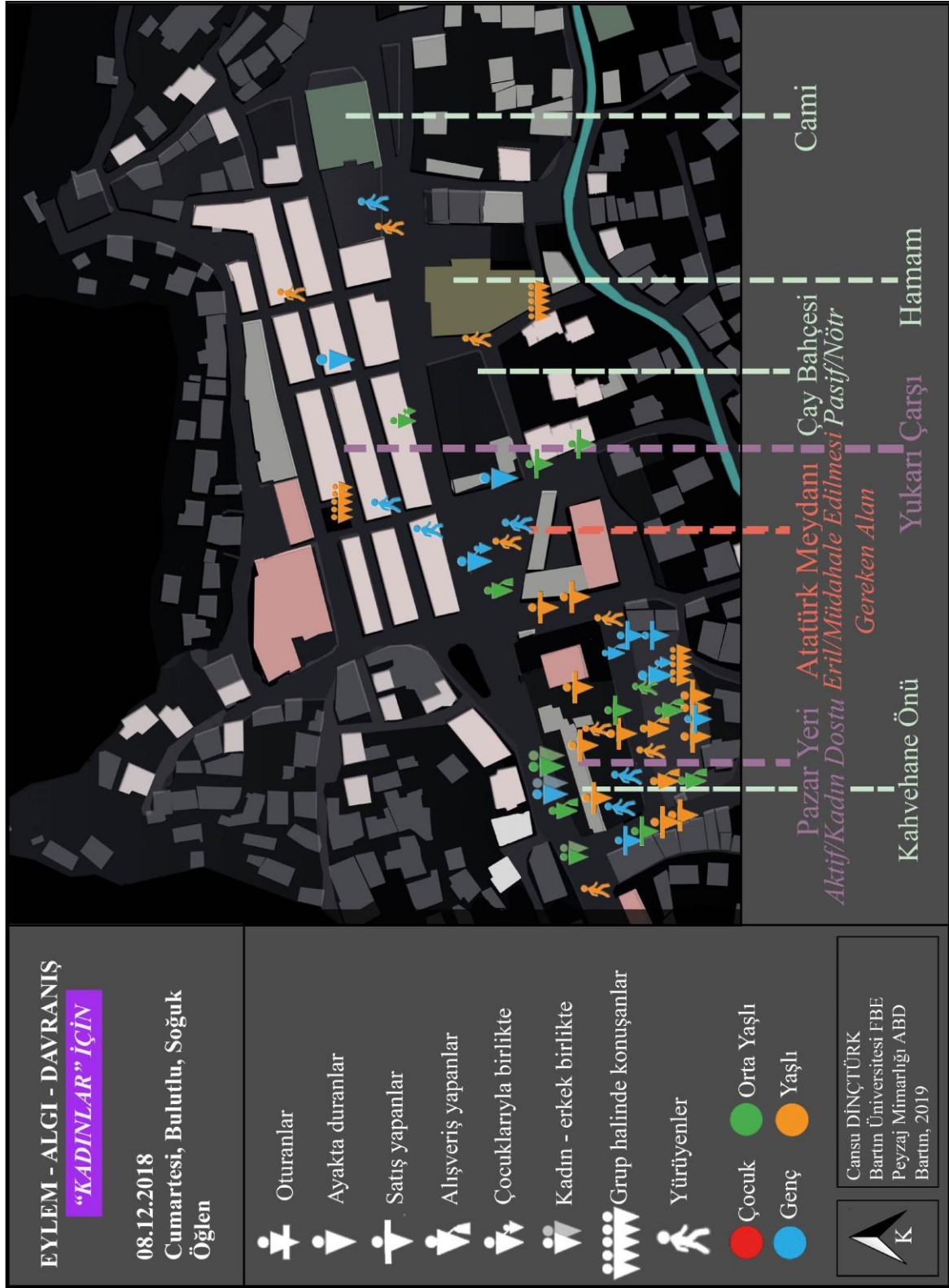
08.12.2018 Cumartesi günü kış mevsiminde sabah, öğlen ve akşam saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçlarının yorumu Tablo 4.17’de yer almaktadır. Söz konusu gözlem sonuçlarının haritalara aktarılmasıyla elde edilen kış mevsimine yönelik eylem-algı ve davranış haritaları Şekil 4.19-4.20-4.21’de yer almaktadır.

Tablo 4.17: Kış mevsiminde gerçekleştirilen gözlem bulguları.

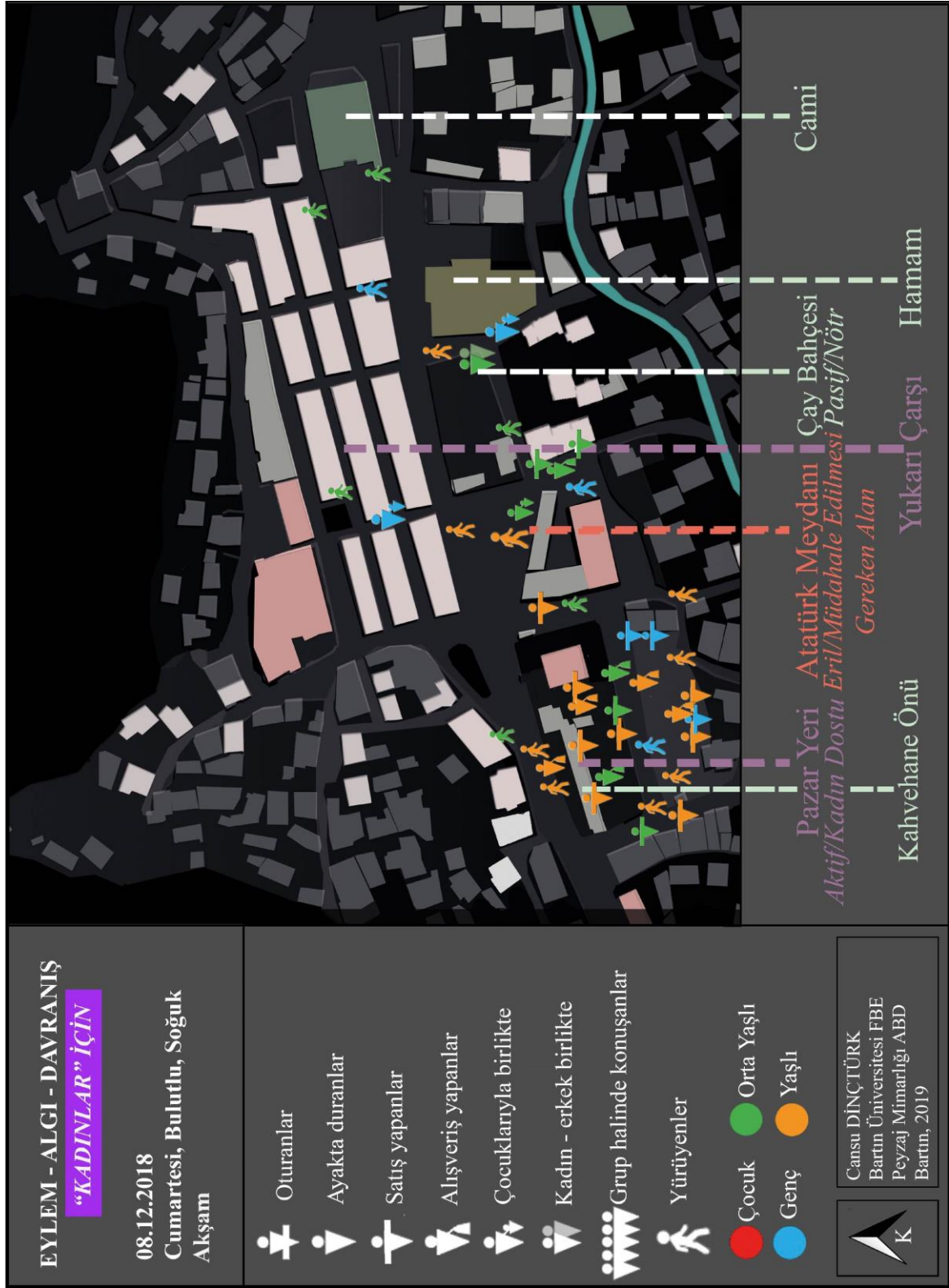
Gözlem Yeri	Gözlem Bulguları
Pazar yeri	Alanın gözlem saatleri esnasında zorlu hava koşullarına rağmen en etkin kullanılan nokta olduğu belirlenmiştir. Ancak bu kullanım yoğunluğunun daha çok 08.00-10.00 ve 12.00-14.00 saatleri esnasında yaşandığı, mevsime bağlı sebepler nedeniyle kullanıcı sayısında düşüşler olduğu ve satış yapan kadınların kendi olanakları dahilinde ısıtmaya çalıştıkları gözlemlenmiştir.
Kent meydanı	Atatürk Meydanı’nda yapılan gözlemler sonucunda; kadınların burayı kışın da çok fazla kullanmadığı, geçiş güzergâhı olarak kullanımını sürdürdükleri ve önünden hızlıca geçip gittikleri gözlemlenmiştir.
Yukarı çarşı	Çarşıdaki kadınların dükkânlarından çıkmayı çok tercih etmedikleri, yine dükkânlarını kendi olanakları dahilinde ısıtmaya çalıştıkları, bazı dükkânların da kapalı olduğu gözlemlenmiştir.
Çay bahçesi	Kadınların burayı mevsimsel sebeplerden dolayı kullanmayı tercih etmedikleri düşünülmektedir.
Hamam ve cami önü	Yine mevsime bağlı olduğu düşünülen sebeplerden dolayı burada çok etkin bir kullanımın olmadığı, kadınların buranın önünde bekledikleri ya da birbirleriyle sohbet ettikleri gözlemlenmiştir.
Kahvehane Önü	Kahvehane önünde gerçekleştirilen gözlemler esnasında ise, kadınların eşleriyle birlikte ya da kendi başlarına bu mekânının önünden geçip gittikleri gözlemlenmiştir.

Şekil 4.19: Kış mevsiminde sabah saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları.

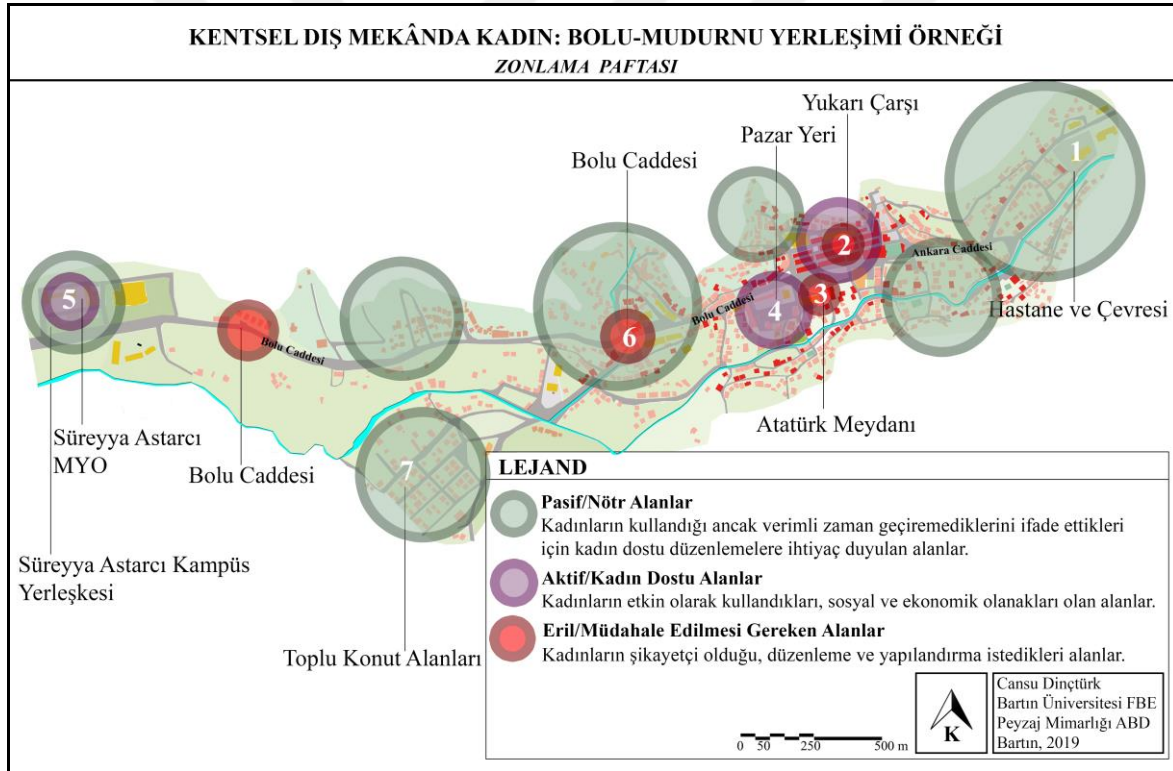
Şekil 4.20: Kış mevsiminde öğlen saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları.

Şekil 4.21: Kış mevsiminde akşam saatlerinde gerçekleştirilen gözlem sonuçları.

4.5 Derin Mülakat Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Mudurnu İlçesi'nde yaşayan kadınların kamusal mekândan beklenti, şikayet ve taleplerinin tespit edilebilmesi amacıyla farklı sosyal statüdeki 20 kadınla derin mülakat çalışması gerçekleştirilmiş ve sonuçlar nitel olarak değerlendirilmiştir. Anket, gözlem ve KDK tasarım-planlama ölçütleri ışığında hazırlanan derin mülakat sorularında; kadınların mekânlara ulaşımı, kentsel hizmetlerden yararlanma düzeyleri, açık- yeşil alan kullanım durumları sorgulanmıştır. Elde edilen verilerin harita üzerine işlenmesiyle, kadınların dış mekân kullanımlarına ilişkin zonlama çalışmaları gerçekleştirilmiştir (Şekil 4.22). Bu zonlama çalışmasında alanlar; Aktif/Kadın Dostu, Pasif/Nötr ve Eril/Müdahale Edilmesi Gereken Alanlar olarak gruplandırılmıştır.

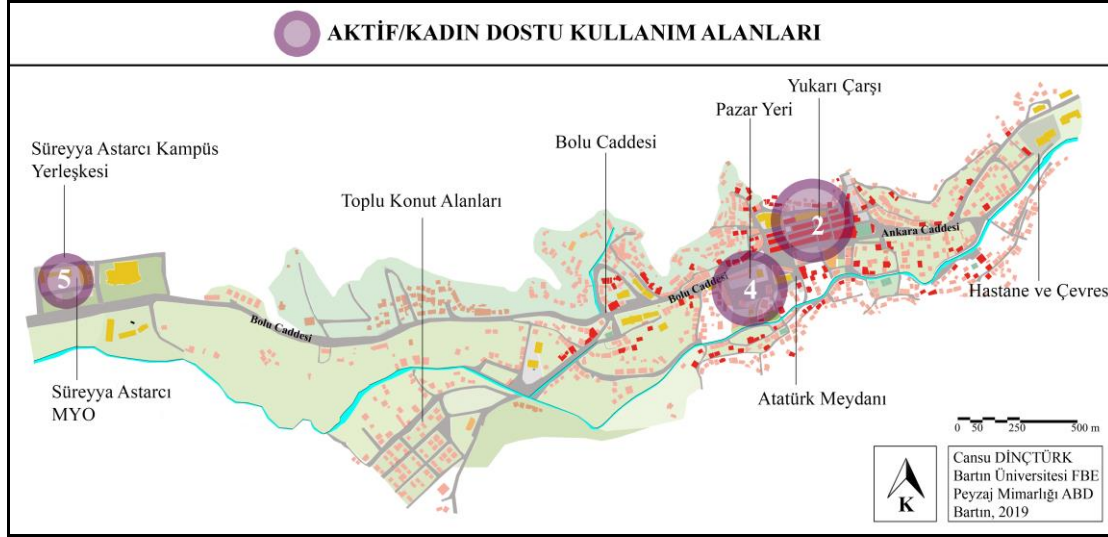

Şekil 4.22: Mudurnu İlçesi'nde kadınların dış mekân kullanımlarına ilişkin zonlama (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

4.5.1 Aktif/Kadın Dostu Alanlar

Mudurnu'lu kadınlarla yapılan görüşmeler sonucunda kadınların ilçe içerisinde en çok pazar yerini (4 Numaralı Alan), Bakırcılar Çarşısı'nı (2 numaralı alan) ve Bolu merkezde

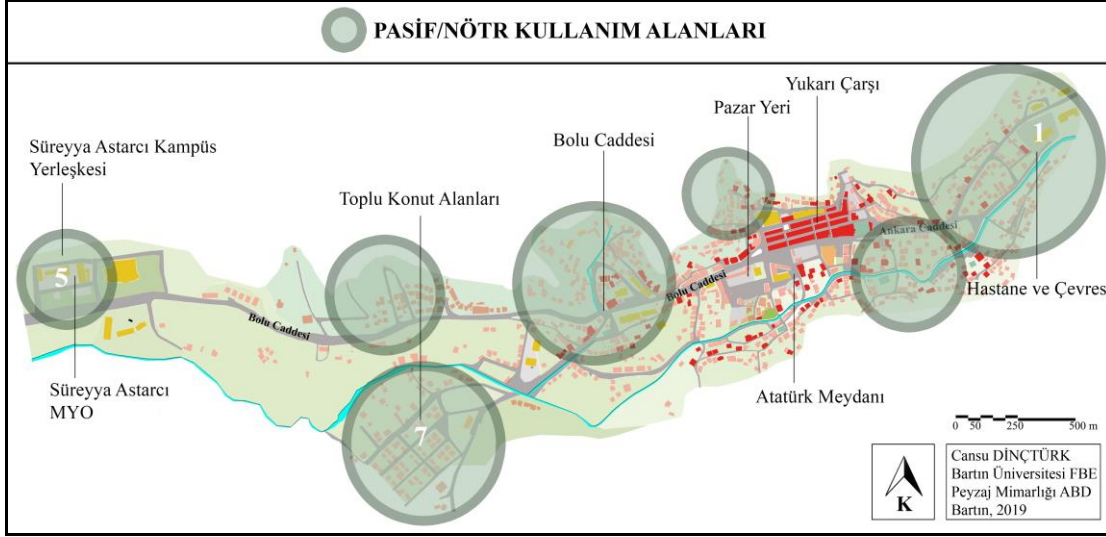
yer alan Abant İzzet Baysal Üniversitesi'ne bağlı Mudurnu Süreyya Astarıcı Meslek Yüksek Okulu'nu (MYO) (5 numaralı alan) “sadece eğitim amaçlı” kullandıkları belirlenmiştir (Şekil 4.23). Görüşmeler kapsamında, pazar yerinin kadınlar için sosyal açıdan önemli olduğu ve kent hayatına hareket kattığı doğrulanmıştır. Yukarı çarşının ise, daha çok esnaf kadınlar ve ziyaretçiler tarafından (ticari amaçlı) kullanıldığı belirlenmiştir.

Şekil 4.23: Aktif/Kadın Dostu kullanım alanları (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

4.5.2 Pasif/Nötr Alanlar

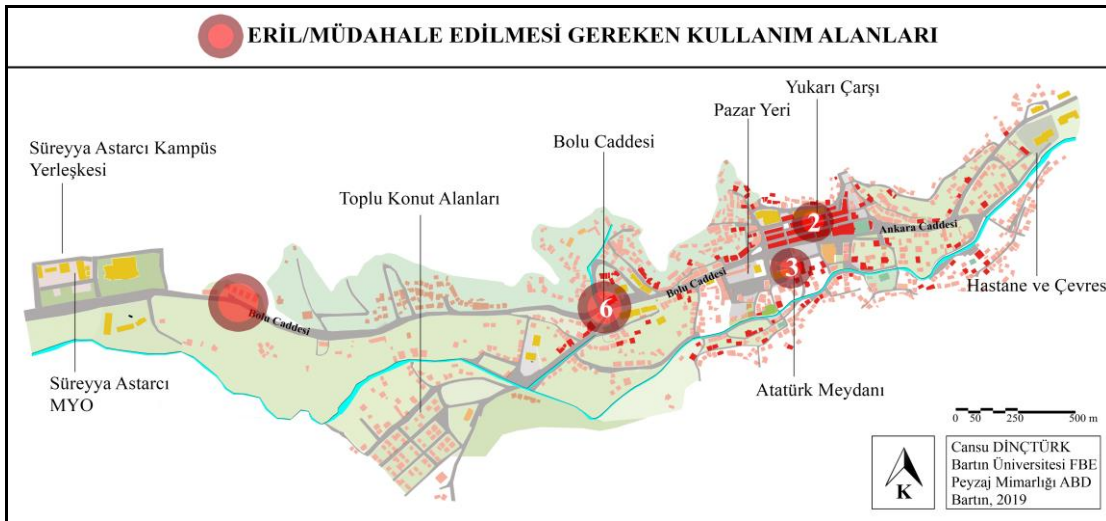
Derin mülakat çalışmaları esnasında ilçede yer alan mekânlardan; hastanenin (1 numaralı alan) hastaların ya da yakınlarının zaman geçirebileceği kadar kapsamlı bir bahçeye sahip olmadığı, Mudurnu Süreyya Astarıcı MYO (5 numaralı alan) Kampüsü'nün ise kullanım çeşitliliği sunacak aktivite ve alanlarının kısıtlı olması sebebiyle aktif olarak kullanılmadığı tespit edilmiştir (Şekil 4.24). Kadınlarla yapılan görüşmeler esnasında kamusal alanların özellikle parkların yetersiz, bakımsız ve tekdüze olmalarına karşın kullanıldığının ancak bu alanlarda verimli zaman geçirilemediğinin üzerinde durulmuştur. Kadınların birçoğu tarafından toplu konut alanları, park alanları, kamu kurumlarının bahçeleri gibi alanların ihtiyaç dahilinde kullanıldığı beyan edilmiştir.

Şekil 4.24: Pasif/Nötr kullanım alanları (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

4.5.3 Eril/Müdahale Edilmesi Gereken Alanlar

Görüşmeler sonucunda kadınların büyük bir çoğunluğunun kentin sirkülasyon ve aydınlatma sisteminden şikayetçi olduğu belirlenmiştir. Özellikle Bakırcılar Çarşısı'ndaki (2 Numaralı alan) Arnavut kaldırımlarının kilit parke taş ile değiştirilmesi ilçe kadın esnaflarını rahatsız ederek, kentin tarihi dokusunu bozmuştur. Ayrıca bu alanda kamera ve aydınlatma sistemlerinin de yetersiz olduğu belirtilmiştir. Kent dokusuyla uyumsuz, donatı eksikliği olan ve güvensiz bir diğer alan ise “Atatürk Meydanı” (3 numaralı alan)’dır. Kadınlar bu alanda değişim ve düzenleme istediklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.25).

Şekil 4.25: Eril/Müdahale Edilmesi Gereken kullanım alanları (Çizen: Cansu DİNÇTÜRK, 2019).

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tez çalışması kapsamında; öncelikle konuyla ilgili literatür taraması gerçekleştirilmiş, araştırma alanı ve yönetime ilişkin değerlendirmelerde bulunulduktan sonra, araştırma alanı ve sonuçlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Çalışmada araştırma alanının fiziksel ve sosyo-kültürel özelliklerine yer verilmesinin araştırma açısından önemi aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Gürkaynak (1988)'e göre davranış ve deneyimlerimiz yaşadığımız fiziksel çevre ile ilişkilidir. Bu kapsamda Mudurnu kadınlarının daha iyi anlaşılabilmesinde araştırma alanının barındırdığı fiziksel ve sosyo-kültürel özelliklerin analiz edilmesi önem taşımaktadır.
- Mostesquieu (2001)'e göre; soğuk iklimlerde yaşayan insanlar soğukkanlı, güvenlik ve özgürlüklerine düşkün, cesur, kuvvetli kişilerdir. Sıcak iklimlerde yaşayanlar ise tam tersidir. Bir ülkenin dağlık ya da ovalık oluşu, ada şeklinde oluşu gibi durumlarda insan psikolojisi üzerinde etkiye sahiptir. Hareketli arazi yapısına sahip yerlerde yaşayan insanların daha aktif bir yaşam sürdükleri vurgulanmaktadır (Demircioğlu, 2014). Bu düşünceden hareketle Mudurnu kadınlarının iklim tipi ve arazi yapısından olumlu yönde etkilendiği düşünülebilir.
- Peyzaj mimarı Frederick Law Olmsted, doğa manzaralarının kentsel stresi azalttığını vurgulamıştır (Olmsted, 1865; Özgüner, 2004). Bu bağlamda, ilçenin doğa ile iç içe olan yapısı kadınların psikolojileri açısından önem taşımaktadır.
- Rapaport'a göre, “Mimari özellikler toplumun karakterini en iyi yansıtan öğelerdir” (Kaiser, 1997; Kutlu, 2018'den). Bu görüşten hareketle ilçenin mimari özelliklerinin tespit edilmesi araştırma açısından önem taşımaktadır. Sosyo-kültürel yapıya ilişkin gerçekleştirilen araştırmalarda ilçenin mimari dokusu ve geleneklerini korunmakta olduğu, kadınların geleneksel yaşam tarzını benimsedikleri belirlenmiştir.

Araştırmada sonuç olarak; anket, yerinde gözlem ve derin mülakat verileri yorumlanmış, ilçenin kadın dostu bir yerleşime dönüşünde etkili olacağı düşünülen planlama-tasarım önerilerine, ilçedeki mekân kalitesini (kadın açısından) artıracakı düşünülen tasarım önerilerine ve genel önerilere yer verilmiştir.

5.1 Sosyal Analiz Sonuçları

Mudurnu İlçesi'nde kadınların mekânsal durumlarının tespit edilebilmesi amacıyla gerçekleştirilen sosyal analizler; anket, yerinde gözlem ve derin mülakat çalışmalarıdır. Araştırmanın ilk basamağını oluşturan anket çalışmasında; 93 farklı sosyal statüdeki kadınla görüşülmüş, sonuçlar grafikler ile ifade edilmiştir. Araştırmada kullanılan ikinci analiz yöntemi yerinde gözlem çalışmasıdır. Bu çalışma kapsamında anket verilerinin doğruluğunun belirlenmesi ve kent yaşıntısı hakkında bilgi edinilmesi için kent meydanında yer alan noktalarda gözlem çalışmaları gerçekleştirilerek eylem-algı-davranış haritaları hazırlanmıştır. Araştırmanın veri eldesinde kullanılan üçüncü analiz yöntemi derin mülakat çalışmasıdır. Bu çalışma kapsamında 20 kadın katılımcı ile görüşülmüş, KDK projesi rehberliğinde kente ilişkin talep ve beklentiler değerlendirilerek (anket ve yerinde gözlem çalışmalarının bulguları da dahil edilerek) mekânsal zonlama çalışması gerçekleştirilmiştir.

5.1.1 Anket Sonuçlarının Yorumu

Mudurnu İlçesi'nde yaşayan kadınların kentsel görünürlük ve aktivitelerinin tespit edilebilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmalardan anket çalışması dahilinde; kadının kentsel mekânı kullanım düzeyi, kentsel mekânın kadın açısından güvenilirlik/yeterlik düzeyi ve kamusal hizmet durumu ölçülmüştür. Gerçekleştirilen anket sonuçlarına dair bulgular aşağıdaki şekilde yorumlanmıştır;

“Kent içerisinde kullanmaktan çekindiğim mekân yoktur.” önermesine kadınların büyük çoğunluğunun kesinlikle katıldığı belirlenmiştir (Tablo 4.14). Sadri (2010)'a göre, mekânların özgürce kullanabilmesi, bireylerin kent hakkı ve katılım hakkının korunduğunu göstermektedir. Ancak bu önermeye verilen olumlu yanıtların kadınların dış mekân kullanımına yönelik öğretilmiş çaresizliklerinden, mekânsal hak ve eşitlikler konusunda

farkındalıklarının yetersizliğinden kaynakladığı düşünülmektedir, çünkü gözlem ve derin mülakat çalışmaları esnasında akşam saatlerinde mekân kullanımlarının azaldığı ve aslında kadınların toplumsal yönlendirmeler sebebiyle kent içerisinde تنها yerlerde bulunmaktan kaçındıkları (Atatürk Meydanı) gözlemlenmiştir.

“*Kenti güvenli buluyorum.*” önermesine büyük çoğunluk kesinlikle katıldığını belirtmiştir (Tablo 4.14). Bu önerme değerlendirilirken Mudurnu kadınlarının ataeril düzenin uygun gördüğü öğrenilmiş yaşam sınırlarında hayatlarını sürdürdükleri göz ardı edilmemelidir. Geliştirilen çapraz tabloya (Tablo 5.1) göre, orta yaşlı ve yaşlı olarak gruplandırılan kesimin kenti daha güvenli bulduğu belirlenmiştir. Kadınların kenti güvenilir bulmasının, ilçenin kentleşmeye maruz kalmayışından ve yaş faktörünün de etkisiyle kişilerin birbirlerine duydukları güvenden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bilen vd. (2012)’ye göre, kentleşme faktörü kentsel sorunların ve güvenlik sorunlarının temel nedenlerindendir. İlçe kentleşmeye maruz kaldığı taktirde kentsel güvenlikle ilgili durumda değişimler yaşanacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, yaşanacak sorunlara en başında müdahale edilebilmesi için kentteki güvenlik önlemlerinin artırılması önem taşımaktadır.

Tablo 5.1: Kentsel güvenlik algısı ve yaş faktörü.

Önerme: <i>Kenti güvenli buluyorum.</i>			
Yaş	Kişi Sayısı (adet)	Kesinlikle Katılıyorum (%)	Kesinlikle Katılmıyorum (%)
18’den küçük	5	20	-
19-30	9	11,1	11,1
31-40	15	31,2	1,1
41-50	14	60	-
51-60	24	75	8,3
61’den büyük	26	46,2	7,7

“*Yukarı çarşığı aktif kullanabiliyorum.*” önermesine kadınların büyük bir kısmı tamamen katıldığını belirtmiştir (Tablo 4.14). Meslek gruplarının yukarı çarşı kullanım derecelerinin tespit edilebilmesi adına geliştirilen çapraz analizde (Tablo 5.2) yukarı çarşının çalışan kadınlar (esnaf ve diğer çalışanlar) tarafından daha aktif kullanıldığı belirlenmiştir. Bu

durumdan yola çıkılarak yukarı çarşının daha çok ekonomik gelir elde etme amaçlı kullanıldığı savunulabilir.

Tablo 5.2: Yukarı çarşı kullanımının meslek gruplarıyla ilişkilendirilmesi.

Önerme: Yukarı çarşını aktif kullanabiliyorum.			
Meslek	Kişi Sayısı (adet)	Kesinlikle Katılıyorum (%)	Kesinlikle Katılmıyorum (%)
Öğrenci	8	37,5	-
Ev hanımı	27	51,9	%11,1
Çalışan (Esnaf)	15	100	-
Çalışan (Diğer)	25	52	-
Emekli	18	44	%22,2

“Kent meydanını aktif kullanabiliyorum.” önermesine büyük çoğunluğun tamamen katıldığı belirlenmiştir (Tablo 4.14). Kent merkezinde yer alan bu mekânın daha çok kadınların zorunlulukları dahilinde (dinlenme amaçlı) kullanıldığı düşünülmektedir. Çünkü; söz konusu mekânda donatı eksiklikleri ve tasarım hataları olduğu gözlemlenmiştir. Bu amaçla yaş grupları ve kent meydanı kullanım durumunun ilişkilendirildiği bir çapraz tablo oluşturulmuştur (Tablo 5.3). Bu tabloya göre, kent meydanının daha çok yaşlılar tarafından aktif kullanıldığı, ilçedeki genç nüfusa pek de hitap etmediği belirlenmiştir.

Tablo 5.3: Kent meydanı kullanımının yaş gruplarıyla ilişkilendirilmesi.

Önerme: Kent meydanını aktif kullanabiliyorum.			
Yaş	Kişi Sayısı (adet)	Kesinlikle Katılıyorum (%)	Kesinlikle Katılmıyorum (%)
18'den küçük	5	20	-
19-30	9	11,1	-
31-40	15	53,3	-
41-50	14	57,1	-
51-60	24	75	-
61'den büyük	26	50	15,4

“*Kent merkezinde yer alan tarihi yapıları (Yıldırım Beyazıd Cami, Yıldırım Beyazıd Hamamı vb.) aktif kullanabiliyorum.*” önermesine ise kadınların genellikle orta düzeyde katıldıkları, bu mekânları kullanan kadın sayısının çok az olduğu saptanmıştır (Tablo 4.14). Bu mekânın kullanım oranının çok yüksek olmamasının altında yatan temel sebebin, kadınları gündelik yaşantılarında kendilerine ayırdıkları zaman dilimlerinin kısıtlı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Altay Baykan (2015)’e göre, tarihi yapı ve ögeler fiziksel tasarımın önemli bileşenleridir. Bu bileşenler kadının çevreyi tanınmasında ve bağ kurmasında önemli psikolojik işlevlere sahiptir. Bu bağlamda kadınların bu mekânları kullanım düzeylerinin artırılmasına yönelik faaliyetler (hamam ücretleriyle ilgili yapılandırma, kültürel etkinliklerin artırılması vb.) önem taşımaktadır.

“*Park alanlarını aktif kullanabiliyorum.*” önermesine kadınların büyük çoğunluğu katılmadığını ya da orta derecede katıldığını belirtmiştir (Tablo 4.14). Tablo 5.4’e göre, park alanlarının esnaf, çalışan ve öğrenciler tarafından etkin kullanılmadığı belirlenmiştir. Bu durumun kadınların yoğun iş/egitim yaşantılarıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Ancak ev hanımı ve emekli kadınların da bu mekânları kullanmayı tercih etmemesi, bu alanların kamuya hizmet görevlerini yerine getirmediğinin bir göstergesidir. Yılmaz ve Ulaş (2016)’ya göre, park alanlarının fiziksel çevreye uyumlu olmaması kadınların bu alanları yeteri kadar aktif kullanamamasına neden olmaktadır. İlçedeki kullanım eksikliğinin giderilmesi adına söz konusu alanlarda peyzaj düzenlemeleri ve yapılandırma çalışmaları gerçekleştirilmelidir.

Tablo 5.4: Park alanı kullanımının meslek gruplarıyla ilişkilendirilmesi.

Önerme: <i>Park alanlarını aktif kullanabiliyorum.</i>				
Meslek	Kişi Sayısı (adet)	Kesinlikle Katılıyorum (%)	Orta Derecede Katılıyorum (%)	Kesinlikle Katılmıyorum (%)
Öğrenci	8	-	62,5	62,5
Ev hanımı	27	7,4	22,2	22,2
Çalışan (Esnaf)	15	13	46,7	46,7
Çalışan (Diğer)	25	24	28	28
Emekli	18	-	44,4	44,4

“Pazar yerini aktif kullanabiliyorum.” önermesine kadınların büyük çoğunluğu tamamen katıldığını belirtirken çok az bir kesim tamamen katılmadığını ifade etmiştir (Tablo 4.14). Hizmetli (2014)’e göre pazar yerleri; kadınlara istihdam ve sosyal etkileşim olanağı sunan mekânlardır. Bu bağlamda Mudurnu İlçesi’nde aktif bir şekilde gerçekleştirilen pazarcılık faaliyetlerinin kadınlara birçok anlamda avantaj sunduğu ve desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

“İlçede kamusal mekân kullanımında kadın-erkek eşitliği olduğunu düşünüyorum.” önermesine kadınların büyük çoğunluğu katıldığını belirtmiştir (Tablo 4.14). Kadınların eşitlik konusunda böyle bir algıya sahip olmaları olumlu gibi gözükse de aslında üzerinde detaylı olarak düşünülmesi gereken bir konudur. Bu konuyla ilgili kesin bir yargıya sahip olmak için öncelikle kadınların cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalıklarının ölçülmesi gerekmektedir.

Whyte (2000)’in kamusal alan başarı parametrelerinden yola çıkılarak geliştirilen (Uzgören ve Erdönmez, 2017), kamusal hizmet durumunu sorgulayan önermelerin sonuçları aşağıda yer almaktadır.

“Ulaşım olanaklarını yeterli buluyorum.” önermesine kadınların çoğunluğu orta derecede katıldığını belirtirken, büyük bir kısmı da kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 4.15). Bu durum, ulaşım konusunda yetersizlikler olduğunun bir göstergesi olup, arazi çalışmaları dahilinde de gözlenmiş bir sorundur. Watson (2002) ve Greed (1994)’e göre, ulaşım kadının kentsel yaşantısını zorlaştıran faktörlerden biridir (Acuner, 2016). Bu bağlamda, ilçede ulaşım sistemiyle ilgili yapılacak düzenlemeler (altyapı, bakım ve yenileme çalışmaları) kadının yaşantısını kolaylaştıracaktır.

“Kadınların zaman geçirebileceği yerleri yeterli buluyorum.” önermesine büyük çoğunluk orta düzeyde katıldığını ya da katılmadığını belirtmiştir (Tablo 4.15). Bu durum kadının kentsel mekân kullanımının aktivite ve tasarımlarla hareketlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

“Kamusal alanları bakımlı ve yeterli buluyorum.” önermesine büyük çoğunluk katılmadığını belirtmiştir (Tablo 4.15). Bu durum kamusal alanların bakım ve çeşitlilik

açısından yeterli bir seviyede olmadığını gösterdiği gibi kişilerin bu mekânları mecbur kaldıkları için kullandıklarını da göstermektedir.

“*Kent donatılarını (oturma elemanı, çöp kutusu, aydınlatma vb.) yeterli buluyorum*” önermesine kişilerin büyük bir kısmı (%77,5) orta derecede katıldığını ya da katılmadığını belirtmiştir (Tablo 4.15). Gerçekleştirilen arazi çalışmaları esnasında da kentte donatı eksikliklerinin olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda kadının kentte refah seviyesinin artırılması adına, kent donatılarına ilişkin düzenlemeler (yenileme ve onarım) yapılması gerektiği düşünülmektedir.

“*Kenti estetik açıdan yeterli buluyorum*” önermesine katılımcıların büyük çoğunluğu orta düzeyde katıldığını belirtmiştir (Tablo 4.15). Bu durum kentin, kadına estetik açıdan orta düzeyde hitap ettiğinin bir göstergesidir. Bu bağlamda kent bütününde estetik güzelliği artıracak peyzaj çalışmaları (yapısal ve bitkisel düzenlemeler) gerçekleştirilmelidir.

Gerçekleştirilen anket çalışmasının sonucunda, kadının ilçedeki mekânlardan; yukarı çarşı, pazar yeri ve kent meydanı gibi alanları aktif bir şekilde kullandığı (iş ve alışveriş için), ancak park ve tarihi yapılar gibi alanları pek de aktif kullanmadığı belirlenmiştir. Bu durumun mekânların fiziksel özelliklerinden, güvenlik durumlarından ve kadınların kendilerine zaman ayıramamalarından ve dış mekân kullanım alışkanlıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Kamusal alandaki hizmet kalitesine yönelik olarak; kadınların kentte ulaşım, bakım, çeşitlilik ve görsellik bakımından değişiklikler istedikleri belirlenmiştir.

5.1.2 Yerde Gözlem Sonuçlarının Yorumu

Anket çalışmaları esnasında kadınların ilçe merkezinde aktif kullandığı/kullanmadığı mekânlar tespit edilmiştir. Bu mekânları ne derece verimli kullandıkları, ne tür faaliyetlerde bulundukları ve bu mekânların onlara (bireysel anlamda) sosyalleşme olanağı sunup sunmadığının tespit edilmesi adına söz konusu mekânlar ve yakın çevrelerinde gözlem çalışmaları gerçekleştirilmiştir. 7 noktada (pazar yeri, kent meydanı, yukarı çarşı, çay bahçesi, hamam önü, cami önü, kahvehane önü) 2 gün boyunca yaz ve kış mevsimlerinde sabah, öğlen ve akşam saatlerinde gerçekleştirilen gözlem çalışmalarının bulgularına (Tablo 4.16-4.17) dair yorumlar aşağıda yer almaktadır.

Pazar yerinin günün her saatinde kadınlar tarafından aktif kullanıldığı gözlemlenmiştir. Aynı zamanda satış yapan, alışveriş yapan ve yaya konumunda bulunan kadın sayısının fazlalığı da bu mekânın kadını görünür kıldığı bir göstergesidir. Bu alanın yoğun bir şekilde kullanımının altında yatan temel sebebin, kadınların toplumsal sorumluluklarıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Koday ve Çelikoğlu (2011)'e göre; kırsal yerleşimlerde gerçekleştirilen pazarcılık faaliyetleri, orada yaşayanların taleplerinin karşılanmasında ve ihtiyaç fazlası ürünlerin elden çıkarılmasında önemli bir yere sahiptir. Ayrıca pazar yeri kişilere toplumsal kaynaşma olanağı da sunan bir alandır. Konuya kadın perspektifinden bakılacak olursa, Mudurnu İlçesi'nde gerçekleştirilen pazarcılık faaliyetlerinin kadınları sosyalleştirdiği, kaynaklara ulaşımını kolaylaştırdığı, gelir elde etmelerinde önemli bir yeri olduğu ancak sorumluluklarını artırarak, kendilerine ayırdıkları zamanı azalttığı ifade edilebilir.

Yukarı çarşıda yapılan gözlemler sonucunda, bu alanın kadın kullanıcı kitlesinin çok geniş olduğu, ilçede kadının yaşantısına hareket katan önemli bir nokta olduğu ve kadınlara istihdam olanağı sunduğu belirlenmiştir. Bu alanın Mudurnu kadınlarına kattığı en büyük değerin ekonomik özgürlük olduğu düşünülmektedir. Soysal (2010)'a göre, kadınlar daha çok kayıt dışı ekonomi olarak adlandırılan alanda (el sanatları, pazar vb.) faaliyet göstermektedir. Kadının gerçekleştirdiği ekonomik faaliyetlerin (kayıtlı olanların) ülke ekonomisinin gelişiminde önem arz ettiği bilinmektedir. Bu durumdan yola çıkılarak Mudurnu İlçesi'nde yukarı çarşı bölgesinde yer alan kadın esnaflara ait dükkanların kadınların ekonomik görünürlüğüne artırdığı ve dolayısıyla gizli istihdamı azalttığı ifade edilebilir.

Atatürk Meydanı'nda gerçekleştirilen gözlemlere göre, bu alanın bir geçiş güzergâhı olarak yoğun bir şekilde (aktif) kullanıldığı ancak, tasarım ve donatı eksikleri gibi sebeplerden dolayı verimli kullanılamadığı gözlemlenmiştir. Oğuz ve Atatimur (2008)'e göre, kamusal mekânlardaki tasarım hataları, aşırı kalabalık veya تنها olma vb. gibi durumlar kadınların mekân kullanımını sınırlandırıcı bir etki yaratmaktadır. İlçede bu mekânın verimli kullanılamama sebebinin tasarım yetersizliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çay bahçesinde gerçekleştirilen gözlemlerde, bu alanı kullanan kadın sayısının az olduğu ve kadınların burada oturmak yerine daha çok pazar yerinde vakit geçirmeyi tercih ettikleri

belirlenmiştir. Kansız ve Akın Acuner (2010)'a göre, cinsiyet ve geleneksel rollerinden kaynaklı olarak kadınlar kentteki rekreasyonel olanaklardan en az faydalanan kullanıcı kitlesidir. Mudurnu İlçesi'nde de kadınların günlük işlerini rekreasyonel aktiviteye tercih ettikleri ya da geleneksel/ataerkil yapı nedeniyle farkında olmadan öğrendikleri davranış şeklini devam ettirdikleri saptanmıştır.

Yıldırım Beyazıt Cami ve Yıldırım Beyazıt Hamamı gibi tarihi yapıların çevresinde gerçekleştirilen gözlem sonuçlarına göre, kadınların bu mekânları çok fazla aktif kullanamadıkları belirlenmiştir. Günindi Ersöz (2015)'e göre; kadınların birçoğu çocuk bakımı, ev işleri vb. gibi sosyal yaşantı sorumluluklarını üstlenmek zorunda kaldıkları için kendilerine vakit ayıramamaktadır. İlçedeki kadınların yoğun yaşantılarından dolayı tarihi yapıları aktif kullanamadıkları düşünülmektedir.

Kahvehane önünde gerçekleştirilen gözlem sonuçlarına göre, kadınların söz konusu mekânı kullanmadığı ancak, bu mekânın önünden geçerken baskı ve tedirginlik yaşamadığı, sosyal eylemlerde bulunduğu (selam vermek, sohbet etmek) belirlenmiştir. Kanbir (2018)'e göre, kahvehaneler cinsiyet kodlarının barındığı boş alanlardır. Bu mekânlar yalnız erkeklerin sosyal paylaşım alanı olup, kimliklerini muhafaza ettikleri yerlerdir. Bu sebeple Mudurnu'da da kadınlar kahvehanenin iç kısmını kullanamamaktadır, çünkü bu alan toplum tarafından erkeğe sunulan bir alan olma özelliğini korumaktadır.

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen 2 günlük gözlem çalışmalarının (anket ve derin mülakat yöntemlerine destek amaçlı) tek başına bir yerin hayat döngüsünün anlaşılmasında yetersiz olacağı düşünüldüğünden benzer çalışmalarda gözlem sürelerinin daha uzun zaman periyotlarına yayılması önerilmektedir.

5.1.3 Derin Mülakat Sonuçlarının Yorumu

Anket, yerinde gözlem ve KDK tasarım ölçütleri dahilinde geliştirilen derin mülakat sorularının bulguları kapsamında kadınların mekânlara erişebilirliği, hizmetlerden yararlanma durumları, açık-yeşil alan/kamusal alan kullanım durumlarına ilişkin tespitlerde bulunulmuştur. Bu tespitler; Aktif/Kadın dostu alanlar, Pasif/Nötr alanlar ve Eril/Müdahale Edilmesi Gereken alanlar olarak gruplandırılmıştır. Bu tespitlere ilişkin

bulguların yorumları aşağıda yer almaktadır.

Aktif/Kadın Dostu alanlar: Yapılan görüşmeler kapsamında kadınların ilçe merkezinde yer alan pazar yeri ve yukarı çarşısı, ilçe genelindeki mekânlardan Mudurnu Süreyya Astarıcı MYO'yu (eğitim amaçlı) aktif bir şekilde kullandıkları belirlenmiştir (Şekil 4.23). İlçe merkezinde yer alan söz konusu mekânların kent yaşantısında kadını aktifleştirdiği görüşü anket ve yerinde gözlem çalışmaları ile de doğrulanmıştır. Altay Baykan (2015)'e göre; kentte bulunan pazar yerleri ve ticaret merkezleri kadınların kent hayatında aktif bir şekilde rol almalarında ve küçük gelirler elde etmelerinde önemli bir yere sahiptir. Bu düşünceden ve kadınlarla yapılan görüşmelerden yola çıkılarak Mudurnu İlçesi'nde yer alan pazar yeri ve yukarı çarşının kadınlara “istihdam” ve “sosyal olanaklar” sunduğu tekrar savunulabilir (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Kanada'da yapılan bir araştırma sonucunda emekli ve dul kadınların yoksulluk düzeyinde gelire sahip oldukları için çalışmak zorunda kaldıkları saptanmıştır (Janzen, 1998; Durmaz, 2016; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Bu örnek Mudurnu İlçesi ile ilişkilendirildiğinde İlçede yaşlı (%60) ve orta yaşlı (%20) olarak sınıflandırılan kadın sayısının fazlalığı (TUİK, 2019d), küçük bir yerleşim olması gibi sebeplerden pazar yeri ve yukarı çarşı gibi mekânların hem maddi hem de manevi bakımdan kadınlara aktif bir yaşantı sunduğu söylenebilir. Toksöz (2007) tarafından kadınların eğitim durumları, iş gücüne katılımları ve sosyalleşmeleri arasında paralel bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin kültürel değerler çerçevesinde şekillendiği vurgulanmıştır. Bu kapsamda Mudurnu İlçesi'nde yer alan Süreyya Astarıcı MYO'nun kadınlara “eğitim” olanağı sunduğu için özellikle genç kadınlar tarafından aktif kullanılan bir alan olduğu düşünülmektedir (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018).

Pasif/Nötr alanlar: Gerçekleştirilen derin mülakat çalışması kapsamında ilçede yer alan mekânlardan; Süreyya Astarıcı MYO Yerleşkesi'nin, park alanlarının, kamu kurumlarına ait bahçelerin (hastane, okul) ve toplu konut alanlarının yalnız ihtiyaç dahilinde, rekreatif bir beklenti olmaksızın kullanıldığı belirlenmiştir (Şekil 4.24). Kaypak (2014)'e göre; mekânların uzaklığı, monotonluğu, güvensizliği ve bakımsızlığı gibi etkenler kadının kent içerisindeki hareketini kısıtlayarak pasifleştirmektedir (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Kent bütününe kadını pasifleştirdiği tespit edilen noktalarda gerçekleştirilecek küçük mekânsal müdahaleler kadınların refahını artıracaktır (Altay Baykan, 2015; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Bu kapsamda ilçe içerisinde kadını “pasifleştirdiği” tespit edilen noktalarda küçük

müdahaleler (ulaşım sistemindeki aksaklıkların giderilmesi, gerekli yapısal ve bitkisel düzenlemelerin gerçekleştirilmesi, donatı eksikliklerinin giderilmesi vb.) gerçekleştirilmelidir.

Eril/ Müdahale Edilmesi Gereken alanlar: Gerçekleştirilen araştırmalar kapsamında kadınların kent içerisinde Bakırcılar arşısı’ndaki yenilenmiş yer döşemelerinin tarihi dokuyla uyumsuzluğundan, Atatürk Meydanı’ndaki yapılaşma/donatı eksiklikleri/güvensizlikten ve kentin sirkülayon sisteminden şikayetçi oldukları saptanmıştır (şekil 4.25). Bu mekânların zorunluluk dahilinde kullanıldığı, kadının ve kentin gelişimine engel teşkil ettiği gözlemler esnasında da tespit edilmiştir. “*ActionAid International*” isimli STK’nın Nepal’de gerçekleştirdiği bir çalışmada ulaşım, aydınlatma, kirlilik gibi kamusal hizmet yetersizliğinden kaynaklı sorunların yaşandığı şehirlerde kadınların taciz, şiddet, korku hissine daha çok maruz kaldığı saptanmıştır (Altay Baykan, 2015; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018). Altay Baykan (2015)’e göre, kadınların ihtiyaç ve talepleri göz önüne alınarak eşitlikçi bakış açısıyla tasarlanan kentler yaşamlarına olumlu katkılar sunacaktır. O hâlde görüşmeler sonucunda tespit edilerek müdahale gerektirdiği belirlenen alanlarda kadınların “refah seviyesini” yükseltmek adına kadın dostu düzenlemeler ve kentsel hizmetlerin artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018).

5.2 Genel Değerlendirme ve Öneriler

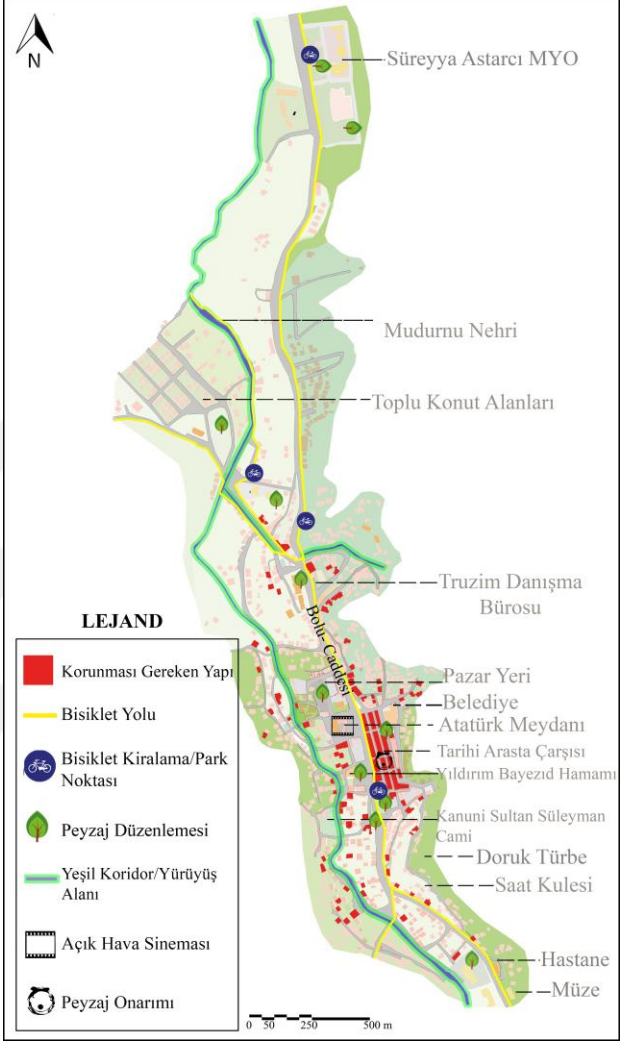
Bu bölümde; tez çalışmasından elde edilen veriler değerlendirilmiş ve Mudurnu İlçesi’nin kadın dostu bir yerleşime dönüşümünde etkili olacağı düşünölen önerilere yer verilmiştir.

KDK projesine dahil olan illerin valilik ve belediyelerine UNFPA Temsilcisinin imzasıyla, 3 şubat 2010 tarihli yazı ekinde kadın dostu kent ölçütleri gönderilmiştir. Bu ölçütlerle: İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisinde kadınların temsil oranı, İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu’nun varlığı, şiddeti önlemeye yönelik siyasi taahhütün varlığı, eşitlik birimi-ofisi-masasının varlığı, özel hedefleri olan YEOP’lerin varlığı, personele cinsiyet eşitliği eğitiminin verilip verilmediği, cinsiyet ayrımlı verilerin depolanıp depolanmadığı, İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisinde kadın-erkek eşitliği komisyonlarının varlığı, kadınların hizmetlere erişimini kolaylaştıracak proje ve faaliyetlerin varlığı, kentsel

planlama ve tasarımda kadın kuruluşlarının görüşlerinin değerlendirilip değerlendirilmediği sorgulanmıştır (KDK, 2018c; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018'den). Mudurnu ölçeğinde; bu sorulara olumlu yanıtlar verilebilmesi için ilçede kadın dostu kentsel altyapının geliştirilmesi gerekmektedir. Mudurnu İlçesi'nin kadın dostu bir kent olabilmesi için öncelikle kadın dostu politika ve stratejilerin belirlenmesi, bu doğrultuda faaliyetlerin planlanması ve bu faaliyetleri gerçekleştirmek için cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçeleme yapılması önem taşımaktadır. Kadın dostu kent olma ölçütlerinin yerine getirilmesi kapsamında cinsiyet eşitliğini gözetilen bir kentin nasıl olması gerektiği, hangi ulaşım sisteminin kent bütününe uygun olacağı ve kadının yaşantısını kolaylaştıracağı, kentte açık- yeşil alan sistemi ve merkezin nasıl kurgulanması gerektiği, kamusal alanların nasıl tasarlanması gerektiği, fonksiyonları ve güvenilirliği gibi konuların üzerinde durulmalıdır. Sorunların aşılmasında yeni yaklaşımların izlenmesi, cinsiyete duyarlı verilerin depolanması, cinsiyete duyarlı bütçeleme yapılması (Açıksöz, 2017b; Dinçtürk ve Açıksöz, 2018) önem teşkil etmektedir. Sonuç olarak, Mudurnu İlçesi için kadın dostu kentsel planlama ve tasarım önerileri Tablo 5.5'te verilmiş ve Şekil 5.1'de öneriler harita üzerinde sunulmuştur (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018).

2018 ve 2023 yıllarını kapsayacak şekilde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) tarafından hazırlanan “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı”nda kadınların güçlenmesinde; eğitim olanaklarının artırılmasının, sağlık hizmetlerinin artırılmasının, ekonomik durumlarının iyileştirilmesinin, karar alma mekanizmalarına katılımlarının sağlanmasının önemine değinilmiştir (ASPB, 2018). Bu bağlamda Mudurnu İlçesi'nde kadınların güçlenmelerine destek olunması adına söz konusu başlıklar ile ilgili düzenlemeler gerçekleştirilmesi önemlidir.

Tablo 5.5: Mudurnu İlçesi için kadın dostu kentsel planlama ve tasarım önerileri (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018).

PLANLAMA VE TASARIM ÖNERİLERİ	
Ulaşım ve Erişilebilirlik - Kent bütünündeki yollar, yaya yolları ve kaldırımlarda kadınların gündelik yaşantıları göz önüne alınarak onarım ve yenileme çalışmaları gerçekleştirilmelidir. - Kadınlara ulaşım kolaylığı sağlamak adına çevre dostu ulaşım (bisiklet kullanımına) yönelim artırılmalı, kent bütününe kapsayan bir bisiklet sirkülasyon sistemi kurgulanmalı ve halk (özellikle kadınlar) teşvik edilmelidir. - Kentin belirli noktalarına (üniversite, toplu konut alanları, yukarı çarşı girişi) bisiklet park ve kiralama noktaları oluşturularak kadınlara kullanım kolaylığı sağlanmalıdır.	 Şekil 5.1: Mudurnu İlçesi için öneriler (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018).
Kent Merkezi- Kentsel Hizmetler - Kent bütününde bulunan eskimiş, bakımsız donatılar değiştirilmeli, belirlenen noktalarda yapılacak peyzaj uygulamaları ile kadınlara hitap eden, güven veren mekânlar tasarlanmalıdır. - Atatürk Meydanı kadınların kent yaşantısından kopmadan aileleriyle birlikte veya kendi başlarına zaman geçirebilecekleri bir alan (açık hava sineması) olarak tasarlanmalıdır. - Açık hava sineması olarak kullanılması düşünülen Atatürk Meydanı'nda haftanın belirli günlerinde sanatsal aktiviteler (resim, müzik, tiyatro etkinlikleri) gerçekleştirilerek kadınların aktif katılımı sağlanmalıdır. - Kent merkezinde bulunan تنها yerler (Atatürk Meydanı, toplu konut alanları, Mudurnu Nehri ve çevresi) bütüncül bir şekilde aydınlatılmalıdır.	Açık- Yeşil Alanlar - Mudurnu Nehri ve çevresi doğal kaynakların korunması ve gelişimini sağlamak adına yeşil koridor olarak planlamalı, nehir çevresinde kadınların güvenle kullanabileceği manzara noktaları ve yürüyüş alanları oluşturularak, donatı elemanlarına yer verilmelidir. - Park alanları yeniden yapılandırılarak, donatı eksiklikleri giderilmeli, ebevynerin çocuk bakımına yardımcı olması için tek tip çocuk oyun grupları yerine daha ilgi çekici olanlar tercih edilmelidir. - Mudurnu yerleşiminde açık- yeşil alan sistemi bütüncül alanlara ek alınmalı ve peyzajın planlanması, tasarımı, uygulanması ve yönetimine ilişkin peyzaj politikaları oluşturulmalıdır.
Kamusal Alanlar ve Ortak Kullanım Alanları - Hem kültürel varlıkların korunması hem de kadınların aidiyet hislerini kaybetmemeleri için kent merkezinde yer alan kültür alanları ve yapıları korunmalıdır. - Kamu kurumlarının (hastane, okul) bahçelerinde peyzaj düzenlemeleri (yapısal, bitkisel) yapılarak kadınların beklerken dinlenebileceği mekânlar tasarlanmalıdır. - Ortak kullanım alanlarında güvenlik üst seviyede tutularak kent bütününe etkin bir kamera sistemi kurulmalıdır.	

Uzgören ve Erdönmez (2017)'ye göre; kentsel mekânın kalite unsurları fiziksel açıdan kaliteli olması, konfor, güvenlik ve sosyal etkileşim olanağı sunmasıdır. Mudurnu İlçesi'nde kadının mekânsal beklentisinin karşılanmasında bu kalite unsurlarının sağlanmasının önemi büyüktür. Bu kalite unsurlarına yönelik geliştirilen tasarım önerileri Tablo 5.6-5.7-5.8-5.9'da yer almaktadır.

Fiziksel mekân kalitesini artıracak düşünülen tasarım önerisinde (Tablo 5.6); mekândaki yapılaşmanın önüne geçilmesi adına bitkilendirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Mekânın işlevsellik kazanması ve ihtiyaçları karşılayabilmesi adına donatı elemanlarından yararlanılmıştır.

Tablo 5.6: Mudurnu Süreyya Astarıcı MYO ve çevresi.

Mevcut Durum	Tasarım Önerisi
 Fiziksel kalite Mudurnu Süreyya Astarıcı MYO'nun sadece eğitim amaçlı kullanıldığı belirlenmiştir. Bu mekânın tasarımlarla hareketlendirilmesi ile kullanıcılara fiziksel kalite sunacağı düşünülmektedir.	 Mudurnu Süreyya Astarıcı MYO ve çevresi

KDK planlama ve tasarım ilkeleri rehberinde, kadının kentsel güvenlik ve konforunun artırılmasının önemine değinilmiş ve yaşam standartlarının eşitlenmesinde küçük mekânsal müdahalelerin önem taşıdığı vurgulanmıştır (Tablo 2.6). Bu yaklaşımdan yola çıkılarak hazırlanan tasarım önerisinde (Tablo 5.7) konfor ve güvenliği destekleyeceği düşünülen donatı (üstü kapalı oturma birimi, aydınlatma ögesi, armut koltuklar vb.) ve aktivitelere (açık hava tiyatrosunda yapılacak çeşitli etkinlikler, sanatsal faaliyetler vb.) yer verilmiştir.

Tablo 5.7: Atatürk Meydanı ve çevresi.

Mevcut Durumu	Tasarım Önerisi
Konfor ve Güvenlik Meydanın işlevine uygun kullanımını artırmak adına; gerekli güvenlik önlemlerinin alındığı, kullanıcının kendisini rahat ve özgür hissedebileceği mekânlar tasarlanmalıdır.	Atatürk Meydanı ve çevresi

İlçe içerisinde kadının refahının artırılmasında, mekânlara erişilebilirliğinin sağlanması önem taşımaktadır. Kadının mekânlara kolay ve ekonomik bir şekilde ulaşımının sağlanmasında doğa dostu ulaşım olanaklarının artırılmasının önemi büyüktür (Altay Baykan, 2015). Bu bağlamda Mudurnu İlçesi'nde kadınlara hem sosyal hem de fiziksel aktivite olanakları sunmak adına geliştirilen tasarım önerileri (bisiklet yolu ve park noktaları) Tablo 5.8-5.9'da yer almaktadır.

Tablo 5.8: Kent merkezinde yer alan dükkânlar.

Mevcut Durumu	Tasarım Önerisi
Sosyal Etkileşim-1 Kişilerin birlikte vakit geçirebileceği, sosyal etkileşimde bulunabileceği yerler tasarlanmalıdır.	Kent merkezinde yer alan dükkânlar

Tablo 5.9: Kent merkezi ve çevresi.

Mevcut Durumu	Tasarım Önerisi
Sosyal Etkileşim-2 Bireylerin hareket özgürlüğünün olduğu, aktif zaman geçirebildikleri, paylaşımda bulunabildikleri mekânlar tasarlanmalıdır.	Kent merkezi ve çevresi

Mudurnu İlçesi'nin kadın dostu bir yerleşime dönüşümünde, kadının ve kentin gelişiminde

etkili olacağı düşünölen, kadının refah seviyesinin artırılmasına yönelik öneriler aşağıda yer almaktadır:

- Mudurnu İlçesi'nde yaşayan kadınların bireysel aktiviteleri destekleyen alanların kısıtlı olması sebebiyle rekreatif anlamda eksik bir şehir yaşantısına sahip olduğu düşünülmektedir. Bu rekreatif eksikliğin giderilmesinde, tehlike arz eden (Eril/Müdahale Edilmesi Gereken alanlar) ya da verimsiz kullanılan alanlara (Pasif/Nötr alanlar) yönelik tasarımlar gerçekleştirilmesinin önemi büyüktür. Bu alanlardan, Atatürk Meydanı ve Süreyya Astarıcı MYO'ya ilişkin öneriler Tablo 5.6 ve Tablo 5.7'de yer almaktadır. İlçede yer alan park alanları ve tarihi yapıların kadınlar tarafından aktif kullanılmadığı (sadece ihtiyaç dahilinde) belirlenmiştir. Söz konusu mekânların kullanımını artıracak proje (ilgi çekici, değişik donatılarla tasarlanmış park alanları) ve faaliyetlerin (hamam ücretleriyle ilgili yapılandırma, yerel kültürün canlandırılabilceği geceler, kondisyon aletleriyle ilgili eğitimler vb.) gerçekleştirilmesinin ilçenin kadın dostu bir şekilde yapılanmasında yararlı olacağı düşünülmektedir.
- İlçe içerisinde kadın dostu olarak belirlenen (Aktif/Kadın Dostu alanlar), kadını ekonomik ve sosyal anlamda özgürleştirdiği tespit edilen yukarı çarşı ve pazar yeri gibi alanlar korunmalı, bu alanlarda gerçekleştirilen esnafılık ve pazarcılık faaliyetleri desteklenmelidir. Bu bağlamda ilçenin kendine has lezzetleri ve el sanatlarıyla ilgili tanıtım faaliyetlerinin düzenlenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.
- Kentsel alanlarda, kadının yaşam kalitesini artıracak olduğu düşünölen bir diğer olgu ise görsellik sunan mekân tasarımlarının gerçekleştirilmesidir. Kadınların kente bakış ve mekânı algılayış biçiminin değiştirilmesi adına, kent bütünü donatı ve bitkilendirme çalışmalarıyla zenginleştirilmelidir.
- İlçe genelinde yayalaştırma faaliyetlerinin desteklenmesi ve çevre dostu ulaşımın yaygınlaştırılması adına, yollarda yapılandırma faaliyetleri gerçekleştirilmelidir. Bu faaliyetler, kadınlar arasında düzenlenen bisiklet yarışları ve maddi durumu olmayan kadınlara ücretsiz bisiklet uygulamalarıyla da desteklenmelidir.
- Kadınların gerçekleştirilen hizmet ve uygulamalar hakkında bilgilendirilmesi

için; ilçe genelinde aylık ya da yıllık toplantılar düzenlenmelidir. Böylece kadının hem yaşadığı bölgeye hakim olacağı hem de fikirlerini özgürce beyan edebilme şansının olacağı düşünülmektedir. Bu durumun belediye meclisinde görev yapan kadın sayısının (kadınlar çok etkin değil) artırılmasıyla ve faaliyetlerin zenginleştirilmesiyle çözülebileceği düşünülmektedir.

- Mudurnu Belediyesi'nin Sakin Şehirler Birliğine sunduğu başvuru dosyasında; ilçe içerisinde aile hayatı ve hamile kadınlara yönelik girişimler gerçekleştirildiğinden, çocuk bakımının desteklendiğinden, geleneksel iş teknikleri ve zanaatlarının değerlerinin artırılmasına yönelik çalışmalardan ve kamu kurumlarında yöresel-organik gıdalar kullanıldığından bahsedilmiştir. Bütün bu durumlar ilçede kadını destekleyici bir takım faaliyetlerin olduğunun göstergesidir. Ancak bu faaliyetler sadece kadınların işyükünü artırmaya yönelik sosyal eylemleri barındırmaktadır. Bu faaliyetlerin mekânsal anlamda gerçekleştirilecek uygulamalarla da desteklenmesi gerekmektedir. Montgomery (1998)'e göre; kaliteli, başarılı kentsel mekân tasarımında önemli olan unsurlar; fiziksel mekân, algısal deneyim ve aktivite tiplerinde kalite standartlarının sağlanmasıdır (Özalp, 2016).

Gerçekleştirilen tez çalışması kapsamında, Mudurnu kadınının yeni fikirlere açık, tarihi dokuyu yaşatmaya yatkın bir yapıda olduğu gözlemlenmiştir. Yürütülen araştırmada kadınların kamusal alanda kadın-erkek eşitliğinin var olduğunu savundukları belirlenmiştir. Ancak bu şüpheli bir cevaptır çünkü; bir çoğu ataerkil aile yapısında yetişmiş kadınlar gelenekselleşen bir eşitsizliğe maruz kalarak içinde bulundukları durumun farkında olamamaktadırlar. Bu durum kadınların eğitim seviyeleri, yaşları ve meslek gruplarına bağlı bir durum değildir, cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalık düzeyleriyle ilişkilidir. Bu bağlamda ilçe genelinde kadınların farkındalık düzeylerinin artırılması adına periyodik olarak cinsiyet eğitimleri verilmeli, toplumsal cinsiyet, şiddet, ayrımcılık gibi konularda düzenli atölye çalışmaları gerçekleştirilmelidir (Tablo 2.10). Böylece ilçedeki kadınların toplumsal rollerinin çizdiği “görünmez sınırların” aşılabileceği düşünülmektedir. Mudurnu İlçesi'nin “kadın dostu bir uyanışa” geçmesinde peyzaj mimarlarının üzerine düşen görevler; kamusal alanda eşitlik politikalarının önemsendiği tasarımlar gerçekleştirmek, bireysel aktivite ve etkinlik alanları tasarlayarak bölgenin zihniyetinin kadın dostu bir şekilde gelişimine destek olmaktır.

KAYNAKLAR

- Abdulganioglu, C. (2017). Bolu İli 2016 Yılı Çevre Durum Raporu. Bolu Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Bolu, 92 s.
- Acuner, D. (2016). Canavarlaş(tırıl)an Kent Sokakları: Kadının Kent Deneyimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Feminist Eleştiri Dergisi*, 8 (1): 1-14.
- Açıksöz, S. (2017a). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği-Mekânsal Planlama İlişkisi: Kadın Dostu Kentler. Kamusal Alanların Mekânsal Organizasyonu, Ed.; Çelikyay S., Bartın Üniversitesi Yayınları No:30, Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınları No:01, ISBN: 978-605-9895-14-9, s. 119-140.
- Açıksöz, S. (2017b). Toplumsal Cinsiyet Eşit(siz)liğinin Dış mekâna Yansımaları: Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme. *Toplumsal Cinsiyet ve Kent mekân Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara, s. 114-138.
- Açıksöz, S., Bollukçu, P. ve Cengiz Gökçe, G. (2017). Amasra-Ahatlar Köyü İçin Ekoturizme İlişkin Öneriler. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19 (2): 40-49.
- AFAD (2019). Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, <https://www.afad.gov.tr/tr/3497/Haritalar> (11.02.2019).
- Ak, D. (2017). Yavaş Kent (*Cittaslow*) Hareketi ve Türkiye Örnekleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52): 855-903.
- Akagündüz, Ü. (2013). Kadın ve Kadınlığa Dair II. Meşrutiyet Dönemi Dergilerinden Yansımalar (1908-1918). *Folklor/Edebiyat*, 19 (73): 63-80.
- Akbaş, M. ve Bozok, N. (2015). Aylak Adam ve Tuhaf Bir Kadın Sokaklarda Gezinirken: Aynı Sokaklar[Da] Farklı Deneyimler[Le]. *Folklor/Edebiyat*, 21 (81): 125-138.
- Akgül Gök, F. ve İl, S. (2017). Reflection of Gender Perception of Married Men and Women to Family. *Journal of International Social Research*, 10 (54): 523-533.
- Akgün, H., Arslan Kelam, A. ve Koçkar, M.K. (2018). Mudurnu Vadisi Kompleks Kinematik Yenilme Mekanizmalarının İha Teknolojisi ve Hat Etüdları Kullanılarak Değerlendirilmesi Sunumu. *II. Ulusal Heyelan Sempozyumu*. 11-12 Ekim, Ankara.
- Akıncı, N.K., Şenol, P. ve Toprak Ergören, A. (2018). Türkiye’de Kentsel Mekân ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmalarına İlişkin Akademik Literatür İncelemesi. *II. Uluslararası Kadın Kongresi*, 4-5 Ekim, İzmir.
- Aktaş, G. (2017). Kadın Açısından Kente İlişkin Mekân Pratikleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27): 136-149.

- Alkan, A. (1999). Toplumsal Cinsiyet ve Kent Planlaması. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 54 (4): 1-29.
- Alkan, A. (2006). *Belediye Kadınlara da Hizmet Eder!- Kadın Dostu Belediye Hizmetleri: Neden, Nasıl?*. KADER, Ankara, 135 s.
- Altay Baykan, D. (2015). *Yerel Yönetimler İçin Kadın Dostu Kent Planlaması ve Tasarım İlkeleri Kitabı*. Üzerler Matbaacılık Sanayi Ltd. Şti., Ankara, 114 s.
- Altınoluk, D. (2017). Hegemonik Erkeklik Alanı Kamusal Alanda Kadının Konumlanması. *II. Uluslararası Felsefe, Eğitim, Sanat ve Bilim Tarihi Sempozyumu*, 3-7 Mayıs, Muğla, s. 653-660.
- Altunpolat, R. (2009). Cins Cins Mekân. *Cinsiyet Dinamiklerinin Peşinden Mekânın İzini Sürmek, Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, Der.; Alkan, A., Varlık Yayınları, İstanbul, 7 (26): 187-327.
- Arısoy, A. ve Altun, A.O. (2017). Tarihi ve Kültürel Mirası Koruma Proje ve Uygulamalarını Özendirme Yarışması. ÇEKÜL, 171 s.
- ASPB (2018). Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023, http://www.sp.gov.tr/upload/xSPTemelBelge/files/RySPo+KADININ_GUCLEN_MESI_STRATEJI_BELGESI_VE_EYLEM_PLANI_2018-2023_.pdf (27.04. 2019).
- Atay, M. (2010). Kadın Yoksulluğu Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Elazığ Örneği. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Elazığ, 101 s.
- Ay, S. (2017). Mudurnu Nehri'nde Su Kalitesinin Kimyasal Parametrelerle Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı, Sakarya, 117 s.
- Ayas, I. (2016). Cinsiyete Duyarlı Bütçelemenin Toplumsal Kabul Edilebilirliği: Marmara Bölgesi Alan Araştırması. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11 (1): 7-22.
- Aydın Yılmaz, E.S. (2015). Cinsiyet Eşitliği ve Adalet Perspektifinden Türkiye'de Kadının Siyasal Alana Katılımı. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1: 9-32.
- Aytaç, Ö. (2007). Kent Mekânlarının Sosyo-Kültürel Coğrafyası. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2): 199-226.
- Babalı, M. (2007). Mudurnu'nun Fiziksel ve Tarihsel Dokusu, Sivil ve Anıtsal Mimarlık Örnekleri Çevresel Analiz ve Koruma Önerileri. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul, 221 s.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (7): 231-274.

- Bilen, Ö., Gökalp, F. ve Ökten, A. (2012). İstanbul'da Suçun Kentsel Sorun Algısındaki Yerinin Birliktelik Kuralları ile İncelenmesi. *Megaron Dergisi*, 7 (1): 26-35.
- Birsen, Ö., Birsen, H., Oğur, O. ve Yüksel Özmen, Ş. (2017). Sakin Şehirler Üzerine Yapılan Çalışmaları Yeniden Okumak. *1. Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı*, 4-5 Mayıs, s. 139-148.
- Bolu Valiliği (2019a). Kentsel Yerleşmelerde Jeolojik Durum, <http://bolu.gov.tr/cografi-durum> (11.02.2019).
- Bolu Valiliği (2019b). Karamurat Gölü, <http://www.bolu.gov.tr/karamurat-golu> (07.02.2019).
- Bolu Valiliği (2019c). Sülüklü Göl, <http://www.bolu.gov.tr/suluklu-gol> (07.02.2019).
- Bolu Valiliği (2019d). Bolu İl Merkezi ve İlçeleri Ulaşım, <http://www.bolu.gov.tr/ulasim> (05.02.2019).
- Bora, A. (2008). *Sivil Toplum Kuruluşları İçin Toplumsal Cinsiyet Rehberi*. Yay. Haz. G. Köker, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, Odak Ofset Matbaacılık, Ankara, 28 s.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 21. Baskı, Vadi Grup Ciltevi, Ankara, 350 s.
- CEDAW (2018). Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW), <http://www.kadinininsanhaklari.org/savunuculuk/uluslararasi-sozlesmeler-ve-mekanizmalar/cedaw/> (05.12.2018).
- Cittaslow Türkiye (2018a). Yaşamın Kolay Olduğu Kentlerin Uluslararası Ağı, <http://cittaslowturkiye.org/#slayt> (15.12.2018).
- Cittaslow Türkiye (2018b). Cittaslow Mudurnu, <https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-mudurnu/> (15.12.2018).
- Çavuşoğlu, E. (2014). *Türkiye Kentleşmesinin Toplumsal Arkeolojisi*. Ayrıntı Yayınları Ltd. Şti., İstanbul, 283 s.
- Cengiz Gökçe, G. (2018). Kültürel Peyzaj-Turizm İlişkisine Yönelik Kırsal Kimlik Koruma Modeli: Nallıhan-Beydili Örneği. Doktora Tezi (basılmamış), Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın, 272 s.
- Çelik Uguz, S. ve Topbaş, F. (2014). Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Emeli: Turizm Sektörüne Betimsel Bir Yaklaşım. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (7): 487-509.
- Çetin, A. (2006). Kamusal Alan ve Kamusal Mekân Olarak “Sokak”. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı, Ankara, 125 s.

- Çiftçi, C. (2013). Türkiye’de Kadın Dostu Kentler, <http://t24.com.tr/yazarlar/cengiz-ciftci/turkiyede-kadin-dostu-kentler,7867> (11.01.2019).
- Dallı Atabey, H. (2010). Bolu İli Mudurnu İlçesinde Bulunan Hesap İşİ İşlemeler. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, 213 s.
- Demircioğlu, A. (2014). A Comparison of the Views of Ibn Khaldun and Montesquieu in Terms of the Effect of Climatic Conditions on Human Life. *The Anthropologist*, 17 (3): 725-733.
- Demirel, S. (2009). Mudurnu Ağzı. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Bolu, 138 s.
- Deniz, A.Ç. (2015). Taşra Kenti Kamusalında Kadın Temsili: Uşak Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2): 99-120.
- Dinçtürk, C. ve Açıksöz, S. (2018). Bolu- Mudurnu Yerleşiminde Kadınların Dış Mekân Kullanımları. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 20 (3): 431-442.
- Doğan, A. (2012). Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme: Türkiye Değerlendirmesi. Doktora Tezi (basılmamış), Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Manisa, 172 s.
- Doğan, İ. (2015). Sosyal Dışlanma ve İnsan Onuruna Yakışır İş: Yoksunlukların Algılanması. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 69: 135-157.
- Doğan, M. (2011). Sürdürülebilir Turizm Uygulaması Olarak Ekomüzeler ve Türkiye’nin İlk Ekomüze Projesi Hüsamettindere Köyü. 12. *Ulusal Turizm Kongresi*, 30 Kasım-4 Aralık, Düzce.
- Doğulu, N. (1993). *Geçmişten Günümüze Mudurnu*. Mudurnu Kaymakamlığı Yayınları, Bolu, 141 s.
- Dökmen, Z.Y. (2009). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Dublen, Y. (2014). Türkiye’de Kadının İş Gücüne Katılımı ve Belirleyicileri. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Teorisi Anabilim Dalı, İstanbul, 129 s.
- Eliuz U. (2011). Cinsel Kimlik Paniği: Kadın Olmak. Panic of Sexual Identity: Being a Woman, *Turkish Studies*, 6 (3): 221-232.
- Erbaş, A.E. ve Bengü, D. (2018). Şehircilik ve Kamusalılık İlişkisinde Ekinse Üretimin (Culturevation) Rolü ve Etkisi. *Planlama*, 28 (2): 127-142.
- Erden, Ö. (2008). Akıl/Beden Dikotomisinden Modern Eril Politik Uğrağa: Beden’in

- İnşasından Cinsiyetçi Politika Üzerine Bir Not. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2 (4): 129-138.
- Ergen, Z. ve Durak, B. (2017). Bütçeleme Anlayışında Yeni Bir Yaklaşım: Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 9 (2): 102-126.
- Erkan, B., Şentürk, M., Akbaş, Y.E. ve Paksoy, S. (2012). Dünyada ve Türkiye’de Sosyal Bütçeleme (Cinsiyete Duyarlı Bütçe Yaklaşımı). Kilis 7 Aralık Üniversitesi MYO, Dış Ticaret Bölümü, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 9: 68-105.
- Erton, M. (1995). Kent Kimliği: İznik ve Mudurnu Yerleşmeleri Örneği. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 137 s.
- Eryazıcıoğlu, M.E. ve Markoç, İ. (2014). Kentsel Kimlik ve Kentsel Projeler Bağlamında Kimliksizleşme Sorunu: İstanbul Örneği. *I. Uluslararası Kentsel Planlama ve Mimarlık- Tasarım Kongresi-UPAD*, 8-11 Mayıs, Kocaeli, Türkiye.
- Genç, M. (2010). Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme ve Kamu Hizmetlerinde Etkinlik. *Sayıştay Dergisi*, 77: 33-62.
- Gökbunar, R. ve Doğan, A. (2016). Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeler ve Başarı Etmenleri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2): 0-0. DOI: 10.18026/cbusos.79723.
- Güler, B. (2016). Kadın Dostu Kent Tasarımı Neden Önemlidir?, <http://www.kadikoyakademi.org/kadin-dostu-kent-tasarimi-neden-onemlidir/> (11.01.2019).
- Ersöz, A. (2015). Özel Alan/Kamusal Alan Dikotomisi: Kadınlığın "Doğası" ve Kamusal Alandan Dışlanmışlığı. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 18 (1): 80-102.
- Günlük Şenesen, G., Yücel, Y., Yakar Önal, A., Ergüneş Oruç, N. ve Çakar, B.Y. (2017). *Kadınsız Kentler-Toplumsal Cinsiyet Açısından Belediyelerin Politika ve Bütçeleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul. 426 s.
- Gürkaynak, İ. (1988). Çevresel Psikoloji: Doğası, Tarihçesi, Yöntemleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21 (1): 1-9.
- Güzey, F.Ü. (2018). Mekanlar ve Kazandırdıkları: Bir Kahvehane Deneyimi, <https://www.medyacuvali.com/dusunenler/me kanlar-ve-kazandirdiklari-bir-kahve-hane-deneyimi> (15.01.2019).
- Haklı, S.Z. (2018). Kent Güvenliğinde Cemaatleri/Toplulukları Harekete Geçirmek: Komüniteryanizm ve Toplum Destekli Polislik. *İdeal Kent Dergisi*, 9 (23): 8-29.
- Henden Şolt, H. (2018). Toplumsal Cinsiyet Yönüyle Kadın Kentlilerin Hakları ve Kentsel Hizmetler. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4 (6): 358-371.
- Hilborn, J. (2009). *Dealing with Crime and Disorder in Urban Parks*. USA: Center for

- Hizmetli, M. (2014). Bartın Kadınlar (Garıla) Pazarı. *Çeşm-i Cihan: Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları E-Dergisi*, 1 (1): 28-25.
- Hoşcan, N. (2008). Orman Köylerinde Doğal ve Kültürel Değerlerin Ekoturizm Etkinliklerinde Kullanılması: Bolu İli, Mudurnu İlçesinde Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara, 174 s.
- Hürriyet (2018). Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı 2018 Sonuçlandı, <http://www.hurriyet.com.tr/kampus/toplumsal-cinsiyet-ve-kadin-algisiarastirmasi-2018-sonuclandi-40762924> (07.01.2019).
- Işık, A. ve Işık, H. (2010). Sosyal Eşitsizliklerin Giderilmesinde Bir Çözüm Önerisi: Cinsiyet Esaslı Bütçeleme (Teori, Gelişim ve Uygulama). *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 0 (57): 167-211.
- İkinci, N. (2009). Mudurnu'nun Soğanlı Bitkileri. *Mudurnulular Derneği Bülteni*, 4: 43-45.
- Kalafat, D. (2011). Marmara Bölgesi'nin Depremselliği ve Deprem Ağının Önemi. *I. Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı*, 11-14 Ekim, Ankara.
- Kanbir, F. (2018). Cinsiyetçi Sosyalleşme Mekânları: Siirt Kent Kahvehaneleri Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (60): 641-647.
- Kansız, N. ve Akın Acuner, Ş. (2010). Kadınların Kentsel Hizmetlerden Yararlanma Düzeyleri, Sorunlar ve Çözüm Önerileri- Trabzon İli Örneği. *Verimlilik Dergisi*, 2: 143-176.
- Kara, F.M. (2014). Gendered Space; Recreation and Women. *13th International Sport Science Congress Abstract Book*, 7-9 November, Konya, 208 s.
- Karacan, N. (2016). Toplumsal Cinsiyet Kavramı, Yeniden İnşası Sanata Yansımaları. *İdil Dergisi*, 5 (24): 1079-1093.
- Karakaş Özür, N. (2016). Sakin Şehir/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37: 151-157.
- Kavas Urul, A. (2016). 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi 2016, TEPAV, http://www.tepav.org.tr/upload/files/14581420298.81_Ilin_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi_Karnesi.pdf (19.07.2018).
- Kavas, A. (2018). Karşılaştırmalarla 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi 2018, TEPAV, https://www.tepav.org.tr/upload/files/15204026327.Karsilastirmalarla_81_Il_Icin_Toplumsal_Cinsi_yet_Esitligi_Karnesi_2018.pdf (06.03.2019).
- Kaya, A. (2006). Kamusal Mekan, Ayrışma ve Kadın. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara,

- Kaya, T., Işık, M., Biçer Seven, S. ve Somuncuoğlu, S. (2012). Kent, Kadın ve Şiddet. Söyleşi ve Basın Açıklaması, TMMOB Şehir Plancıları Odası Kadın Komisyonu, SPO Ankara Şubesi, Ankara, 46 s.
- Kayasü, S. (2002). Kadın ve Mekân Etkileşimi. Çağdaş Mimarlık Sorunları Dizisi, *Mimarlık ve Kadın Kimliği*, İstanbul, 2: 101-105.
- Kaypak, Ş. (2010). Küreselleşme Sürecinde Kentsel Değişim ve Kadına Yansıması. *21.Yüzyılın Eşiğinde Kadınlar: Değişim ve Güçlenme Bildiri Kitabı*, Ed.; Çoban Döşkaya F. vd., Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, s. 388-403.
- Kaypak, Ş. (2014). Toplumsal Cinsiyet Açısından Kente Bakmak. Niğde Üniversitesi Yayınları, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7 (1): 344-357.
- Kaypak, Ş. (2016). Kentsel Bir Sorun Olarak Kentsel Güvenlik. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 33 (4): 35-50.
- KDK (2018a). Kadın Dostu Kentler Program Broşürü, <http://www.kadindostukentler.com/content/ /kdk-brosur-2014.pdf> (10.06.2018).
- KDK (2018b). Kadın Dostu Kentler Projesi Mahalle Çalışmaları, <http://www.kadindostukentler.com/proje-mahalle-calismalari.php> (02.12.2018).
- KDK (2018c). Kadın Dostu Kentler Projesi Ara Dönem Kitapçığı, <http://www.kadindostukentler.com/content/docs/kitapcik-1.pdf> (09.07.2018).
- Keçeci, G. (2016). Kadın Dostu Kentler Projesinin Freirean Yaklaşım ve Makro Feminist Sosyal Hizmet Uygulamaları Üzerinden İncelenmesi. Doktora Tezi (basılmamış), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara, 218 s.
- Kılıç Benzer, A.N. (2006). Bolu-Göynük ve Yakın Çevresi Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi (basılmamış), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara, 280s.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı. *Journal of Mood Disorders*, 6 (1): 47-48.
- Kırel, Ç., Kocabaş, F. ve Özdemir, A.A. (2010). İşletmelerde Algılanan Cinsiyet Temelli Ayrımcılık: Eskişehirde Özel Sektörde Bir Alan Araştırması. *Çimento İşveren Dergisi*, Çimento Endüstri İşverenleri Sendikası, 24 (3): 4-15.
- Kırkık Aydemir, K.P. (2018). Yavaş Kent Hareketi Üzerinden Yaşanabilir Aramekân/Arayüz Geliştirmede Bir Model Önerisi: İstanbul/Beşiktaş-Sinanpaşa Mahallesi Örneği, Doktora Tezi (basılmamış), Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın, 325 s.

- Kızılaslan, H.G. (2009). Kentleri Yaşanabilir Kılmak ya da Kadınlar İçin Erişilebilir Kentler, [http://v3.arkitera.com/h40698-kentleri-yasanabilir-kilmak-ya-da-kadınlar-icin-erisile bilir-kentler.html](http://v3.arkitera.com/h40698-kentleri-yasanabilir-kilmak-ya-da-kadınlar-icin-erisile-bilir-kentler.html) (08.01.2019).
- Kiper, T., Korkut, A. ve Üstün Topal, T. (2016). Mekânsal Planlamada Kadın Dostu Kent Yaklaşımı. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 5 (26): 1777-1796.
- Koday, S. ve Çelikoğlu, Ş. (2011). Geleneksel Alışveriş Mekânlarına Bir Örnek: Bartın Kadınlar Pazarı (Galla Bazarı). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2): 243-262.
- Köse Akkırman, D. (2017). Toplumsal Cinsiyet ve Mekân: Kent Mekânına Erişimde Cinsiyete Dayalı Farklar ve Eşitsizlikler. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), T.C. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Aydın, 225 s.
- Kutlu, R. (2018). Çevresel Faktörlerin Mekan Kalitesi ve İnsan Sağlığına Etkileri. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 8 (1): 67-78.
- Külekçi, C. ve Canbay, T. (2012). Kadına Haklarının Kazandırılmasıyla Birlikte Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 2 (1): 32-48.
- Külköylüoğlu, O. (2014). Abant Gölü Tabiat Parkı'nda Çevre Koruması ve Biyolojik Çeşitliliğin Önemi. *Mudurnulular Derneği Bülteni*, 7: 12-19.
- Külköylüoğlu, O. ve İkizce, N. (2006). Mudurnu İlçesi'nin Biyolojik Zenginlikleri. *Mudurnulular Derneği Bülteni*, 1: 30-32.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2015). Mudurnu Tarihi Ahi Kenti UNESCO Dünya Miras Geçici Listesinde, <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-138544/mudurnu-tarihi-ahi-kenti-unesco-dunya-miras-gecici-list-.html> (10.02.2019).
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2019a). Mudurnu Babas Kaplıcası Genel Bilgiler, <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-10709/genel-bilgiler.html> (07.02.2019).
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2019b). Mudurnu Sarot Kaplıcası Genel Bilgiler, <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-10728/genel-bilgiler.html> (07.02.2019).
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2019c). Mudurnu Evleri, <http://www.bolukulturturizm.gov.tr/TR-69985/mudurnu-evleri.html> (31.01.2019).
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2019d). Mudurnu. <http://www.bolukulturturizm.gov.tr/TR-69934/mudurnu.html> (31.01.2019).
- Mackenzie, S. (2002). Kentte Kadınlar. *20. Yüzyıl Kenti*, Der.; Alkan, A. ve Duru, B., İmge Yayınevi, Ankara, s. 249-283.
- MGM (2019). İklim Verileri. Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Bolu.
- Morsy, M. (2012). Safe City Free of Violence Against Women and Girls is a Safe City for

Everyone Egypt's Experience. *Égypte/Monde arabe*, 9 (1): 151-164.

Mudurnu Belediyesi (2015). Mudurnu Tarihi Ahi Kenti UNESCO Dünya Miras Geçici Listesinde, <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-138544/mudurnu-tarihi-ahi-kenti-unesco-dunya-miras-gecici-list-.html> (09.08.2018).

Mudurnu Belediyesi (2018a). Mudurnu Tarihi, <http://mudurnu.bel.tr/mudurnu/mudurnu-tarihi> (15.09.2018).

Mudurnu Belediyesi (2018b). Mudurnu Artık Cittaslow, <http://mudurnu.bel.tr/haberler/mudurnu-artik-cittasl> (10.08.2018).

Mudurnu Belediyesi (2019a). Mudurnu Evleri, <http://mudurnu.bel.tr/mudurnu/mudurnu-evleri> (30.01.2019).

Mudurnu Belediyesi (2019b). Tarihi Eserler, <http://mudurnu.bel.tr/mudurnu/tarihi-eserler> (30.01.2019).

Mudurnu Belediyesi (2019c). Ahilik ve Esnaf Duası, <http://mudurnu.bel.tr/mudurnu/ahilik-ve-esnaf-duasi> (06.02.2019).

Mudurnu Belediyesi (2019d). Mudurnu El Sanatları, <http://mudurnu.bel.tr/mudurnu/mudurnu-el-sanatlari> (06.02.2019).

Mudurnu Belediyesi (2019e). Mudurnu Konakları, <http://mudurnu.bel.tr/mudurnu/mudurnu-konaklari> (05.02.2019).

Mudurnu Belediyesi (2019f). Mudurnu Kültürü, <http://mudurnu.bel.tr/mudurnu/mudurnu-kulturu> (06.02.2019).

Mumcu, S., Yılmaz, S. ve Yazıcı, T. (2016). Kentsel Açık Mekânlarda Kadınlar: Cinsiyet Rollerinin Kamusal Alanlarda Gözlemlenmesi. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 1 (1): 37-52.

OGM (2019). Orman Varlığı, <https://boluobm.ogm.gov.tr/Sayfalar/Ormanlarımız/OrmanVarligi.aspx> (09.02.2019).

Oğuz, M. ve Atatimur, N. (2008). Kent ve Kadın. *Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar*, 6: 126-144.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı (2016). Bolu İli, 2016-2019, Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 9. Bölge Müdürlüğü, Bolu.

Ölçer, E. (2003). Türkiye Masallarında Toplumsal Cinsiyet ve Mekân İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 121 s.

Örücü, A.İ. ve Bakırtaş, D. (2012). 6111 Sayılı Kanunun Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Perspektifinden Değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*, 162: 467-477.

- Özalp, Y. (2016). Mekansal Kalitenin Yürünebilirlik Üzerindeki Etkisi: Ankara-Atatürk Bulvarı Örneği. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Ankara, 145 s.
- Özbay, A. (2000). Mudurnu Büyük Cami, Seyrancık ve Kaygana Mahalleleri Tarihi Yerleşim Dokusunun İncelenmesi ve Koruma Geliştirme Önerisi. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Ankara, 164 s.
- Özcan, E. (2005). Bolu İlinde Turizmi Etkileyen Faktörler ile Doğal, Tarihi ve Kültürel Turizm Değerleri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (25): 55-75.
- Özdemir, E. (2018). Kentin Tanımlanmasında Sosyolojik Yaklaşımlar: Toplumsal Süreç ve/veya Mekânın Çözümlemesi. *İdealkent*, 1 (1): 44-77.
- Özgüner, H. (2004). Doğal Peyzajın İnsanların Psikolojik ve Fiziksel Sağlığı Üzerine Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2: 97-107.
- Özmen, B. (2000). Düzce-Bolu Bölgesi'nin Jeolojisi, Diri Fayları ve Hasar Yapan Depremleri. 12 Kasım 1999 Düzce Depremi Raporu, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Deprem Araştırma Dairesi, Ankara, s. 1-14.
- Özsoy, B. ve Sipahi, E.B. (2016). Türkiye'de Kadın Dostu Olma İddiasında Bir Kent: Gaziantep. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 25 (3): 35-68.
- Öztürk, E.Y. (2007). Bolu İli, Mudurnu İlçesi, Armutçular Konağı'nın Restorasyonu. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Ankara, 333 s.
- Öztürk, S. ve Benek, S. (2018). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Mekânın Algılanması ve Kullanılmasına İlişkin Bir Değerlendirme: Şanlıurfa Örneği. *Uluslararası Coğrafya Sempozyumu*, 3-6 Ekim, Ankara, s. 1213-1219.
- Özügürlü, H.Y. (2017). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Temelinde Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme. *Journal of Awareness*, 2 (1): 19-26.
- Pektaş, E.K. ve Akın, F. (2010). Avrupa Kentsel Şartları Perspektifinde Bir Kentli Hakkı Olarak "Katılım Hakkı" ve Türkiye. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12 (2): 23-49.
- Rapaport, A. (1969). *House Form and Culture*. Engle Wood Cliffs, New Jersey.
- Sadri, H. (2009). Kadınlar ve Cinsiyetleşmiş Mekanlar, <http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/274/kadinlar-ve-cinsiyetlesmis-mek-anlar#.XBtnjuu3rIU> (20.07.2018).
- Sadri, H. (2010). Mimarlık ve İnsan Hakları. Doktora Tezi (basılmamış), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Ankara, 227s.

- Sadri, H. (2011). Kadınların Kent Hakkı. *TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni*, Ankara, 87: 48-51.
- Sağlık, E. (2014). Kamusal Alanda Kadınlık Hallerinin Temsili. *Sanat Dergisi*, 0 (24): 41-52.
- Sankır, H. (2010). Toplumsal Rollerinin Anlamlandırılmış Biçiminin “Kadın Sanatçı Kimliği”nin Oluşum Sürecine Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/hasan_sankir_1_1010.pdf (10.11.2018).
- Sargın, A. (2013). *Yerelde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Araç ve Mekanizmalar*. Kadın Adayları Destekleme Derneği, 1. Baskı, Ofset Matbaacılık Basım Yayın Tanıtım Tic. San. Ltd. Şti., Ankara, 72 s.
- Savaş Yavuzçehre, P. ve Donat, O. (2017). Türkiye’de Sakin Kent (*Cittaslow*) Üyeliğinin Kamusal Mekânlara Etkisine Yönelik Bir İnceleme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27: 300-320.
- Saygılıgil, F. (2013). Mekânın Cinsiyeti. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5 (1): 209-218.
- Sipahi, E., Özsoy, B. ve Khasimov, M. (2018). Azerbaycan’da Örnek Bir Kadın Lider Xurşidbanu Natevan. *Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, 3 (3): 19-33.
- Soysal, A. (2010). Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5 (1): 71-95.
- Sungur Ergenoğlu, A. (2013). *Mimarlıkta Kapsayıcılık: ‘Herkes İçin Tasarım’*. Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul, 95 s.
- Sungur, Z. (2013). Türkiye’nin Sakin Şehirlerindeki Kadın Girişimciliğine Sosyolojik Bir Bakış. *International Conference on Eurasian Economies*, 17-18 September, St. Petersburg, Russia, s. 641-648.
- Şafak, G. (2013). Kadın ve Kent İlişkisinde Yerel Yönetimler Nevşehir İli Örneğinde Kadın Dostu Kentler. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara, 191 s.
- Şencan, E.E. (2014). Dört Mekân Bir Kadın: Osmanlı Döneminde Kıbrıs Adasında Yaşayan Müslüman Türk Kadınının Yaşam Alanının Mesafe Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 20: 196-220.
- Şenol, D. ve Erdem, S. (2016). Uluslararası “İpek Yolu’nun Yükselişi ve Türk Dünyası” Bilgi Şöleni. *Türk Dünyası Toplumsal Hayatında Kadın*, Ed.; Atasoy F; Epamat Matbaa Ltd Şti., Ankara, s. 164-184.
- Şenol, N. (2008). Kadın Dostu Kentler Avrupa’dan Örnekler. Birleşmiş Milletler Kadın ve

Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı, <https://docplayer.biz.tr/16546623-Kadin-dostu-kentler-avrupa-dan-ornekler.html> (10. 07.2018).

Şenol, N., Sargın, A., Salmaner, N., Karaca, Ö., Mısırlıoğlu, S., Ulusoy, S., Yılmaz, T. ve İnceler Aktan S. (2010). Kadın Dostu Kentler. Birleşmiş Milletler Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı, Ankara, 191 s.

Şenyuvalı, G. (2010). Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları Bağlamında Günümüz Sanatında Değişen Kadın ve Beden İmgesi. Sanatta Yeterlik Tezi (basılmamış), Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Anabilim Dalı, İzmir, 162 s.

Şimşek, A. (2012). Sosyal Medyada Kamusal Alandaki Kadına Dair Söylemler: İtiraf.Com. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4 (2): 51-61.

Tahincioğlu, A.N.Y. (2010). Namusun ve Namus Cinayetlerinin Cinsiyet Eşitsizlikleri Bağlamında Analizi. *Kültür ve İletişim*, 13 (2): 131-158.

Tatlıer Baş, M.M. (2011). Avrupa Birliği'nde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Ana Plan ve Politikalara Yerleştirilmesi: Hollanda, Romanya ve Türkiye Örneklerinin İrdelenmesi. Uzmanlık Tezi, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara, 125 s.

Tekinbaş, E. (2013). Kadın Dostu Kentler. *TMMOB Şehir Plancıları Odası Haber Bülteni*, Kadın Özel Eki 2, s. 20-23.

Tepekule, U., Mastar Özcan, P. ve Kayalıdere, G. (2016). Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme: Türkiye Örneği. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (7): 2316-2331.

Tokman, Y. (2009). “Kadın Dostu Kent” Kavramının İzmir Ölçeğinde Tartışılması. *TMMOB İzmir Kent Sempozyumu*, 8-10 Ocak, İzmir, s. 433-443.

TUİK (2019a). 2018 Yılı Kadın ve Erkek Nüfusu, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (20.11.2015).

TUİK (2019b). 2008-2018 Yılları Mudurnu Kadın ve Erkek Nüfusu, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (01.02.2019).

TUİK (2019c). 1965 ve 2018 Yılı Nüfus Sayımı, <http://rapory.tuik.gov.tr/30-01-2019-14:03:33-142913580819218105121181557611.html> (30.01.2019).

TUİK (2019d). Yaş Grubuna Göre Kadın Nüfusu, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (05.03.2019).

Tuncer, M. ve Olgun, A. (2017). Seferihisar’ın Ekonomik ve Mali Yapısı Üzerinden Sakin Şehir Uygulamalarına İlişkin Bir İnceleme. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 3 (1): 47-72.

- Tuncer, S. (2015). Dışarı Çıkmak: Özelden Kamusal Feminist Bir Saha Hikayesi, *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 2 (2): 30-58.
- Tuncer, S. (2016). Kadınlar Sokağa Çıkınca: 1950-80 Ankara'sında Kadınların Gündelik Kamusal Mekan Deneyimleri. *Toplumsal Tarih Dergisi*, 269: 57-61.
- Tunçkol, B. (2011). Mudurnu ve Yakın Çevresinde Flora Tespit Çalışmaları. *Mudurnulular Derneği Bülteni*, 6: 70-73.
- Tunçkol, M. (2008). Kara Fatma Mudurnu'da. *Mudurnulular Derneği Bülteni*, 3: 28-37.
- Tüğen, K. ve Özen, A. (2008). Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Anlayışı. *Maliye Dergisi*, 154: 1-11.
- UN Women (2011). Building Safe and Inclusive Cities for Women a Pratical Guide, <https://pdfsearch.org/building-safe-and-inclusive-cities-for-women-a-practical-guide> (20.10.2018).
- URL-1 (2018). <https://www.mudurnugundem.com/mudurnunun-tarihi-ve-cografi-yapisi/>, Mudurnunun Tarihi ve Coğrafi Yapısı, (09.08.2018).
- URL-2 (2019). <https://yandex.com.tr/harita/?ll=31.214554%2C40.465801&mode=search&sll=32.854049%2C39.920756&sspn=0.314484%2C0.135347&text=mudurnu&z=14>, Mudurnu Haritası, (06. 02.2019).
- URL-3 (2019). <https://earth.google.com/web/@40.46308938,31.23268647,1227.56356434a,9324.12423412d,35y,0.00000314h,0.1644466t,0r/data=ChMaEQoJL20vMGJqY2I3GAIgASgC>, Mudurnu Haritası, (06.02.2019).
- URL-4 (2018). <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/mudurnuda-hedef-unesco-dunya-mirasi-listesi/1216914>, Mudurnu'da hedef UNESCO Dünya Mirası Listesi, (18.09.2018).
- URL-5 (2008). http://tr.geoview.info/mudurnu_cayi_yayan_koeprue, 13189661p, Mudurnu Çayı, (07.02.2019).
- URL-6 (2018). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bolu/gezilecekyer/abant-golu>, Abant Gölü Tabiat Parkı, (07.02.2019).
- URL-7 (2019). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bolu/gezilecekyer/mudurnu-karamurat-golu>, Karamurat Gölü, (07.02.2019).
- URL-8 (2018). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bolu/gezilecekyer/mudurnu-suluklugol>, Sülüklü Göl, (07.02.2019).
- URL-9 (2018). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bolu/turizmaktiviteleri/mudurnu-babas-kaplicasi>, Mudurnu Babas Kaplıcası, (07.02.2019).
- URL-10 (2019). <https://www.tatilbudur.com/sarot-termal-park-resort-otel>, Sarot Termal

Park Resort Özellikleri ve Fiyatları, (07.02.2019).

URL-11 (2012). <http://www.mudurnu.com.tr/tabii-bitki-ortusu.html>, Tabii Bitki Örtüsü Mudurnu, (08.02.2019).

URL-12 (2018). <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/mudurnuda-hedef-unesco-dunya-mirasi-listesi/1216914>, Mudurnu'da Hedef UNESCO Dünya Mirası Listesi, (30.01.2019).

URL-13 (2013). <https://borvotermal.wordpress.com/2013/07/11/mudurnu-saat-kulesi/>, Mudurnu Saat Kulesi, (03.04.2019).

URL-14 (2013). http://galeri.netfotograf.com/photo.asp?foto_id=575354, Armutçular Konağı, (06.02.2019).

URL-15 (2010). <http://sedacurgulkaya.blogspot.com/2010/05/mudurnu-goynuk-gezisi.html>, Haytalar Konağı, (06.02.2019).

URL-16 (2019). <https://www.otelz.com/otel/fuatbeyler-konagi>, Fuatbeyler Konağı Bolu Rezervasyon, (06.02.2019).

URL-17 (2017). <http://www.memleketimbolu.com/haber/15665/7-asirdir-her-cuma-esnaf-duasi>, 7 Asırdır Her Cuma "Esnaf Duası", (06.02.2019).

URL-18 (2017). <https://turizmyasam.com/2017/09/14/cittaslow-sakin-sehirler-nedir-nasil-secilir/>, Cittaslow (Sakin Şehirler) Nedir? Nasıl Seçilir?, (06.02.2019).

URL-19 (2018). <https://www.mudurnu.org/mudurnu-kina-gecesi-adetleri/>, Kına Gecesi Adetleri, (06.02.2019).

URL-20 (2014). <https://www.ciftlikdergisi.com.tr/mudurnu-da-hacet-bayramlari-basladi.html>, Mudurnu da Hacet Bayramları Başladı, (06.02.2019).

URL-21 (2017). <https://www.anadoluimages.com/p/11511485>, “Birikme Geceleri” Geleneği Asırlardır Yaşatılıyor, (06.02.2019).

URL-22 (2019). <http://www.mudurnukentarsivi.org/>, Mudurnu Dijital Kent Arşivi, (08.04.2019).

Uslu Topaç, Z. (2010). Mudurnu Kenti Peyzaj Potansiyelinin Saptanması. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Düzce, 135 s.

Uzgören, G. ve Erdönmez, M.E. (2017). Kamusal Açık Alanlarda Mekân Kalitesi ve Kentsel Mekân Aktiviteleri İlişkisi Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Megaron Dergisi*, 12 (1): 41-56.

Vatandaş, C. (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları*, 0 (35): 29-56.

- WEF (2018a). Küresel Cinsiyet Eşitliği Uçurumu Raporu, <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/news/none-dunya-ekonomi-forumu-2017-kuresel-cinsiyet-es/> (08.11.2018).
- WEF (2018b). The Global Gender Gap Report, http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2017.pdf (08.11.2018).
- Women Friendly Cities (2014). Expected Results of the United Nations Women Friendly Cities, <http://www.womenfriendlycities.com/project.php> (11.06.2018).
- Yağcı, E. (2014). Mekânsal Tanımlarda Cinsiyet Kodları Kullanımının Göstergibilimsel Çözümlemesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 26: 259-274.
- Yalçinkaya, Ş. (2015). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Mekansal Davranış: Yurt Odaları, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (37): 639-641.
- Yaman, C. (2015). Mudurnu Yöresindeki Tarihi Ahşap Evlerde Kullanılan Gökmar ve Karaçam Ağaç Türlerinin Fiziksel ve Mekanik Özelliklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Bartın, 118 s.
- Yenisoy, S. (2014). Bolu İli Mudurnu İlçesi İğne Oylarının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, 180 s.
- Yıldırım, B. (2017). Her Mekânın Cinsiyeti Var. Evrensel E-Gazetesi, <https://www.evrensel.net/haber/306903/her-mekanin-cinsiyeti-var> (20.07.2018).
- Yıldız, G. ve Kurular, Ş. (2018). Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçe Politikalarının Feminist Kökenleri. *Fe Dergisi*, 1: 94-108.
- Yıldız, N. (2015). Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Adana, 104 s.
- Yıldız, S. ve Uğur, A. (2016). Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme ve Ülke Deneyimleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (3): 271-292.
- Yılmaz, A. ve Ulaş, M. (2016). Kadınların Rekreatif Alanlarda Fiziksel Aktivite Yapma Amaçları ve Karşılaştıkları Sorunlar. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27 (3): 101-117.
- Yüceşahin, M.M. (2016). Toplumsal Cinsiyet ve Mekânın Karşılıklı İlişkisi: Patriyarkanın Sosyal Mekânı Örgütleyişine Dair Bir Tartışma. *Kadın/Woman 2000*, 17 (3): 73-101.
- Zebracki, M. (2014). Sex in the City: Gender Mainstreaming Urban Governance in Europe the case of Sweden and Italy. *Fennia*, 192: 54-64.

BİBLİYOGRAFYA

- Acun, H. (1994). *Anadolu Saat Kuleleri*. Ankara, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, s. 30-31.
- Akgül, Ç. (2011). “Eskiye Zaman”ın Kadın Belleğinde Eskitemediği Mekânlar: Ayla Kutlu ve Mekân İlişkisi Analizi. *Feminist Eleştiri Dergisi*, Ankara, 3 (1): 95-107.
- Akın, A. (2009). Sosyal Dışlanma ve Kadın Sağlığı. *Sosyal Hizmet Sempozyumu*, 12-14 Kasım, Ankara, s. 35-46.
- Alkan, A. (2005). *Yerel yönetimler ve Cinsiyet; Kadınların Kentte Görünmez Varlığı*. Dipnot Yayınları, Ankara, 264 s.
- Alkan, A. (2011). *Şehircilik Çalışmalarının Zayıf Halkası: Birkaç Arpa Boyu... 21. Yüzyıla girerken Türkiye’de Feminist Çalışmalar*. Ed.; Sancar, S; Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1: 343-414.
- Arık, H. (2009). Cins Cins Mekân. *Kahvehanede Erkek Olmak: Kamusal Alanda Erkek Egemenliğin Antropolojisi*, Derleyen: Ayten Alkan, Varlık Yayınları, s. 168-201.
- Bernard, H.R. (2011). *Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches*. AltaMira Press, New York.
- Buckingham, S.H. (2010). Examining the Right to the City from a Gender Perspective. Ed.: Sugranyes, A., Mathivet, C.H., Habitat International Coalition.
- Cansız, H. (2009). *Cinsiyet Duyarlı Bütçeleme Yaklaşımı ve Türkiye’ye İlişkin Öneriler*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Cantek, F.Ş., Ulutaş, Ç.Ü. ve Çakmak, S. (2014). Kenarın Kitabı. *Evin İçindeki Sokak, Sokağın İçindeki Ev: Kamusal İle Özel Arasında Kalanlar*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Connell, R.W. (1998). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar; Toplum, Kişi ve Cinsel Politika*. Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 416 s.
- Cooper, B.M. (1997). *Kent, Sınır ve İktidar*. Bilim ve Sanat Yayınları, Çeviren: Asuman Erendil, Ankara.
- Çakır, S. (2013). *Osmanlı Kadın Hareketi*, 4.Basım, Metis Yayınları, İstanbul.
- Demirdirek, H. ve Şener, Ü. (2014). 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV).
- Ewing, R. and Handy, W. (2009). Measuring the Unmeasurable: Urban Design Qualities Related to Walkability. *Journal of Urban Design*, 14 (1): 65-84.

- Geçtan, E. (1982). *Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar*. İkinci Basım, Maya Matbaacılık, Ankara.
- Gehl, J. (2001). *Life Between Buildings: Using Public Space*. Island Press, London, pp.13.
- Gouges, O.D. (1791). Kadının ve Kadın Yurttaşın Haklar Bildirgesi, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/297/2716.pdf> (31.03.2015).
- Greed, C.H. (1994). *Women and Planning: Creating Gendered Realities*, Routledge. Londra.
- Hofbauer Balmori, H. (2003). Gender and Budgets: Overview Report, Bridge Development-Gender, Institute of Development Studies, University of Sussex, Brighton.
- IFUW (2004). Gender Budgeting-an Overview by The European Women's Lobby, International Federation of University Women, <http://www.womenlobby.org/Gender-Budgeting-An-Overview-by-the-EWL2004?lang=en> (04.04.2016).
- İzbırakır, R. (1976). *Türk Ansiklopedisi*. Milli Eğitim Basımevi, 24.Cilt, Ankara, 371 s.
- Jackson, S. (2007). The Slow Movement on the Snails Trail, <http://www.suejackson.com.au/documents/tsmotst.pdf> (25.06.2014).
- Janzen, B. L. (1998). *Women, Gender and Health: A Review of the Recent Literature*. Prairie Women's Health Centre of Excellence, Research Policy Community, PWHCE Publication.
- Kahn, Z. (2009). Gender responsive budgeting. European Report Development, http://erd.eui.eu/media/BackgroundPapers/ERD-Background_Paper-Khan.pdf (20.08.2013).
- Kaiser, S. (1997). *The Social Psychology of Clothing: Symbolic Appearances in Context*. Fairchild: New York.
- Kaya, E. (2008). Kent Güvenliğinin Sağlanması. *Yerel Siyaset Dergisi*, 28: 19-22.
- Kayın, E. (2013). Kentsel Mekân-Kadın İlişkisinde Gündelik Haklar ve TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubunun "Koltuğuma Oturma" Projesi. *TMMOB 2. İzmir Kent Sempozyumu*, 28-30 Kasım, s. 815-820.
- Leadbetter, H. (2012). Gender Budgeting, <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/http://www.dfid.gov.uk/aboutdfid/organisation/pfma/pfma-gender-budget.pdf> (13.02.2014).
- Massey, D. (1999). Global Futures: Migration, Environment and Globalization. *Imagining Globalization: Power Geometries of Time-Space*, Ed.; Brah, A., Hickman, M.J. and Ghail, M.M., London.

- Meriç, M. (2007). Feminizme Mali Bakış (Cinsiyete Duyarlı Bütçeler). *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 44 (509): 58-67.
- Montgomery, J. (1998). Making a City: Urbanity, Vitality and Urban Design. *Journal of Urban Design*, 3 (1): 93-116.
- Montesquieu, (2001). *The Spirit of Laws*. Translator: Thomas Nugent. Kitchener, Ontario, Canada: Batoche Books.
- Neuman, W. L. ve Robson, K. (2014). *Basics of Social Research*. Pearson Press, Canada.
- Olmsted, F. L. (1865). The value and care of parks. Report to the Congress of the State of California, 17: 20-23.
- Orhunbilge, N. (2000). *Örnekleme Yöntemleri ve Hipotez Testleri*. İkinci Baskı, Avcıol Basım ve Yayın, İstanbul, 420 s.
- Özbudun, S. (2002). Küresel Bir Yoksulluk Kültürü mü?. *Yoksulluk, Şiddet ve İnsan Hakları*. Ed.; Özdek, Y., TODAİ İnsan Hakları Araştırma ve Derleme Merkezi Yayın No:19, Ankara, s.53-69.
- Özdemir, M., Yetim, F. ve Köklü, H. (2011). *Bolu İli Yöresel Kıyafetleri ve Folklorik Yapma Bebek Üretiminde Değerlendirilmesi*. Araştırma Merkezi Yayınları, Bolu, 350 s.
- Reskin, B. and Padavic, I. (1994). *Women and Men at Work*, Pine Forge Press, Thousand Oaks, California, 88 p.
- Rothe, A., Erbe, B., Fröhlich, W., Klatzer, E., Lapniewska, Z., Mayrhofer, M., Neumayr, M., Pichlbauer, M., Tarasiewicz, M., Zebisch, J., ve Debski, M. (2008). Gender Budgeting as a Management Strategy for Gender Equality at Universities, Concluding Project Report. Schötnner Offsetdruck GmbH, Germany.
- Sarı, V.İ., Yener, I.N. ve İnan, Ö. (2018). *Mekânsal Planlama Sistemine İlişkin Değerlendirme Raporu*. TC Kalkınma Bakanlığı Yayın No: 2988, Ankara, s. 63.
- Sawer, M. (2002). Gender Budgets Make More Cents: Country Studies and Good Practice. *Australia: the Mandarin Approach to Gender Budgets*, Ed.; Budlender, D. and Hewitt, G., London, pp 43-64.
- Schick, I.C. (2016). Kentsel Yaşam ve Sürdürülebilirlik. *Mekânın Cinsiyeti Vardır*, Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları Yayın No: 11, İlbey Matbaa, İstanbul, s. 95-106.
- Şahin, M. (2012). Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçe ve Türkiye: Kavram ve Yöntem Sorunları. Doktora Tezi (basılmamış), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Ankara, 310 s.
- Toksöz, G. (2007). İşgücü Piyasasının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Analizi ve Bölgeler Arası Dengesizlikler, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 4: 433-443.

- Topçuoğlu, H. (1978). Türk Toplumunda Kadının Statüsü, *Türkiye Kadın Yılı Kongresi*, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği Yayını, Ankara.
- UN Habitat (2015). Gender Equality Network, <https://unhabitat.org/urban-initiatives/networks/gender-equality-network/> Gender (20.10.2015).
- Ülengin, B., Ülengin, F. ve Güvenç, Ü. (1999). A Multidimensional Approach to Urban Quality of Life: The Case of Istanbul. *European Journal of Operational Research*, 361-74.
- Watson, S. (2002). *Understanding the City: Contemporary and Future Perspectives*. Ed.: Eade, J and Mele, C; Blackwell Publishing, Oxford, pp. 49-65.
- Wesely, J.K. and Gaarder, E. (2004). The Gendered “Nature” of the Urban Outdoors; Women Negotiating Fear of Violence. *Gender & Society*, 18 (5): 645-663.
- Whyte, W. H. (2000). The Social Life of Small Urban Spaces. *Common Ground Readings and Reflections on Public Space*, Ed.: Orum, A.M and Neal Z.P; Routledge, New York, pp. 32-39.
- Yumuş, A. (2011). Kalkınma Planları Çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Anlayışının Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Boyutları. Uzmanlık Tezi, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara, 122 s.
- Yuval, D.N. (2003). *Cinsiyet ve Millet*. Birinci Basım, İletişim Yayıncılık, Çevirmen: Ayşin Bektaş, İstanbul, 264 s.

EKLER

EK 1: Yapı ölçeğinde kadın dostu kent planlaması için geliştirilen öneriler (Altay Baykan, 2015).

YAPI ÖLÇEĞİ	1.Ulaşım ve Erişilebilirlik	2. Kent Merkezi/ Kentsel Hizmetler	3. Açık- Yeşil Alanlar ve Parklar
	Çok katlı otopark yapıları mümkün olduğunca hafif malzemeyle ve açık (balkonlar biçiminde) olarak tasarlanmalıdır. Katlı otoparklarda çıkışa yakın, iyi aydınlatılmış noktaların kadın sürücüler için ayrılması güvenlik hissini artıracaktır. Konut yapılarının girişleri mimari açıdan kolay algılanır olmalıdır.	Mahalle merkezinde mahallenin kimliğini ifade edecek bir yapılaşma olmalıdır. Merkezde yer alan dükkânlar hava koşullarına karşı korunaklı bir ortam yaratmak üzere arkadlı olarak tasarlanmalıdır. Kamu yapılarının giriş kapıları büyük ve davetkâr nitelikte olmalıdır. Bu tür girişler yapılı çevrenin kalitesini artırırken, kadınların güvenli kullanımına olanak sağlamaktadır.	Yapılarda yer alan açıklıklar; ön/arka/yan bahçeler, teraslar, balkonlar, çatı bahçeleri olarak değerlendirilmelidir. Park alanlarında çim zeminler tercih edilmelidir. Otoyol, sanayi, çeşitli üretim alanları vb. gibi yerlerle konut alanları arasında tampon yeşil alanlar, kamalar oluşturulmalıdır.
GENEL İLKELER VE KALİTE ÖLÇÜTLERİ Yapı stokunun, değişen kullanıcı tiplerine ve farklı yaşam beklentilerine cevap verebilecek çeşitlilikte üretilmesi gerekir. Farklılaşan konut tiplerinin sağlayacağı çeşitlilik içinde kadın da kendi yaşam biçimine uygun ortamı daha kolay bulur ve benimseyebilir. Kadınların alıştıkları çevre değerlerine sadık sosyalleşme mekânları tasarlanmalıdır. Kadınların aidiyet duygularının güçlendirilmesi adına, tarihi yapılar korunmalı ve yaşatılmalıdır. Enerji kullanımı açısından etkin, çevre dostu yapılar tasarlamak ve üretmek tüm kentliler için geleceğe yönelik önemli bir hedef olmalıdır. Apartmanların içinde veya dışında kadınların aileleriyle birlikte zaman geçirebilecekleri mekânlar tasarlanmalıdır.			

EK 2: Mudurnu İlçesi'nin Sakin Şehirler Birliğine kabul metni (Mudurnu Belediyesi, 2018b).

**To the Mayor of Mudurnu
Mr. Mehmet İnegöl**

Subject: Cittaslow membership statement

Dear Mayor,

it's a great pleasure for us to inform you that it was successfully completed the assessment process of your town achieving a score of 52,96%

This is the positive conclusion of a great commitment undertaken by you and the valuable Staff of Turkish Cittaslow National Network .

In this regard, hereby, we are very pleased to invite you to the next Cittaslow International Committee , which will be held on 17 March 2017 in Maaseik (Belgium).

During this meeting, we would be really honored to hand you our Cittaslow Diploma, so ratifying officially Mudurnu as member of Cittaslow.

Relying on your participation and hopeful for meeting you there,
on behalf of Cittaslow President, Stefano Pisani,

Best Regards
Secretary General

Pier Giorgio Oliveti

Orvieto, 5 March 2018

CITTASLOW INTERNATIONAL
Sede Centrale: Palazzo dei Sette, Corso Cavour, 87
05018 Orvieto (TR) Italy- tel. 0039(0)763341818 – fax. 0039(0)763391292
info@cittaslow.net www.cittaslow.org

EK 3: Mudurnulu kadınlara ait nostaljik fotoğraflar (URL-22, 2019).

Kara Fatma (sağ) ve
Jandarma Komutanı (sol)
(1924)

Mudurnu'da bir aile
(1926)

Şık giyimli Mudurnu
kadınları
(1926)

Bindallı giymiş Mudurnu
kadını
(1920-1930'lu yıllar)

Fırfırlı şapkasıyla dikkat
çeken bir kadın
(1920-1930'lu yıllar)

Modern şapka ve mantolu
kadın
(1920-1930'lu yıllar)

EK 4: Anket formu.

KADINLARA YÖNELİK ANKET FORMU

Bu çalışma, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde yapılan “**Dış Mekânda Kadın: Bolu-Mudurnu Yerleşimi Örneği**” isimli yüksek lisans tezi için yerel halktan kadınlara yönelik olarak, kadının kentsel görünürlüğü ölçmek amacıyla yapılmaktadır. Çalışmanın sağlıklı olarak yürütülebilmesi ve yararlı sonuçlara ulaşılabilmesi için anket sorularına hassasiyetle vereceğiniz cevaplarınız için teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Sebahat AÇIKSÖZ
Proje Yürütücüsü

Cansu DİNÇTÜRK
Araştırmacı

A) DEMOGRAFİK BİLGİLER

1. Yaşı ☐ <18 ☐ 19-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51-60 ☐ 61+
2. Doğum yeri ☐ Mudurnu ☐ Diğer
3. Medeni durumu ☐ Evli ☐ Bekâr
4. Öğrenim durumu ☐ Okur-yazar değil ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
5. Mesleği ☐ Öğrenci ☐ Ev hanımı ☐ Çalışan ☐ Esnaf ☐ Emekli
6. Çocuk sayısı ☐ Yok ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ve üzeri
7. Hanedeki birey sayısı ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ve üzeri

B) KENTSEL GÖRÜNÜRLÜĞÜ ÖLÇMEYE YÖNELİK ÖNERMELER

Aşağıdaki yargılara katılma derecenize göre (X) İşareti koyunuz.	1	2	3	4	5
8. Kent içerisinde kullanmaktan çekindiğim mekân yoktur.					
9. Kenti güvenli buluyorum.					
10. Park alanlarını aktif kullanabiliyorum.					
11. Yukarı çarşmayı aktif kullanabiliyorum.					
12. Kent meydanını aktif kullanabiliyorum.					
13. Kent merkezinde yer alan tarihi yapıları (Yıldırım Beyazıd Camii, Yıldırım Beyazıd Hamamı vb.) aktif kullanabiliyorum.”					
14. Pazar yerini aktif kullanabiliyorum.					
15. İlçede kamusal mekân kullanımında, kadın ve erkeğin eşit olduğunu düşünüyorum.					

*1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Az katılıyorum 3: Orta derecede katılıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

C) KENTSEL HİZMET KALİTESİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK ÖNERMELER

Aşağıdaki yargılara katılma derecenize göre (X) İşareti koyunuz.	1	2	3	4	5
16. Ulaşım olanaklarını yeterli buluyorum.					
17. Kadınların zaman geçirebileceği yerleri yeterli buluyorum.					
18. Kamusal alanları bakımlı ve yeterli buluyorum.					
19. Kent donatılarını (oturma elemanı, çöp kutusu, aydınlatma vb.) yeterli buluyorum.					
20..Kenti estetik açıdan yeterli buluyorum.					

*1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Az katılıyorum 3: Orta derecede katılıyorum 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

EK 5: Derin mülakat formu.

Bu çalışma, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde yapılan “**Dış Mekânda Kadın: Bolu-Mudurnu Yerleşimi Örneği**” isimli yüksek lisans tezi için yerel halktan kadınlara yönelik olarak, kadının kentsel görünürlüğünü ölçmek amacıyla yapılmaktadır. Çalışmanın sağlıklı olarak yürütülebilmesi ve yararlı sonuçlara ulaşılabilmesi için **derin mülakat** sorularına hassasiyetle vereceğiniz cevaplarınız için teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Sebahat AÇIKSÖZ
Proje Yürütücüsü

Cansu DİNÇTÜRK
Araştırmacı

Tarih:...../...../2018

Demografik Veriler

- Yaşınız:
☐ 18-25 ☐ 26-35 ☐ 36-45 ☐ 46-60 ☐ 60 yaş üstü
- Eğitim bilgileriniz:
☐ Okumadım ☐ İlkokul mezunuyum ☐ Ortaokul mezunuyum ☐ Lise mezunuyum
☐ Üniversite mezunuyum ☐ Lisansüstü
- Mesleğiniz:
☐ İşçi ☐ Öğrenci ☐ Memur ☐ Serbest Meslek ☐ Ev hanımı ☐ Diğer
(belirtiniz.....)
- Medeni durumunuz:
☐ Bekâr ☐ Evli
- Çocuğunuz var mı?
☐ Yok
☐ Varsa Sayısı.....

Dış Mekânda Kadın: Bolu-Mudurnu Yerleşimi'nde Kadının Kentsel Görünürlüğünü Ölçmeye Yönelik Sorular

Ulaşım ve Erişilebilirliği Ölçmeye Yönelik Sorular:

- Günlük kent içi ulaşımı nasıl sağlıyorsunuz?
- Ehliyetiniz ve kendinize ait aracınız var mı?
- Yollar, yaya yolları, yaya geçitleri ve kaldırımlarda rahat hareket edebiliyor musunuz?
(Çocuk arabası, tekerlekli sandalye, yürüteç, pazar arabası vb. ile)
- Kent içerisinde kadınların aktif olarak bisiklet kullanmaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kentsel Hizmetleri Ölçmeye Yönelik Sorular:

- Kentin aydınlatılması yeterli mi?

- Bilgilendirme işaret ve levhalarını yeterli buluyor musunuz?
- Evinizin yakınlarında temel ihtiyaçlarınızı karşılayabileceğiniz büfe, market, toplu taşıma, bilet istasyonu, bakkal, kasap vb. gibi kullanım alanları var mı?
- Yeterince kreş ve yaşlı bakım evi var mı?
- Açık yeşil alan ve parklara kolaylıkla ulaşabiliyor musunuz?
- Parklardaki spor aletlerini yeterli ve bakımlı buluyor musunuz?

Açık- Yeşil Alanlar ve Park Kullanımlarını Ölçmeye Yönelik Sorular:

- Açık yeşil alanlar ve parklarda ortalama ne kadar zaman geçirebiliyorsunuz?
- Parklarda yer alan kondisyon aletlerini kullanabiliyor musunuz?
- Gece geç saatlerde kendi başınıza parkta zaman geçirebilir misiniz?
- Sizce açık- yeşil alanlar (parklar, meydanlar vb.) kadınlara görsel ve estetik açıdan yeteri kadar hitap ediyor mu?

Kamusal Alanlar ve Ortak Kullanım Alanlarının (Şehir merkezi, cami, hamam, parklar, pazar yeri, kafeler vb.) Kullanımlarını Ölçmeye Yönelik Sorular:

- Kamusal alanlarda ortalama ne kadar zaman geçirebiliyorsunuz?
- Kamusal alanları gece ve gündüz güvenli buluyor musunuz?
- Kahvehanelerin önünden rahat bir şekilde geçebiliyor musunuz? Geçemiyorsanız neden?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Cansu DİNÇTÜRK
Doğum Yeri ve Tarihi : Bolu, 1994.

Eğitim Durumu

Lise Öğrenimi : Bolu Canip Baysal Anadolu Lisesi, 2012.
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı, 2016.
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyet/Yayınlar : Dinçtürk, C. ve Açıksöz, S. (2018). Dış Mekânda Kadın: Bolu- Mudurnu Yerleşimi Örneği Sunumu. *II. International Scientific and Vocational Studies Congress (Bilmes)*, 5-8 Temmuz, Nevşehir.
Dinçtürk, C. ve Açıksöz, S. (2018). Bolu- Mudurnu Yerleşiminde Kadınların Dış Mekân Kullanımları. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 20 (3): 431-442.
Dinçtürk, C. ve Açıksöz, S. (2019). Kadınların Kamusal Mekân Kullanımlarına Yönelik Bir Değerlendirme: Bolu- Mudurnu Yerleşimi Örneği Sunumu. *II. Toplumsal Cinsiyet, Kent ve Mekân Sempozyumu*, 11-12 Mayıs, Ankara.

İş Deneyimi

Stajlar : Bolu Orman Bölge Müdürlüğü- Fidanlık Stajı (2014).
Bolu Park ve Bahçeler Müdürlüğü- Büro Stajı (2015).
Projeler ve Kurs Belgeleri : AutoCAD, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2013).

İletişim

E-Posta Adresi : cansuyuce1994@gmail.com

Tarih : 14/06/2019 (Tez Savunma Tarihi)